

**CÖNK (ŞEYH HAMZA OCAĞINA AİT)
İNCELEME-METİN-DİZİN**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Dili Bilim Dalı**

Turgut SAV

Danışman: Prof. Dr. Turgut TOK

Aralık 2017
DENİZLİ

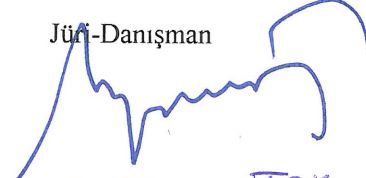
YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı öğrencisi Turgut SAV tarafından Prof. Dr. Turgut TOK yönetiminde hazırlanan “Cönk (Şeyh Hamza Ocağına Ait) İnceleme-Metin-Dizin” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 15.12.2017 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Cevdet ŞANLI

Jüri-Danışman

Prof. Dr. Turgut TOK

Jüri

Doç. Dr. Levent KURGUN

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 10.01.2018 tarih ve 02/06 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet Vefa NALBANT

Enstitü Müdürü

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

Turgut SAV

ÖN SÖZ

Dil, kültür dünyasının önemli bir parçasıdır. Kendisini var eden kültürün aynı zamanda aktarıcısıdır. Yazılı ve sözlü kültürün etkisiyle şiir; Türk dünyasında önemini koruyan, insanların dillerinde ve benliklerinde yaşattıkları duyguları nesilden nesile aktarmada önemli bir yer edinmiştir. Kültür evrenlerinin yazısız kaynaklardan yazıya geçirilmesi ile milletlerin dillerinin gücü açığa çıkmaktadır. Bu bağlamdan hareketle bir milletin dil ve edebiyat alanında gelişim ve değişim sürecinin o milletin kültür, din ve coğrafya değişikliği gibi etkenlere bağlı olduğunu belirtebiliriz.

Türk Milletinin dili olan Türkçe coğrafya ve din değişimi gibi faktörlerden doğrudan etkilenmiştir. Kadim Türk milletinin Asya bozkırlarından Anadolu coğrafyasına uzanışı kültür ve dil bakımından etkileşime sebep olmuştur. Her ne kadar 1071 tarihi ile Anadolu egemenliğinin değişimi söz konusu olsa da bunun öncesinde bu egemenliğin müjdeleyicisi olan Türk boylarının ve Türk ulularının çabaları yadsınamaz bir gerçekliktir. Türk boyları ve kolonizatör Türk dervişleri yaşadığımız coğrafyaya sadece fetih amaçlı gelmemiş, Anadolu'da yaşayanlara dilini, dinini, adaletini yani Türklüğü öğretmiş, kültür ve dil aktarımını önemli bir yere taşımışlardır.

Anadolu'nun Türkleşmesinde tekke ve ocakların önemli bir yer etmesi unutulmamalıdır. Buralarda yapılan ibadetlerin, söylenen ilahilerin, yazıya aktarılan bilgilerin bu coğrafyaya yüzyıllardır kök salması Alevi-Bektaşî geleneğinin mirasıdır. İncelemiş olduğumuz 18-19. yüzyıla ait bu eserde, günümüzde dillerde dolaşan ilahiler, deyişler kaleme alınmıştır. Cönklerin yazarlarının çoğu zaman bilinmemesine rağmen Saim Sakaoğlu'nun da dediği gibi “ Cönkler, Türk kültürünün tapusudur; bize ait kültürün atalarımız tarafından adımıza tescil edilmiş belgeleridir ” diyerek konuyu kültürel açıdan değerlendirmiştir. Dil açısından ise bize, yaşayan ve gelişen canlı bir varlık olduğunu incelemiş olduğumuz metin gözler önüne sermektedir. Metinde imla ve yazım hatalarının olması, ağız özelliklerinin etkisiyle ünsüzlerin yer değiştirerek yazıldığı görülmüştür. Kimi zaman kelimenin bünyesindeki harfler yazılmamış, bazı kelimeler konuşulduğu gibi yazılmıştır.

Biz tezimizde eserin Türkçe varaklarını inceledik. 221 varağı, dönem özellikleri çerçevesinde, inceleme, metin ve dizin başlıkları altında, çeviri yazı ve dilbilgisi açısından ele aldık.

Bu eserin hazırlanmasında Doç. Dr. Levent KURGUN hocama, Okt. İsmail KURT ağabeyime, beni yetiştiren aileme ve bu eseri ortaya çıkarırken benden hiçbir desteğini esirgemeyen, engin bilgileriyle yoluma ışık tutan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Turgut TOK'a teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

CÖNK (ŞEYH HAMZA OCAĞINA AİT)

İNCELEME-METİN-DİZİN

SAV, Turgut
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Dili Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Turgut TOK

Aralık 2017, 276 sayfa.

Yapmış olduğumuz çalışmada, Afyon Sandıklı İlçesi Şeyh Hamza Ocağına ait Cönk'ü farklı yönleri ile inceledik.

221 varak olan cönk. Ön kısmı deri ile kaplı; dikey olarak aşağıdan yukarıya doğru açılan; sayfaları birbirine ip ile tutturulmuş; ortalama sayfa boyutları 15-20 cm. boyunda, 7-10 cm. eninde el yazması bir eserdir.

Yazılış yılı ve yazarı hakkında kesin olmamakla birlikte içerisindeki bilgilerden hareketle 1800'lü yıllarda Hâfiz Şuhûdî tarafından kaleme alınmıştır.

Cönk'ün, çoğu sayfası Türkçe olduğu halde, Arapça ve Farsça dillerinden dilimize geçen kelimeler ağırlıktadır. İçerisinde büyüler, dualar, tedavi yöntemleri, şiirler, hesap işlemleri, takvim bulunmaktadır.

Türkçe kısımları üzerinde çalışma yaptığımız Cönk; İnceleme-Metin-Dizin olarak üç bölüm şeklinde incelenmiştir. Cönk, Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış olsa da Eski Anadolu Türkçesi özellikleri görülmektedir.

19. yüzyılda yazılan bu eserin edebiyat ve bilim dünyasına katkı sağlayacağı ve dilimizin tarihi gelişimi açısından faydalı olacağı kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Cönk, Hâfiz Şuhûdî, Osmanlı Türkçesi

ABSTRACT**CÖNK (BELONGING TO ŞEYH HAMZA OCAĞI)****ANALYSIS-TEXT-INDEX**

SAV, Turgut

Department of Turkish Language and Literature

Field of New Turkish Language

MA Thesis

Thesis Advisor: Prof. Dr. Turgut TOK

December 2017, 276 pages.

In this study, a Conk belonging to Şeyh Hamza Ocağı in the district of Sandıklı, Afyon was analyzed from various angles.

It is a hand written Conk consisting of 221 foils. It has a leather cover in the front; its pages open upward vertically which were attached to each other with a metal string. Its page measures are 15-20 cm in length and 7-10 cm in width.

The author and the date of the Conk is not clear; however, its content gives strong clues suggesting it was written by Hâfız Şuhûdî around 1800's.

Although most of its pages were written in Turkish language, there are also words commonly derived from Arabic and Persian languages. Its content include sorcery, prayers, cure methods, poems, account transactions and calendar.

The analysis conducted on the Turkish part of the Conk was done in three parts as analysis, the text and index. While the work was written in Ottoman period, it also shares the features of old Anatolian Turkish.

It is considered that this work, which was written in the 19th centuries, will contribute to the world of science and literature.

Key Words: Conk, Hâfız Şuhûdî, Ottoman Turkish

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR - İŞARETLER.....	ix
ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

DİL ÖZELLİKLERİ	3
1.1. Ses Bilgisi	3
1.1.1. Ünlüler	3
1.1.1.1. Uzun Ünlüler.....	3
1.1.1.2. Ünlü Değişmeleri	3
1.1.1.3. Ünlü Uyumu.....	4
1.1.1.4. Ünlü Düşmesi.....	5
1.1.1.5. Ünlü Birleşmesi	6
1.1.2. Ünsüzler	6
1.1.2.1. Ünsüz Değişmeleri	6
1.1.2.1.1. Tonlulaşma.....	6
1.1.2.1.2. Tonsuzlaşma.....	6
1.1.2.1.3. Sızıcılaşma	6
1.1.2.2. Ünsüz Türemesi	7
1.1.2.3. Ünsüz Düşmesi	7
1.1.2.4. Hece Düşmesi	7
1.2. Şekil Bilgisi.....	7
1.2.1. Yapım Ekleri.....	7
1.2.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri	7
1.2.1.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri.....	8
1.2.1.3. Fiilden Fiil Yapım Ekleri	9
1.2.1.4. Fiilden İsim Yapım Ekleri.....	9
1.2.2. İsimler	10
1.2.2.1. Çoğul eki: +IAr	10
1.2.2.2. İyelik Ekleri	10
1.2.2.3. Aitlik Eki: +ki	11
1.2.2.4. Hal Ekleri	11
1.2.2.4.1. Yaklaşma hali eki: +A.....	11
1.2.2.4.2. Bulunma hali eki: +dA.....	11
1.2.2.4.3. Ayrılma hali eki: +dAn	11
1.2.2.4.4. Yükleme hali eki: +I / +yI /.....	11
1.2.2.4.5. İlgî hali eki: +Uñ / +Un / +nUñ / +nUn	11
1.2.2.4.6. Eşitlik hali eki: +cA	11
1.2.2.4.7. Birliktelik hali eki: +IA / +IIA / +yIA	12
1.2.2.4.8. Gösterme hali eki: +rA / +ArU	12

1.2.2.4.9. Nedensellik hali eki: +cün.....	12
1.2.2.5. Soru Eki: +mI.....	12
1.2.3. Sıfatlar.....	12
1.2.3.1. Nitelme Sıfatları.....	12
1.2.3.2. Belirtme Sıfatları.....	12
1.2.3.2.1. Sayı Sıfatları.....	12
1.2.3.2.2. İşaret Sıfatları.....	13
1.2.3.2.3. Soru Sıfatları.....	13
1.2.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları.....	13
1.2.4. Zamirler.....	13
1.2.4.1. Şahıs Zamirleri.....	13
1.2.4.2. İşaret Zamirleri.....	14
1.2.4.3. Dönüşlülük Zamirleri.....	14
1.2.4.4. Belirsizlik Zamirleri.....	14
1.2.4.5. Soru Zamirleri.....	15
1.2.5. Zarflar.....	15
1.2.5.1. Hal Zarfları.....	15
1.2.5.2. Zaman Zarfları.....	15
1.2.5.3. Yer-Yön Zarfları.....	15
1.2.5.4. Miktar Zarfları.....	15
1.2.5.5. Soru Zarfları.....	16
1.2.6. Edatlar.....	16
1.2.6.1. Soru Edatları.....	16
1.2.6.2. Kuvvetlendirme Edatları.....	16
1.2.6.3. Gösterme Edatları.....	16
1.2.6.4. Bağlama Edatları.....	16
1.2.6.5. Çekim Edatları.....	17
1.2.7. Fiiller.....	17
1.2.7.1. Şahıs Ekleri.....	17
1.2.7.1.1. Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri.....	17
1.2.7.1.2. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri.....	18
1.2.7.2. Şekil ve Zaman Ekleri.....	18
1.2.7.2.1. Bildirme/Haber Kipi Ekleri.....	18
1.2.7.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman: -dU.....	18
1.2.7.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman: -mİş.....	18
1.2.7.2.1.3. Geniş Zaman: -°r/-mAz.....	19
1.2.7.2.1.4. Gelecek Zaman: -IsAr.....	19
1.2.7.2.2. Tasarlama/Dilek Kipleri.....	19
1.2.7.2.2.1. Emir Kipi.....	19
1.2.7.2.2.2. Şart Kipi: -sA.....	20
1.2.7.2.2.3. İstek Kipi: -A.....	20
1.2.7.2.2.4. Gereklilik Kipi.....	20
1.2.7.3. Birleşik Zaman Çekimleri.....	20
1.2.7.3.1. Hikâye Birleşik Çekimi: -dI.....	20
1.2.7.3.2. Şart Birleşik Çekimi: -sA.....	20
1.2.7.4. Soru Eki : -mI.....	21
1.2.7.5. Sıfat-Fiil Ekleri.....	21
1.2.7.6. Zarf-Fiil Ekleri.....	21
1.2.7.7. İsim-Fiil Ekleri.....	21
1.2.7.8. Birleşik Fiiller.....	21
1.2.7.8.1. İsim + Yardımcı fiilden oluşan birleşik fiiller.....	21
1.2.7.8.2. Fiil + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Eylemler.....	22
1.2.8. Ek Fiil / İsim Fiil.....	22

1.2.8.1. Görülen Geçmiş Zaman Kipi	22
1.2.8.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipi	22
1.2.8.3. Şart Kipi	22
1.2.8.4. Geniş Zaman	22
1.2.9. Arapça ve Farsça Unsurlar	22
1.2.9.1. Arapça Unsurlar	22
1.2.9.1.1. Başa Gelenler	22
1.2.9.1.2. Sona Gelenler	22
1.2.9.2. Farsça Unsurlar	23
1.2.9.2.1. Başa Gelenler	23
1.2.9.2.2. Sona Gelenler	23
1.3. İmla Özellikleri ..	23

İKİNCİ BÖLÜM

CÖNK İÇİNDEKİLER	29
METİN	34
DİZİN	106
SONUÇ	258
KAYNAKLAR	260
EKLER	272
ÖZGEÇMİŞ	276

KISALTMALAR - İŞARETLER

-	: Fiil kökü
//	: Sesleri gösterir
~	: Veya, yerine
+	: İsim kökü
<	: Tarihi gelişimde sonraki şekli gösterir
>	: Tarihi gelişimde önceki şekli gösterir
°	: Konulduğu ünsüzün önüne bütün ünlüler gelebilir
-a-	: İç ses
a-	: Ön ses
-a	: Son ses
Alm.	: Almanca
Ar.	: Arapça
bkz.	: Bakınız
C	: Cilt
çev.	: Çeviren
Far.	: Farsça
Haz.	: Hazırlayan
KTB	: Kültür ve Turizm Bakanlığı
Ø	: Boş birim, ses düşmesi, düşme
Rum.	: Rumca
S	: Sayı
-sA	: -sa, -se büyük olan harf değişken demektir
s.	: Sayfa
TDAY	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten
TDK	: Türk Dil Kurumu
TKAE	: Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü
TM	: Türkiyat Mecmuası
Tr.	: Türkçe
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vb.	: Ve benzeri
Yay.	: Yayınları, yayını

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ا	ā
آ	a
ب	b
ت	t
ث	ṯ
ج	c
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ẓ
ر	r
ز	z
س	s
ش	ṣ
ص	ṣ̣
ض	ḍ, ẓ
ط	ṭ
ظ	ẓ̣
ع	ʿ
غ	ġ
ف	f
ق	q
ك	k, g, ñ
ل	l
م	m
ن	n
و	o, ö, u, ü, v, ū
ه	h
ی	y, ı, i, ī

GİRİŞ

Yöntem

Eser Şeyh Hamza Ocağından temin edilmiştir. Eser çeviri yazı ile Türkiye Türkçesine aktarılmıştır. Çevirilen bölümler ses ve şekil bilgisi bakımından incelenip örnekleri verilmiş, dizin yapılmıştır. Eserde Hâfız Şuhûdî mahlası birkaç yerde geçtiğinden dolayı eserin ona ait olduğunu düşünmekteyiz. Çalışma Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzu dikkate alınarak hazırlanmıştır. Tez yazım kılavuzunda belirtilmeyen hususlarda Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu esas alınmıştır.

Hâfız Şuhûdî Hayatı

Hâfız Şuhûdî'nin doğum tarihi ve asıl adı bilinmemektedir. Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi'nde, 19. yüzyılda yaşamış mutasavvıf şairler arasında olduğu belirtilmektedir. Şairin ne zaman doğduğu hakkındaki bilinmezlik, ölüm yılı içinde geçerlidir. Kendisine ait müstakil bir eserin olup olmadığı bilinmeyen Hâfız'ın bazı şiirlerine 19. yüzyılın başında yazılmış cönklerde rastlandığı ifade edilmektedir. Hâfız Şuhûdî'nin hayatı ve edebî kişiliği cönk ve mecmualar üzerinde yapılacak çalışmalarla aydınlatılabilir.¹

Şeyh Hamza Ocağı ve Geleneği

Afyonkarahisar Şuhut İlçesi Kayabelen Köyü'nde bulunan Şeyh Hamza Ocağı bir Alevi dergahıdır. Şeyh Hamza Dede'nin türbesi Kayabelen'den Balçıkhisar'a giden yol istikametindedir. Türbenin yanına daha sonradan köy mezarlığı ilave edilmiştir. Bu yapısıyla bir dergah konumunda olduğu görülmektedir. Köydeki bulununan ocakzadelerin kabirleri, ayrı bir yerde dergahın yakınındadır.

Türbe içerisinde yedi makam bulunmaktadır. Büyük olan iki makamdan ilki Şeyh Hamza Dede'ye diğeri ise eşi Şerife Ana'ya aittir. Karşılarında ise isimleri bilinmeyen beş çocuğun yatırları yer almaktadır.

¹ Kaya, Doğan (2004). ‘‘Hâfız Şuhûdî ’’. Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi. C. 4. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay. s. 42.

Şeyh Hamza Dede türbesinde ayrıca diğer ziyaret yerlerinde pek fazla rastlanmayan ve dikkat çeken bir sancak vardır. Hamza Dede'nin olduğu söylenen bu sancak, onun bir sancaktar olduğunu düşündürmektedir. Anadolu'da Alevi inancının yayılmasında etkisi bulunan, Şeyh Hamza Dede'nin hem bir inanç önderi hem de askeri-siyasi önder olduğu düşüncesini yansıtmaktadır. Türbede bulunan sancak, yerinden hareket ettirilmez. Yerinden alınması gerekiyorsa, kurban kesilerek yerinin değiştirilmesi gerçekleştirilir. Bu sancağın nazarında Şeyh Hamza Dede'ye büyük saygı gösterilir. Dualar ve niyazlar sancağın bulunduğu yerde edilir.

Türbenin girişinde bulunan eski yazıtlar, buranın tarihi bir değerinin olduğunun göstergesidir. Bu yazıtlardan türbenin yapılış tarihinin Rumi 1279, Miladi 1863 yılı olduğu görülmektedir. Türbede ayrıca Şeyh Hamza Dede'yi simgeleyen erenler sembollerinden geyik boynuzları yer almaktadır.

Kayabelen'de uzun yıllar Şeyh Hamza Dede adına anma törenleri düzenlenerek ulusal ve uluslararası düzeyde, adının duyurulmasına gayret gösterilmiş, büyük anma törenleri ve festivallere ev sahipliği yapılmıştır. Şeyh Hamza Dede türbesinin yukarı kesimlerinde bulunan festival alanında, yine Şeyh Hamza Dede adına içerisinde büyük bir cemevinin bulunduğu bir kültür merkezi inşa edilmiştir.²

Cönk İle İlgili Bilgiler

221 varak olan cönk. Ön kısmı deri ile kaplı; dikey olarak aşağıdan yukarıya doğru açılan; sayfaları birbirine ip ile tutturulmuş; ortalama sayfa boyutları 15-20 cm. boyunda, 7-10 cm. eninde el yazması bir eserdir.

Yazılış yılı ve yazarı hakkında kesin olmamakla birlikte içerisindeki bilgilerden hareketle 1800'lü yıllarda Hafız Şuhûdî tarafından kaleme alınmıştır.

İçerisinde büyüler, dualar, tedavi yöntemleri, şiirler, hesap işlemleri, takvim bulunmaktadır.

² Özdemir, Metin (2015), Kayabelen'de Şeyh Hamza Dede Dergahı, Serçeşme Dergisi s. 18

BİRİNCİ BÖLÜM

DİL ÖZELLİKLERİ

1.1. Ses Bilgisi

1.1.1. Ünlüler

Cönk'de yazımdan hareketle belirlediğimiz /a/, /ā/, /e/, /ı/, /i/, /ī/, /o/, /ō/, /ö/, /u/, /ū/, /ü/ ünlüleri kullanılmıştır.

1.1.1.1. Uzun Ünlüler

Eserimizde Türkçe sözcüklerde asli uzunluğu gösteren herhangi bir işaret yoktur. Osmanlı Türkçesi, Arap ve Fars kökenli sözcükleri, asli imlalarıyla kullanmıştır. Bu dillerden alınan sözcüklerde /ā/, /ī/, /ō/, /ū/ ünlüleri bulunmaktadır.

müstaḫm̄m 16b/08, ām̄m̄n 17a/08, mesān̄ī 28a/11, cān 33a/05, nūr 33a/07, bāb 37b/14, ḥōd 59a/12, aḥbāb 70a/15, evliyā 77a/15, ḥōcadur 81a/12, cihān 97a/04, belāḡat 99a/06, resāl 100a/12, ḥūrī 101b/05.

1.1.1.2. Ünlü Değişmeleri

/i/ > /e/

Eski Anadolu Türkçesinde görülen sözcük başındaki /i/ ünlüsü metnimizde korunmuştur. *Eski yazıda kelime başında ve ilk hecede olup i harfi ile yazılan bütün sesler 16. asra kadar, yani Eski Anadolu Türkçesi ve ilk Osmanlı Türkçesi devresinde i idi. Esasen Batı Türkçesinin bu ilk devreleri i tarafındadır.*³

/i/ ünlüsünün korunduğu sözcükler:

bīl 47a/11, dīrler 69a/04, yīr 73a/01, āmezse 94b/12, ādüm 109a/03.

³ Ergin, Muharrem, (1958) Türk Dil Bilgisi, İ.Ü. Edb. Fak. Yay. s. 70, İstanbul.

/u/>/ı/

/u/ ünlüsünün korunduğu sözcükler:

yılduzlara 46b/08 alı**ı**b 47a/04, *q*almı**ı**ş 59a/11, *g*ayg**ı**sından 71a/14, *ı*ald**ı**m 72b/03, *ı*kıld**ı**ñ 84b/22, *ç*ag**ı**r**ı**b 107b/05.

/ü/>/i/

/ü/ ünlüsünün korunduğu sözcükler:

gel**ü**r 33a/08, yedires**ü**n 44b/07, get**ü**rdi 64b/04, vird**ü**m 105b/03.

1.1.1.3. Ünlü Uyumu

Ünlü uyumlarının özellikle kalınlık-incelik uyumunun incelediğimiz metinde kullanılmış olduğu görülmektedir. Düzlük-yuvarlaklık uyumu çok kullanılmamıştır.

*ş*ıg**ı**ndım 26a/05, *ı*tağ**ı**t**ı**ma**ı**ğ 45a/02, *y*er**ı**nden 59b/08, *y*ükl**ı**ndim 106a/07.

Ünlü uyumları ile ilgili bazı özellikler:

1. -ken / -iken eki, kalınlık-incelik uyumuna uymaz.

yoğ**ı**ken 29b/08, yazark**ı**ken 71a/10, *ı*turur**ı**ken 85a/12.

2. Yuvarlak ünlülerle kullanılan bazı sözcüklere rastlanır.

*k*end**ü**ñe 38b/02, *k*es**ü**b 44b/06, *ş*ar**ı**b 47a/02, *d*el**ü**g**ı**ne 47a/07, *t*em**ü**r 47a/16, *y*ıld**ı**z 53b/12, *e*l**ü**mden 59a/02.

3. Bazı eklerde sürekli olarak yuvarlak ünlüler kullanılır. Bu ekler ve örnekleri şunlardır:

Fiilden fiil yapım eki: -dur / -dür

ye-*dür*-esin 44b/07, evlen-*dür* 69b/07, bil-*dür* 84b/28.

Fiilden fiil yapım eki: -ur / -ür

gec-*ür* 40a/09, art-*ur*-ır+sun 63a/04.

İsimden isim yapım eki: +suz

şu+*suz* 69a/06.

İlgi hali eki: +uñ / +üñ / +nuñ / +nüñ

cümle+*nüñ* 17a/09, ad+*uñ* 34b/12, bu+n+ları+*nuñ* 55b/02, *z*āt+ı+*nuñ* 64b/05, ön
‘*ā*ş**ı**ğ+lar+*uñ* 72b/12, öte+si+*nüñ* 80b/10, yüz+*üñ* 91a/18, *q*amu+*nuñ* 91b/15.

Sıfat-fiil eki: -duğ / -dük

ol-*duğ* 16a/01, et-*dük* 68a/10.

Geniş zaman eki: -ur / -ür

kı1-*ur* 65a/13, gel-*ür* 57b/11, kal-*ur*-dı 71a/07, gör-*ür*-ler 76a/15.

Bildirme eki: +dur / +dür

var+*dur* 65a/10, şu+*dur* 80b/13, sevgüli+*dür* 92a/08, sitem+*dür* 107b/11.

4. Metnimizde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak düz ünlü taşıyan sözcükler geçmektedir. Örnekleri şunlardır:

alur“alır” 33a/13, *toğrı* “doğru” 84b/30.

5. Bazı eklerde sürekli düz ünlülerin kullanıldığını görmekteyiz.

İyelik 3. Tk. Şh. Eki: +ı / +i / +sı / +si

nefs+*i* 25a/11, mi‘râc+*ı*+dur 64b/10, ucmağ+*ı* 65a/06, öte+*si*+nüñ 80b/10, şadâ+*sı* 107b/06.

Yükleme hal eki: +ı / +i

nâne+*y+ı* 41a/13, şarâb+*ı+n+ı* 80b/13, şevâb+*ı+n+ı* 103b/02.

Görülen geçmiş zaman eki: -dı / -di

çağır-*dı* 30b/08, bul-*dı* 32b/04, getir-*di*+ler 40a/05, işit-*di* 95b/01.

6. Öğrenilen geçmiş zaman ve soru eki düz ünlülü olarak kullanılmaktadır.

Öğrenilen geçmiş zaman eki: -miş, -miş

yan-*miş*+lar 57b/03, kuşat-*miş* 65a/02, git-*miş* 70b/06, vir-*miş* 83a/10.

Soru eki: +-mı / +-mi

degil *mi* 29a/16, etdi *mi* 52b/09, yok *mi* 83a/03, ağlamayan *mi* 96a/05.

1.1.1.4. Ünlü Düşmesi

Türkçede vurgusuz orta hecedeki dar ünlü genellikle düşer.

kimesne < kim+*ise*+ne 37a/05, karşı < karşısu 57a/05, oğlı < oğulı 83a/09, bağırımı < bağırımı 84a/13, kimse < kim+*ise* 106a/03.

1.1.1.5. Ünlü Birleşmesi

Ünlü birleşmeleri Türkçede birleşik yapılı sözcüklerde görülür. Bir sözcükte ünlü birleşmesi görülebilmesi için birinci sözcüğün sonunda ve ikinci sözcüğün başında ünlü bulunması gerekir.

nesne (<ne+ise+ne) 59a/02, 59a/12, 97a/02.

1.1.2. Ünsüzler

Metnimizde /b/, /c/, /ç/, /d/, /đ/, /f/, /g/, /ğ/, /h/, /h̄/, /ḣ/, /k/, /k̄/, /l/, /m/, /n/, /ñ/, /p/, /r/, /s/, /ş/, /s̄/, /ş̄/, /t/, /t̄/, /v/, /y/, /z/, /z̄/, /ž/, /z̄/, /ʻ/, /ʼ/ ünsüzleri kullanılmıştır.

1.1.2.1. Ünsüz Değişmeleri

1.1.2.1.1. Tonlulaşma

t>d

dızlı 44a/01, daşıyasın 47a/02, dürlü 50a/02, dıta 60b/10, düketmez 93b/16.

Metnimizde t- korunduğu örnekler de bulunmaktadır:

tağıtmağ 39a/04, tolasa 63b/07, tağ 66a/11, taldım 74b/10.

k>g

güneş 30b/10, gel 87a/15, gerek 99a/05.

1.1.2.1.2. Tonsuzlaşma

/b/>/p/

bişire 42b/19, barca 46a/01, barmağ 84b/33.

1.1.2.1.3. Sızıcılaşma

/k/ ünsüzünün korunduğu sözcükler

kanğı 43b/04.

/k̄/>/h̄/

ahşām 25b/09, qorhulu 73a/13.

1.1.2.2. Ünsüz Türemesi

Ünlü ile biten bir sözcükten sonra ünlü ile başlayan bir ek gelirse araya ünsüz ses girer. Bazen bir ünlü ile bir ünsüz arasına da girer ki buna zamir n'si denir.

şarāb+u+n+dan 40a/09, nāne+y+i 41a/13, göz+ü+n+den 84a/08, ʿayīb+ı+n+ı 94b/13, nesne+y+i 101b/02, şevāb+ı+n+ı 103b/05, dermān+ı+n+ı rahmet+i+n+i 109b/09.

1.1.2.3. Ünsüz Düşmesi

/g/, /ğ/ > Ø

kapuñ (<kapığ) 31a/05, gerek (<kergek) 57a/11, ulu (<uluğ) 84b/34, kulağ (<kulğak) 102a/08.

1.1.2.4. Hece Düşmesi

Arka arkaya gelen veya sesleri benzeyen iki hecenin bir hece haline gelmesidir.

budur (< bu+durur) 54b/09.

1.2. Şekil Bilgisi

1.2.1. Yapım Ekleri

1.2.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

+an+

oğul+an+lar 68b/07, 109a/16.

+cI+

duʿā+cI 77b/11, yalan+cI, 63b/06, meyḥāne+cI 72b/13, temür+cü+ler 47a/16.

+cA+

böyle+ce 40a/10, bağ+ca 65b/11, yıl+ca 101b/25.

+cAk+

ışı+cak 43a/12.

+daş+

yol+*daş*+ı 25a/103, qarın+*daş*+a 70a/12.

+dız+

yıl+*dız* 53b/212.

+düz+

gün+*düz* 53b/12.

+nci+

iki+*inci* 42b/14, altı+*ıncı* 93a/08, dörd+*üncü* 96b/06.

+lı+

şac+*lı* 39a/14, duz+*lı* 44a/01, ağu+*lu* 84b/32, şād+*lu* 90b/18.

+lık+

gün+*lük* 39a/08, yıl+*lık* 65a/13, yok +*luk* 102a/02.

+sız+

gümān+*sız* 29b/15, şu+*suz* 69a/6, ana+*sız* 100b/14.

1.2.1.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri

+A-

dil+*e* 26b/07, kan+*a-r*-sa 48b/04, oy(u)n+*a-y*-ınca 85a/01.

+ar-

qar(a)+*ar*-muş 75a/10.

+ter-

gös+*ter*-ir 75b/10.

+la-

ārzū +*la-r* 35a/04, ayaz+*la-d*-ub 37a/17, şız-ı+*la-r*-sa 48b/06.

+lan-

boğaz+*lan*-a 56b/02.

1.2.1.3. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

-Ar-

oñ-*ar*-a-m 29a/02, çık-*ar*-ub 43a/13.

-D-

oķı -*d*-ır 91a/22.

-Dir-

yan-*dir* 28b/16, bil-*dir*-di+ler 66b/09, utan-*dir*-ma 106a/01.

-Il-

kes-*il*-ince 43a/13ac-*il*-dı 75b/06, boz-*il*-ma-dı 107b/14.

-Iş-

ķar-*iş*-dır-ub44b/07, gül-*üş*-ür+ler52a/10, ir-*iş*-di 68b/03.

-mA-

al-*ma* 16a/04, buyur-*ma*-y-ınca 59a/03, cek-*me*-dük 68a/12.

-n/-In-

bile-*n*-mez 70a/12, dol-a-*n*-an 75b/09, şal-*m*-dı 96a/09.

1.2.1.4. Fiilden İsim Yapım Ekleri

-A+

gec-*e* 37a/1, yar-*a* 83b/03.

-I+

yaz-ı +sı 25a/09, ķar(ı)ş-u 46b/09, ķoķ-u 71b/14, ay(ı)r-ı 75b/12.

-IcI+

vir-*ici* 90b/16.

-Im+

yıl-dır-*m* 93b/01.

-°K+

art-*ıķ*+dur 67b/09, eksi-*k* 57b/09, ıra- *ķ*+dur 77b/01.

-KIn+

kes-*kin* 44b/18.

1.2.2. İsimler**1.2.2.1. Çoğul eki: +lAr**

Metnimizde çoğul eki olarak +lAr kullanılmıştır.

ārzū +*lar* 35a/04, ārzū +*lar* 53a/18, yemiş+*ler* 68b/08, tedbīr+*ler* 73b/03, ağac+*lar* 109b/19.

Arapça ve Farsça'dan alınan sözcüklerin çoğulları da cönkte kullanılmıştır.
eşyā 66b/05 dostānı 75b/06, cināyātım 87a/03, cennāt 100b/14.

1.2.2.2. İyelik Ekleri**1. tekil şahıs: +m / +Im**

allah+um 56b/13, benim ad+*ım* 73b/11, günah+*ım* 85b/14.

2. tekil şahıs: +In / +İñ

ḥabīb+*iñ* 31a/06, eşrāf+*iñ* 99a/09.

3. tekil şahıs: +I / +sI

şarāb+*ı* 33a/04, 80b/13, nāz+*ı* 40b/14, ziyā+*sı* 86a/10.

1. çoğul şahıs: +mİz / +mUz / +UmUz

murād+*umuz* 16b/17 şübhe+*miz* 17b/15, hevā+*mız* 83b/19, ün+*ümüz* 108a/16.

2. çoğul şahıs: +ñuz

siziñ ana+*ñuz* ata+*ñuz* 100b/15

3. çoğul şahıs: +ları / +leri

ḥācet+*leri* 18b/13, ağız +*ları* 67a/13, ārzū+*ları* 68b/04, yüz+*leri* 75a/10

1.2.2.3. Aitlik Eki: +ki

Bulunma hali eki almış sözcüklere gelir ve sözcükleri sıfat yapar. İncelenen metinde bir tane örneği vardır:

kapu+da+ki 30b/09.

1.2.2.4. Hal Ekleri

1.2.2.4.1. Yaklaşma hali eki: +A

bel+i+n+e 47a/13, 50a/13, yüz+ü+n+e 59b/11, iç+i+n+e 77a/15, yol+a 84b/30.

1.2.2.4.2. Bulunma hali eki: +dA

boğaz+da 52b/1, şefkat+de 57a/01, el+de 68a/01, 110a/12, ben+de 84b/08, 84b/33, 91a/08, dünyā+da 102a/01.

1.2.2.4.3. Ayrılma hali eki: +dAn

cān+dan 29a/14, 73a/01, 75a/04, taşra+dan 30b/03, 93a/04, yer+den 46b/03, 55a/05, 58b/12, cennet+den 68b/04, 109a/13.

1.2.2.4.4. Yükleme hali eki: +I / +yI /

Yükleme hal eki metnimizde +I / +yI şekilleriyle kullanılmıştır.

burag+ı 25b/11, zemzem+i 78a/10, fenā+yı 94a/18, kazā+yı 104a/12

1.2.2.4.5. İlgi hali eki: +Uñ / +Un / +nUñ / +nUn

kim+ün 61b/12, kerbelā+nuñ 70b/04, 70b/06 kişi+niñ 83a/13, kelām+uñ 91a/19, masivā+niñ 109b/08.

1.2.2.4.6. Eşitlik hali eki: +cA

böyle+*ce* 40a/10, ni+*ce* 52a/07, yıl+*ca* 93a/12.

1.2.2.4.7. Birliktelik hali eki: +IA / +IIA / +yIA

günāh+*la* 61b/04, ma' āṣī+y/*le* 70a/05, cemā' at+*le* 87a/13, şefā' at+*le* 101a/13.

1.2.2.4.8. Gösterme hali eki: +rA / +ArU

iç+*erü* 30a/01,30a/06, şoñ+*ra* 56b/06, iç+*re* 58a/02, yuq+*aru* 60b/08.

1.2.2.4.9. Nedensellik hali eki: +cün

anuñ+*cün* 60b/04, 91b/08.

1.2.2.5. Soru Eki: +mI

değil *mi* 29a/13 , şefā' at etdi *mi* 52b/09, yoq *mi* 83a/03.

1.2.3. Sıfatlar

1.2.3.1. Niteleme Sıfatları

kızıl ibrişüm, *yeşil* ibrişüm 38a/04, *şirîn* lebün 64a/12, *güneş yüzli* buba 30b/10, *güzel* yüzni 83b/02, *ağulu* baldur 84b/32, *siyāh* yüz 94b/19, *anasız atasız* cennāt 101a/04.

1.2.3.2. Belirtme Sıfatları

1.2.3.2.1. Sayı Sıfatları

bir bölük 17a/07, *iki* yumurtaya 42b/18, *yigirmi dört* sā' at 43a/10, *kırk bir* şir seçe 50a/11, *üç* şāl 57a/02, *yüz* benefşe 61a/11, *bin* altun 68b/05.

1.2.3.2.2. İşaret Sıfatları

bu ʿālemüñ icādına 17b/04, *bu* nüshayı 18b/08, *bu* esmāʾ 45a/16, *bu* erkân 75a/02, *bu* lisānimdan 84a/23, *şu* dünyādan 33b/10, *şu* ip al *şu* adamuñ 48b/09, *şu* ʿömrümüz 83a/09, *şol* şehenşāh 55b/06, *şol* oğlanlar 68b/07, *şol* dünyā 71a/06, *şol* zamān ʿālemde 92b/15, o vāveylā 26a/01, o güzel nūrıñı 29a/04, o adam 44b/06, o/ şudan 46b/01, o/ yerden 55a/05, o/ gözleri 60b/01, o/ aqvāl 66b/11.

1.2.3.2.3. Soru Sıfatları

kanķı raķamda 43b/06.

1.2.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları

her zennübe 17a/05, *nice* cananım 29b/14, *nice* ümmet 34a/06, *biraz* şu 39b/08, *baʿzı* rivāyetde 59a/10.

1.2.4. Zamirler

1.2.4.1. Şahıs Zamirleri

1. tekil şahıs zamiri: ben

şığındım *ben* saña 26a/05, bu *ben* qaravaşın 29a/08, *ben* icerü girmege 30b/04, *benden* hüseynden *ben* 56a/01.

2. tekil şahıs zamiri: sen

sende istibtān 56a/11, *saña* ne diller söyleye 61a/01, ne yüz ile varam *saña* 72a/14

3. tekil şahıs zamiri: o/ añ

didim *aña* 30b/13, daʿ vet ide *aña* 39b/09, o oldu derdime dermān 86b/05, merkümem itmezse o ğaffār 94b/12.

1. çoğul şahıs zamiri: biz

umarız biz şefâ'at ya resûlullah 27a/07, *biz* işledik 28a/08, kılıruz şimdi *biz* ikrâr 66b/10.

2. çoğul kişi zamiri: siz

tanuğluk virirüz *size* 66b/02, ac olmayınca siz yemez icmezdiñüz 69a/05, şefâ'at umarım *sizden* 84a/18.

3. çoğul şahıs zamiri: anlar/onlar

onları mürûr it 16b/12, buyura *anlara* mâlik 60b/07, ataların anaların bulub *anlara* teslim it 101a/10.

1.2.4.2. İşaret Zamirleri

beni bunlar daği göre 57b/04, işide bunlar ünün 59b/10, bunlaruñ 108b/05, şu ki ağlar cefasından 52a/03, şu dört nesneyi kıl 101b/02, on dâne ondan remce 41a/15, anlara deve gidiş çıkarlar 65b/12, anda ne kesb olur 66b/01.

1.2.4.3. Dönüşlülük Zamirleri

İncelediğimiz metinde dönüşlülük zamiri olarak “kendi” sözcüğü kullanılmıştır. Zamirin “kendü / kendi” şekli ile karşılaşıyoruz. mevlâm kendi alur 25b/07, bir kişi kendüñe 38b/02, bir düşmâna kendiñe muñi için sağ 48b/11, şefâ'atdurır fi' li gerek kendi gerek meyli 85a/04.

1.2.4.4. Belirsizlik Zamirleri

ba'zılar bir söz rivâyet eyledi 55a/11, bişire birini eri yiye ve birini 42b/19, birini etdiler eşhâd 56b/04, cümlemüz yerle birebir 16a/04, velî cümlesine diriz 25a/10, her birine başa bi-iğn-illâh 50a/13, uyub nefse her biri hudâya oldılar 'âşî 100b/17, kimisin dutıardur 60b/09, kimi sever çanur kimisi bekler 77a/02, dîn olan kimesne edâ 37a/05.

1.2.4.5. Soru Zamirleri

ol hastenüñ hâli nereden işâret olur 18b/03, ne kim var getirür allah 29b/12, benim devletlü bubam kimdür 30a/01, evvel nedür mehriñ beyân it 54a/08.

1.2.5. Zarflar

1.2.5.1. Hal Zarfları

gelmiş idi ‘azrâ’il *bile* 30b/02, ğâziler *bile* yanında gelüb 84a/11, *bir bir* ayırırlar 53a/09, *bir bir* elinden çıkaram 57b/05, *heb* gidsiñler 39a/05, *heb* geliserdür 69b/09, mâlik *imdi* tez çıkarğıl 59b/12, *tiz* buları virmegil 61b/10, *yine* alasin 46b/09, *yine* tobrağ olısar 62b/02.

1.2.5.2. Zaman Zarfları

gelür *bir gün* resülullah 57b/11, şal bizi *bir gün* 77b/04, cümleden *evvel* yedi kerre istiğfâr 18b/09, ayuñ *evvel* ceharşenbe günü 38b/05, sen olduñ *ol gice* ‘izzet 36a/12, ‘ibâdet kııl oğu kur’ân *hemân* dâ’im seher vaqti 26a/02, yanur *şimdi* cehennemde 52a/01, gözed *imdi* resülullah 57b/08, buğı kesilince andan soñra çıkarub *soñra* taşâ 43a/13.

1.2.5.3. Yer-Yön Zarfları

‘azrâil tırur gelsün *berü* 30a/05, eve *içerü* girmeklük ister 30a/01, ol melek girdü *içerü* 30a/06, taşradan *icerü* kııldı 30b/03, mübârek ayağı *üzre* ki çekerdı 63a/06, mu‘attar zülüfleri *üzre* dizile 110a/09.

1.2.5.4. Miktar Zarfları

işrâğ vaqtinde *bir kerre* okuyub 18b/04, idem *bir kerre* kabriñi ziyâret ya resülullah 27a/13, kórğudan *çok* ağlayan 30b/11, toğuza *kadar* birer gün cağa 37b/17, zelzelet süresin ennesü *kadar* okuya 45a/03.

1.2.5.5. Soru Zarfları

niçün bî-ḥavf yatarsın 34a/04, beni *nece* sever 57a/05, sen *nece* ümmet olasın 63a/07, *neden* irdüñ deyü 86b/04, *neden* yarattı ol ğaffār 93b/10, *niçün* ağlarsın edersin 96a/04.

1.2.6. Edatlar

1.2.6.1. Soru Edatları

mı / mi:

himmet ola *mı* 25b/06, buyurmayınca ta allah kılam *mı* işe ta‘ lile 59a/03, bu sözi daḥi işiddiñüz *mi* hic 61b/11, izn var *mu* 30b/04.

1.2.6.2. Kuvvetlendirme Edatları

gelmiş idi ‘azrā’ il *bile* 30b/02, ‘āleme *bile* toğardı 71b/06, bir şartı *daḥi* budur 18b/08, ḥardaldan *daḥi* kem-ter olanı etme taḥyile 58a/07, yüce ‘arşa *daḥi* mülḥaḳ aṣaĝısı yere ber-dār 65b/03.

1.2.6.3. Gösterme Edatları

yatmaz idi ta mübārek ayak üzre 34a/05, buyurmayınca ta allah kılam 59a/03.

1.2.6.4. Bağlama Edatları

gidsiñler deyesiñ *eger* tağılmazlar ise 39a/05, hüdāya kıl şefā‘ at *eger* zāhir eger bāṭın 85a/18, *hem* anı kim boğazından öpeydin 56b/01, oldu *hem* ki ḳaşd etdi 56b/03, ḥān işmidir sehv *ile* ‘ işyān 29a/08, dürr *ile* yāḳūt 54a/06, evvel ābāt ḥuzzār budur *ki* zıkr olunur 18b/13, ḳamuları sever seni *ki* sensin cānlarıñ cānı 29b/06, *ve lākin* dutmadıḳ anı 66b/10, bāb-ı şārī zaḥmı *ve* cinn carpan adam için 45b/01, ṭolubdur baĝce *ve*

güllerdür 65b/11, h all id ub *ya'ni* melhem 47a/04, ol *zira* ih net ehlin eyledi 56b/07, anu  ehli  gmez hic ki *zira* nevme h dmebd r 93a/01.

1.2.6.5.  ekim Edatları

yedi g ne *dek* Őab h u a Ő m 18b/07, f Ő iderse  *diye*  c kerre d k b 47a/01, sen *gibi* i s n   ok 100a/16, seni  *gibi* hoş 105b/11, zafer bulma  *i un* 37a/05, temmet oldu b b nazar *i un* 37b/11, derd *ile* yanub ya ılma  16a/09, der n  n r ile  ola 33a/07, ya ı ile  arub 41a/17,  o uza *kadar* birer g n ca a 37b/17, *iz * zelzelet s resin ennes  *kadar* o uya 45a/03, ba a *karŐu*  per 57a/05, k ff ra *karŐu* virme isl ma mel l 92a/04, ikinden *Őo ra* 18b/04, yedi g nden *Őo ra* g t rmeysin 38b/07, andan *Őo ra* h lt ide andan *Őo ra* l le  y ya ı 43a/11.

1.2.7. Fiiller

1.2.7.1. Şahıs Ekleri

Şahıs ekleri  ekimli fiillerde hareketi yapan ve ya olan Şahıs ifade eden eklerdir.

1.2.7.1.1. Şahıs Zamiri K kenli Şahıs Ekleri

1. tekil Şahıs : +Um

yolina  o-muş+um c n  72b/02, d Ő-m Ő+ m ki bir n ra 72b/06.

2. tekil Şahıs : +sIn

karŐu  o-y-a+sIn 46b/09.

3. tekil Şahıs :  

neden ird n deyi Şormuş 86b/04.

1.  o ul Şahıs : +Iz

senden um-ar+uz el-am n 16a/09.

2.  o ul Şahıs : +sInIz

a a ol-ur+s nuz h rr Ő 54a/04.

3.  o ul Şahıs : +lAr

bir g n gel b aŐ b res lullah Şor-dı+lAr 93b/09.

1.2.7.1.2. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri

1. tekil şahıs : +^om

nice cürmi ḥaṭā et-di+m 52a/07.

2. tekil şahıs : +^oñ

tövbe kııl-di+ñ 17a/05, imān getir-di+ñ 27a/06, mekkede doğ-du+ñ medīne hicret et-dü+ñ 35a/02, selām virib selām al-du+ñ 84b/21.

3. tekil şahıs : Ø

girdü 30a/06

1. çoğul şahıs : +k

lākin dut-ma-di+k 66b/10.

2. çoğul şahıs : -ñUz

yemez ic-mez-di+ñüz 69a/05.

3. çoğul şahıs : -lAr

dalım budağım kır-di+lAr 74a/05, meleker göge cek-di+ler 107b/13.

1.2.7.2. Şekil ve Zaman Ekleri

1.2.7.2.1. Bildirme/Haber Kipi Ekleri

1.2.7.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman: -dU

ne iş+le-di+m ise bil-di+m 84a/34, sa'y idüb düş-dü+m 100a/13 , dermān sen ol-di+ñ 40b/25, yol kılavuzı ço-du+ñ 84b/30 , kapuya ac-dı 30a/06, şağular şatub ağla-di 96a/03, cān deyü gel-dü+k 16a/04 var-dı di-di+k 70b/10, sebep ne ol-du+ñuz, 66b/03, ḥālīñ di-di+ler 72a/01, fānī ölüben vir-di+ler 80b/15.

1.2.7.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman: -mİş

yarat-mış+am delā'ili 54b/05, yolına ço-muş+um cānı 72b/02, kıllar icün eyle-müş+sün 108a/01, kim unut-muş 26b/08 , mübārek benüni anuñ resülullah cünöp-müş-di 55a/04, gel-miş+iz dergāhıña 17a/07, kömürler gibi yan-mış+lar 57b/03.

1.2.7.2.1.3. Geniş Zaman: -°r/-mAz

sevdā saña yalvar-*ır*+ım 31a/06, didi kim sev-*er*+im bunu 56b/13, bir mülke var-*ur*+sın 56a/08, niçün ağla-*r*+sın edersin 96a/04, cennet ıapusun bekle-*r* 77a/01, cümlesine dir-*iz* bālī tañrınıñ 25a/10, cenābıñdan um-*ar*+ız biz 27a/07, aña ol-*ur*-suñuz ıarrāş 54a/04, āmīn cağ(ı)r-ış-*ur*+lar 17a/08, zıhūr sā^ç atinde yaz-*ar*+lar 38b/06.

Geniş zamanın olumsuz olarak metnimizde –mAz kullanılmıştır.

eger tağıl-*maz*-lar ise 39a/05, giceler yat-*maz* idi 63a/05, siz ye-*mez* ic-*mez*-di+ñüz hergiz 69a/05.

1.2.7.2.1.4. Gelecek Zaman: -IsAr

şaru tonı ıasan keysün kim ağı ic-*iser* bī-dād 57a/09, al-*ısar*-dur ol-*ısar* anlara 69b/12, mu^ç azzez kııl-*ısar* 92b/07, kāfirler öl-*ıser* 108b/01.

1.2.7.2.2. Tasarlama/Dilek Kipleri

1.2.7.2.2.1. Emir Kipi

1. tekil şahıs : -(y)AyIm

cemālūñ gör-*eyim* 91b/13.

2. tekil şahıs : Ø, -gIl

ıhastedür bil-*gil* 30b/13, allahum sende sev 56b/13, götür-*gil* başını 58b/12, bizi ıaşır eyle-*gil* 101b/12 , çıkar-*ğil* ümmetim oddan 59b/12, cebrā^ıil anlar ile ıamuya et 101a/07.

3. tekil şahıs : -sIn

cümlenūñ vir-siñ murādın 17a/09.

1. çoğul şahıs : -(y)AlIm

kim var-*alım* 16a/05, allah emrin dut-*alum* 73a/06.

2. çoğul şahıs : -(y)In

ol şudan uğrula-*yım* 46b/01.

3. çoğul şahıs : -sİnlAr

heb gid-*siñler* 39a/05.

1.2.7.2.2.2. Şart Kipi: -sA

ben bī-cārede var-*sa+m* o güzel nūrıñı gör-*se+m* 29a/04, eşigine yüzüm sür-*se+m* 29a/05, imām-ı enbiyā ol-*sa+ñ* 85a/13, ziyāde-zārı kıl-*sa+ñ* 106a/03, hayālüm tola-*sa* 63b/07, kim aña gir-*se* 93b/15.

1.2.7.2.2.3. İstek Kipi: -A

elim kes-*e-y+in* 25a/11, cemālün gör-*e-y+im* 91b/13, ümmet ol-*a+sın* 34a/06, üzerine şac-*a+sın* 37b/07, yanıñda daşı-y-*a-sın* 47a/02, ‘azrā’il al-*a* cānım qarār idüb kal-*a* tenim 31a/07, kim var-*a-lım* 16a/05, allah emrin dutalum 73a/06, hesābsız ol-*a+lar* 33a/11, kubūrundan tırıcak tol-*a+lar* aḥḳāf 69a/02.

1.2.7.2.2.4. Gereklik Kipi

İncelediğimiz metinde gereklik kipi “gerek” sözcüğü ile işletilmiştir.

gerek+dür imdi sādāta ḥalā’iḳ iderler ta’ zīm 56a/04, buyurdı *gerek* kim olasun naḳḳād 57a/11, her kim ‘azm ide bize *gerek* 83b/11.

1.2.7.3. Birleşik Zaman Çekimleri

1.2.7.3.1. Hikāye Birleşik Çekimi: -dİ

Metnimizde görülen geçmiş zamanın, geniş zamanın, şart ve istek kiplerinin hikāye birleşik çekimleri vardır.

şoñra emriyle gel-miş i-*dİ* 30b/02, yüzüm toprağa ço-muş-*du+m* 83b/15, giceler yatmaz i-*dİ* 34a/05, cek-er i-*dİ* zahmeti 34a/06, ḥakayıḳ ol-*sa-y-dİ* 67a/02, tobraḳ ol-*a-y-dİ+m* 34a/11.

1.2.7.3.2. Şart Birleşik Çekimi: -sA

Metnimizde sadece geniş zamanın şartlı birleşik çekimi vardır.

eger degmez i-se 38a/01, eger tağılmazlar i-se 39a/05, vāki^ç olur i-se 43b/04.

1.2.7.4. Soru Eki : -mI

ta allah kılam *mi* işe 59a/03, bu sözi dağı işiddiñüz *mi* hic 61b/11, böyle *mi* olur 74b/15.

1.2.7.5. Sıfat-Fiil Ekleri

yaz-*acağ* bunlardur 46b/14, gel-*ecek* belāyı ve kaçāyı 104a/12, icābet vaqtidür al-*an* 26b/06, düş-*en* gücünü 44a/07, sen bağ-*dığ*+ın gülistanı 75b/07, kaçadd-i zāt tal-duğ+ı kişi 46b/01, vaşşāfiñ düken-*mez* hüsn ü evşāfiñ 99a/08, kaçabuña inşād et-*miş* gedadır 85a/19.

1.2.7.6. Zarf-Fiil Ekleri

anam gelür de-y-*ü* yolları bekler 77a/03, neden irdüñ de-y-*ü* şormış 86b/04, ara-y-*ub* ehlini 81a/07, şu ^çömrimüz gel-*üb* gecer 83a/06, uy(u)-an-*uban* ^çibādet kıI 26b/14, fāñi öl-*üben* virdiler 80b/15, ac-ıl-*madan* şola güIüm 31a/08, ucmağa gir-*meden* yesünler 69a/09, haste olub yık-ıl-*mca* yağub diliñ tuğ-ul-*unca* 33b/12, kaçoya gel-ir-*ken* gid-er-*ken* 50a/15.

1.2.7.7. İsim-Fiil Ekleri

şabra kaçār kaçal-*ma-y-a* 38b/03, kaçığ kaçanda di-*me-si* 71b/02, bize bir merğamet kaçıl-*mağ* 27a/05, daldan dala kaçığ-*mağ* 73a/02.

1.2.7.8. Birleşik Fiiller

1.2.7.8.1. İsim + Yardımcı fiilden oluşın birleşik fiiller

hic ^çimāret *etmez* 17b/09, muşafā görmege terk *etmezem* 30b/08, kerem *eyle* 16b/13, ya rabbenā meded *eyle* 25a/02, sen naşib *it* 16b/04, kıyās *it* 56a/01, meded *kıI* 16a/11, ^çibādet *kıI* 26a/02, cāñā cū gāfil *olma* 26b/04, müyesser *ola* 33a/07, kaçığ *olundı* cümle mağlühāt 36a/04, biñ göz günāhkār lağığ *olunur* 108a/08, selām virib selām *alduñ*

84b/21, ābdest *ala* 18b/09, şifā *bula* 18b/07, birer birer zekerine gecire şafā *bula* 47a/08, yolıña cān *viridiler* 29b/04, saña şalāvāt *virmez* 53a/01.

1.2.7.8.2 Fiil + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Eylemler

şunuvir^c uşşāka 28a/07, izā zülzilet *okeyuviresin* 39a/06, *koqadur* kıllarından 108b/17.

1.2.8. Ek Fiil / İsim Fiil

1.2.8.1. Görülen Geçmiş Zaman Kipi

o şeb cebrā'il *i-di* 36a/14, biri qara biri şaru biri kızıl *i-di* 57a/03, hatun *i-di* 69b/13, ayağı dört *i-di* 95b/05.

1.2.8.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipi

müşkil *i-miş* 16a/09, qahrında *i-miş* 74b/09.

1.2.8.3. Şart Kipi

define var *i-se* 46b/12, birisi *i-se* 69b/13, ne kim arzuları var *i-se* 109a/13.

1.2.8.4. Geniş Zaman

evvel ābāt huzzār *bu+dur* 18b/13, bu dünyāda *coq+dur* 25a/10, münkir-i kāfir *münafik+dur* 32b/12, ne lü'lü'-i *lā-deryā+dur* 61b/02.

1.2.9. Arapça ve Farsça Unsurlar

1.2.9.1. Arapça Unsurlar

1.2.9.1.1. Başa Gelenler

lā-ilāhe-ill-allah 38b/17, la *lā-reyb ilā* 64b/09, *lā-yezālī*, 68a/01 *fī'l-ḥāl* 95b/02, *mine'l-* bab 97b/09.

1.2.9.1.2. Sona Gelenler

tecellī-i cemālī 28a/05, türābī 93b/13, 94b/04, emr-i ulūhiyyet 59a/12, daḡi kibriyyet 67b/11.

1.2.9.2. Farsça Unsurlar

1.2.9.2.1. Başa Gelenler

nā-ümid 36b/14, *be-ḥaḫḫ* 37a/13, *ber-dār* 65b/09, *bī-zār* 74b/06, *bī-nevāyım* 91a/06.

1.2.9.2.2. Sona Gelenler

‘*aşirīn* 91b/ 02, *bārgāh* 64b/03, *şeh-vār* 65a/11, *gül-zār* 66a/10, *secde-gāh* 84b/29, *derd mendem* 100a/09.

1.3. İmla Özellikleri

Cönkün imlasında hem Osmanlı Türkçesi yazı dili geleneğine ait özellikler hem de Arap-Fars yazı dili geleneğinden aktarılmış özellikler karışık olarak yer almıştır. Bu durum Türkçe ve alıntı kelimelerin imlasında çok şekilliliğe neden olmuştur. Kelimelerin imlasında çok şekillilik Anadolu’da oluşan yazı dilinin henüz tam oturmaması ile ilgili olduğu kadar, yazarın da imlaya tam hakim olamadığı ile açıklanabilir. Çünkü çok şekillilik sadece Türkçe kelimelerde değil, Arapça ve Farsça kelimelerde de görülmektedir.

a – ā – ‘a – ‘ā

a harfinin kullanımı kelimelerde farklılık göstermektedir.

ābdest 18b/09, ‘*abdest* 25b/02

ālī 84a/30, ‘*ālī* 92b/04

gūnah 78b/03, *gūnāh* 25a/14

ḥaydar 84a/01, *ḥaydār* 101b/13

қаҗран 34a/10, *қаҗрān* 61b/06

müşṭāk 25b/04, *müşṭāk* 85b/12

şihḫat 97a/03, *şihḫāt* 101a/02

b – p

arba 30b/10

barca 46a/01, 72a/10

beygamber 92b/15, peygamber 25b/03

bırsa 47a/11

bişir- 42b/19

haps 108b/13

ķabu 48b/03, ķapu 30b/12

ķobraķ 34a/13, ķobraĝ 83b/15

c – ğ

Kelimelerde “ ğ ” harfi yerine çoĝunlukla “ c ” harfinin kullanıldığını görürüz.

ac 69a/05, 83b/10

barca 46a/01, 72a/10

caĝır- 30b/08

caķ- 37b-16

camur 42b/03

cekirdek 43a/02

cık- 65b/14

icerü 30b/04, iķerü 30a/06

d – t

ayıd- 65a/05, ayıt- 38b08

daşı- 47a/02

dud- 109a/09, dut- 60b/10, ķut- 83b/12, ķuķ- 37b/18

duz 44a/01

isde- 38a/08, iste- 87a/18

zeberced 65b/08, zebercet 93a/08

e – i

bel 30b/11, bil 47a/11, 72b/10

di- 30a/02, 56a/07, 77b/11

gice 30a/09, 36a/12

iriş- 69a/08, 109a/04

it- 16b/02, 54a/08, 91a/10

iy 16a/08, 63b/12

vir- 16b/17, 60a/10, 92a/01

yi- 42b/19, 44a/06

ğ – k

ayağ 48b/12, ayak 85b/04

bağırsağ 46a/01, bağırsağ 46a/02

budağ 74a/05, budağ 65b/12

burağ 25b/11, burağ

ğaygu 71a/14

toprağ 83b/15, tobrağ 34a/13

h – ħ – ĥ

ah 60a/06, aħ 25a/09

aħd 85b/09, ‘ ahd 59a/07

ħadīce 84a/03, ĥadīce 56a/12

ħān 53b/01, ĥān 29a/08

himmet 25b/06, ĥimmet 86a/09

ħor 67b/05, ĥor 61a/12

ħoş 105b/11, ĥoş 84a/02

ħüdā 16b/09, ĥüdā 36b/09

ħüseyn 57a/10, ĥüseyn 57b/12

iħsān 28a/08, iħsān 16b/07

noħud 37a/14, noħud 41a/14

rehber 83b/11, reħber 91b/15

taħt 72a/15, taħt 61a/08

ı – u

ağı 57a/13, ağu 57a/09

altun 68b/05

başım 74a/18, başum 78b/04
 candır 95a/10, candur 109b/05
 cāzū 39a/13, caẓī 39a/14
 karşı 46b/09, 57a/05
 kulavuz 84b/30
 okıd- 91a/22, okud- 25b/14
 tolı 54b/01, tolu 70b/13
 umarın 29a/07, umarun 66a/12
 yapu 25a/11
 yılduz 53b/12

i – ü

bilin 54b/07, bilin 55b/10
 büber 48b/06
 delü 38b/08
 deñlü 56a/01
 ezül- 108b/08
 getir- 64b/04, 37b/14
 gizlü 46b/06, 59a/12
 incü 58b/06
 kendü 38b/02, kendi 75b/09
 özüñdir 83b/06, özüñdür 28a/12

n – ñ

an- 25b/04, añ- 75b/04
 anla- 72b/11, añla- 87a/19
 bin 68b/05, biñ 67b/09
 dinle- 36b/06, diñle- 96b/01
 elin 101a/12, eliñ 72a/03
 sensin 16a/01, sensiñ 36a/02
 şon 57b/07, şoñ 67b/04

yüzin 27a/06, yüziñ 64b/08

s – ş – ş

ıslı 67b/10, ışı 43a/12

nisā³ 84a/05, nişā 52b/05

saña 25a/03, şaña 35b/05

suc 101a/06, şuc 87b/12

t – t

at- 50a/07, at- 70a/16

kat- 38a/05, kat- 43a/12

na^c t 27a/10, na^c t 36a/15

tākat 110a/08, tāt 85b/12

tut- 83b/12, tut- 37b/18

yat- 25b/14, yat- 33b/12

z – z – z – z

hāzır 105b/01, hāzır 38b/04, 105a/05

hazret 76a/08, hazrāt 104b/05

zeyt 41a/16, zeyd 47a/03

zihī 54a/11, 54a/12, zihī 40a/03, 40a/04

Yukarıda göstermiş olduğumuz imla değişikliklerinin yanı sıra bazı imla farklılıkları da şu şekildedir.

aslan 84b/38, arslan 25a/11

baba 77a/07, buba 30a/01, 30b/10

bākī 97a/07, bākī 86a/19

cārşenbe 39b/14, cehārşenbe 38b/05

dilerim 78b/01, dileriñ 68b/10

filcan (fincan) 37a/14, 37a/17

hıdmeb (hizmet) 93a/01

ikidin (ikindi) 25b/07, ikini (ikindi) 18b/04

ğardaş 25a/13, 53a/07, ğarındaş 30b/07, 70a/12

ğorđu (korku) 73a/13

levlak 84b/03, 85b/11, levlake 91b/06

mim 46a/17, mīm 91a/17

olcağ 29a/06, olıcağ 56a/01

sed-yā (sede/sade yağ) 41a/12

şādmān 90b/17, şādbān 16b/14

şeb 42b/12, şāb 44a/01

uğu (uyku) 77a/12

yeksān 29a/18, yağşān 101b/06

beze- 25b/08

zarıl- (sarılmak) 48b/13

zıẓıla- (sızılmak) 37b/14

İKİNCİ BÖLÜM

CÖNK-İÇİNDEKİLER⁴

(arapça unsur) / 1a-1b-2a-2b-3a-3b-4a-4b-5a-5b-6a-6b-7a-7b-8a-8b-9a-9b-10a-10b-11a-11b-12a-12b-13a-13b-14a-14b-15a-15b

münâcât-ı kûr'ân / 16b

münâcât-ı âhîr / 17a

na^c t-1 şerîf / 17b

münâcât-ı rahmet / 17b

hazâ du^c â-1 âyet / 18b

(arapça unsur) / 19a-19b-20a-20b-21a-21b-22a-22b-23a-23b-24a-24b

ilâhî / 25a

ilâhî / 25b

ramazân ilâhîsi, (arapça unsur) 26a

hazâ medh-i kibâr-ı kelâm / 26b

na^c t-1 şerîf / 27a

(arapça unsur) 27b

na^c t-1 şerîf, (arapça unsur), na^c t-1 şerîf ü münâcât / 28b

na^c t-1 şerîf / 29a

na^c t-1 şerîf / 29b

na^c t-1 şerîf, (arapça unsur), 30a

vefât-ı resûl / 30b

münâcât, na^c t-1 şerîf, (arapça unsur) / 31a

⁴ Cök içerisindeki bazı sayfalar, başlıklar ile gösterilirken bazı sayfalar da bulunduğu başlığın devamı niteliğindedir. Kimi sayfalarda herhangi bir başlık veya sayfanın içeriği ile ilgili bilgi bulunmazken, sayfanın ortasında ya da sonunda başka bir başlık bazı sayfalarda bulunmaktadır.

(arapça unsur) / 31b-32a

na^c t-1 şerîf / 32b

medh-i kur'ân / 33a

(arapça unsur), nazm / 33b

na^c t-1 şerîf / 35b

na^c t-1 şerîf / 36a

na^c t-1 şerîf, (arapça unsur) / 36b

(arapça unsur), şifâ bulmak için yapılacaklar / 37a

(arapça unsur), tefrîk için, nazâr için, çocuk kulağı sızılması için yapılacaklar / 37b

adam bağlamak için, bir kız isterlerse yapılacaklar, (arapça unsur) / 38a

şirinlik için yapılacaklar, (arapça unsur), lisân-ı muṭarrâ için okunacaklar / 38b

bir adam eger cāzū olur ise yapılacaklar, (arapça unsur) / 39a

(arapça unsur) / 39b

bāb-ı nazâr için, / (arapça unsur) 40a

medh-i resūl / 40b

(arapça unsur), nāzile için yapılacaklar / 41a

(arapça unsur) / 41b-42a

nāzile taşı mu^c ālece-i beyān, diş sızısı için, bağ çözmek için yapılacaklar, (arapça unsur) / 42b

eczālar / 43a

ğurre-nāme / 43b

duzlu balgam için, bağ çözülmek için yapılacaklar, (arapça unsur) / 44a

şızı için yapılacaklar, (arapça unsur) / 44b

(arapça unsur), cinn tağıtmaq için, bağ çözmek için yapılacaklar / 45a

şārī zahı̄mı ve cinn carpan adam için yapılacaklar, (arapça unsur) / **45b**

muḥabbet için, sıtma için yapılacaklar, (arapça unsur) / **46a**

gizlü nesneyi, define bulmak için yapılacaklar, (arapça unsur) / **46b**

kan için, bel ağrısı için, kuduz ıalaması için yapılacaklar / **47a**

(arapça unsur) **47b-48a**

burun kanarsa, diş şızlarsa, sıtma için, bir düşmāna kendiñe muṭī^c için yapılacaklar / **48b**

bir adam bağlamak için yapılacaklar, (arapça unsur) / **49a**

muḥabbet için yapılacaklar, (arapça unsur) / **49b**

yol bağlamak için, sigil için yapılacaklar / **50a**

(arapça unsur), na^c t-ı ĩcāz-ı ḥazret-i muḥammed / **50b**

ḥatm, (arapça unsur) / **51a**

du^c ā-i ḥatm-i ḳur'ān, (arapça unsur) / **51b**

ilāhī / **52a**

ilāhī / **53a**

(arapça unsur) / **62a**

na^c t-ı şerīf, (arapça unsur) / **62b**

mu^c ammā, (arapça unsur) / **63b**

muḥammediyye / **69b**

ilāhī / **70b**

ilāhī / **73a**

ilāhī / **73b**

ilāhī / **74a**

ilāhī / **75a**

ilāhī / **75b**

ilāhī / 76a

ilāhī / 76b

(arapça unsur) / 79a-79b

(arapça unsur), sene 1216, tarih ve oğlunun doğumu ile ilgili bilgi / 80a

yāsin / 81a

hazā gülbañ-ı muḥammedī / 81b

(arapça unsur) / 82a

ḳāl / 82b

ilāhī / 83a

na^ç t-1 şerīf / 84b

na^ç t-1 şerīf / 85a

na^ç t-1 resūl / 85b

na^ç t-1 şerīf / 86a

evvelī ḥatm-i ḳurʿān / 86b

medḥ-i ḳurʿān / 87a

(arapça unsur), münācāt / 87b

(arapça unsur) / 88a

na^ç t-1 şerīf, (arapça unsur) / 88b

na^ç t-1 şerīf, (arapça unsur) / 89a

(arapça unsur) / 89b

na^ç t-1 şerīf, (arapça unsur) / 90a

na^ç t-1 şerīf / 90b

na^ç t-1 şerīf / 91a

na^ç t-1 şerīf-i der maḳām / 91b

muḥammediyye, ilāhī / **92b**

muḥammediyye / **93b**

na^ç t-1 resūl / **94b**

na^ç t-1 şerīf / **95a**

sulṭān sūleymān du^ç ā / **97a**

(arapça unsur), hesap işlemleri / **97b**

el-sened gāyet lāzım / **98a**

na^ç t, (arapça unsur) / **98b**

na^ç t-1 resūl / **99a**

(arapça unsur) / **99b**

(arapça unsur), na^ç t-1 resūl / **100a**

(arapça unsur), na^ç t-1 resūl / **100b**

ilāhī / **101b**

(arapça unsur) / **102b-103a**

(arapça unsur) / **103b**

dua, (arapça unsur) / **104b**

(arapça unsur) / **105a**

elif ma^ç nāsı / **105b**

(arapça unsur) / **106b-107a**

(arapça unsur) / **110b-111a**

METİN**1a**

01. -05. (arapça unsur)

(yırtık kısım)

1b

(yırtık kısım)

01. -04. (arapça unsur)

2a

01. -12. (arapça unsur)

2b

01. -14. (arapça unsur)

3a

01. -13. (arapça unsur)

3b

01. -14. (arapça unsur)

4a

01. -13. (arapça unsur)

4b

01. -13. (arapça unsur)

5a

01. -13. (arapça unsur)

5b

01. -13. (arapça unsur)

6a

01. -11. (arapça unsur)

6b

01. -12. (arapça unsur)

7a

01. -15. (arapça unsur)

7b

01. -14. (arapça unsur)

8a

01. -14. (arapça unsur)

8b

01. -15. (arapça unsur)

9a

01. -15. (arapça unsur)

9b

01. -15. (arapça unsur)

10a

01. -16. (arapça unsur)

10b

01. -16. (arapça unsur)

11a

01. -15. (arapça unsur)

11b

01. -15. (arapça unsur)

12a

01. -15. (arapça unsur)

12b

01. -16. (arapça unsur)

13a

01. -18. (arapça unsur)

13b

01. -10. (arapça unsur)

14a

01. -17. (arapça unsur)

14b

01. -17. (arapça unsur)

15a

01. -16. (arapça unsur)

15b

01. -06. (arapça unsur)

16a

01. üzre olduğ cümlemüz sensin zünüb-ı ğaffār sensin ‘ uyüb-ı settār
02. eyā el-amān cūn yazıldı ümmeti rabb ğafūr
03. bizde ‘ işyān sende ğufrān isterüz ya rabb el-amān
04. ķāđī alma cān deyü geldük ķapuña el-amān sendedür iversün ķapuñdan
05. kim varalım el-amān muhtekir ķapusına bizi muhtāc eyleme
06. bide kendi ķapuña geldiñ girmeleri ile el-amān

07. cümle kâdî cümle müfti cümlemüz yerle birebir el-amân
08. derde düşdüñ bize dermân eylemezler iy hakîm yüzi kara bî-câre ana
09. senden umaruz el-amân müşkil imiş derd ile yanub yakılmağ bir zamân
10. ya ilâhî sen meded kıl bize imdâd el-amân ol habibüñ hürmeti-çün
11. merhamet kıl hayvânât ya ilâhî el-amân

16b

01. münâcât-ı kûr'ân
02. ilâhî kerem bâbın güşâd it cümle ma'şûmuñ du'âsı kabûl it
03. 'ulûm-i enbiyâdan fetḥ-i bâb it ḥudâya sen naşîb it 'ilm-i kûr'ânı
04. resûl-i enbiyâlar hürmetine velî evliyâlar hürmetine
05. re'is-i inkıyâlar hürmetine ḥudâ sen naşîb it 'ilm-i kûr'ânı
06. be-ḥaqqı süre-i innâ fetahñâ ḥaқиkat 'ilmini iftaḥ-ı 'aleynâ
07. bizi lûtfuñla bâd eyle mevlâ ḥudâya sen naşîb it 'ilm-i kûr'ânı
08. tarîḳ-i müstaḳîm kıl hidâyet bu düşmüş kullara kıl sen 'inâyet
09. müyesser kıl keremle kıl hidâyet ḥudâya sen naşîb it 'ilm-i kûr'ânı
10. ḥöcalara ḥayr-ı bâd it ma'şûmlara 'ömr-i bâd it
11. geh mendûbe 'inâyet it ḥudâya sen naşîb it 'ilm-i kûr'ânı
12. geh iki cihânda onları mürûr it resûl-i kibriyânuñ şefâ'atün
13. keremler kıl kerem eyle kerâmet ḥudâya sen naşîb it 'ilm-i kûr'ânı bu düşmüş kullara it sen 'inâyet it
14. ya ilâhî rahmetüñe bizi eyle şâdbân rahmetüñ dertlere dermân iy rahmân el-amân
15. baḥr-ı rahmetden umaruz zerre қаtre düve'l-maṭâ bize rahmetler 'atâ kıl
16. menzilü'l ğayṣ el-amân 'arż-ı iḥmâl üzre geldik bir murâd eyle aḥîr
17. sensin muḳlamu'l guyüb sen vir murâdumuz iḥsân cerâm-ı 'işyân zulm tuğyân

17a

01. bunca şıbyânlar çağrısub senden isterler rahmeti
02. sen saḥâvet-i kânîsüñ vir rızkıma vüs'ati du'âmuz mencâb eyle
03. innâ fetahñâ hürmeti rahmetiñi eyle inzâl ya ilâhî el-amân
04. münâcât-ı aḥîr
05. tevbe kıldıñ her zennûbe ya ile'l-âlemîn lûtf-i fazlıñda 'atâ it eyzan
06. ḥâtîme kıl merhamet eyle iḥsân-ı rahmeti râḥimîn rahmetisin eyzan
07. bir bölük bî-câre kullar gelmişiz dergâhıña kıl 'atâ it keremler eyzan
08. bunca şıbyânlar diyüb âmîn çağrıurlar eyzan
09. cümleñ virsiñ murâdın eyzan eyle ma'şûmlar du'âsın ya ilâhî sen kabûl
10. gökden indür rahmetiñi eyzan ya ilâhî lûtfuñla bir murâd eyle bizi
11. rahmetiñle eyle imdâd eyzan keremiñle vir ilâhî rızkıma vüs'ati

12. sen maşûn eyle қаһтден eyzan cümle ‘ālem halkı muhtāc
13. oldı ya rabb rahmete keşret-i ğayşınla tobla bizi eyzan
14. oldı

17b

01. na‘t-ı şerīf
02. hāzret-i haqqıñ nebīsi sevgili bir dānesi
03. olduĝuñ-cün oldı ‘ālem hūsnüñ dīvānesi
04. zāt-ı bākiñdir sebab bu ‘ālemüñ icādına
05. olmasa teşrīfüñ olmazdı cihān kāşānesi
06. ya resül allah vişālüñ bezmine şāyeste kıl
07. ta göñül bulsun şarāb-ı ‘aşkıñuñ mestānesi
08. geniz ‘aşkıñ maħzeni olmuş serāyı ğālibā
09. hic ‘imāret etmez bu göñlümüñ vīrānesi
10. münācāt-ı rahmet
11. ağlayu geldik қапуña beni maħrüm eyleme rahmetüñle eyle server ya ilāhī el-amān
12. keşret-i ‘işyānımız-cün bizi maħrüm eyleme rahmetüñi eyle ihsān ya ilāhī el-amān
13. rahmetüñi eyle inzāl merħamet kıl kullara işümüz ğāyet müşkil sen ‘ilmsin hāllere
14. midrāruñı neşr eylegil heb cümle ‘ālemlere rahmetüñi eyle inzāl-i ihsān ya ilāhī el-amān
15. sen murādlar viricisüñ şübhemiz yoĝ ya allah heb mürüvvet kân sensin kıl kerem iy ya pādişāh
16. rızkıımız viren hūdāsın cümleñüñ bī-iştibāh rahmetüñle ğarķ eylegil kullarıñı eyzan
17. kullarıñ rahmete muhtāc yalvarurlar el-amān sen ğıyāşü’l-mustafeynsin
18. cevrumüz coĝ hadde gelmez setr eyle ya müste‘ān rahmuñla tobla bizi

18a

01. göñlümüñ eglencesi ki sensin ya resülullah
02. baĝ u hadaķ ğoncesi ki eyzan
03. rāĝıblarıñ merĝübı tālibleriñ maṭlubı
04. ‘āşıklarıñ maħbübı eyzan
05. ‘arifleriñ ‘irfānı evliyālarıñ bürhānı
06. enbiyālarıñ sultānı eyzan
07. ol maṭla‘ nūr-i zāt ol menba‘ āb u hayāt

08. ol merci' külli şifât eyzan
09. ol şems-i cemâliñden tâb olur dâ'im âfitâb
10. nüşha-yı ümmü'l kitâb eyzan
11. yüzüñ süre-i raḥmân özüñ sübhü-sübḥân
12. ta tayn u furḳân eyzan
13. cümle cihâniñ cânı baḥr-ı tevḥīdiñ kânı
14. sırr-ı seb' a'l-meşânî eyzan asker-i kem-ter kemîn
15. umar vişâliñ merhemîn raḥmete'l-lil' âlemîn eyzan

18b

01. hazâ du' â-ı âyet (arapça unsur)
02. fazîletin beyân
03. ol ḥastenüñ ḥâli nereden işâret olur ise ol tarafına oturub şabâḥ
04. işrâḳ vaktinde bir kerre okuyub ḥaste üzerine üfüre ve ikinden soñra
05. bir kerre daḥi okuyub üfüre ḥaste üzerine üfüre üç güne dek
06. böyle idüb okuya üfüre eger şari' zaḥmeti ve ğayrı dertler daḥi
07. olursada şifâ bula elbetde yedi güne dek şabâḥ u aḥşâm okuya
08. üfüre bu nüşhayı yazub boynuna asa ḳoya ve bir şartı daḥi budur ki
09. pāk âbdest ala öyle okuya cümleden evvel yedi kerre istiğfâr
10. ide ve on bir kerre şalâvât-ı şerîf getüre ve ḥastenüñ şihḥatine niyyet ide
11. başlaya ve e'üzü besmeleyle bedîa idüb başlaya ve bu şeyḥ aḥmede
12. fakîre fâtiḥa okuyub rûḥuna baġıslayalar dünyâ ve âḥiret
13. ḥâcetleri revâ ola ve evvel âbât ḥuzzâr budur ki zikr olunur

19a

01. -19. (arapça unsur)

19b

01. -16. (arapça unsur)

20a

01. -16. (arapça unsur)

20b

01. -15. (arapça unsur)

21a

01. -14. (arapça unsur)

21b

01. -14. (arapça unsur)

22a

01. -14. (arapça unsur)

22b

01. -15. (arapça unsur)

23a

01. -15. (arapça unsur)

23b

01. -15. (arapça unsur)

24a

01. -17. (arapça unsur)

24b

01. -15. (arapça unsur)

25a

01. ilāhī
02. ya rabbenā meded eyle kıyāmetde vağfirlenā-zunūbenā eyzan hū cān allah
03. cānlar saña qurbān allah evvel demde amān allah āḥir demde imān allah
04. meded eyle kıyāmetde hū cān cānlar saña qurbān allah bu dünyāda çoğdur vefā
05. buña gelen ceker cefā ḥaqqūñ ḥabībi muştafā eyzan
06. bağcede bülbüller şaqr dilince ḥaqqā zikrin oğur
07. ya ḥazret-i ebū bekr eyzan gök yüzünde şems kamer
08. māh yüzünde nūrlar yanar ya ḥazret-i fārūq-ı ‘ ömer eyzan
09. gökden bize qur’ān anı cem‘ eyleyen bürhān aḥ yazısı güzel ‘ oşmān eyzan
10. bu dünyāda çoğdur velī cümlesine diriz bālī tañrınıñ
11. arslanı ‘ alī eyzan nefsi yapusın başayın fenādan elim keseyin
12. aḥ cānım ḥasan ḥüseyn eyzan neler gelir qarīb başa
13. baqmaya qardaş qardaş mü ’minler yoldaşı ‘ ā’işe eyzan
14. ‘ āşıq yūnus gāfil yatma günāh deryāsına batma
15. muḥammed kıızı fāḫima meded eyle kıyāmetde hū cān allah
16. hū cān allah cānlar saña qurbān allah

25b

01. ilāhī
02. hic günāhı qatmaz anar dökülür şalāvāt icün ‘ abdest aldığın vaqtin
03. mevlām qulum dir peygamber ümmetim şabāḥ namāzın kıldıñ vaqtin
04. ‘ arş üstüne anar çıkar melekler melekler müştāk olmuş felekler
05. ḥaqq katında qabūl olur dilekler öğlen namāzın kıldıñ vaqtin
06. ‘ arş üstünde cān aḥmediñ ‘ ālem günāhkār qullarıña himmet ola mı
07. mevlām kendi alur derler selāmı ikidin namāzın kıldıñ vaqtin
08. mevlāmıñ cenneti kendisi bezer ‘ ālimler mü ’minler seyr idüb gezer
09. kirāmen kātibī şevābın yazar aḥşām namāzın kıldıñ vaqtin
10. cennet dirler cömerdleriñ durağı mevlām bilür yaqın eyle ırağı
11. ayırmişlar götürürler burāğı yatsu namāzın kıldıñ vaqtin
12. ta kıyāmetdeñ yanar cerāğı şalāvāt-ı vitr kıldıñ vaqtin
13. behey yūnus sende sürmek gāyet gökyüzünden indi
14. bir güzel āyet āyet el kerīmi oğuda andan yat
15. yaşdığa başıñ qodığın
16. vaqtin

26a

01. eger ‘āqıl iseñ cāna ide gör o vāveylā
02. ‘ibādet kııl oqu kıur’ān hemān dā’im seher vaḳti
03. umarım senden iy allah kıapuña yalvaru geldim
04. bu ‘āşı kıuluñ maḥrūm gel etmegil seher vaḳti
05. ūıındım ben saña allah ‘azāb-ı nār-ı kübrādan
06. cevriñiz ‘arzuḫāl eyle ki allah seher vaḳti
07. oldı
08. ramazān ilāhisi
09. -19. (arapça unsur)

26b

01. hazā medḥ-i kibār-ı kelām
02. ālā iy ḫālib āḫirete gözet gelsün seher vaḳti
03. hemān ğāfil olub yatma gelünce cün seher vaḳti
04. beşāretdür saña cānā cū ğāfil olma hic ašlā
05. münādiler nidā ider semāda cün seher vaḳti
06. diyeler kim ne yatarsuñ icābet vaḳtidür alan
07. ki allah ‘afv ide belkim dile cürmün seher vaḳti
08. cū ğāfillerden olma kim unutmuş ḫālet-i nez’ī
09. kıatı müşkil tedakdur gelince cünseher vaḳti
10. ne yatarsuñ behey ğāfil hiçāb eyle ki allahdan
11. uyanuban ‘ibādet kııl hemān dā’im seher vaḳti
12. idünmüş ‘ādet ol ‘āqıl uyanuban şalāvāt ider
13. daḫi tesbīḫ-i zikrullah ider dā’im seher vaḳti
14. bekle kııldıġuñ a‘māl refiḳ olur ki kıabründe
15. ki pāk olub yunmuş ma‘āşiden seher vaḳti

27a

01. na‘t-ı şerīf
02. sezādur zātıña ancaḳ risālet ya resūlullah
03. beşirsin şāniña lāyık beşāret ya resūlullah
04. seni ‘ālemlere raḫmet icün gönderdi ol allah
05. bize bir merḫamet kıılmaḳ mürüvvet ya resūlullah
06. yüzün görmeksizin imān getürdiñ biz bilā-şübhe
07. cenābından umarız biz şefā‘at ya resūlullah
08. sirāci nūr-i enversin yüzi nūrıyla iy sultān

09. sırâtdan bizleri gecür selâmet ya resûlullah
10. seniñ na' tında kâşırdu lisânı cümle insānuñ
11. seni medh eylemek bumaz nihâyet ya resûlullah
12. ricâ ider bunı senden bu kem-ter ' aşıkıñ şâkir
13. idem bir kerre kabriñi ziyâret ya resûlullah
14. oldu

27b

01. -13. (arapça unsur)

28a

01. belâdan kırtarur er gör kılaya eyzan
02. seni cümle halkdan sebkat yaratdı vücudıñ mañzenin hikmet yaratdı
03. dü ' âlemde seni rahmetle yaratdı eyzan
04. vesile cenneti fetḥ-i bâb it cemâliñden bize refî' hicâb it
05. tecelli-i cemâli âfitâb iy eyzan
06. erişdir cennete ḥâşıla âmin bula muḥarreb heb maḫâmın
07. şunuvir ' uşşâka vaşlñ bizim câmın eyzan
08. ne biz işledik dese sehv-i ' işyân keremler kânın eyle sen ihsân
09. umar senden şefâ' at cinn ü insân eyzan
10. sözüñdür ' ârifñ dilde beyânı
11. yüzüñdür süre-i seb' a 'l-meşânî
12. özüñdür ' askeriniñ cânda cânı
13. eyzan

28b

01. na' t-1 şerîf
02. -09. (arapça unsur)
10. na' t-1 şerîf ü münâcât
11. günâhkâr ümmete idüb şefâ' at meded eyle meded ya resûlullah
12. cū sensin menba' -y1 kân-1 hidâyet eyzan
13. vücudıñ mazhar idüb güne zâta sebep
14. sebep ki kıldı cemî' kâ 'inâta nazâr kılub kamu ehl-i ' uşâta eyzan
15. şefâ' at kevşerine bizi kıandır muḥabbet refrefine câmı nidir
16. cemâliñ şem' ası dilde yandır eyzan
17. erişdir bizi dergâh-ı ' ulâya irişelüm varub aşl-ı şılaya

29a

01. nice gözler kim seni gördi cemāliñ eyzan
02. yüzi kara günāhkārım bu nefis elinde oñaram
03. velakin ‘ aşıkım zārım saña ben eyzan
04. bu ben bî-cārede varsam o güzel nūrıñı görsem
05. eşigine yüzim sürsem kim kerem kıl eyzan
06. ki maḥşer olcağ yarın işit ümmetleriñ ḥālin
07. şefā‘ at senden umarın şefi‘ ol ya resūlullah
08. bu ben qaravaşın iy ḥān işmidir sehv ile ‘ işyān
09. kamu dert ehline dermān sen olduñ ya resūlullah
10. senüñ medḥiñ ider allah ki sensin ol ḥabībullāh
11. kamu peygambere hem şāh sen olduñ ya resūlullah
12. na‘ t-ı şerīf
13. cemāliñ güneşi raḥşān degilmi anuñla ne felek tābān degilmi
14. sever cāndan seni insān olanlar muḥabbet etmeyen ḥayvān degilmi
15. gönül derdiñle dā’im iñiler vişāliñ derdime dermān degilmi
16. kemāliñ fikir ider dā’im bilenler seni fehm etmeyen nādān degilmi
17. enīsim dā’imā zikriñdir iy resūl dost ḥayāliñ göñlüm mihmān degilmi
18. nazar kıl kāşif-i lūtf it efendim kapuñda ḥākle yeksān

29b

01. na‘ t-ı şerīf
02. seni ben cān-ı gönülden severem ya resūlullah
03. yoluña virmege cānı iverem ya resūlullah
04. şular kim seni sevdiler yoluña cān virdiler
05. ḥaḳḳıñ lūtfına irdiler gümānsız ya resūlullah
06. kamuları sever seni ki sensin cānlarıñ cānı
07. bize bu dīni erkānı sen etdiñ ya resūlullah
08. yoğ-iken ‘ ālemi ol var seniñ-çün eyledi iy yār
09. nişār saña dīn-dār ki sensin eyzan
10. seniñ-çün yüce ol sübhān ki nāzil eyledi ḳur’ān
11. kamu dertlere hem dermān sen oldıñ eyzan
12. ne kim var getürür allah senüñ fazlıñı isterler
13. seni medḥ idmez diller kemāliñ eyzan
14. nice gönül seni sevdi nice cānañım saña irdi

30a

01. iy benüm devletlü bubam kimdür eve içerü girmeklük ister ve eyā resül
02. didi kim aña eyā cān ciger ol gelen a‘rābumı zıdduñ meger
03. ol gelen hānmān iden hārāb ol gelen mal mülk iden türāb
04. cān mevī şunan oldur ādeme nār-ı firqat şalan oldur ‘āleme
05. adū ‘azrāil turur gelsün berü tuvar ac kapuya girsün icerü
06. fāṭıma kapuya acdı revān ol melek girdü içerü ol zamān
07. oldı
08. adıñla eglenir pür-mübtelāyım ya resülullah seni sevdim deyene hāk-i pāyım ya resülullah
09. gice tār u tārīkim pür-ḥatm bendeñ ser ü pāyız gedāyım ḥasret-i nūr-i hüdāyım ya resülullah
10. medekār olmasa bunla şefā‘ atgāh dāmānuñ girībān kāk-i ferdāyı cezāyım ya resülullah
11. kuluñ behcet kebā’irden mürekkeb pür-siyāh devādır şefā‘at luṭfuña gāyet sezāyım ya resülullah
12. na‘t-ı şerīf
13. -18. (arapça unsur)

30b

01. vefāt-ı resül
02. cebrā’il geldikten soñra emriyle gelmiş idi ‘azrā’il bile
03. taşradan icerü kıldı nidā didi kim ya ehl-i beyt-i muştafā
04. izn var mu ben icerü girmege ol münevver ḥubb-i cemāliñ görmege
05. fāṭıma didi ki kimsün iy ‘aceb didiler a‘rābım iy hoş-edeb
06. ağlayu ağlayu didi iy ‘arab qatı ḥastedür rüsvā ciger ta‘āb
07. var işiñe iy qarındaşum ‘arab bunda biz ağlaşalum her rüz ü şeb
08. bir daḥi çağırdı dir ki gitmezem muştafā görmege terk etmezem
09. anı etdi yaturken ol ḥabīb didi şanmaq kapudaki gibi muḥıbb
10. fāṭıma aydur güneş yüzli buba arba ekmek yiyüb kiyen eyā
11. emr-i ḥaqq dā’imā bel bağlayan maḳbülken qorqudan çok ağlayan
12. bir ‘arab turur kapuda ona qalan ya nebī-yi allah deyüben çağıran
13. didim aña yoğ ḥastedür bilgil nebī luṭfla var işiñe sen iy āḥī
14. diñlemez hic sözi ‘arab benüm onu daḥi ki qo yaqa yaqdı cānım

31a

01. münācāt
02. ilāhī beni sebat-ḳıl bizi ‘āşiler qatma cehennem nārına yaqma
03. amān ya rabb el-amān günāhım çoqdur iy gaffār denildi ismiñe settār

04. bu nefsim eyledi rüsvây eyzan yüzim çarasına bildim
05. esîr ki çapuñ geldim figânım göklere şaldım eyzan
06. habîbiñ ‘aşka şeydâ beni cûn eyledi sevdâ saña yalvarırım mevlâ
07. eyzan ki ‘azrâ’ il ala cânım çarâr idüb çala tenim
08. acılmadan şola gülüm eyzan oldu
09. na‘ t-1 şerîf
10. -18. (arapça unsur)

31b

01. -14. (arapça unsur)

32a

01. -15. (arapça unsur)

32b

01. na‘ t-1 şerîf
02. cânımıñ cânânı sensin ya ‘aliyy’ül murtażâ gönüm mihmân sensin ya ‘aliyy’ül murtażâ
03. varlığım ‘ömrüm hayâtım şıhhatimsin bî-gümân cismiñ hem cân sensin eyzan
04. vechiñe kıldım nazar cün haste dil buldı şifâ
05. derdimiñ dermânı sensin ya ‘aliyy’ül murtażâ
06. gör(i)nür mir‘ât-i hüsnîñde cemâlî lem-yezel
07. şüret-i raḥmân sensin eyzan
08. vâhid-i-men nür didi şanıñda şâh-ı enbiyâ
09. mazhar-ı sübhân sensin eyzan
10. menba‘-yı ‘ilm-i ledünnî maḥzen-i esrâr-ı haḫḫ
11. ‘ilm ‘irfân kânı sensin eyzan
12. münkir-i kâfir münâfıḫdur seni inkâr iden
13. mü’minüñ îmânı sensin eyzan
14. zâhir ü bâtıñda râh-ı vaḫdet-i zâtiyye
15. ‘âşıkıñ bürhânı sensin eyzan
16. oldu
17. na‘ t-1 şerîf

33a

01. medh-i k̄ur'ān
02. uyan ğafletden iy nā'im seher vaqtinde ol k̄ā'im
03. rızā-yı haqq isterseñ oqu şıd̄k-ıla k̄ur'ānı
04. fenā dünyāya aldanma şarābını şudur şanma
05. şarāb-ı kevşer istersen eyzan bu k̄ur'ānı oquyan cān
06. kıyāmetde ola şādān tecellī eyleye muştafā eyzan
07. müyesser ola bir k̄ula derūnī nūr ile t̄ola
08. kabrde hem refiķ ola eyzan kıyāmet kopunca gelür
09. arayub ehlini bulur bi-izn-illāh şef' olur eyzan
10. oquyanlar olur mefkūr kıyāmetde diñleyenler olur mesrūr
11. hesābsız olalar me'cūr eyzan ki didik fazl-ı k̄ur'ānı
12. hemān tırma oqu anı oquyanlar bulur cinān-ı ğılmānı eyzan
13. h̄ulūşā şākid geliye bu k̄ur'ānı ki cümle alur bī-hadd şevābı
14. ki kabrde hıfz ide münker anı eyzan ki buyurdı eşrāf-ı ümmeti
15. ki maşşerde idmezler hisābı kim haml ide ayak süre eyzan
16. h̄ulūşāne oquyanuñ müzeyyen qalur cānı
17. nazār eyler ki rahmānı eyzan oldı

33b

01. -07. (arapça unsur)
08. ebu'l k̄āsım muḥammed şallallahü
09. nazm
10. ğāfil insān şu dünyādan göcünce disin heyvāh
11. mevt ölüm şerbetini içince disin heyvāh
12. haste olub yıqılınca yaṭub diliñ t̄utulunca
13. gözün nūrı dökülünce ölünce disin heyvāh
14. kalbiñüz şeytān baqladı gön̄lünüz dünyā eyledi
15. nefis bizi k̄ul eyledi ölünce disin heyvāh

34a

01. k̄alk seher vaqtinde iy dil eyle haqqā t̄ā'ati
02. kim kabūl eyler h̄udā ol vaqt içinde h̄aceti
03. çağrışub öter horoslar hem eyā ğāfil deyü
04. sen niçün bī-havf yatarsın arturursın ğafleti
05. ol muḥammed muştafā kim giceler yatmaz idi ta mübārek ayak üzre
06. ki ceker idi zaḥmeti sen nice ümmet olasın t̄utmadıķca sünneti

07. vardığıñ cennet olursa ʔālī^ʿ iñ olur sa^ʿ id
08. dem-be-dem hūrī-yi ğilmān ediserler hızm̄eti
09. vardığıñ ʔamu olursa yedigiñ zıkk̄um zārī^ʿ
10. giydigiñ ʔatran libāslar cekesin biñ h̄asreti
11. ya ilāhī bizleri sen ʔamudan eyle h̄alāş
12. ol resūliñ fahr-i ʿ ālem muştafāniñ h̄ürmeti
13. cümle hayvānlar dirilüb ya ʔobraḡ olısar
14. nola ʔobraḡ olaydım diyessin biñ kez ʔatı

34b

01. ilā iy rahmeti rahmān şefā^ʿ at ya resūlullah
02. ki sensin dertlere dermān şefā^ʿ at ya resūlullah
03. günāhkārum yüzüm ʔara atarlar ʔorḡarum nāra
04. meger senden ola cāre eyzan
05. dilerüm ki saña varam mübārek ravzañı görem
06. eşige yüzüm sürem eyzan
07. be-ḡaḡḡı leyle-i ʔadrī olubsuñ ʿ ālemüñ bedri
08. şefā^ʿ at mülkünüñ şadri mülk sultāni eyzan
09. be-ḡaḡḡı leyle-i mi^ʿ rāc olubsuñ ʿ āleme servāc
10. cümle ʿ ālem saña muḡtāc eyzan
11. be-ḡaḡḡı leyle-i mevlūd olubsuñ maḡşūd
12. aduñ aḡmed özüñ maḡmūd eyzan
13. temmet oldı

35a

01. meḡhari cümle cihānuñ iy şefā^ʿ at menba^ʿ ı
02. mekkede doġduñ medīne hicret etdüñ meskeni
03. vuşlatuñla biz ḡaḡiri eyle mesrūr sen ġanī
04. düşdü göñlüm ya muḡammed cānum ārzūlar seni
05. cān-ı bi-ḡaḡḡdan resūlsüñ sen beşāret etmege
06. ʿ ırḡ-ı küfrī ʔaḡ^ʿ idüb dīn ʿ imāret etmege
07. ravzañı pūr-nūr gibi bir kez ziyāret etmege eyzan
08. enbiyālar serverisüñ ya muḡammed muştafā nūr-i vechüñ berḡ urub
09. ʿ āleme virür hem şafā āsitānuñda ʔuluñdur bu ḡaḡir
10. bu ḡaḡir hıfz-ı vefā düşdü göñlüm cān aḡmed cānum ārzūlar seni
11. rü^ʿ etiñle cümle maḡşūd her murāda irmege
12. ol ʿ ibāduñ ḡākbāñ baş acub yüz sürmege
13. eyzan

35b

01. ya resûlullah kerem eyle keremler kânsın dürr-i deryâ-yı şefâ'at
02. hem 'atâ' ummânısın halk-ı haqqıñ minnetisin 'âlemine rahmeti
03. fazla haqqısın bize allahıñ ulu ihsânısın
04. kıanda olur kıadriñi bilmek cün seniñ halk-ı cihân
05. enbiyâ vü evliyânıñ şâh-ı 'âlî şânısın şaña gelmek
06. fazlıña taqdîmiñe mâni' degil defter-i 'ilm-i ezelde
07. cümleñiñ ünvanısın hayli demdür görmedi nûr-i cemâliñ hastedur
08. baña lûtf eyle efendim dertli dermânısın pür-mübârek ayağıña
09. kim toyunca yüz sürem cünki cânımıñ cânısın
10. hem cânânımıñ cânânısın gel vücūdım nûrunıñ nûr eyle
11. iy nûr-i hudâ cânısın dil tahtınıñ
12. cân mülkiniñ sulţânısın
13. temmet
14. na' t-1 şerîf

36a

01. na' t-1 şerîf
02. yoğ-iken cümle 'âlem var olan nûr-i hudâ sensiñ
03. muhaqqak mâ-hüve'l maşşud evvelinde ibtidâ sensiñ
04. o nûriñ hürmetine halk olundı cümle mañlûkât
05. ne şübhe bâ' iş icâd-ı 'âleme muñlakâ sensiñ
06. resûl-i seyyidü'l-kevneyn nebî-yi müfahîr-i dâreyn
07. müzekkî-i muhabbet-i şemsü'l-hudâ nûrü'l-varî sensiñ
08. resûl-i sâka-yi kevşer nebî-yi şâfi' -yi maşşer
09. şefâ'at kânı peygamber habîb-i kibriyâ sensiñ
10. imâm-ı a'zam-ı bañhî hañîb-i minber-i kübrâ
11. muşallî muqtedî ya'nî muhammed muşafâ sensin
12. sen olduñ ol gice 'izzet huñûr-ı 'izzet-i da'vet
13. ki zîrâ mañrem-i vañdet sarây-ı kibriyâ sensiñ
14. o şeb cebrâ'il idi tañkık o gice gâşâ varıñ
15. cerâk-ı tâc-ı na' tımla çıkan fevķassemâ' sensiñ
16. temmet

36b

01. na' t-1 şerîf
02. eyâ şâh-ı kerem şânıñ 'atâdur ya resûlullah

03. za' if ümmetleriñ işi haṭādur eyzan
04. yüziniñ pertev-i nūrı giderdi zūlmet-i cihānı
05. lebiñ kandı kāmı derde şifādur eyzan
06. dinledi nazm irsālnāk senüñcündür toḫuz eflāk
07. seniñ evşāf-ı aḫlākıñ semādur eyzan
08. didi (arapça unsur)
09. vücūdiñ 'āleme raḫmet-i hūdādur eyzan
10. ebū bekr 'ömer 'oşmān olubdur vāşl-ı cānān
11. 'aliyy 'ül-murtażā şāhib-i senihādur eyzan
12. idübdür 'ālemi nārıñ mātem ile eyā mazlūm
13. gör nevī şehid-i kerbelādur eyzan
14. nigāh-ı şifatiñdandur kapuñdan nā-ümīd etme
15. ḫadd-i şādıķı ḫavvāl birle gedādur ya resūlullah
16. temmet

37a

01. (arapça unsur) oḫıya üfüre
02. ḫaste olan ḫayvānuñ
03. başına koy
04. sūre-i āl-i 'imrāna / sūre-i tā dūşmāndan / sūre-i enbiyā dūşmān ḫahrına
05. dīn olan kimesne edā / zafer bulmaḫ için yigirmi / bir kez oḫıya bi-izn-illāh
06. sı için on kerre / bir kerre oḫıya / ḫahrola
07. oḫıya bi-izn-illāh ḫāşıl / zafer bula
08. ola
09. sūre-i furḫān ulu / sūre-i loḫmān yüregde / sūre-i seb'ā belālardan
10. dūşmāndan zafer / bulmaḫ zaḫmet olsa niyyet / emīn olmaḫ için
11. için yüz kerre oḫıya / idüb bir kerre oḫıya / yedi kerre oḫıya ḫāşıl
12. bi-izn-illāh helāk ola / şifā bula / ola
13. be-ḫaḫḫ için
14. merdsiñ / isfidāc / kükürt / afyon – noḫud / iki filcan
15. dirhem / dirhem / dirhem / miḫdārı / sirke
16. 10 / 10
17. bir filcan sirkeniñ icine afyonu ḫoyub bir gece ayazladub
18. ba' de öbür eczāları ezüb ba' de o bir filcan sirke ile
19. ḫall idüb mecmū' anı bir idüb be-ḫaḫḫ olan yerlere calalar
20. ḡaflet olunmaya

37b

01. (arapça unsur)
02. el ‘azīm temmet oldu bāb tefrīk icün bu āyet yaza
03. evi ardına göme (arapça unsur)
04. (arapça unsur)
05. (arapça unsur)
06. (arapça unsur) temme oldu bāb bir avuc türāb üzerine eküb
07. bu āyet okuya uyuyan kimseye üzerine şacasın
08. ta ki elinden tuṭa ḳaldırasın (arapça unsur)
09. (arapça unsur)
10. (arapça unsur)
11. (arapça unsur) temmet oldu bāb nazār içün
12. (arapça unsur)
13. (arapça unsur)
14. eli aḥre neba getüre temme oldu bāb cocuḳ ḳulaḡı zızılṣa
15. sūre-i ve ’ssemā’ okuya ve ’t-terā’ib
16. varınca üfüre bir miḡ caḡa eline eger
17. kesilmezse toḡuza ḳadar birer gün caḡa

	7	4	1
8	5	2	
6	3		

38a

01. eger degmez ise evvel-i āḡire tertīb üzere muḡalliye oḡısıñ
02. āyet budur velev (arapça unsur)
03. (arapça unsur) bāb adam
04. baḡlamak içün bir kızıl ibrişüm ve bir yeşil ibrişüm
05. birbirine ḳatub and(an) soñra ḳul-hüvallahü-eḡad ve ḳul
06. e’üzübirabbinnās bir kerre okuya bir düḡüm düḡe diye ki
07. filan oḡlu filanıñ her a’zāsını baḡladım diye baḡlana
08. bāb bir kız isdeseler
09. sā’ir ḡelāl şey’i isdeseler virmesler yedi kerre
10. ṭa’āmina okuyub üfüre yāḡūd yedi şuyun
11. icüreler velā-şekk velā-şübhe vire āyet budur
12. -16. (arapça unsur)

38b

01. bāb-ı şirinlik içün
02. ebū ‘alī sinān aydur dilerseñ bir kişi kendüñe
03. ‘aşıḳ ḳılasın şabra ḳarār ḳalmaya eger yedi
04. ḳat ıṣar içinde olursada ḡazır gele
05. bu du’āyı ayuñ evvel cehārşenbe günü
06. zuḡūr sā’ atinde yazarlar saḡ ḳolına
07. baḡlaya yedi günden soñra götürmeyesin
08. delü dīvāne ola her kim bu du’āya ayıtmasa
09. kāfir olur hazā du’ā-yı şirinlik budur

10. (arapça unsur)
11. (arapça unsur) kadar okuya
12. bi-izn-illāh hāşıl
13. ola
14. lisān-ı muṭarrā için okuya
15. ihlāş / m^c audīn / fātiḥa
16. 701 / 71 / 71
17. lā-ilāhe-ill-allah muḥammeden resūlullah
18. 71
19. estağfirullah el-^c azīm evvel-i āḥire
20. 71

39a

01. olub minderler yayılıb qahve içilüb
02. qurbānlar kesildikden soñra bu āyete bir kerre okuya
03. (arabça unsur) eger
04. tağıtmaq karar iderseñ fātiḥa okuyub
05. heb gidsiñler deyesiñ eger tağılmazlar ise süre-i
06. izā zülzilet okuyuviresin pādişāhlar gelüb
07. dīvān kurulduqda durub şāhinler dördide
08. gidsin buḥur qara günlük bir dürli daḡi buḥur
09. seyyid süleymān yedi pādişāhuñ başı müslimāndur
10. kişniş melik seyyid süleymān melik ebyāz
11. melik cifit melik naşrānī ferīkdür melik
12. saña zūpā müslimāndur melik aḡmer şārī
13. melik perqān urūm keferesi bāb bir adam eger cāzū
14. olur ise ḡuddām şacı kesik şarı şaclı cāzī
15. qarı gelsin deye

39b

01. -06. (arapça unsur)
07. (arapça unsur) üç def^c a diye cinn da^c vet ide
08. bir taşa biraz şu qoya başına bir ḡadd-i bülūḡuna
09. irmemiş bir kimse qoya cinn da^c vet ide aña şol
10. ide kim geldi ve kim gitdi diye cinnleriñ ismi budur
11. cum^c a günü belki ebyāzdur cum^c a ertesı melik meymūn
12. dur cifitdür bāzar günü melik naşrānīdür bāzar
13. ertesı gün zūpādur salı gün melik aḡmerdür

14. cārşenbe gün melik perķāndur perşenbe melik seyyidī
15. süleymān bād-şāhlar gelüb da^c vet tamām

40a

01. ne kim ^c āşī mücrimler senüñ fażluñı isterler
02. seni medḥ idmez diller kemālüñ eyzan
03. zihī kevnān seni sevdi zihī cān kim saña irdi
04. zihī körler kim seni gördi cemālüñ eyzan
05. ebū bekr ^c ömer ^c oşmān getürdiler saña imān
06. ^c aliyy ³ül-murtażā ol cān refiķüñ eyzan
07. faķirim işbu ḥāletde yüzi қара ḥacāletde
08. unutmāğıl ^c araşatda bizi sen eyzan
09. şırāt köprüsünden gecür kevşer şarābundan icür
10. cennete böylece göcür berāber eyzan
11. bāb-ı nażar icün semtine götüre
12. -15. (arapça unsur)

40b

01. medḥ-i resūl
02. seni ben cān-ı gönülden
03. severin ya resūlullah
04. yoluña cānım virmege
05. ivirsem eyzan
06. şular kim seni sevdiler
07. yoluña cān virdiler
08. ḥaққıñ lūḥfına irdiler
09. gümānsız eyzan
10. қamu ^c ālem sever seni
11. ki sensin cānlarıñ cānı
12. bize yolu erkānı
13. sen etdiñ eyzan
14. seni sevenleriñ nāzı
15. gecer maқbūl olur sözi
16. seni sevmeyeniñ yüzi
17. қaradur eyzan
18. yoқ iken ^c ālem ol var
19. seni yaratdı ol muḥtār
20. ne kim var cümle eşcār

21. senüñ-cün ya resülullah
22. senüñ-cün ol yüce sultān
23. ki nāzil eyledi kır 'ān
24. günāhkār kıllara dermān
25. sen oldıñ eyzan

41a

01. -09. (arapça unsur)
10. nāzile icün
11. ve şallallahü 'alā / dişinde olan
12. üzerlik od sed-yā / nāzileye bāb
13. tōk başını muḥammed / nāneyi yaḫub kül
14. noḫuduñ çavdarı / idüb dişleri
15. ile on dāne ondan remce / dibine eke
16. on dāne ondan zeyt içme / ğaflet
17. yağı ile ḫarub tıraş / olunmaya
18. olub ipege kıoya

41b

01. 15. (arapça unsur)

42a

01. -13. (arapça unsur)

42b

01. nāzile taşu mu'ālece-i beyān
02. şeb / kıaya duzu / nişadır
03. dirhem / ya' nī māḫ camur / dirhem
04. 6 / dirhem / 10
05. / 10 /
06. beyāz bārūt / barut eczāsı gürcle
07. kıar ya' nī gürcle / dirhem
08. dirhem / 75
09. 100

10. kükürd / sögüd kömürü bāb-ı sıtma için
11. dirhem
12. 60 / dirhem
13. bāb-ı diş şızısı / iblīs fir‘avn kārūn
14. ikinci örsüne bir mıḥ derd bağı / bunları yüze tıtarḵen
15. örsüne bir mıḥ caḵa / burnuna tütüde
16. mücerrebdür
17. bāb-ı bağı cözmek için (arapça unsur)
18. iki yumurtaya izācā’ sūresin her birine
19. yaza rafaḵan gibi bişire birini eri yiye ve birini
20. ‘avret yiye bi-izn-illāh ḥāşıl ola
21. (arapça unsur)

43a

01. göbek misk / lāle ‘ay yağı māyesi
02. cekirdek / miskal
03. 2 / 1
04. şandal yağı / idrişāh bağı
05. cekirdek / cekirdek
06. 2 / 2
07. fülful misk yağı / gül şuyı
08. cekirdek / dirhem
09. 2 / 1
10. gül şuyun göbek miskine ḵaṭub yigirmi dört sā‘ at
11. ışlayasın andan şoñra ḥaltı ide andan şoñra lāle ‘ay yağı
12. māyesin ḵaṭa ışıcaḵ küle ḵoya ḥaltı ide
13. buğı kesilince andan şoñra çıkarub şoñra ṭaşa
14. ḵoya ṭoña andan şoñra bu eczāları ḥaltı ide
15. eger siyāh etmek murād iderseñ aḵ göbegi
16. yaḵub ḥaltı idesiñ

43b

01. ğurre-nāme
02. bu ğurre-nāmeniñ ḥükmi budur ki ibtidā başı ḥāneye
03. yetmiş dört deyü ‘add idesin hicret-i nebeviyye
04. ḵanḵı raḵamda vāki‘ olur ise senesi olur

4		6	2	4	7	3	5	1
rebi' u 'lāḥir		rebi' u 'levvel			şafēr		muḥarrem	
5		3			2		7	
şa' bān		receb		cemāziye 'lāḥir			cemāziye 'levvel	
4		2		1			7	
zi 'lḥicce			zi 'lḳa' de			şevvāl		ramazān
3			1			7		5
cehārşenbe			perşenbe			düşenbe		yekşenbe
4			3			2		1
yekşenbe		şenbe		azīne		düşenbe		pencşenbe
8		7		6				5
pencşenbe			cehārşenbe			perşenbe		düşenbe
12			11			10		9
yekşenbe				şenbe		azīne		
15				14		13		

44a

01. duzlı balğam için nişadır şuyıla şāb
02. şuyıla ḳatı ḥall idüb ol duzlı
03. balğamuñ üzerine cala bu ḥabbı yudduḳdan soñra
04. bāb bağ cözölmek için
05. yılan terisini kedi terisini şu ile ice cözüle
06. uşaq olmayan er ' avret yiye

07. bāb düşen gücüñi
08. beynini yiye
09. ikisi cem' ola
10. bismillahirraḥmanirraḥīm
11. ya ḥayy ya ḳayyūm diye
12. ṭā' ūn şerrinden emīn ola getüre
13. -16. (arapça unsur)

44b

01. göbek misk / bağa etin ve boz yılan
02. yaḳub şarı / anın yüregın yediresin
03. zaḥmına oḳurḳen
04. tū desin
05. şızı için kör ḳara yılan orta yerin
06. kesüb o adam yaḳub külini bal ile
07. ḳarışdurub o adama yedüresin
08. bāb her dürlü derde devā
09. zincefr / ḳanṭaryon / dār-ı fülful
10. dirhem / dirhem / dirhem
11. 2 / 2 / 2
12. süleymānī dirhem 2
13. (arapça unsur) / ceve / arba unı
14. dirhem / dirhem / bir miḳdār
15. 2 / 3
16. şürmin dirhem 2
17. yediveren ḳoruḒı ile yāḥūd limon şuya
18. ile yāḥūd keskin sirke ile ḳarub ḥall idüb
19. ḥabb idüb o adama yedüresin

45a

01. (arapça unsur)
02. beş def a oḳuya cinn başına bir ki cinn ṭaḒıtmaḒ
03. için izā zelzelet süresin ennesü ḳadar oḳuya (arapça unsur)
04. (arapça unsur) diye
05. bāb-ı yitik bismillahirraḥmanirraḥīm bulunmaḒ için
06. -14. (arapça unsur)
15. bāb-ı baḒ cözmeḒ için iki dāne
16. yumurtaya bu esmā' yaza birin eri yiye birin

17. ‘avret yiyecek esmā’ budur (arapça unsur)
18. (arapça unsur)

45b

01. bāb-ı şārī zaḥmı ve cinn carpan adam için
02. -19. (arapça unsur)

46a

01. bāb bir barca bağırsağa yedi kerre oğuya
02. ve her oğuduğca bir üfüre ve bir düğüm düge bağırsağ kuruduğca
03. bağlana (arapça unsur)
04. (arapça unsur) degin oğuya zeker ü şehvet filanın
05. filana ‘ālī ferc filana bint filana diye temmet
06. bāb-ı muḥabbet bismillahirraḥmanirraḥīm
07. (arapça unsur)
08. (arapça unsur)
09. (arapça unsur)
10. (arapça unsur)
11. buḥūr-ı za‘ ferān
12. bu nüşiyye tütüde
13. başına döke
14. bāb-ı sıtma için üç kâğıt yazub tütüde
15. cehennem şeytāne cehennem cānāne cehennem bir dāne cehennem
16. (arapça unsur)
17. bāb-ı sıtma için yeşm‘ alūn lāfzınıñ mim
18. gözüne ‘ayın gözüne vav gözüne üç dāne
19. miḥ yāḥūd igne yāḥūd üç civi cağa
20. bi-izn-illāh def‘ ola

46b

01. ḳadd-i zāt ḫalduğı kişi ki ol şudan uğrulayın şudan
02. icirilir ḫalāş bula temmet tamām bāb eger dilerseñ bir kişi
03. da‘ vet idsin bir yerden bir yere getüresin bu du‘ āyı yedi
04. kerre veyā toğuz kerre veyā on yedi kerre oğuyasın hic
05. firār ḳılmaya ‘ālem gözine od gibi olayun bāb
06. eger dilerseñ gizlü nesneyi bulasın bir yumurḫaya

07. yazasın evvelâ üç gün oruc tutasın giydigiñ
08. esbâb bâk ola andan soñra bir gece yumurçaya yılduzlara
09. karşı koyasın şabâh gün toğmazdan evvel yine alasın
10. ol didikleri yere varasın yumurçaya koyasın
11. bu ‘azâbını turtmaya okuyasın yumurça yürüye allah
12. te‘âlâ ‘inâyetiyle defîne var ise elbette buluna eger dârda
13. eger dîvârda her ne yerde olur ise vara bula yumurçaya
14. yazacak bunlardır (arapça unsur)
15. (arapça unsur)
16. (arapça unsur)
17. temmet tamâm

47a

01. eger fâş iderseñ diye üç kerre döküb
02. karanlık yerde yüze şarub yanında daşıyasın bi-izn-illâh itâ‘ at ide
03. bâb-ı kan için bu yol mücerredür zeyd yağ dirhem on
04. bir yumurçanın şarısın alub hall idüb ya‘ nî melhem
05. idüb zekerine ura ba‘ de üç kara tûrb alub
06. nâra gömesin ba‘ de çıkarub zekeri miqdârı dile
07. her bir delüğine dörder dirhem zeyd yağ koyub ba‘ de
08. tûrbları birer birer zekerine gecire şafâ bula
09. eger sevdiği tûramaşşa biraz ciriş içe dura
10. gâyet mücerredür
11. bâb-ı bil ağrısı cün bir bırsa bişirib şuyun içenler gider
12. tûrak otı yağın bil ağrısına ura gider sezâb
13. yağın beline dursunlar gider temmet bâb-ı
14. kuduz talasa inciri döküb bal ile kuduz
15. taladüğünü üzerine ursalar halâş bula
16. temürciler temür şuvardığı soña vardur andan alsalar

47b

01. -10. (arapça unsur)

48a

01. -09. (arapça unsur)

48b

01. kedi tügi şoğan қабуғы
02. şarmışak қабуғы şeytān şerri
03. domuz tügi bunları berāber tütüde қабу eşigine göme
04. eger burun қанарса yardımla āteşe қоя kesile eger kesilmesse ateşe
05. қоя сүрте burnuna ceke bi-izn-illāh kesile eger diş
06. şızlarsa yigirmi dāne қара бүberi bir kerі eze lüleye
07. қоя ice bi-izn-illāh kesile bāb-ı sıtma için bir ip
08. ala üç ihlāş ile üç dügüm düge her dügdükce
09. üfüre yere қоя bir adam diye şu ip al şu adamuñ
10. қолuna бағла diye bi-izn-illāh ҳалāş bula
11. bāb bir düşmāna kendiñe muṭī^c için şağ
12. ayağı altından biraz türāb alub bir yere cıķılayub
13. eliñe bir ip alub baғlayubsun bir daғi baña żarılır

49a

01. bāb-ı bir adam baғlamaқ için
02. -15. (arapça unsur)

49b

01. bāb-ı muḥabbet için
02. -13. (arapça unsur)
14. muқil ezraq buḥūrı tütüde
15. қабу eşigine göme

50a

01. bāb-ı yol baғlamaқ için
02. yedi dürlü ibrişim бүke er-raḥman sūresin
03. kezzebān diye bir düge ba^c de bir daғi kezzebān
04. diye bir daғi düge ba^c de gene başından başlaya
05. kezzebān diye bir daғi düge evvel-i āḥire yigirmi toқuz
06. kezzebān var yigirmi toқuz dügüm düge yol baғlana
07. eger cözmeк murād iderse nār ata
08. cözüle
09. muştafā ibn-i ‘ā’işe ḥavvāyı binti zeliḥa

10. şadiyyet şadiyyet
11. bāb-ı sigil için kırk bir şi'r sece ğusl ide
12. her birine birer ihlāş oğuya üfüre diline
13. degire sigiliñ beline her birine başa bi-izn-illāh
14. gömsin bir yere ğalāş ola ğoya gelirken giderken
15. ardına bağımaya mezaristāna göme bi-izn-illāh
16. def' ola

50b

01. -07. (arapça unsur)
08. na' t-ı icāz-ı ğazret-i muğammed
09. fağr-i 'ālemdür muğammed rağmete 'l-lil' ālemīn
10. fağr-i 'ālemdür ağmed ğürmete 'l-lil' ālemīn
11. resül-i fağr-i mevcūdātdur muştafā
12. şefi'ül-müznibīn
13. seyyidenā muğammed ra ve seyyidenā ağmed ra
14. ve mevlānā muştafā ğazīri
15. didi ğāfiğza ğişār-ı ruz-i 'izzet
16. şef' eyle muğammed ve ağmed ğazīri
17. beyğamberdür şu 'āleme şef' dir cümle 'āleme ğağirem 'ācizem cürmi
18. ğātemdür cümle enbiyāya ğazīri şefā' at kevşer-i 'uzemā eyzan

51a

01. ğatm
02. -17. (arapça unsur)

51b

01. du' ā-i ğatm-i ğur' ān
02. -16. (arapça unsur)

52a

01. yanur şimdi cehennemde eşğiyālar arasında
02. bugün efgāna başlarlar kimseden olmaya meded
03. zāra giryān başlarlar şu ki ağlar cefāsından

04. temmet
05. ilāhī yalvaru geldüm qabundur maqşad-ı a‘ lā
06. yüzüm dergāhıña tuddum bilürsiñ sırr ve ihfā
07. nice cürmi haṭā etdim bilürem ben günāhımı
08. bugün lāzım olur direm beni redd etme iy mevlā
09. beni zann eyleyen ihvān şanur gāyet mücāhiddür
10. eger ‘afvıñ erişmesse gülüşürler baña a‘ dā’
11. baña lāyık degil ‘işyān saña lāyık olan gufrān
12. ben etdim anı iy sübhān kerem kıl eyleme rüsvāy
13. temmet

52b

01. tırulmaz maḥşer yeründe münādiler şadāsından
02. kaçan emr ola tamuya çıkarular sece sece
03. maḥşer yeri şılşılanur zebāniler şadāsından
04. secilür cūn münāfıklar fiğānı zārī yaqalarlar
05. nişā bellü bellüdür olub şafflar arasında
06. niyāzım senden ilāhī bağışla bu ‘āşileri
07. bağışladım dir ḥabībim şadā gelür ḥudāsından
08. bu maqāmda ḥaşr ola mı ‘aceb mü’minlere kamu
09. şefā‘ at etdi mi anda muḥammed muştafā sizden
10. serpilüb yüzüñ üstine cefalar idüb anda
11. āteşden zencir boğazda cekerler mācir andan
12. uyan iblis bunlardur nefsine olan tābi‘

53a

01. şol kim saña şalāvāt virmez dīni yok cennete girmez
02. orucu kıldığı namāz ḥaṭādur ya resūlullah
03. temmet
04. ilāhī maḥşerde bizi ki ‘āşiler arasında
05. yüregler tuṭuşub yana bu zālimler şadāsından
06. çağrışurlar cümle ‘ālem kimseden olmaya cāre dermān
07. ki qardaş birbirin bilmez kaçarlar aqrabāsından
08. atalar oğlunu bilmez du‘ākārı muşāhibler
09. koyun kuzu gibi bir bir ayırırlar anasından
10. kimi feryād idüb aqlar nebilerdür benüm neslim
11. cümlesi nefs-i nefsidür ki qorqarlar belāsından
12. biñ ayak bir ayak üzre gelince qalasıñ ta ki

53b

01. anuñ-cündür cihān ü hān anuñ-cündür kamu insān
02. anuñ-cündür mülk-i cüz-i cān anuñ-cündür kamu n' āş
03. temmet
04. senüñ ' aşkuñ kamu derde devādur ya resūlullah
05. senüñ kapuñda hācetler revādur ya habībullah
06. yüzüñden şād olub kullar terüñden acıdur güller
07. senüñle dürlü gökler ziyādur ya resūlullah
08. senüñ yüzüñ gören gözler ne ay göre ne yılduzlar
09. senüñle gece gündüzler şifādur ya habībullah
10. mülksin pādīşāhlara tabībsiñ dürlü sözlere
11. şefā' atıñ günāhlara şifādur ya resūlullah
12. kamu ay güneş yılduz seni gözler gece gündüz
13. senüñ sözüñden ğayrı söz haṭādur ya resūlullah
14. temmet

54a

01. didi ya ādem havvāyı oluñ cennetde bes sākın
02. kamu ni' metlerümden yek benüm şükrümde olmañ ' āşī
03. veli buğday ağacına yakın varmañ didi zinhār
04. ki zālimlerden olursun aña olursuñuz harrāş
05. feriştehler nişār etdi şaçuban dürr ile yāķūt
06. gelen eyledi havvāyı güvā güvā ādem ol şahhāş
07. çū geldi ādem havvāya bes evvel mehrin istedi
08. didi evvel nedür mehriñ beyān it evvelin faḥhāş
09. buyurdı ol ğanī cebbār ki ya ādem sen on kez bes
10. muḥammede şalāvāt vir sözümden eyleme inkāş
11. zihī şahrāya ḥikmet kim muḥammed anadur seyyāḥ
12. zihī deryāya ḥikmet kim muḥammed anadur ğavvāş

54b

01. didiler cümle-i emlāk gelüb ṭolı ağacdan
02. bes andan ḥaḳḳ şenā etdi bu resme söyledi kışāş
03. didi ḥamd ü şenā baña ridādur kibriyā baña
04. izārımdur benim ' izzet ḳulumdur cümle-i eşhāş

05. yaratmışam delâ'ili ideler andan istidlâl
06. benim birliğimi bilüb olalar emrime ḥalâş
07. biliñ kim ya ferîştehler qaravaşum ḥavvâyı
08. kulum âdemle cift etdim ki oldur hikmetimde ḥâşş
09. şidâkı budur anuñ ki tesbîḥ eyleye tehlîl
10. beni zıkr eyleye dâ'im ki oldur ḥazretimde ḥâşş
11. bedî' fıtratum âdem şanı' kudretüm âdem
12. razı' rahmetüm âdem ki etdim anı ḥâşşü'l-ḥâşş

55a

01. ki zâlimlerle dirilmek ḥaḫâdur 'ömredür ifsâd
02. bes anda dökdiler qanı şehîd eylediler anı
03. ışmarladı ḥaḫqa cânı gözler nûrı bî-endâd
04. mübârek benüni anuñ resûlullah cün öpmüşdi
05. bıçaq kesmedi ol yerden kafâdan etdiler ifrâd
06. şu 'aşûrî günidi kim ḥasan ḥüseyn şehîd oldı
07. sevinüb sürmelendiler gönül şehri olub bağıdâd
08. bes ol gün sürmedür 'anün yezîd beñize melekdür
09. revâ mıdur ki mü'minlere bu işe olalar mu' tād
10. temmet
11. didiler ba' zılar bir söz rivâyet eyledi qaşaş
12. ki tevrât icre gelmişdür dirâyet eyledi qaşaş
13. buyurdı cennet-i 'adni müzeyyen etdiler dübedüz
14. bu sözi böyle naql etdi hikâyet eyledi qaşaş

55b

01. hem anda ca' fer ü aḫmere bu ikisi durur 'ammuñ
02. göresin bunlarınuñ yüzün ola gönlüñ gâyet şâd
03. didi ya keff-i gül-gün bir işe irişem bir gün
04. ki bugündür baña düğün iderüm bugünü ramazân
05. sefer kıldı pes allah erişdi yüce dergâha
06. ulaşdı şol şehensâh kim emridür lebil-mirşâd
07. ḥüseynde bildi kim anı alurlar gövdeden cânı
08. işid pes güzel cânı ne resme bağladı irşâd
09. ḥiḫâbet eyledi ḥalka şenâlar eyledi ḥaḫqa
10. didi şöyle bilüñ ḥaḫqa cü cem' oldı yolun azâd
11. ne ḥaḫq üzre 'amel olur ne bātıldan yıkılınur
12. nite işrâk idesin nür ki mü'minler ola emcâd

13. cūn öyle geldi bu gelmek sa^ç ādetdür baña ölmek

56a

01. kıyās it öyle olıcağ ne deñlü bildi ol irşād
 02. buyurmışdur daği bir kez hüseyñ benden hüseyñden ben
 03. bunı seven sever hağğı pes anı sevdiler evtād
 04. gerekdür imdi sādāta ħalā'ıı iderler ta^ç zīm
 05. ki zīr sevilür seven sevilmez sevmedi ħussād
 06. ħasan bārī ağı icdi za^ç if oldı ħatı ħālī
 07. hüseyñ anı şora geldi didi etme cez^ç -i inşād
 08. ki bir mülke varursın kim gözün acub görürsün kim
 09. resülullah ^ç alī ile bağışlar nūr-i isti^ç dād
 10. atañdur bu iki sulţāñ beğāda dutdılar evţāñ
 11. pes anda sende istibtāñ kılıb kıl ħağğdan imtidād
 12. ħadīce fāţıma anda anuñdur bu iki ħatun
 13. mübārek yüzlerin görüb idsin anda işhād

56b

01. hem anı kim boğazından öpeydiñ ya ħabībim dir
 02. ħafāsından boğazlana budur ikisine mī^ç ād
 03. şoñucu öyle oldı hem ki ħaşd etdi yezīd-i mel^ç ün
 04. birine zehr icirdiler birini etdiler eşhād
 05. yezīde lā^ç net olmaz idi zamāñ-ı evvel içinde
 06. velī şoñra gelen etdi iderüz etme isti^ç bād
 07. resülullahıñ ol zīrā ihānet ehlin eyledi
 08. pes oldı lā^ç net lāyık cū ħağğdan eyledi ilhād
 09. ki zīrā bunlarıñ vaşfin ħanı dil kim idem tağrīr
 10. ħanı bir levĥ-i şāfī kim şıfatından olam nağğād
 11. resülullah meger bir gün kemāl-i mağz u şefğatden
 12. omuzına alubdı kim ħasanı iderdi isnād
 13. didi kim severim bunı pes allahum sende sev

57a

01. ikisin bāb-ı şefğatde bu resme eyledi irād
 02. erişdi cebrā'ıl derĥāl elinde var idi üç şāl
 03. biri ħara biri şaru biri kıızıl idi vağğād

04. didi allah selām aydur buyurur ki revā mıdur
05. beni nece sever cünkim baña qarşu öper evlād
06. benim ‘aşqum anı ister ki benden ğayrı şıǵmaya
07. benim maḥbūb-i gönül bil ki benim ile ola ābād
08. bu kara tonı pes keysün ki zīrā yas tonı didi
09. şaru tonı ḥasan keysün kim aǵu iciser bī-dād
10. kızıl tonı ḥüseyn keysün şehīd olur didi zīrā
11. daḥi ḥaqq şöyle buyurdı gerek kim olasun naqqād
12. benim ‘izzim celālīmün anı kim öpdüñ aǵzından
13. aña aǵı virem iče vü andan ide infār

57b

01. diyem ac qapusını oduñ sözüme eyle tamu ile
02. aca cünkim qapusını görem kim ümmetüm od da
03. kömürler gibi yanmışlar şanasın od da qandile
04. beni bunlar daḥi göre tazarru‘ ideler dübedüz
05. yabışam bir bir elinden çıkaram cümle nefşile
06. alam ucmaqlara gidem yuyam ırmaqlarından ben
07. yeñi ola bedenleri ki şon olmadı tezlile
08. gözed imdi resülullah ne resme ola fazlullah
09. ne eksik oquya evvel allah cün aña tevkil
10. temmet
11. rivāyetde gelür bir gün resülullah olubdı şād
12. ki dizinde oturmuşdı ḥüseyn ile ḥasan şehzāde
13. ḥüseyni öpdü boynından dudagından ḥasan aǵzın

58a

01. şefā‘ at kı l qabül aydum sözüñ olmaya na‘ tile
02. resül aydur diyem yarat za‘ if ümmet ‘azāb iče
03. diye var eylegil iḥrāc sözümdür qavm u qabile
04. anuñ kim gönli içinde ola bir zerrece imān
05. ya ḥardal dānesi miqdār çıkar hic etme taqlile
06. ger ü esced idem anda ger ü emr eyleye allah
07. ki ḥardaldan daḥi kem-ter olanı etme taḥyile
08. ger ü esced idem anda ki her kim didi illallah
09. çıkar anı cehennemden ilāhī kı lma taḍlile
10. diye ‘izzüm celālüm-cün cehennemden idem iḥrāc
11. anı kim didi illallah ki taḥkikā ve te‘vile

12. gelem bes cebrā 'il göre mālīk tura urvā

58b

01. bu resme iktizā ider ki ola hikmetde tecmīle
02. cehennemde gele şora diye mālīk aña bir bir
03. gele pes saķına ' arşuñ ide secdede taķbīle
04. diye bāb ki ma' lūmdur seniñ dergāhıña işler
05. diye varda ḥabībime şef' olsun o taḥbīble
06. gele gör ki cennetde bir incü ḥayme icinde
07. ki dört biñ kızıl altundan ḳapusı var taḥtıla
08. oturmuş şoḥbet içinde şafā vü ' işret içinde
09. diye kim ya resūlullah revā ola mı ta' dīle
10. ki sen bunda tena' umda za' if ümmetleriñ odda
11. işide bes ede secde bu işde ide ta' cīle
12. diye ḥaḳḳ ya muḥammed kim götürgil başıñı yerden

59a

01. ki bunlar nāra ḳatlanmaz ' azāb eyleye tenkīle
02. diye kim ya resūlullah elümden nesne gelmez hic
03. buyurmayınca ta allah ḳılam mı işe ta' līle
04. teveccüh ide pes anda erişe saķına ' arşuñ
05. burāķından ine yere sücūda vara teclīle
06. diye ya rabb sen va' de ḳılıbduñ ümmetimden kim
07. oda yaḳaydıñ aşlā pes it ' ahdüñi tek mīle
08. ḥiṭāb irişe allahdan şefā' at ḳıl gel imdi sen
09. bağışladum baña geleni ki yoḳ va' dimde tebdīle
10. gelür ba' zı rivāyetde ki cebrā 'ile emr ide
11. göre kim ḳalmuş od icre kim olmuş anda tesfīle
12. aña ḥōd nesne yoḳ gizlü velī emr-i ulūhiyyet

59b

01. ğıyāş eyle şefā' at bize ḳıl fazl ile tenzīlā
02. veyā mālīk işid bizi muḥammed ümmetinde nūr
03. virdik bizler şalāvāt aña derdük ḥaḳḳa tehlīle
04. cū mālīk işide anı teveccüh ḳılsa ucmağa
05. nidā ide ḳapusında yüce şavtıyla tersīle

06. diye kim ya muḥammed sen tena^ʿ um icre ucmaḳda
07. za^ʿ if ümmetleriñ bunda olubdur oda tenzile
08. kaçan kim işide anı yerinden tez örü tura
09. burāḳına bine fi ʿl-ḫāl iriše ide taḫşile
10. iriše cün cehennemde işide bunlar ünün
11. mübārek gözlerinden yaş ola yüzüne tesile
12. diye ya mālīk imdi tez çıkarğıl ümmetim oddan

60a

01. ki bunlar nece yıldur kim dil ile ikrār iderlerdi
02. gönüllerle bilürlerdi ki yoḳdur hec buña şekk
03. bular dünyā ḫayātında nece secde iderlerdi
04. benim dergāhıma yüzler sürülür idi vaşla
05. nidā işidicek bunlar resā-yı āvāz eyledübdür
06. diyeler ya muḥammed ah meded kııl ir görüb fazlı
07. meded kııl ya ebu ʿl-ḫāsım bize ya aḫmed ah eriş
08. vü yaḳamaz kıyāmet gel ki kıılma bizi ḫacile
09. eyā cennet ḳapuların acıb mı gel muḥammed gel
10. veyā ümmet şefi^ʿ gel vir o(r)dan bize temhile
11. za^ʿ if ümmetleriñdenüz ki yoḳdur şabrımız oda

60b

01. ḳanı ol gözleri ela ki şacmışdı bugün dāne
02. kim idi gönlünüñ ḳuşun ki elinden eyleye ālā
03. bular dünyā sarāyında meger kim ḫaḳḳa ʿ āşidi
04. anuñ-cün evvel daḫi ider cezāsını bugün ʿ adle
05. gele bārī bular cünkim cehennem ḳapusına heb
06. cefā-ḳar şu zebāniler ki yoḳ şefḳatleri aşlā
07. buyura anlara mālīk ki bunları atuñ oda
08. yuḳarı ḳatına oduñ ḳoyar bunları ālā
09. kimisin dutısardur od topuğına irişince
10. kimiñ dizin kimiñ belin kimiñ şadrın duta fi^ʿ le
11. kaçan kim ḳaşd ide od kim yaḳa yüreglerin yüzün
12. nidā ire ki ya mālīk odı men^ʿ eylegil fazla

61a

01. ne yüzlerle baķub saña ne diller söyleye naķle
02. pes emr ide mālīk buları süreler oda
03. ne kimse merħamet ide ne ħürmet ideler meyle
04. ögünce gidip̄ler anuñ ardınca yigitler
05. anuñ ardınca   avretler döküb yüzler Şuyun yazıla
06. ķanı ol dürlü tütıla mu  azzez yüzün server
07. ķanı ol dürlü nāzile Őalınan serv-i ķadd-i bālā
08. ķanı ol taħt u baħt u rāħat ķanı zīr i zeber oldı
09. ķanı bu āb u ħādīmler ķanı reāyā ķanı lāla
10. ķanı gün görmeyen münevverler yüzün dutmuş yolar Őacın
11. ķanı gül yüz benefşe zülf olubdur ķan ile ālā
12. degermiydi Şu   izzetler Őoñucu Şu ħorlıĝa
13. yarar mıydı pelās ola libāsiken ol el ālā

61b

01. aķar gözlerinüñ yaşı Şanasın lü lü dür lāla
02. ne lü lü -i lā-deryādur ne deryā ķandurur lāla
03. diyeler Őabrimuz yoķdur güneş ısısına herĝiz
04. nice Şabr idevüz oduñ ısısına bu günāhla
05. diyeler kim ħarīr atlas giyerdüñ dürlü nāz ile
06. nece Şabr idevüz ķaŗran libāsına bugün sehle
07. diyeler kim lāţif ħūnlar yüridüñ dürlü zādile
08. nece Şabr idevüz zıķķum acısına bugün   uķalā
09. bolur bu nāliŐ iŗer iken irişe bir nidā   arŐdan
10. ki ya mālīk oda ķoya tīz buları virmegil mehle
11. diye mālīk ki bu Őözi daĝı iŐiddiñüz mi hic
12. ya kimüñ ümmetinden Şerr ħaber virüñ baña ķavle
13. bular ide kim istiħyā ķılıruz dimege anı

62a

01. -15. (arapŗa unsur)

62b

01. ol resülün faħr-i   ālem muŐtafānun ħürmeti
02. cümle ħayvānlar dilerler yine tobraķ olısar
03. nola tobraķ olaydım diyesin biñ kez ķatı

04. na^ç t-1 şerîf temmet
05. -13. (arapça unsur)

63a

01. kalk şeher vaktinde iy dil eyle haqqa tã^ç ati
02. kim kabûl eyler hudâ ol vaqt icinde hâceti
03. çağrısub öter horoslar kim eyâ gâfil deyü
04. sen nicün bî-havf yatarsın arturırsun gafleti
05. ol muhammed muştafâ kim giceler yatmaz idi
06. ta mübârek ayağı üzre ki cekerdı zaḥmeti
07. sen nece ümmet olasın tuṭmadıkca sünneti
08. vardığıñ cennet olursa tãli^ç inñ sa^ç id
09. dem-be-dem ḥürî-yi ğilmân ediserler ḥizmeti
10. vardığıñ tamu olursa yedigiñ zıkkum zari^ç
11. giydigiñ kaṭrân libâslar cekersin biñ zaḥmeti ḥasreti
12. ya ilâhî bizleri sen tamudan eyle ḥalâş

63b

01. mu^ç ammâ
02. (arapça unsur)
03. (arapça unsur)
04. r revân oldu bu nazmuñ ma^ç nîsi hem cün kur'ân
05. z zikrimdür cemâlüñ âyeti her şubḥ u şâm
06. d da^ç vâsı yalancı şofularıñ oldu mât
07. ḥ ḥayâlüm tolasa zülfüñüñ sevdâsına
08. ḥ ḥayâtum kayd-ı şevkiñ leşkeri vel^ç âdiyâb
09. c celâliyle cemâlüñ ma^ç sî bir nürdür
10. ş şüreyyâsı semâda gösterir envârdan
11. t te^ç âl-allah ki mişlüñ görmedi devr-i felek
12. b beḳâ devri seniñdür iy nesîmî şeş cellât
13. a allahdur ki olmaz nuṭṭ zâtundan cüdâ
14. a üç kitâb vaḥy-i muṭlaḳ üş mesiḥ-i mu^ç cizât
15. temmet

64a

01. g gördüm hıızır u ç isâdan icen buldı ḥayât

02. k̄ karandur cemālūñ bu kelāmı haqq didi
03. f felek devrinde buldı ka^ʿ be icinde lāt
04. ğ ğayrı kim vechullah iy müdde^ʿ ī
05. ʿ ʿ ilm fazlı haqqdan keşf ider her müşkilāt
06. z̄ zühür etdi çū ʿ isā mehdī şāhib-i zemān
07. t̄ tanıkdur nuṭq-ı hātem qandadur gitdi māt
08. d̄ dālālet mülkini nuṭqla ma^ʿ mūr eyledi
09. ş şafā kesb etdi senden ehl-i haqq buldı necāt
10. ş şemsüm āfītābum cāvidān-ı lem-yezel
11. s sa^ʿ ādet vācib oldı fazl-ı haqqdan mümkināt
12. z zülālün şerḥ iderken ʿ ālem şirīn lebūñ

64b

01. yüzi adam yüzi gibi dili ʿ arab dili gibi
02. şanasın kevkeb dūrri gibidür ideler işğāl
03. zihī sulṭān-ı ʿ ālem kim celālī bārgāhından
04. getürdi dürlü maşnū^ʿ āt iderler birliğine ikrār
05. bu maşnū^ʿ āt zātınūñ kemālātıyla levḥ etdi
06. dönüb cümle kemālātın muḥammeden kılub aṭḥār
07. temmet
08. y yüziñ māhiyyetidür ʿ āleme nūrīñ necāt
09. la lā-reyb ālā veche aña cihāt
10. h hilāl-i kâbe qavseyn qaşlarıñ mi^ʿ rācıdur
11. v vaḥdet nūrı yüzünde yüziñdür şacıñ ve ʿ l-mürselāt
12. n ne mu^ʿ cizdür kıyāmete giden keşf olur
13. m muvaḥḥidler didiler yüziñe ve ʿ n-nāzi^ʿ āt
14. l lā^ʿ lūñ cür^ʿ asından ʿ ālemi mest eyledi

65a

01. ebu ʿ l-kāsımda ta kısmet ide ol fā^ʿ il-i muḥtār
02. kuşatmış cennet-i ʿ adni tışından cennet-i firdevs
03. aqar firdevs-i a^ʿ lādan qamu cennetlere enhār
04. ve eyler ulu ʿ ālimler qopar firdevs-i a^ʿ lādan
05. qoyalar emr ü nehy ayıdanlarda kim anda yüzleri aqmaz
06. kuşatmışdur bu firdevs bu kez ḥalk ucmağı diyedür
07. na^ʿ im anı altı me ʿ vā kuşatmışdur qamu hem-vār
08. bu kez dārü ʿ s-selām anuñ iḥāta eylemiş tışın
09. bu kez dārü ʿ l-qarār anı kuşatmış nitekim ber-kemāl
10. burāquñ vardur iki qanadı iki yanında
11. ucar ḥöd cennet içinde ve yāḥūd seyr ider şeh-vār
12. ne yere kim gözi irer başar ayağını anda

13. bu seyri ile gezer günde nece yıllık kıllur esfār

65b

01. kamu bu gözle anda mu^ç ayyin göz ki ğaffār
02. zihī devletlü gözler kim mu^ç ayyin göreler anı
03. ilāhī sen naşīb eyle olalum biz daħi bī-dār
04. vesīle-i cennet anda resūl-i allah maħşūşdur
05. olubdur kamuadan a^ç lā o^ç adn içre bu a^ç lā-dār
06. resūlüñ dār içinde bir ağac var adı tūbā
07. bitir anuñ budağından ne deñlü var ise eşmār
08. ol ağacunuñ dibi dürrdür budağları zeberceddür
09. yüce^ç arşa daħi mülhaq aşağısı yere ber-dār
10. anuñ kamu budağları der ü dīvārına irüb
11. ne kim var ğurfe ü hücre tolubdur bağce ve güllerdür
12. budağ anlara deve gidiş çıkarlar cümle dibinden
13. libās-ı cevher-i tāclar muraşsa^ç hülleler etvār
14. bu yerde vech-i hikmetler ger ki tūyı cıka bunlar

66a

01. buyurdı cennet içinde vesīle adlu bir ber-dār
02. umarun kim anı allah ger ü baña ide işār
03. bunuñla durur cennet meger oldı sā^ç itdan
04. bu sözi hoş tefahhuş kıll ki bu sözdür şahih aħbār
05. muħaddişler didiler kim sekiz ucmağ rivāyettendür
06. geñişlikdedür niyyetde erişmez cennet efkār
07. ^çadn vir ğāyet a^ç lāsı kim oldur cennetüñ hāşşı
08. ki dārü^ç l-mülk gibi anı kuşatmışdur yedi dīvār
09. aña girmezler ālā kim girerler üç bölük insān
10. nebiler birle şiddiklar şehidler iy yüzleri gül-zār
11. bu ^çadni ucmağı içinde bir aq tağ ola kāfūrdan
12. tecelli ediser anda gümānsız ^çālem el-esrār
13. yarın anda dirilirse cem^ç -i cennete heb

66b

01. el ayak söyleye anda ne kesb olur ise fi^ç l i aqvāl
02. diyeler kim nicün bunca şanukluk virirüz size
03. ne kim etdikse dünyāda sebeb ne olduñuz naqqāl
04. diyeler bizi ol allah getürdi nuţka kim ol haqq
05. kamu eşyāya dil virür ider inţāk ider aqvāl
06. cehennem kabusına kim cün ireler yüzleri kara
07. zebāniler diyeler kim size olmad(ı) mı irsāl
08. resūl gelmed(i) mi size oqunmad(ı) mı āyāt
09. diyeler kim ni^ç am geldi bize bildirdiler aħvāl

10. ve lākin dutmadık anı kılıruz şimdi biz ikrār
11. veli haqqıñ sözi haqqdur yerine geldi ol aqvāl
12. temmet

67a

01. eger bir çatre zıkkumuñ yere tarh etseler anuñ
02. fesād iderdi bir yüzüñ hakayıq olsaydı artāl
03. ve ger zencirlerinden hem qosalar yerde bir halka
04. yedinci kat yere inüb iderdi yerleri zilzāl
05. ve ger biri zebāniden gözükseydi yer ehline
06. olurdı cümle qorqıdan var imdi eyle istidlāl
07. buyura qādir qahhār ki bağlana zebāniler
08. elün kāfirüñ boynuna selāsil birle hem a' lāl
09. temürden şoqulur zencir cıqa kıcından ağızından
10. bes andan süreler dübdüz 'azāba gideler azlāl
11. diyeler anda küffāra ki zulm oldu bugün bize
12. nidā ide ki zulm olmaz bugün bir zerre-i şaqqāl
13. mühürlene ağızları tanıqluq vire göz kulak

67b

01. dökerdi gözlerimiz yaş iderdür yüzlere irdāf
02. olurdı qalbimüze hāşî' şükürler idüb allah
03. ki faqr-ı erzānī iderdük şabr ile ilāf
04. bi-ḥamdilillah ki şoñ ucu bizi bu dār-ı 'uqbāda
05. mu' azzez kıldı ḥor iken ki kıldı bunda isti' fāf
06. temmet
07. resūlullah buyurmuşdur ki dīvārı anuñ dört
08. ki toptoludur oddan selāsilden nekāl inkāl
09. anuñ dīvārınuñ ' arzı tamām kırk biñ yıl artıqdur
10. odınuñ ısısı yetmiş bu od miqdārına emşāl
11. anuñ dutduğı kāfirler olısdur daḡi kibriyyet
12. taşıbdur kim ḥarāretten qatıdur ol mine'l-şalşāl
13. eger bıraqr cānımız şarıqdan ararsa qoma müferriden
14. bularuñ beynini ısısı idüb qaynadı (arapça unsur)

68a

01. qadeḡler dutulur elde şarāba lā-yezāliden
02. qadeḡ-i nūr-i şarāb nürdür iḡen şūfi icilen şāf
03. ḡalā'ıq heb ḡesāb icre bular zevq ile ' işretde
04. kamu ' arif-i muḡaqqıqlar irāde olmaya eclāf
05. diyeler kim bular kimdür beşer mi ya melekler mi
06. ki yüzleri şafāsından qamer ü şems ider istilḡāf
07. beşer ayda meleklerdür melek ayda nebilerdür

08. bular ayda faķīrlerüz kim idmedük biz istinkāf
09. ferişteher ayda su'āl ide sebeb noldı bu ta'zīme
10. diyeler az 'amel etdük degildür 'ilm ile şarrāf
11. ki dehrī şā'im olmadık geceleri kā'im olmadık
12. veli beş vaķt namāz etdük ğazāda cekmedük esyāf
13. veli her gāh eşitsevüz muħammed adını bir kez

68b

01. bu hāli hoş taşavvur kıl pes eyle hāliñe inşāf
02. rivāyetdür ki rıdvāna ger ü emr eyleye allah
03. oruc dutanlara irişdi buları kıılmañ istiħkāk
04. ne kim ārzūları var ise bugün cennetden it ihzār
05. ki kādīrün yaratmaĝa ki bin altun eyle ve'l-kāf
06. ger ü emr eyleye allah ki ya vildān ya ğilmān
07. gele anda şol oĝlanlar ki vaşfin aydamaz vaşşāf
08. yemişler altlar tölalu lātif nürdan tabaķlarda
09. şunarlar kevşer-i kāfūr vireler selsebīl ü 'āk
10. oruc tütanlara bunlar dileriñ icüñ bugün
11. ki deryāya ger ümmetden size keşf eyledi keşşāf
12. buyu(r)mışdur resūlullah ki yoħsullar kıyāmetde
13. kıoyalar yüzleri bedri ay gibidür berķi ire şafaķ
14. mu'atķar zülfleri üzre dizile dürr ile yāķüt
15. münevver yüzleri nürı mu'atķar zülfleri zer ü bāķ

69a

01. rivāyetdür enesden kim buyurmuşdur resūlullah
02. ki şaĝlar kıubūrundan tırıcaķ tölalar aħķāf
03. kıoķa dudaklarında misk mu'atķar kııla afāķı
04. ğııtāb ide te'āl-allah dirler kim ide inkişāf
05. ki hic ac olmayınca siz yemez icmezdiñüz herĝiz
06. bu ĝün ac şusuz ĝelüb siz kim baña ezyāf
07. bugün ĝāyet uzun ĝündür benim ĝalk ile işim var
08. iriş ya cebrā'il bunlara iderler cünkim istibtān
09. bu ĝün ucmaĝa ĝirmeden yesünler mā'ide irĝür
10. cū malı 'ömr-i eyyām bular hic etmedi isrāf
11. ĝetüre cebrā'il dirĝāl melekler neçe ĝünler
12. mühürlü altun ibriķler ki ĝamrī bula miskin-i nāf
13. yiyeler içeler bunlar ki şorida ĝesābda ĝalk

69b

01. ĝöñülden şevķi derdime mecal kıılmadı (okunmayan kısım)
02. eyzan faķīrem kıabuña ĝeldim şefā'at ĝetürsin ĝördim muķaddem
03. şucumı bildim eyzan temmet ilāhī kııl baña (okunmayan kısım)

04. yok ne yüzile varam saña günāhdan ğayr kārūm kārūm yok ne dervīšem
05. ferāğatda nite cerr taht-ı devletde
06. muḥammediyye
07. didi evlendür sıradur resūlini te‘āl-allah
08. ki cennetde düğün idüb qalısardur anı dāmān
09. cemī‘-i cennet ehli heb geliserdür düğünine
10. olub cem‘iyyet-i kübrā derile cümle evtād
11. gelinler kim viriserdür iki maḥcüb olısardur
12. ḥabībullāh alısardur olısar anlara naḳḳād
13. birisi ise ola ki ḥatun idi fir‘avnuñ
14. birisi olısar meryem ki bilir idi bunı firşād

70a

01. qabuñda elleri bağlu esirem ya resūlullah
02. za‘ifem ‘ācizem cürmi keşirem ya resūlullah
03. hemişe ğarqam ‘ummāna ‘amelde qā‘idem dāna
04. kerem bābında iḥsāna faķirem ya resūlullah
05. ma‘āşīyle ‘alil olmuş menāhiyle zelil olmuş velikin
06. şucunı bilmüş ḥaķirem ya resūlullah nazar kılgel
07. ifrāda eger bilişde eger yada ḥuşuşā ehl-i evvelide şefā‘at
08. ya resūlullah cū raḥmetsin bize ḥaḳḳdan gelürsin
09. muṭlaqdan sen efḍal cümle ḥaḳḳdan ḥabirem ya resūlullah
10. sen ol sultān-ı kevineysiñ vuşul-i kābe qavseynsin
11. kerim-i dü-cihāneynsin şefā‘at ya resūlullah cehennem qaynayub
12. taşa bilenmez (okunmayan kısım) qarındaşa şefā‘at ya resūlullah
13. ḥiṭāb oldı mihr-i cāna ciger tuṭuşa yana ‘umūma ehl-i imāna
14. şefā‘at ya resūlullah ‘aṭālar qarībāna bir nece gönder
15. nīrāna bütün aḥbāb-ı yārāna şefā‘at ya resūlullah
16. günahkāram yüzüm qara aṭarlar qorqarum nāra meger senden
17. ola cāre şefā‘at ya resūlullah

70b

01. ilāhī
02. yine mātem ānı geldi ah ḥasanum vāh ḥüseynüm
03. firqati bağrımız deldi ah ḥasanum vāh ḥüseynüm
04. kerbelānuñ ta içinde müşg ile ‘anber şalınca
05. al ḳabrimüz ḳan içinde ah ḥasanum vāh ḥüseynüm
06. kerbalānuñ yazıları suşuz gitmiş ğāzileri
07. fāṭıma ananuñ kızıları ah ḥasanum vāh ḥüseynüm
08. ḳur‘ān oḳur kesik başlar dilli dilince her ḳuşlar
09. egleşir tağlar taşlar ah ḥasanum vāh ḥüseynüm
10. geçdi medīne vardı didik seni yāvi kıldı
11. medīne ḥaḳḳına şordı ah ḥasanum vāh ḥüseynüm
12. dört yanını kāfir aldı taḳdīr allaha böyle geldi
13. şu tolu umman ḳuşlar daldı ah ḥasanum vāh ḥüseynüm

14. eli kerbelānuñda bağlu ehlinüñ cigeri tağlu

71a

01. Һazret-i ʿalīnüñ oğlı dedesine Һaber geldi
02. ah Һasanum vāh Һüseynüm veysü'l-ķuvve yas geldi
03. ķorkı bağrımız deldi
04. ah Һasanum vāh Һüseynüm
05. eyzan
06. fānīdür řol dūnyā kimseye ҡalmaz yedi ҡat gökleri
07. ҡalsa dūnyā muҺammed ҡalurdı seyrān eyleyen
08. ҡalsa dūnyā muҺammed ҡalurdı
09. anuñ dostluğuna Һalk oldı ʿālem
10. ismini yazarken řaķķ oldı ʿālem
11. Һaķķdan mi ʿrācda ümmetin dilin
12. ҡalsa dūnyā muҺammede ҡalurdı dūnyā
13. geldi geçdi şu ʿālemde gülmedi
14. ümmeti ğayđusından emīn oldı
15. geri yūregi hem ümmetim didi
16. ҡalsa dūnyā muҺammede ҡalurdı dūnyā

71b

01. aluban ümmetin cennete giren
02. Һaķķ ҡanda dimesi maķbūl olan
03. ümmeti yoluna cānın viren
04. ҡalsa dūnyā muҺammed ҡalurdı dūnyā
05. burāđın göklere uğradır
06. gün toğsa ʿāleme bile toğardı
07. Һaķķ calab ümmetim diyüb ögerdi
08. ҡalsa dūnyā muҺammed ҡalurdı dūnyā
09. dūnyā benüm diyübeni nidersin
10. yaķar āhiretiñi vīrān idersin
11. fānīdür řol dūnyāsın girersin
12. ҡalsa dūnyā muҺammed ҡalurdı dūnyā
13. eyzan
14. ҡudretde bir ķorku dūřdi ҡalbime
15. bir senüñ lūťfuña ҡaldıķ ya rabb
16. tevbe eyledim günāhıma řuĉuma
17. bir senüñ lūťfuña ҡaldıķ ya rabb

72a

01. seniñ müşkil oldı Һaliñ didiler
02. cehenneme uğrar yolıñ didiler
03. meger allah ala didiler eliñ

04. iñleyüb ‘arşa çıkar semā‘ i
05. ‘aceb gider mi ola yüz siyāhı
06. cümle ‘ālemleriñ sensin penāh
07. bir seniñ lūṭfiña kaldık ya rabb
08. allah allah diyüb yalvara bizi
09. allaha kul olan günāhdan beri
10. resüle ümmetin bağışla barca
11. bir seniñ lūṭfiña kaldık ya rabb
12. eyzan
13. ilāhī yāri kıl baña ki ğayrı yārim yok
14. ne yüz ile varam saña günāhdan ğayrı kārım yok
15. ne dervişem ferāğatda ne tāk-ı tahtı tāk-ı devlette
16. bu baħr-ı dār-ı ğurbette ğarīb oldum aña yerim yok

72b

01. gül zıkr etti sübhān gözüm yaşı ciger kanı
02. yolına kumuşum cānı bu yolda ihtiyārım yok
03. ğayrı bir menzile erdüm melāmet baħrına taldım
04. ḫayāl-i ‘aşk-ı yār oldım şabā gibi kararım yok
05. menüm mışrī yüzi kara ğarīb üftāde bī-cāre
06. düşmüşüm ki bir nāra ya nece bir niyāzum yok
07. eyzan
08. miyān-ı ‘aşkıñ tonı hey her kim kapar gelsün biri
09. şehir-i cinān rehberi sorun kanı gelsün biri
10. şıdıkla bil bağlayan hey ya‘ kub olan añlasun biri
11. yūnus cemālın soylayan sevmekdür anlar bir güzel
12. ‘aşıklarunñ ḫāli ezel gönül viren gelsün biri
13. meyhāneci almaz ğazel cāndasun gör yāriñi

73a

01. yire ura gör ‘ārıñı cāndan geçen gelsün biri
02. gidere gör ağyārıñı daldan dala koşmak diler
03. gül derdline bülbül ile şehüdi yüzü sür
04. sırr añlayan gelsün biri
05. ilāhī eyzan
06. allah emrin dutalum
07. bülbül gibi ötelüm
08. rahmetine batalum
09. allah allah meded allah
10. allah adı olur allah allah meded allah
11. mü`minlerunñ yoludur sevgüsü gönüllerde
12. allah adı dillerde allah allah meded allah
13. şol korhulu yerlerde gönüllerde mihmānsun
14. sen bir ulu sulṭānsun allah allah meded allah
15. der(t)ülere dermānsun allah allah meded

73b

01. ölüb kabre varunca melek su'âl şorunca
02. rabbiñ kimdür deyince allah allah meded allah
03. yünus seyrānda gezer ölüm tedbirler bozar
04. görmek isterseñ dīn-dār
05. allah allah meded allah diyelüm
06. ilāhī eyzan
07. ʔolab nolduñ iñilersin
08. ʔaḫḫa 'āşıkam billāh
09. derdim vardır iñilerim
10. derdim vardır iñilerim
11. benim adım dertli ʔolab
12. şuyum aldım yalab yalab
13. böyle emreylemiş calab
14. derdim vardır iñilerim
15. dülgerler hızārım yundı
16. her a'zām yerinde ʔondı bu iñildi ʔaḫḫdan geldi
17. ulu ʔaḫḫlar derdim aḡacım

74a

01. ne ʔatluyım ne acıyım
02. ben mevlāy(a) du'ācıyım
03. derdim vardır
04. ulu ʔaḫḫlarda buldılar
05. dalım budaḡım ʔırdılar
06. ʔolab maḫall gördüler
07. derdim
08. 'āşık yünus ider ahı
09. gözi yaşı yur günāhı
10. severim güzel allahı
11. derdim vardır iñilerim
12. ilāhī
13. iy 'ālemlerin sulṫānı
14. dār etdiñ baña cihāmı
15. seni seven böyle mi olur
16. allah seven böyle mi olur
17. seni seveli her işim
18. ḡamdan ʔurtulmadı başım
19. seller gibi aḡar yaşıım
20. seni seven böyle mi olur

74b

01. 'āşıkñ odı düşdi cāna

02. rüsvây etdiñ şu ʿāleme
03. gice gündüz yana yana
04. allah seven kullar böyle mi olur
05. iy allahım bu ne bu hālīm
06. ʿālem halkı benden bī-zār
07. benim işim ah ile zār
08. seni seven böyle mi olur
09. qahrında imiş lūṭfiñ bildim
10. melāmet bahırına ṭaldım
11. anıñ cün şükür kıldım
12. allah seven kullar böyle mi olur
13. eliñdedir hükm-i fermān yoluñadır bu zinde cān
14. aḥmed derdiñe derd dermān
15. seni seven kullar böyle mi olur
16. temmet

75a

01. ilāhī
02. evliyādan görmüş bu erkān
03. döne döne zıkr idelüm allahı
04. cāndan gördüm sırr-ı sübhān
05. döne döne zıkrullah idelüm allahı
06. ehl-i ʿinād zann-i gümān içinde
07. men delīlin buldum qurʿān içinde
08. baş acık ʿüryānum meydān içinde
09. döne döne zıkrullah idelüm allahı
10. ʿişyān ile qararmuş yüzleri
11. anıñ cün haqqı görmez gözleri
12. ʿāşıkā kār etmez münkir sözleri
13. döne döne zıkrullah idelüm allahı
14. seyyid irer sevq ṭaldımda geldim
15. mümkinātiñ ʿilmin bildimde geldim

75b

01. haqıkatde bir ben buldumda geldim
02. döne döne zıkrullah eyledüm allahı
03. ilāhī
04. her kaçan añarsam seni qararım qalmaz allahım
05. senden gayrı gözler yaşın kimseler silmez allahım
06. acıldı bağ u bostān acıldı dilde dostānı
07. sen baqdıgın gülistānı güller şolmaz allahım
08. sensin dillerde oqunan sensin ʿaşkıñda doqunan
09. seniñ ʿaşkıña dolanan kendi bilmez allahım
10. ʿāşık yūnus seni ister lūṭf eyle cemāliñ göster
11. cemāliñ gören ʿāşıklar

12. ayrı olmaz allahım
13. ilāhī
14. ah ümmetim derde ağlar muḥammed

76a

01. ilāhī
02. seḫerlerde eser bād-ı tecellī
03. uyan hey gözlerim vaḫt-i seḫerde
04. acılur ḡonce-i iḫsān ḡöñli
05. uyan hey gözlerim vaḫt-i seḫerde uyan
06. tecellī baḡına görmek dilerseñ
07. ḫaḫiḫat ḡüllerin dermek dilerseñ
08. cemāl-i ḫazret görmek dilerseñ
09. uyan hey gözlerim ḡaflet uyan
10. seḫerdür ehl-i derdiñ düd-i ahı
11. seḫerdür ehl-i derdiñ cılve-ḡāhı
12. seḫerdür cümle vaḫtiñ pādiḫāhı
13. uyan hey gözlerim vaḫt-i seḫerde uyan
14. yuyanlar çeḫm-i nergisde bu ḫābı
15. seḫer vaḫti görürler māh-tāb

76b

01. göziñ ac ḫaḫḫa dön işit ḫuḫbāyı
02. uyan hey gözlerim vaḫt-i seḫerde uyan
03. temmet
04. ilāhī
05. cehennem ehliniñ ḫālin şorarsañ
06. yanarlarda yanarlarda ağlaşurlar
07. adı ḡüzel muḫammediñ ismini
08. añarlar añarlarda ağlaşurlar
09. yanmışlar yanmışlarda kömür olmuşlar
10. yanmaḫ ile ḫālden ḫāle gelmişler
11. zebānī elinde esir olmuşlar
12. dokerler dökülürde ağlaşurlar
13. elleri dirseginden kesmişler
14. yüzleri kızıl ḫora başmışlar
15. boḡazına odtan zencir aşmışlar
16. baḫarlarda baḫarlarda ağlaşur

77a

01. ma^c şümlar cennet ḫapusın bekler
02. kimi sever ḫanur kimisi bekler
03. anam gelür deyü yolları bekler

04. ögerler ögölürde ağlaşur
05. kimisi malınca olmış oturur
06. kimisi elinde şerbet getirür
07. babam gelür deyü baķub otururlar
08. ögölürde ögürlerde ağlaşurlar
09. eyzan
10. ka'beniñ arzūsı düşdi özüme
11. şal mevlā bizi şal bizde varalum
12. gice gündüz ũhu gelmez gözüne
13. şal mevlā bizi şal bizde varalum
14. şām-ı şerīf cennet elinden oldı
15. evliyā enbiyā içine tıldı
16. evvel şām āķir şām hakkında dendi
17. şal mevlām bizi şal bizde varalum

77b

01. ķuds-i şerīfiñ yolları ıraķdur
02. anı görmeyene ğāyet firāķdur
03. bunca enbiyāya mesken tıraķdur
04. şal mevlām şal bizi bir ğün
05. medīnede yatur server-i muķammed muştafa
06. ũmmetine anı görmek hoş şafa
07. eger 'ömrümüzde varsa vefa
08. şal mevlā bizi şal bizde
09. ka' beye varanlar olurlar ķacı
10. başına örerler sa' ādet tācı
11. ağlayu ağlayu didi du' ācı
12. şal mevlā bizi şal bizde varalum
13. ma' rifet-i za' ife
14. ālā iy cānımın cānı nebiler şāh-ı sulţānı
15. şefa' at ya resūlullah şefa' at ya resūlullah

78a

01. ķabībü'l 'ālemīn sensin
02. imāmü'l müttaķīn sensin
03. şefi'ül müznib sensin
04. şefa' at ya resūlullah
05. mükerrem-i müctebā sensin
06. mükerrem-i murtażā sensin
07. ğöñüllere şifāsın sen
08. eyzan
09. binti hāşimī sensin
10. tihāme zezemi sensin
11. mekke medīne sensin
12. eyzan

13. vişāliñ derdime dermān
14. hayāliñ göñlüme mihmān
15. bu cānım ‘aşkıña kırbān
16. şefā‘ at ya resūlullah
17. kamu ‘ālem seni öger
18. seni vaşf idemez diller
19. kemāliñ cümle şerh eyler
20. şefā‘ at ya resūlullah

78b

01. dilerim ki saña varam o görkli yüzüñi görem
02. eşiğiñe yüzüm uram şefā‘ at ya resūlullah
03. günahlarum hicāb oldı firākuñ gibi ‘azāb oldı
04. başum bağrum kebāb oldı şefā‘ at ya resūlullah
05. diyār-ı yāri terk etdüm seni ārzūlayı gitdüm
06. ğurbet ihtiyār etdüm şefā‘ at ya resūlullah
07. yüzi kara günāhkāram velikin ‘āşık-ı zāram
08. şefā‘ at senden umarum şefā‘ at ya resūlullah
09. bu ‘işyān deñizi taşdı ‘aql-ı cān girdāba düşeli
10. bu bî-çāre yüzi düşdi şefā‘ at ya resūlullah
11. temmet
12. (arapça unsur)

79a

01. -16. (arapça unsur)

79b

01. -10. (arapça unsur)

80a

01. -12. (arapça unsur)
14. (arapça unsur) temmet sene 1216
14. oğlum süleymān efendi biñ iki yüz on beş senesinde ramazān-ı şerīfiñ
15. yigirmi ikinci günü cum‘a gün vaqt-i seherde dünyāya gelmişdür
16. allah ʔol ‘ömr eyle mu‘ammer eyle ‘ālem-i kāmīl hafız kātīb eyle āmīn

80b

01. mübārek ramazān geldi cāmi‘ler nūr ile ʔoldı
02. mevlām bize kerem kıldı ğāfil olma uyan insān

03. bu günler her zamān gelmez her kul bu günleri görmez
04. mevlām bize kerem kılmaz eyzan
05. bu dünyāya gelen ölür er geç maḥşer yerin bulur
06. (yırtık kısım) kişi ettigin bulur eyzan
07. dünyādan giden gelmez mevlām ‘āşī kula rahmet olmaz
08. mevlām bize kerem kılmaz eyzan
09. şimdi gelen āḥir zamān kalbimizde vardır imān
10. ötesinüñ işi fiğān eyzan
11. uyan ğafletden iy nā’im seher vaktinde ol kâ’im
12. rızā-yı ḥaqq isterseñ oğu süre-i yāsin
13. (yırtık kısım) dünyāya aldanma şarābını şudur şanma
14. (yırtık kısım) kevşer isterseñ eyzan
15. (yırtık kısım) fānī ölüben virdiler (yırtık kısım)
16. (yırtık kısım) ola dersin eyzan

81a

01. (yırtık kısım) cān kıyāmetde ola (yırtık kısım)
02. (yırtık kısım) sultān eyzan
03. bu süre sırr-ı rahmāndır bu süre feyz
04. bu süre sırr-ı sübhāndır eyzan
05. belālara ola birde şifā ola kamu derde
06. şefā‘ at ide maḥşerde eyzan
07. kıyāmet kōbinca gele arayub ehlini bula
08. bi-izn-illāh şefi‘ ola oğu süre-i
09. yāsin
10. terāvīḥ kılmayan yüzi qaralar ḥaqqiñ devletine nece varalar
11. enbiyā yolundan koyalar diyelüm siziñle sefferullah
12. terāvīḥ kılanın köşki yücedür bunda yokşul anda ḥöcadur
13. ramazān giceleri işbu gicedür diyelüm siziñle elḥamdülillāh
14. cennet kabusın acarlar ‘āleme rahmet şacarlar

81b

01. hazā gülbañ-ı muḥammedī
02. allah allah celilü’l cebbār mu‘in’üs settār ḥālikü’l
03. leyl ven-nehār lā-yezāl zü’l-celāl birdür teñri
04. eriñ erligine ḥaqqiñ birliğine küffār-ı ḥāksārīñ
05. körlüğine dīn-i islām kuvvetine diyelüm birdür allah allah
06. evvel ‘azmī āḥir ‘azmī ‘ināyet-i ḥudā kaşd-ı a‘dā’
07. himmet-i evliyā kuvvet-i enbiyā resül-i kibriyā ā‘tī
08. muḥammeden el-muştafā ‘aşka diyelüm birdür allah allah evvel kur’ān
09. āḥir kur’ān tebārekellezī-nezzele’l-furqānū’l-kān
10. kalbimi kan sinesi ‘üryān çigeri biryān küffār
11. elinde şehid olan gāziler ‘aşka diyelüm birdür allah
12. ḥācılar gāziler ücler beşler yediler kırklar
13. ‘aşka diyelüm birdür allah allah göbege muḥammedī nürını

14. kerem-i h azret-i  al  p irim z sult n h acı bekd ş-1 vel 
15. erenler evliy lar enbiy lar gercekler demine
16. h  diyel m h 

82a

01. 17. (arap a unsur)

82b

01.  al
02.  al
03.  al
04.  al
05.  al
06.  al

83a

01. h  niyyetden gelir  v z ki g r h k dan mec zın
02. fig n etdim ki ya ma b b cel li  e igindin
03. es rem h rs-1 gerd n g ribem yok mı  nsin
04. h tab (arap a unsur)
05. il h 
06. be  arda lar Şu    mrim z gel b gecer neyneyel m
07. d ny  bir kerv n-sar yduz konan g cer neyneyel m
08. d ny   aluz hey  arda lar de l  mal  um  lar
09. o lı kız kavm u  arda lar bizden  acar neyneyel m
10. ecel  n mde d Ő gibi na d ile virmiŐ gibi
11. bir g n    mrim z  uŐ gibi  ulda ucar neyneyel m
12. bu ecele gecmez dilek ne ins n  aluz ne melek
13. her kiŐini  car -1 felek belin b ker neyneyel m
14. y nus ayduz iy y rim z tam m oldu b z rimuz
15. bir g n bizim defterim z ol dost acar neyneyel m

83b

01.  l  iy server-i ma b b (arap a unsur)
02. g zel y z ni   arz eyle g t r y zden hic bın
03. y z n benden meŐ n dir yaralasin yara nid r
04. velikin len-ter n dir ta ayy rde beh tını
05. s rekdir h kmet-i im n y z ndir ra met-i ra m n
06.  z ndir dertler derm n dev  kıl bi'l- iy Őin
07. c  sensin es  ad evvel  c  sensin mirşad-i a  l 
08. c  sensin mirşad-1 icl  a mede yok sir cın

09. (arapça unsur) t̄ac amu ŧāhlar saña muht̄ac
10. benim abuñda yalın ac ac üstüme cenāhın
11. eyā gönül cū rehber ol amu halka peygamber ol
12. cū sırr-ı allahu ekber ol sözine tut semāhın
13. nite gözler göre anuñ sarāyında tecellisin
14. ılam cānı fedā aña sürem dergāha haddin
15. niyāz icre abusında yüzüm toprağa omuşdum
16. seherde bir nidā geldi ki ya hazā behaddin
17. ki her kim ‘azm ide bize gerek ki dünyādan bize
18. yana ‘aş adına size yanaruz nūrın
19. hevālardan ola cūn var hevāmız ide hem bir var

84a

01. velāyet ŧāhibi haydar kerāmet bahrıdır biñ bir
02. haıkat sırrın āŧikār anı ıldık hoş ālī-rāh
03. hadice maħremiñ oldu
04. fāıma adriñi bildi
05. nisā ’lar ŧefi’ oldu
06. ol yüzi gül alnı māh
07. alub dizinden birini
08. öbüb gözünden birini
09. düşdim ğurreü ’l-‘ aynı
10. hasanıla hüseyñ ŧāh
11. ğāziler bile yanında gelüb keyseler culunda
12. ŧahādet yolın anda beāya dutdılar cūn rāh
13. firāuñ baĝrımı taĝlar
14. gönül ārzü ceküb aĝlar
15. anuñ halkun beyān eyler
16. kimin ŧerh eyleyüb ŧerrāh
17. götür ğaflet gözümden
18. ŧefā’ at umarım sizden
19. amu aħbābıña bizden
20. selām olsun size iy ŧāh
21. ‘acāyib ehl-i zūnnārım elinden nefsimüñ zārım
22. ki dergāha varam meger seni ılam nebāh
23. buyurdım bu lisānımdan
24. hadiŧ-i udsī icinde
25. ılırsam nola ki bunda
26. anı ılır mu’ āf allah
27. gönül viren o sultān
28. ne ılsun başla hāna
29. abül olursa urbāna
30. sinān ālī olur vallahi
31. hudāya diyelüm senden kerem ıl lūtf-i iħsāndan
32. alınacak cānımı tenden aña urbān diye allah
33. ki ben baña zulm ıldım
34. ne işledim ise bildim

35. dönüben qabuña geldim
36. gözüm ağlar yüzüm siyāh
37. şu gözler kim seni gözler
38. şu diller kim seni söyler yoluña terk-i
39. cān eyler ne mal mülk ‘izz
40. cāh

84b

01. na^c t-1 şerīf
02. eyā ‘izzīñ kemālātuñ beqā buldı resūlullah ‘abdullah seni kıldı kamu derde
ṭabībullah
03. didi haqq şānında levlak
04. senüñ cün halk olub eflāk
05. semavāt-ı ‘arş-ı kürsī-i hāk
06. berr ü baħr u şems ü māh
07. ne varsa iki cihānda
08. saña eyledi haqq bende
09. ki cümle eşref-i ‘ālemde
10. ki sensin maqbūl-ı dergāh
11. saña gönderdi bārī zāt didiler aña ihlāş it
12. oğurlar maħmūdla aħmed muħammed ibn-i ‘abdullah
13. eyā cevherlerüñ kanı
14. za‘iflerdir dermānı
15. nece medħ ide seni
16. ki medd-i aħuñdır ol allah
17. ki sensin dīn dürc iden
18. şalāt-ı farz borc iden
19. semāvāta ‘urūc iden
20. dutub rabbiñe ‘azm-i rāh
21. cün ol haqqıya yakın olduñ selām virib selām aldıñ
22. ki toqsan biñ kelām kılduñ cevābundan olduñ āgāh
23. irişdiñ kābe kavseyne
24. diledüñ ümmetün kimine
25. bes andan olduñ ev ednā
26. ki hoş kılduñ beqābillah
27. ħabībüm der bu aħkāmıña var şor
28. beni kullarıma bildür
29. benim kamuya secde-gāh
30. oluban yol kulavuzı koduñ toğrı yola bizi
31. didüñ mağbün ider sizi kılan bu dünyādan ikrāh
32. didi bir ağulu baldur
33. baña barmaq bende zāldır
34. haqquñ zikri ulu yoldur
35. dil-gīrden komaz ger gāh
36. ebū bekr ‘ömer ‘oşmān
37. şerī‘at mülküne sulṭān
38. velikin evvel ‘alī aşlan

39. olub her sırriña hem-rāh

85a

01. otlu ʔobuz oynayınca kafā beyn ʔaynayınca
02. senden imdād olmayınca eyzan seniñ vaşfin diyen ʔullar
03. dā'ımā zıkr iden diller nefsi nefsi denen güller eyzan
04. āteşden zelil meyli şefā' atdurır fi' li gerek kendi gerek meyli eyzan
05. ʔaradır ümmetiñ yüzi ʔabül olmaz dā'im sözi zelil etme ʔaḫḫa bizi eyzan
06. cemī' enbiyā senden umarlar lütf-i ihsānı muḫaḫḫa bilürim senden
07. tamām it ya resülullah
08. temmet
09. na' t-ı şerif
10. ʔademiñ rahmeti zevḫ-i şafādır ya resülullah
11. zühürñ derdi ' uşşāḫa devādır ya resülullah
12. beni atdıñ daḫi ādem ʔururken meṭaın-i içre
13. imām-ı enbiyā olsañ revādır ya resülullah
14. kemāl-i refer-i gül seniñ nürñla bulmışdır
15. vücüdiñ mazhar tām̄m ḫudādır ya resülullah
16. seniñle idülür zāta daḫi envā' lezzāt
17. işiñ erbāb-ı ḫācāta ' aṭādır eyzan
18. hüdāya ʔıl şefā' at eger zāhir eger bāṭın
19. ʔabuña inşād etmiş gedadır ya resülullah
20. temmet

85b

01. ka' be-i vaşlıñ yolında sa' y idüb ʔaldım ğarīb
02. ğayrı nem var cānımı ʔurbāna geldim ya resül
03. ol ğubār-ı dergāhiñ çeşm-i ' alile süḫār icün
04. baş acıḫ yalın ayaḫ dīvāne geldim ya resül
05. ʔıl etme redd bu kātib-i bendeñi
06. sen gibi ihsānı coḫ sulṭāna geldim ya resül
07. temmet
08. na' t-ı resül
09. ḫamd olsun saña bi-' ad denilindi şāniña aḫd ʔıyāmetde eyā aḫmed
10. şefā' at ya resülullah amān iy ḫabibim amān cümle etdik saña imān
11. cehennem coşdığı zamān eyzan denildi şāniña levlak
12. saña müştāḫdır ol eflāk ṭāḫatimüz olınca ṭaḫ eyzan
13. ümmetiñ maḫşere girince ecel ağısın yudunca zebāniler hücum edince
14. eyzan cümle ' ālem ḫaşr olınca ʔıyāmetde neşr olınca günāhım ağır gelince
15. hidāyet eyzan cihān oldu seniñ mevlā şefā' atcisün ʔamuya
16. fermān olınca ṭamuya eyzan bizi yandırma nāra tenimüz yedirme māra
17. ḫaḫḫ yanında yüzüm ʔara eyzan nece yıllar durursam
18. āḫirü ' l-' ömr olursam ayaḫ altında ʔalırsam eyzan

86a

01. bu işi iki ʿālemde biñ olıcağ kıyās ile
02. olur mı nice biñ altun bahāsı ḥatm-i ḳurʿāniñ
03. cū ḳurʿān pādişāhınıñ gedāsıdır cihān ḥalkı
04. nola mest-i cān eylersiñ ḥavāssī ḥatm-i ḳurʿāniñ
05. zī ki cān-ı dilden ḳıl bu daʿvet içre iy dāʿī
06. ki ḳatında redd olmaz ḥavāssī ḥatm-i ḳurʿāniñ
07. eger ʿaḳlıñ var ise ḳıl bugün ḥatm ile ḥayr it
08. ki seniñ öliser yāriñ cezāsı ḥatm-i ḳurʿāniñ
09. bu şāhib-i daʿvetiñ ḳıl ḥudāya ḥimmetini maḳbūl
10. aña zūlmetde nūr olsun ziyāsı ḥatm-i ḳurʿāniñ
11. temmet
12. naʿt-ı şerīf
13. ḳatre-i nışf şefāʿat ḥevāhıñım itme dirīğ
14. ḥālimi ʿarz etmege sulṭāna geldim ya resūl
15. ʿarz-ı ḥālīm der-kenār oldu ḳamu sehv ü ḥaṭā
16. ḳıl muḥıldür ʿaṭā dīvāne geldim ya resūl
17. ben siyāh-kār müznibem sensin şefiʿül-müznibin
18. sâ ilem muḥtâcınam iḥsāna geldim ya resūl
19. initâb-ı zât-ı bâkiñ ʿafv-ı cürme cün sebep
20. derd-mendem mücrimem dermāna geldim ya resūl

86b

01. imām-ı nefer ḳamu ʿilmi ḳamusun ḥāşıl eyledi
02. iki yıl oḳudı ḳurʿān vefāt etdi işit anı
03. düşünde bir kişi görmiş yüce ʿizzetlere irmiş
04. neden irdüñ deyü şormuş ne dimiş işidüñ anı
05. iki yıl oḳudum ḳurʿān o oldu derdime dermān
06. baña ḥaḳḳ eyledi fermān o yüzden buldum iḥsānı
07. gel iy ḳurʿān oḳuyan cān işitgil sözümi bir ān
08. şānī eylegil her ān ki geldi ḥükm-i yezdānī
09. budur āyetde mukābil tilāvetde ḳānī ḳıl
10. ḳamu ḥaḳḳını vir kāmīl müzeyyen oḳu ḳurʿānı
11. ʿömrin ğulüvden bil rivāyet böyledir kāmīl
12. gev işi naḳlini şāmil-i ḥaḳıḳat eyle izʿānı
13. didi ḳacan ḳırāʿatda şalātı eyler ol fāsīd
14. degildir ol kelāmullah fesāda vir di bir elini
15. temmet
16. evvelī ḥatm-i ḳurʿān
17. ne ḥoş lezzet virir cāna şadāsı ḥatm-i ḳurʿāniñ
18. ne rahmet yağdırır gökden edāsı ḥatm-i ḳurʿāniñ
19. oḳuyaniñ gözi göñli ṭolu nūr-i sūrūr ile
20. erişir diñleyen cāna şafāsı ḥatm-i ḳurʿāniñ

87a

01. oğurım cün temināt-ı şalātile selāmātı
02. ‘aķıbetince münācātı eyzan ķatı coķdır ģatāyyātım
03. dağı cürmim cināyātım ķabül it ‘arz-ı ģacātım eyzan
04. eger heb küll-i ‘işıyānım ‘alām-ı ‘ayn-ı noķşānım velikin ehl-i imānım
05. eyzan
06. ümmetiñ ģazımı aĥķār-ı ‘amelde nāķıı-ı ıķşār
07. meger lūftiñ ola muṭahhir
08. şefā‘at ya resūlullah
09. temmet
10. medĥ-i ķur‘ān
11. ölüm ģālinde rāĥatıñ dilerseñ oķu ķur‘ānı
12. gecelerde namāzlar ķıl ki ķabriñ ola nūrānı
13. şırātı gecmek isterseñ şalātı ķıl cemā‘atle
14. ağır mizānı isterseñ şahādetdür ki duĥānı
15. dilerseñ ģaķķ rızāsını taşadduķ eyle gel coķ coķ
16. bürķān ola rızķıñ cün ķılıb ķuşluķ namāzını
17. ‘ömriñ artuķ isterseñ şalā eyle sen erĥāmı
18. cehennemden ģalāş iste añub aģla o sübhānı
19. ģadışıñ ma‘nāsınıñ añla oķu tut ģükm-i ķur‘ānı
20. ģilāfindan ģazer eyle yarın ķurtarsın cānı

87b

01. -09. (arapça unsur)
10. münācāt
11. faķirem ķabuña geldim şefā‘at ya resūlullah
12. muķaddem şucumu bildim eyzan
13. oķundı sanki levlak cū sensin şāh-ı ersal-nāk
14. didi ģaķķ saña ā‘ı-ı-nāk eyzan
15. sen ol sultān-ı kevneynsin vuşul-i ķābe ķavseynsin
16. şefi‘-i dü-cihāneynsin eyzan
17. ģabıbsin cümleden evvelı seni medĥ iden ol mevlā
18. maķām-ı aĥsen ālā‘alı eyzan nece medĥ ide bu insān
19. mürekkeb cünki sen nisyān meger senden ola iĥsān eyzan
20. benem muĥtāc ser-gerdān ‘amel tevbetdenem ‘üryān
21. meger senden ola dermān eyzan

88a

01. -21. (arapça unsur)

88b

01. na‘t-ı şerif
02. -19. (arapça unsur)

89a

01. na^ˆ t-1 şerîf
02. -18. (arapça unsur)

89b

01. -13. (arapça unsur)

90a

01. kamu derde şifâsuñ sen muṭahhir murtaẓā sensin
02. muḥammed muṣṭafā sensin şefā^ˆ at ya resûl eyẓan
03. mükerremsin mufaḍḍalsın gönül tahtında serversin
04. eyẓan
05. evvel allah ḥabîb olduñ ki derdlere ṭabîb olduñ
06. günâhlara şef^ˆ olduñ şefā^ˆ at ya resûlullah
07. temmet
08. na^ˆ t-1 şerîf
09. -18. (arapça unsur)

90b

01. na^ˆ t-1 şerîf
02. ya resûlullah cemâlûñ ne güzel degilmi
03. ḥabîbim sende len-maḳşad aḳsâ degilmi
04. sünbül şacuñ bir nûr ki şu^ˆ lesi eflâka çıkar
05. güzel ḥüsnûñ bir nûr ki ḳullar saña^ˆ aşîḳ degilmi
06. ḥüseyn ḥasan ciğer köşeñ
07. imāmeyn-i hümāmeynüñ fāṭımatu'l-zehrâ ḳurret-ül-‘aynîñ degilmi
08. ebû bekr senüñ yârüñ ‘ömer ‘oşmān ḳafā-daruñ
09. ‘aliyy’ül murtaẓā seniñ ḥaydar aşlanîñ degilmi
10. İki ḳaşlaruñ arası sebḳatüñ ḳābe ḳavseyn
11. biri ḳaf ḳul-hüvallahü-eḥad biri kef hāy degilmi
12. ḥabîbim senüñ aduñ bu cihānda üç degilmi
13. biri aḥmed ya muḥammed biri muṣṭafā degilmi
14. biri cennet biri rahmet biri şefā^ˆ at degilmi
15. ḥabîbim sen melül olma ümmetün cün guşsa yeme
16. ḥabîbim ḳıl sen şefā^ˆ at virici ḥudān degilmi
17. vücüduñ geldiği zamān yaradılmış cümle oldu şād-mān
18. sevindi ‘arşü’r-rahman şādlu günü degilmi
19. temmet

91a

01. na^ç t-1 şerîf
02. kudümüñ bā^ç iş^ç ayn-ı sa^ç âdet ya resûlullah
03. zuhûruñ bir tûvânday-ı hidâyet ya resûlullah
04. rāh-ı hâkka fenâfillah olan erbâb-ı himmetler
05. senüñ fazlıñla buldılar kerâmet ya resûlullah
06. ğarîbem bî-nevâyım sâye-yi lûtfuñda sulţânım
07. bu mücrim bendeñi eyle rahmet ya resûlullah
08. ki yokdur bende bir haşlet ola şa^ç şaa-i hazret
09. meger senden ola belki^ç inâyet ya resûlullah
10. nigâh-ı merhamet kıl vech-i bî-câre lûtf it
11. ola hem vâde-i şâbân şefâ^ç at ya resûlullah
12. temmet
13. na^ç t-1 şerîf
14. yüzüñ nûr-i hudâdur ya muhammed saña cânlar fedâdur ya muhammed
15. cemâlüñ sûre-i seb^ç a^ç l-meşânî^ç aliye^ç l-^ç arş üstü aydur ya muhammed
16. ^ç urucuñ seyr-i sübhânellezîdir maķâmātuñ a^ç lâdur ya muhammed
17. elif lām mîm okunur şüretinde şerîf elinüñ şalâdur ya muhammed
18. yüzüñ cile ü ser gözlerüñ şad kamu derde devâdur ya muhammed
19. kelâmuñ hâkka (okunmayan kısım) cemâlünde cilâdur ya muhammed
20. lebüñ zezem cemâlüñ ka^ç betullah kılanlar muhabbetidür ya muhammed
21. şalât-ı rûh-i bâk hazretüne varanlar ümmetündür ya muhammed
22. umarum abdürrahman hazretünden^ç atâ-yı lûtfuñ oķıdır ya muhammed
23. temmet

91b

01. na^ç t-1 şerîf-i der maķâm
02. püselik-^ç aşirîn
03. vücûduñda olubdur sırr-ı ekber ya resûlullah
04. şuhûduñda bülend-i nûrı üfür ya resûlullah
05. kamu bu feyz-i rahmet-i kâ^ç inât senden olmuşdur
06. delâ^ç ilden biri levlake eşher ya resûlullah
07. senüñdür şüret-i halka taķkiķ bu^ç avâlimde
08. anuñ-cün oldu vechüñ tâb-ı enver ya resûlullah
09. necibâ zâde olsun cânibüñden lûtf-i imdâduñ
10. katı muhtâc-ı ihsândur bu bî-fer ya resûlullah
11. temmet
12. na^ç t-1 şerîf
13. ^ç arz it cemâlüñ göreyim iy mâh-ı tâbân muştafâ
14. ref^ç it niķâb-ı rûyuñı şems-i raķşân muştafâ
15. hâkkuñ sen olduñ mazharı sensin kamunuñ rehberi
16. seni seven olur bay cümleden iy kân-ı muştafâ
17. iren senüñle irdi hâkka^ç aşķ zencirini boynına taķa
18. ta hâkka cemâlüne baķa iy nûr-i hân-ı muştafâ
19. senüñle oldu âfitâb gönderdi saña kitâb
20. ^ç aşķlara fetķ oldu bâb o derde dermân muştafâ

21. medh eylemek seni muḥāl meddāḥuñ oldı zü 'l-celāl
22. muhyī kuluña kıl vişāl iy ḥaḫḫa mihmān muştafā
23. temmet

92a

01. ilāhī diyen faḫr-i 'āleme vir kuvveti dilerim ehl-i islāmı
02. gün-be-gün hemişe bulun 'izzeti okuyub innā fetaḥnā
03. cūn muḥammed ümmeti faḫr-i 'ālem ḥaḫḫ-ı nebī muştafānıñ ḥürmeti
04. dilerim küffāra karşı virme islāma melāl kerem eyle kerem kânı
05. iy kerīm-i zü 'l-celālī nuşret-i islām vir ya ilāhī 'ālī-i kemāl
06. yetimlerin gözi yaş fuḫarānıñ ḥürmeti ağlaşub amān diler şol nece ma' şum-ı pāk
07. düşmān küffāra ḥāk-sārī hem bay kıl muşallat nuşret-i ehl-i islām vir
08. küffāra kılsunlar helāk sevgülidür dört cihār-ı yārın ḥürmeti
09. nuşret-i islām vir ya ilāhī 'ālemın ehl-i islām kuvvete yardım eyle ya kerīm
10. dilerim gün-be-gün kuvvet bula dīn-i mübeyyin cāmi'lerde okunan ḫur'an-ı 'azīm
11. cūn varub islām 'askerī küffār ile döğüşe erenler evliyālar
12. yardım idüb erüşe dağıda cem'iyetlerin ya rabb
13. küffārı kıl perişān cümle enbiyālar evliyālar
14. cümlesiniñ ḥürmeti temmet oldı

92b

01. muḥammediyye
02. buyurdı cennet içinde ki yüz menzil yaratdı ḥaḫḫ
03. verir gāzilere yarın anı ol vāhibü 'l-ḥacāt
04. bu menziller merātibde ḫatı 'ālī menāzıldür
05. ki her biriniñ arası beşer yüz yıl ola mir'āt
06. buyurdı hem viriserdür şehide altı ḫaşlet ḥaḫḫ
07. mu'azzez kılsar anı ediser dürlü teşrifāt
08. biri budur kim olısar ol evvel def'ada mağfūr
09. ilāhī
10. hey enbiyālar serveri hey evliyālar rehberi hey üns-i cān
11. beygamberi efendim ehlen ve sehlen sübhān ya muştafā ya müctebā ya murtażā
12. sen cānların cānısın 'ālemlerin sultānısın dertlülerin
13. dermānısın eyzan allah şāna ḫadd cāna bürhāna sübhāya sultān
14. eyzan güneş cemālin görelüm pāyına yüzler sürelüm yoluña
15. cānlar virelüm eyzan beygamber idim şol zamān 'ālemde
16. yok idi nişān-ı aḫmed muḥammed muştafā eyzan gül cemālin
17. görelüm eşigiñe yüzler sürelüm yoluña ḫurbān olalum
18. efendim ehlen ve sehlen

93a

01. anuñ ehli ögmez hic ki zirā nevme ḫıdmebdür

02. güneş yok anda hem gece acı ışı tolur envār
03. kuşatmışdur yedi dīvār cemī‘ cenneti didi
04. birisi aq gümüşdendür olubdur taşradan devvār
05. ikincisi kızıl altun üçüncüsü durur yāqūt
06. anuñ dördüncüsü lü’lü’ şanasın eflagı aqfār
07. beşüncüsü durur devrden aru cevher dürr-i şāfi
08. zebercetdendür altıncı yeşildür mevc hem cizgār
09. yedüncüsün buyurdı ol kim oldır nūr ishardan
10. beyān aydı kamu bir bir belendi merkezi aqtār
11. iki dīvārın arası beş yüz yıl kadardır dir
12. olur her günü biñ yılca kıyāmet günleri miqdār
13. temmet
14. oldu

93b

01. şırātı yıldırım gibi geçersen
02. dağı bu āb-ı firdevs içersen
03. muhammed āb-ı havzından içersen eyzan
04. didi hafız şuhūdī rabb-i ‘ izzet
05. naşib etdi baña ‘ ilm ile devlet
06. hem āhir demde bulursam selāmet
07. baña ta vir kanub şem-i nūr
08. muhammediyye
09. meger bir gün gelüb aşhāb resūlullah şordılar
10. ki cennet mülküni bildür neden yaratdı ol gāffār
11. didi şudan yaratmışdur didiler kim bināsı ne
12. didi bir kerimi altun biri gümüş durur kim var
13. havāssī misk-i ezferdür türābī ze‘afirindir
14. taş lü’lü’ ile yāqūt nazir’in görmedi ebsār
15. kim aña girse hic ölmez tonı ašlā hem eskimez
16. yigitligi fenā olmaz düketmez anda ki i‘ mār

94a

01. ferik-i cennet irilüb giderse
02. bu firdevs icre ni‘ metler bu alursa
03. ki bunlardan beni maħrūm qalursa
04. eyzan
05. ölüb kabre girerse hafız şuhūdī
06. teni etmez olur haqqa sücūdi
07. cehennemde iderlerse vuqūdi
08. eyzan
09. hudā emriyle nāzil oldu kur’ān
10. haber virdi anı maħbūb-i rehān
11. tilāvet ehline olursa imān
12. baña nūr kanub şem-i nūr

13. eyzan
14. kelāmı olsun şahādet
15. kitābumda bulunmasun şeķāvet
16. cevr-i vuşlata olsa hidāyet
17. eyzan
18. idem rıhlet kavm-i dār-ı fenāyı
19. görem   izzet-i sa  adet hem şafāyı
20. şefi  eyleser a med muştafāyı
21. eyzan

94b

01. na  t-ı res l
02. ya res lullah cemāli  keşf   d-da ı degilmi  asani 
03. kemāli  beligu  l-  alı degilmi eşiɡun taşına başın koyan adem   melāik
04. ayağın t rābi iy şāh tāc-ı enbiyā degilmi iki g zleri  kemāni
05. şeb kadar k b(e) kavseyn biri kaf kul-h vallah  biri kul kefi degilmi
06. iki kaşları  kemānında nāzil olmuş n n-ı ve  n-necm biri n n-ı ve  l-kalem
07. biri ve  l-kamı degilmi iki cihānda seni  adı  iy res l-i k   ināt bir g zelde adı  seni  iy  ab b-i ra mān
08. biri a med u biri mu ammed biri muştafā degilmi ya sa  d  sen anu  yolında şādık ol
09. kıl şafā bul anı  şafāsi  g r ne   aceb
10. şafā degilmi temmet tamām
11. cihānda ceng id b bu nefsi emmāre
12. anı merk mem itmezse o  affār
13. ki setr itmezse   ayıbını settār
14. ba a  ar-ı fenār şem tutar
15. musalla  iderse ba a şeytān
16. anı men  etmezse   avn-ı yezdān
17. mezārımda su  al olunmazsa āsān
18. eyzan
19. siyāh y z ile ben  ak a varırsam
20. k t  a  mālımı  vizrin bulursam
21. eger tevbi -i reyyānı g rirsem
22. eyzan

95a

01. na  t-ı şerif
02. c n adem cennetde g rdi y ce devletlere erdi
03.  amu enbiyāları g rdi ederdi ş kr ile i lāş
04. ba ub g rdi anı iblis  ased kıldı id b telb s
05. anı bilmez idi adem kılurdu zikr ile i lāş
06. gel b cennet  apusında  arār id b durub anda
07. g r r kim  ıkkıdı bi t vus iderdi fa r ile i lāş
08. didi ne   b bir babasın sen eger  lmeyend  n hergiz

09. didi ölmek nedür bildür kılam ta fikr ile ihlâş
10. didi cāndır bu cismüñi diri tutub viren kuvvet
11. hemān kim çıka cānım gider bu qadr ile ihlâş
12. cāniñ

95b

01. cūn işitdi anı tāvus yılan ile buluşdı
02. haber viridi ana fi'l-ḥāl bu sözi
03. sırr ile ihlâş
04. yılan ol vaqt-i cennetde deve gibiydi şüretde
05. ayağı dört idi anıñ iderdi emr ile ihlâş
06. bu sözi çün aña daḥi o dem bir bir didi iblīs
07. didi pes çāre var mıdur kılam ta fikr ile ihlâş
08. didi ac aḡzuñı girem varam cenneti görem
09. ecel dermānını virem kılasın 'ömr ile ihlâş
10. çū girdi cennete şeytān görür kim ādem-i ḥaqqā
11. şafālar içre müteferriḡ iderler devr ile ihlâş

96a

01. didi ādem ne mülk olur bu cennet ger ebed olsa
02. anı şeytān eşitdi çün sevindi ferr ile ihlâş
03. dönüb qatlarına geldi şaḡular şatub aḡladı
04. didiler niçün aḡlarsın edersin qahr ile ihlâş
05. didi aḡlamayan mı ölürsin cān gider sizden
06. ne qala ḥüsn ile şüret ne qala cevri ile ihlâş
07. eşitdi ādem-i ḥaqqā bu sözi bu söze oldılar
08. maḥzūn sevindi göricek
09. şeytān şalıñdı şanasın raqqāş
10. anı bilmedi kim raḥmān virübdür bunlara imān
11. kemāl-i 'ilm ile 'irfān ne etdigün raqqāş
12. bünyād

96b

01. pes anuñ diñle taqsirin kim oldur ḥāmi'ü'l-āyāt
02. gel imdi añla taḥririn kim oldum ḥāşıl-ı taqvā
03. 'alil buyur da' vet ḥaydud kim nebü didi deyeler allah
04. hem iḥsān ḥalka iḥsānidur kim oldur ḥasanı ḥüseyni
05. saña etmekdür üçünci kim erḥāma ulaşmaḡdur
06. bu dördünci faḥşādan zinādan olalar icmā
07. beşincisidür münker-i ma' āşiden şaḡınalar
08. anıñ altıncısudur baḡ-ı kibirden olalar etḡā
09. bu altı sözde cem' etdi qamu 'ālemlerüñ 'ilmin
10. qamu 'ilm-i a' māli derc etdi eger taqvā eger fetvā

11. temmet temme

97a

01. sulṭān süleymān du‘ā
02. ḥalk̄ içinde mu‘ teber bir nesne yok devlet gibi
03. olmaya devlet cihānda bir nefes şihhat gibi
04. saltanat didikleri ancak bir cihān gavgasıdır
05. olmaya baht u sa‘ ādet dünyāda vahdet gibi
06. ḳo bu ‘ ayş u ‘ işreti cünkim fenādur ‘ āḳıbet
07. yār-ı bāḳī ister iseñ olmaya ṭā‘ at gibi
08. olsa ḳumlar şağışınca ‘ ömrüñe ḥadd ü ‘ aded
09. gelmeye şīşe-i cerḥ içinde bir sā‘ at gibi
10. ki ḥuzūr etmek diler iseñ iy kātibī

97b

01. -08. (arapça unsur)
09. ḳar-ı cümle mine ‘l-bīn tansīf-i mine ‘l-bīn
10. ḳarb-ı mürekkeḳ
11. tefrīḳ-i mine ‘l-bīn
12. taḳsīm-i hevāī ḳarb-ı yek

98a

01. el-sened ḡāyet lāzım
02. ḳar-ı cümle mine ‘l-bīn
03. taḳsīm-i mine ‘l-bīn
04. tefrīḳ-i mine ‘l-bīn ḳarb-ı yek
05. taḳsīm-i hevāī ḳarb-ı yek meşhūr
06. ḳarb-ı hevāī

98b

01. na‘ t
02. -13. (arapça unsur)

99a

01. na‘ t-ı resūl
02. eşiḡiñ mesned-i şāhāne-i devlet ya resūlullah
03. ḡubār-ı dergehiñ kuḥl-i başiret ya resūlullah
04. sen ol sulṭān-ı levlakesin senün-çün ḥalk̄ olunmuşdur
05. gerek dünyā gerek ‘ uḳbā vü cennet ya resūlullah

06. belāgatda cihān medḥ ü şenāñı itseler inşār
07. ne mümkün var iken vaşfiñda āyet ya resūlullah
08. ḥudādır çünki vaşşāfiñ dükenmez ḥüsn ü evşāfiñ
09. ḳapuñda buldı eşrāfiñ şerāfet ya resūlullah
10. ğarīḳ-i baḥr-ı ‘ işyānım esīr-i nefis-i tuğyānım
11. eşimdür dem-be-dem cürm ü cināyet ya resūlullah
12. yüzüm ḳarasına ‘ işyānıma baḳma meded eyle
13. dir iken ümmeti rüz-i ḳıyāmet ya resūlullah
14. (arapça unsur)

99b

01. eyā cūd-i kerem baḥr-ı muḥammed murādım rüz-i maḥşerin raḥad
02. şefā‘ at kevşerinden etme maḥcūr bu ‘ abd-ı kem-teri kim rehnümādur
03. sen ol zāt-ı keremsiñ kim vücūduñ ḳamu ‘ ālemlere raḥmet-nümādur
04. ‘ aceb vaşfiñda ‘ āciz ḳaldı ‘ ālem seniñ vaşşāf-ı bizātıñ ḥudādur
05. oḳundu şāniña levlāke levlāke lem‘ arıñ aynıña zerreñ beḳādur
06. mücerred maḳşūd mudur ‘ arz-ı ḥācāt ki ḳadr-i mertebēñ fevḳal‘ ādedür
07. seni medḥiyyede bilsün mi bu ednā ḥuşūşā kim perişān edādur
08. temmet tamām
09. -14. (arapça unsur)

100a

01. -07. (arapça unsur)
08. na‘ t-ı resūl
09. derd mendem mücrimem dermāna geldim ya resūlullah
10. sâ’ilem muḥtāciñam iḥsāna geldim ya resūlullah
11. nār-ı ḥasret cāna gecdi cāna gecdi cān atub cānım saña
12. ğayrı tenim ve cānımı ḳurbāna geldim ya resūl
13. ka‘ be-i vaşlıñ yolunda sa‘ y idüb düşdüm ğarīb
14. ‘ aşḳ ile dirüleriñ seyrāna geldim ya resūl
15. etme maḥv-i bendeñi redd iy şefā‘ at menba‘ ı
16. sen gibi iḥsānı çok sultāna geldim ya resūl

100b

01. şabāḥda ve aḥşāmda dā’imā oḳuya
02. -05. (arapça unsur)
06. na‘ t-ı resūl
07. buyurdı server-i ‘ ālem resūl-i faḥr-i mevcūdāt
08. gelür müslimler itfā-yı ḳıyāmetde diler ḥācāt
09. ḥisāb için ḳamu ḳullar ki cem‘ olduḳda dīvāna
10. olalar şaff olub cümle ellerin bağlayalar ḳat ḳat
11. diye cebrā’il allaha bunları cennete irgör
12. geleler cennete cümle ḳapuda dura erbāblarım

13. diyeler anı bubamuz anı sevgilü anamız
14. atasız anasız bize yakışmaz diyeler cennât
15. melekler diye anda anı siziñ anañuz atañuz
16. siziñ gibi degil ma'şüm günâhlar ideler heyhat
17. uyub nefse her biri ħudāya oldılar 'āşî

101a

01. yanurlar cehennemde ki zāyi' etdiler evāt
02. işidicek meleklerden bu sözi ideler şıĥĥât
03. bilür iken diye allah nedür bu şacma ya cebrā'ıl
04. diye mü'minler ma'şümü anasız atasız cennât
05. anlar olmayınca bize olmaya zobuarıla cennât
06. bunlarıñ suçların bize bağışla keremden ya ĥa
07. ve ala bizi ya cebrā'ıl anlar ile amuya et
08. diye cebrā'ıl ile anda anı bi'z-zāt olan allah
09. ki maĥşer yerin yolañ beni çün āđi'l-ĥacāt
10. ataların anaların bulub anlara teslîm it
11. bağışladım amusını ki kıldım yerlerin ravzāt
12. bu kez şād olub cümle elin ellerine alub
13. şefā'atle amu anda olalar dāĥil-i cennet
14. (arapa unsur)

101b

01. ilāhî
02. ilāhî isterem senden şü dört nesneyi ıl iĥsân
03. biri ni' met biri 'izzet biri cennet biri îmân
04. umaram cennet içinde şü dört nesneyi görmegi
05. biri diz(d)ār biri vildân biri ĥūrî biri ğilmân
06. şü dört nesneyi lâ-āsân keremle yerle yaĥşân
07. biri su'âl biri 'inyāb biri şırāt biri mîzân
08. dilerim senden iy yāri şü dört nesneyi ıl yāri
09. biri 'ilm biri 'āmil biri āmentü biri amân
10. ayırma bizden îmân şü dört peygamberiñ ĥaı
11. biri ādem biri idrîs biri 'alî biri bürĥân
12. bizi ĥaşr eylegil ya rabb şü dört kimseyi ancak
13. biri şiddî biri fārû biri ĥaydār biri 'oşmân
14. cināniñdan naşîb eyle şü dört nesneyi ya rabb
15. biri sükker biri kevşer biri tuffāĥ biri rümmân

102a

01. daĥi dünyāda isterim şü dört nesneyi kevşerim
02. biri yolu biri ğam biri ğuşşā biri zindân
03. daĥi hem eyleme muĥtāc şü dört adam abusına

04. biri müfti biri kaçdı biri vâli biri sultân
05. bize gösterme ya rabb şu dört kimselerin şerrin
06. biri fâsid biri müfsid biri mülhid biri şeytân
07. veca' lardan emîn eyle şu dört a' zâm ya rabb
08. birisi baş biri kulak biri cesbi biri esnân
09. belâsından emîn eyle şu dört kimselerin ya rabb
10. biri zemmâm biri gammâm biri nemmâm biri düşmân
11. kabûl it hâcetim ya rabb
12. şu dört kitâbların haqqı
13. biri incil biri tevrât
14. biri zebûr biri furkân
15. temmet

102b

01. -20. (arapça unsur)

103a

01. -20. (arapça unsur)

103b

01. allah-ü zü'l-celâl ü mevlâ-yı zü'l-kemâl hazreti okunan
02. kur'an 'azîmü 'ş-şānuñ ecrini ve nûrunı ve şevâbını iki
03. cihân fahr muhammedü'l-muštafâ vü aḥmed şallallahü te'âlâ
04. 'aleyh vesellemün bâk münevver muṭahhar mücellâ
05. 'azîz şerîf lâtif rûḥ-i şerîfine şevâbın işâl
06. -08. (arapça unsur)
09. ervâḥ-ı tayyibberine şevâbın işâl eyle emîn
10. ḥâşşa bu merḥûm rûḥuna şevâbın işâl eyle
11. ḥasb-el-beşerriyye var ise 'afv eyle
12. kabuña pür-nür eyle ravzet min reyâḥîn
13. -15. (arapça unsur)

104a

01. ve 'âmme devvârında medḥûl olan ümmet-i
02. muhammediñ kabrini pür-nür eyleye ravza
03. min riyâzü'l-cennet eyleyüb (okunmayan kısım)
04. (okunmayan kısım) ölmeden ḥıfz-ı himâye eyle
05. okunan kur'an-ı 'azîmü 'ş-şānuñ şevâbını
06. rûḥlarına işâl eyle gecmişleriñize
07. ve gecmişlerimize ve gecmiş ümmet-i muhammede ğarîḳ
08. merḥamet eyleyüb okunan kur'an-ı

09. el-şānuñ şevābını rūhlarına ilhād eyle
10. bākīleriñize ve bākīlerimize ve bākī ümmet-i muḥammede
11. şihḥat āfiyetler iḥsān eyle vaqtlerimüzi
12. mübārek eyleyüb gelmiş ve gelecek belāyı ve kazāyı
13. def ü ref eyleyüb ḥayrları feth-i bāb eyleye
14. pādīşāh dīn-i islām ʿ aske(r)ler islām muḥtāc

104b

01. müslimīn ḥüccāc beytullah selāmetler
02. iḥsān eyle dertlere devālar ḥastelere şifālar
03. borclulara edālar vaʿ desi yetenlere tevbe-i
04. tevfiḳ ʿ amel-i şālih (arapça unsur)
05. naşib ve müyesser eyle ile hıızur-u ḥazrāt
06. öñ nefesde ḳur ʿān āḥir nefesde imān
07. ve rızā-yı raḥmān müyesser ola celle ve ʿ alā ʿl-fātiḥa
08. defn etdikde oḳuya
09. -17. (arapça unsur)

105a

01. -03. (arapça unsur)
04. (arapça unsur) ve daḥi ol
05. arada ḥāzır olanlara diyeler kim ḳardaşñuz için
06. münferit ḥaleb idinñ allah te ʿ ālādan nisbet istenñ
07. temmet oldı
08. -19. (arapça unsur)

105b

01. vekāletiyye ve ḥāzır cemā ʿ atinñ şahādetleriyle beş yüz
02. ğuruş mühr nişf-ı mu ʿ accel ve nişf-ı mü ʿ eccel olmaḳ üzere
03. müvekkilimi vekāletim ḥasebiyle tezvīc etdüm virdüm
04. ben daḥi bu minvāl üzere vekāletüm ḥasebiyle tezvīc idüb
05. aldum ḳabül ide idem
06. elif ma ʿ nāsı
07. e elif allahñ ḥabībi ya muḥammed muştafā
08. b bizüm için sen şefi ʿ ol gel muḥammed muştafā
09. te ʿ āl-allah viribdür cümle mü ʿ min ḳullara t
10. ş şenāmuz ḥaḳḳa dā ʿ im ol muḥammed muştafā
11. c cihāna gelmemişdür seniñ gibi hoş pāk
12. ḥ ḥicabñ perdesin ḥaḳḳ urur güzel ḳıldı ḥāk
13. ḥ ḥayāliñe düşeli bu vücūdum oldı şak
14. d delil ol bu za ʿ ife gel muḥammed muştafā

106a

01. z zünūbum kıatı cođdur sen utandırma bizi
02. r rađīmü zü'l-keremden sen dile Őuđumızı
03. z ziyāde-zāri kılsañ kimse kıayırmaz bizi
04. s selāmet perdesin ac gel muğammed muğtafa
05. Ő Şefa' at dile hađđdan bu za' if ümmet için
06. Ő Őalāvāt eyleyenin ' afv ider mevlā Őucun
07. z za' if oldu vücūdum yüklendim ecel gücün
08. t ta' m ta'bim derde dermān ol muğammed muğtafa
09. z zuhūr etdi hemiŐe ' āleme nūruñ senün
10. ' ' ilmiñ ber-kemāldir sayma mürüvvetleriñ
11. ğ ğafletde kıomayub dest-i tañrı ol bizlere
12. f ferağ-ı furđānı ol gel muğammed muğtafa
13. kı kıarār-ı Őabrimuz yoğ gün inince seyl fener

106b

01. -08. (arapça unsur)

107a

01. -09. (arapça unsur)

107b

01. zihī gözler ki gördiler cemāliñ ka' betullahiñ
02. zihī cānlar ki buldılar viŐāliñ ka' betullahiñ
03. zihī tenler ki giydiler ğarem icine iĦrāmı
04. zihī cānlar ki teslimdir yolında ka' betullahiñ
05. (yırtık kısım) ki çağırub didi Őadāları lebiñ
06. (yırtık kısım) Őadāsı ka' betullahiñ
07. ta mu oduna yanmazlar icenler āb-ı zemzemden
08. günāhlara keffāretdür ta vāfi ka' betullahiñ
09. ol dökülen yaŐlar yalın ayak acık başlar
10. (yırtık kısım) kıonan taşlar bile ağlar ka' betullahiñ
11. kıaralar giymiŐ eynine ŐanaŐın ya sitemdür
12. görenler göz yaşın döker libāsıñ ka' betullahiñ
13. (yırtık kısım) tūfān olıcağ meleker göge cekdiler
14. (yırtık kısım) bozılmadı bināŐı ka' betullahiñ
15. ne medĦ-i dem ben ānı kim meleker göğden indiler
16. (yırtık kısım)

108a

01. ĦamdülillāĦ kıullar icün eylemüŐün ' aā

02. ol ḥabībūñ ḥürmeti cün eylemüŝ lütf-i ḥudā
03. merḥabā ya şehr-i raḥmet
04. merḥabā ya ŝehr-i nūr
05. sende buldı leyle-i ḳadīr ol muḥammed muŝtafā
06. merḥabā ya şehr-i raḥmet
07. merḥabā ya ŝehr-i nūr
08. her gice yüz biñ göz günāhkār lāyık olunur cennete
09. merḥabā ya şehr-i raḥmet
10. merḥabā ya ŝehr-i nūr
11. ḥaḳḳ te'ālā virmüŝdür seni ğayrı ümmete
12. merḥabā ya ŝehr-i raḥmet merḥabā ya ŝehr-i nūr
13. coḳ şükr olsun ḥudāya irdi
14. irdi saña cānımız merḥabā ya ŝehr-i raḥmet merḥabā ya ŝehr-i nūr
15. virseler müzeyyen olubdur dīnümüz hem imānımız
16. vir ŝalāvāt muḥammed muŝtafāya 'arşa cıḳsun ünümüz
17. merḥabā ya ŝehr-i raḥmet merḥabā ya ŝehr-i nūr
18. iy ḥalife ḳul iseñ mevlāña gönder
19. temmet oldu
20. (yırılmıŝ kısım) ol uyuma her gecelerde
21. (yırılmıŝ kısım) ol nece ḳā'im ol
22. merḥabā ya şehr-i raḥmet
23. merḥabā ya ŝehr-i nūr
24. gece gündüz cān-ı dilden ḫā' at oluna
25. ḳā'im ol
26. merḥabā ya şehr-i raḥmet
27. merḥabā ya ŝehr-i nūr

108b

01. meger kāfirler öliser ḳalırlar maḥzūn ol ḥavzdan
02. işid küffāra kim imdi nicesi olısar aḥvāl
03. zebāniler cehennemde ulusı on toḳuz ŝaḥŝār
04. zī ölüler mālik anuñdur söz (yırtık kısım)
05. eli altında bunlaruñ şu (okunmayan kısım) zebāniler
06. ḥesābıñ ḥaḳḳ bilür ancaḳ ki olmaz 'aḳl aña mükāyele
07. bunlarıñ yüzleri nūr ŝanasın berḳ-i ḥāḫıfdir
08. daḫi edzülir şankim ŝığar boynun (yırtık kısım)
09. didi ḳılları ayağından ağızlardan cıḳar oduñ
10. bularıñ nūr durur nārı iderler berḳ ile ibḫāl
11. bir eliyle atar idi pes on biñ kāfiri
12. bir eliyle daḫi öyle ayağıyla bile imhā
13. ata bir def' ada biri ḥaps on biñ kāfiri
14. virür ḥaḳḳ ḳullara mühlet velikin ilem (yırtık kısım)
15. rivāyetdür enesden kim buyurmışdur resülullah
16. (yırtık kısım) ḳüyudından ḫurıcaḳ tolar ḥaḳḳla
17. ḳoḳadur ḳıllarından misk-i mu'atḫar ḳıla afāḳı
18. ḫiḫāb ide ḥāŝā allaha diyeler kim ide inkiŝāf

109a

01. ki hic ac olmayınca bir nece icmediñüz hergiz
02. bugün ac ve şusuz siz gelüb siz kim baña (yırtık kısım)
03. bugün ğāyet uzun gündür benüm halk ile itdüm (yırtık kısım)
04. iriş ya cebrā 'il bunlar iderler cünkim istibtā'
05. bugün ucmağa girmeden yesünler mā 'ide er gör
06. çū malı artamı bular hic ağdī isrāf
07. (yırtık kısım) cebrā 'il derhāl melekler nice hūnlar
08. mühürlü altun ibriķleriñe hamrī ola miskin
09. yiyeler içeler bunlar ki şu duda hisābda (yırtık kısım)
10. bu hāli hoş taşavvur kıl pes eyle hāliñe (yırtık kısım)
11. rivāyetdür ki rıdvāna ger ü āhir eblebe
12. oruc dutanlara ebedisin buları kılmañ istihķāk
13. ne kim ārzuları var ise bugün cennetden
14. ki kādīrūsın pür-tamāmına ki bābın altun ile tōlsın
15. ger ü emr ile allah ki ya vildān ya ğilmān
16. gele anda şol oğlanlar ki vuşafā ile (yırtık kısım)

109b

01. (yırtık kısım)
02. ac gözñe bu nevm-i ğafletden uyan
03. uyan hey uyķusı çok gözlerim uyan
04. uyan hey gözlerim ğafletden uyan
05. 'azrā 'ilūñ kaşdı cāndur inan
06. uyan hey uyķusı çok uyan hey gözlerim ğafletden uyan
07. çok gözlerim uyan
08. masivāniñ kabuların acarlar
09. haķķiñ rahmetini halk şacarlar
10. uyan hey gözlerim ğafletden uyan
11. uyan hey uyķusı çok gözim uyan
12. seherde kalkana hulle biçerler
13. uyan hey uyķusı çok gözim uyan
14. uyan ğafletden uyan hey gözlerim
15. seherde uyanır her cümle kuşlar
16. dilli nece dillerince başlar
17. uyan hey gözlerim ğafletden uyan
18. uyan hey uyķusı çok gözim uyan
19. tevħid ider tağlar taşlar ağaclar
20. uyan hey gözlerim ğafletden uyan
21. uyan hey uyķusı çok gözim uyan
22. sulţān murād kuliñ şucunı 'afv it
23. günāhın bağışla 'ayıbını setr it
24. uyan hey uyķusı çok gözim uyan
25. uyan hey gözlerim ğafletden uyan
26. habibiñ şancāğı dīnide haşr it

27. uyan hey uyķusu cok gōzim uyan
28. uyan hey gōzlerim ğafletden uyan

110a

01. (yırtık kısım)
02. ūnalar kevūer-i kāfūr vireler
03. selsebīl ü ‘āfet oruc tūtanlara
04. bunlar deyeler yek (okunmayan kısım) bu gūn ne der
05. bāy-ı kerāmetden size keūū eyledi
06. keūūāf buyurmıūdur resūlullah
07. ki yoĥsullar kıyāmetde ķoyalar yūz
08. leri bedr-i ay gibidūr berķi ire tāķat
09. mu‘aττar zūlūfleri ūzre dizile
10. dūr ile yāķūt mūnevver yūzleri
11. mu‘aττar zūlūfleri zer-bāft
12. ķadeĥler dutalar elde ūarāb
13. lā-yezālīden ķadeĥ-i nūr-i ūarāb
14. nūrdur iĥen ūūfi icilen ūāf
15. ĥalā’iķ heb ĥisāb iĥre bulur
16. zevķ ile ‘iūretde ķamu ‘ārif
17. muĥāķķiķlar arada olmasa eclāf
18. diyeler kim bular kimdūr beūer mi

110b

01. -16. (arapĥa unsur)

111a

01. -14. (arapĥa unsur)

DİZİN

Cönkte yapmış olduğumuz dizin çalışmasında, kelimeleri alfabetik olarak sıraladık. Sıralanmış olduğumuz kelimeleri isim ve fiil şeklinde sınıflandırıp kelime üzerine gelen ekleri gösterdik. Terkib yapılmış kelime gruplarını belirttik. Her bir kelimenin anlamını metinden hareketle Osmanlı Türkçesi-Türkçe Lûgat, Arapça-Türkçe Sözlük, Farsça-Türkçe Sözlük, Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü, Derleme Sözlüğü, Tarama Sözlüğü, Büyük Türkçe Sözlük, Güncel Türkçe Sözlükten faydalanarak dizini oluşturduk.

A, ‘A, Ā

āb Far. Su.

ā. 61a/09

āb-1 firdevs Far. – Ar. Cennet suyu.

ā. 93b/02

āb-1 havz Far. – Ar. Su havuzu.

ā. 93b/03

āb-1 zezem Far. – Ar. Zemzem kuyusunun suyu.

ā. 107b/07

āb u hayāt Far. – Ar. Hayat suyu. İçene ebedi hayat bağışlayan efsanevi su. Çok tatlı ve hafif su.

ā. 18a/07

ābād Ar. Sonsuz gelecek zamanlar.

ā. 57a/07

ābāt bkz: ābād

ā. 18b/13

ābdest Far. Namaz için din icabına göre el, ağız, burun, yüz; dirseklere kadar kolları ve aşikkemiği üstüne kadar ayakları yıkama, kulaklara, boyuna ve başa meshetme.

ā. 18b/09

‘**abdest** bkz: ābdest

‘a. 25b/02

‘**abd-1 kemter** Ar. – Far. Değersiz, aciz kul.

‘a. 99b/02

‘**abdullah** Öz. İ. Ar. Allah’ın kulu.

‘a. 84b/02, 84b/12

abdürrahman Öz. İ. Ar.

a. 91a/22

ac- Açmak. Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

a. 30a/05, 57b/01, 76b/01, 83b/10, 95b/08, 106a/04, 109b/02

a.-a 57b/02

a.-ar 83a/15

a.-arlar 81a/14, 109b/08

a.-dı 30a/06

a.-ib 60a/09

acığ Açık.

a. 75a/08, 85b/04, 107b/09

acıl- Açılmak.

a.-dı 75b/06

a.-madan 31a/08

a.-ur 53b/06, 76a/04

a.-ub 35a/12, 56a/08

ac Aç. Yemek yemesi gereken, tok karşıtı. Çok istekli, hevesli.

a. 69a/05, 69a/06, 83b/10, 109a/01, 109a/02

‘**acāyib** Çok tuhaf şey, anlaşılmaz.

‘a. 84a/21

‘**aceb** Ar. Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.

‘a. 30b/05, 52b/08, 72a/05, 94b/09, 99b/04

acı Bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu, tatlı karşıtı.

a. 93a/02

a.+sına 61b/08

a.+yım 74a/01

‘**āciz** Ar. Eli ermez, beceriksiz, kabiliyetsiz. Zayıf, güçsüz.

‘ā. 99b/04

‘ā.+em 50b/17, 70a/02

ad Ad, isim.

a.+ı 65b/06, 73a/10, 73a/12, 76b/07

a.+ım 73b/11

a.+iñ 94b/07

- a.+ına** 83b/18
- a.+ını** 68a/12
- a.+ıñla** 30a/08
- a.+uñ** 34b/12, 90b/12
- adlu** Adlı. Ünlü, isimli.
- a.** 66a/01
- a' dā'** Ar. Düşmanlar, yağılar.
- a.** 52a/10, 81b/06
- adam** İnsan. Erkek kişi.
- a.** 38a/03, 39a/13, 44b/06, 45b/01, 48b/09, 49a/01, 64b/01, 102a/03
- a.+a** 44b/07, 44b/19
- a.+uñ** 48b/09
- 'add** Ar. Sayma, sayılma. İtibar etme, edilme.
- 'a.** 43b/03
- 'aded** Ar. Sayı.
- 'a.** 97a/08
- ādem** Ar. Dünyadan ilk yaratılan adam. İlk peygamber. İnsan. Adam.
- ā.** 54a/01, 54a/06, 54a/07, 54a/09, 54b/11, 54b/11, 54b/12, 85a/12, 94b/03, 95a/02, 95a/05, 96a/01, 101b/11
- ā.+e** 30a/04
- ā.+le** 54b/08
- ādem-i haqq** Ar. Tanrı kulu.
- ā.** 95b/10, 96a/07
- ādem ü melāik** Ar. İnsan ve melekler.
- ā.** 94b/03
- 'ādet** Ar. Görenek, usul, tabiat, alışkanlık.
- 'ā.** 26b/12
- 'adl** Ar. Doğruluk.
- a.+e** 60b/04
- 'adn** Ar. Yerleşmek, bir yerde iskan etmek. İkametgah. Cennet. Adn Cenneti, peygamberlere, sıdıklara, şehidlere mahsus, içinde gözlerin hiç görmediği, insanın hatırından hiç geçmeyen muazzam güzelliklerin bulunduğu muhteşem Cennet'in adıdır.
- 'a.** 65b/05, 66a/07
- 'a.+i** 55a/13, 65a/02, 66a/11
- adū** Ar. Düşman, yağı.
- a.** 30a/05
- afāk** Ar. Ufuklar, gök kenarları, gökle yerin birleşir gibi görüldüğü yerler. Görüş ve dönüş sınırları.
- a.+ı** 69a/03, 108b/17
- 'āfet** Ar. Büyük felaket, bela.
- 'ā.** 110a/03
- āfitāb** Ar. āf-tāb Güneş. Güneşin ışığı. Güzel. Güzel yüz. Şarap.
- ā.** 18a/09, 28a/05, 91b/19
- ā.+um** 64a/10
- āfiyet** Ar. Sağlık, esenlik.
- ā.+ler** 104a/11
- 'afv** Ar. Suçunu bağışlama. Özür dileme. Birini vazifesinden uzaklaştırma.
- 'a.** 26b/07, 103b/11, 106a/06, 109b/22
- 'a.+ıñ** 52a/10
- 'afv-ı cürm** Ar. Suç bağışlama.
- 'a.** 86a/19
- afyon** Olgunlaşmamış haşhaş kapsüllerine yapılan çiziklerden sızan, güçlü bir zehir olmakla birlikte içinde morfin, kodein vb. uyuşturucular bulunan madde. Haşhaş.
- a.** 37a/14
- a.+ı** 37a/17
- ağac** Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki.
- a.** 65b/06
- a.+dan** 54b/01
- a.+ım** 73b/17
- a.+ına** 54a/03
- a.+lar** 109b/19
- a.+uñ** 65b/08
- āgāh** Far. Bilgili, haberli, uyanık.
- ā.** 84b/22
- ağdı** Ar. Yenip içilecek şeyler.
- a.** 109a/06
- ağı** Ağı. Zehir.
- a.** 57a/13
- a.+sın** 85b/13

ağır Ağır. Tartıda çok çeken, hafif karşıtı. Çapı, boyutu büyük.

a. 85b/14, 87a/14

ağız Ağız. Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ.

a.+lardan 108b/09

a.+ları 67a/13

ağla- Ağlamak. Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek.

a. 87a/18

a.-dı 96a/03

a.-mayan 96a/05

a.-r 52a/03, 53a/10, 75b/14, 84a/14, 84a/36, 107b/10

a.-rsın 96a/04

a.-yan 30b/11

a.-yu 17b/11, 30b/06, 77b/11

ağlaş- Ağlaşmak.

a.-alum 30b/07

a.-ub 92a/06

a.-ur 76b/16, 77a/04

a.-urlar 76b/06, 76b/08, 76b/12, 77a/08

ağrı Ağrı. Vücudun herhangi bir yerinde duyulan şiddetli acı.

a.+sı 47a/11

a.+sına 47a/12

ağu bkz: ağı

a. 56a/06, 57a/09

a.+lu 84b/32

ağyār Ar. Gayrılar, başkalar, yabancılar.

a.+ıñı 73a/02

ağz bkz: ağız

a.+ın 57b/13

a.+ından 57a/12, 67a/09

a.+uñı 95b/08

ah Sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi vb. duygular anlatan bir söz. Ah, yazık.

a. 60a/06, 60a/07, 70b/02, 70b/03, 70b/05, 70b/07, 70b/09, 70b/11, 70b/13, 71a/02, 71a/04, 74b/07, 75b/14

a.+ı 74a/08, 76a/10

a.+uñdır 84b/16

ağ bkz: ah

a. 25a/09, 25a/12

ağbāb Ar. Dost, bildik, tanıdık.

a. 70a/15

a.+ıña 84a/19

ağbār Ar. Haber, ortada dönen söylentiler.

a. 66a/04

ağd Ar. bkz: ‘ahd

a. 85b/09

‘**ahd** Ar. Söz verme. And, yemin. Devir, zaman, gün.

‘**a.+ üñi** 59a/07

āğī Ar. Arkadaş, dost. Erkek kardeş. Ahilik ocağından olan kimse. Cömert, eliaçık.

ā. 30b/13

āğir Ar. Son, sonraki, en sonra.

ā. 16b/16, 17a/04, 25a/03, 77a/16, 80b/09, 81b/06, 81b/09, 93b/06, 104b/06, 109a/11

ā.+e 38a/01, 38b/19, 50a/05

āğiret Ar. Öbür dünya, Öteki dünya.

ā. 18b/12

ā.+e 26b/02

ā.+ıñı 71b/10

āğirü 1-‘**ömr** Ar. Ömrün sonu.

ā. 85b/18

ağkāf Ar. Kum tepeleri.

a. 69a/02

ağkām Ar. Emirler, hükümler.

a.+ıña 84b/27

ağkār-ı ‘**amel** Ar. Değersiz iş.

a. 87a/06

ağlāk Ar. İnsanda bulunan ruhi ve zihni haller.

a.+ıñ 36b/07

ağmed Ar. Methodilmiş olan. Erkek adı.

a. 34b/12, 35a/10, 50b/10, 50b/13, 50b/16, 60a/07, 74b/14, 84b/12, 85b/09, 90b/13, 92b/16, 94a/20, 94b/08, 103b/03

a.+e 18b/11, 83b/08

a.+iñ 25b/06

aḥmer Ar. Kırmızı, kızıl.

a. 39a/12

a.+dür 39b/13

a.+e 55b/01

aḥre Ar. Veresiye.

a. 37b/14

aḥsen Ar. Pek güzel.

a. 87b/18

aḥşām Akşam. Gündüzün son ve gecenin ilk saatleri, akşam vakti, akşamleyin.

a. 18b/07, 25b/09

a.+da 100b/01

aḥvāl Ar. Oluşlar, bulunuşlar, durumlar.

a. 66b/09, 108b/02

‘**ā’iše** Öz. İs. Ar. Yaşayan. Rahat yaşayan.

‘**ā.** 25a/13, 50a/09

aḥ Kar, süt vb.nin rengi, beyaz, kara ve siyah karşıtı. Temiz. Dürüst.

a. 43a/15, 66a/11, 93a/04

‘**āḥ** bkz: aḥ

‘**ā.** 68b/09

aḥ- Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmek.

a.-ar 61b/01, 65a/03, 74a/19

a.-maz 65a/05

aḥfār Ar. Çöller.

a. 93a/06

‘**ākībet** Ar. Nihayet, son.

‘**ā.** 97a/06

‘**a.+ince** 87a/02

‘**ākīl** Ar. Akıllı kimse.

‘**ā.** 26a/01, 26b/12

‘**akl** Ar. Akıl, us.

‘**a.** 108b/06

‘**a.+iñ** 86a/07

‘**akl-ı cān** Ar. – Far. Canın akılı.

‘**a.** 78b/09

akrabā Ar. Aralarında soy yakınlığı olanlar.

a.+sından 53a/07

aksā Ar. Son, en son, uzak.

a. 90b/03

aktār Ar. Taraflar, yanlar.

a. 93a/10

akvāl Ar. Sözcükler, lakırdılar.

a. 66b/01, 66b/05, 66b/11

al Kanın rengi, kızıl, kırmızı.

a. 70b/05

al- Almak. Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak.

a. 48b/09

a.-a 18b/09, 31a/07, 48b/08, 72a/03, 101a/07

a.-am 57b/06

a.-an 26b/06

a.-asın 46b/09

a.-dı 70b/12

a.-dım 73b/12

a.-dığun 25b/02

a.-dum 105b/05

a.-duñ 84b/21

a.-ısdur 69b/12

a.-ma 16a/04

a.-maz 72b/13

a.-salar 47a/16

a.-şalar 68b/08

a.-ub 47a/04, 47a/05, 48b/12, 48b/13, 84a/07, 101a/12

a.-uban 71b/01

a.-ubdı 56b/12

a.-ur 25b/07, 33a/13

a.-urlar 55b/07

a.-ursa 94a/02

alın- Alınmak. Alma işi yapılmak.

a.-acaç 84a/32

ala Karışık renkli, çok renkli, alaca. Açık kestane renginde olan, ela (göz).

a. 60b/02

ālā Ar. İyilik etme, iyi davranma. Bağışlama, bağışta bulunma. Bağışlanan şey, kayra, lütuf, inayet, atıfet. Karşılık beklemeden yapılan yardım, iyilik. İyi, pekiyi.

ā. 26b/02, 34b/01, 60b/08, 61a/11, 61a/13, 66a/09, 64b/09, 77b/14, 83b/01

ālā bkz: a^c lā

ā. 87b/18

‘alā Ar. Üst, üzere.

‘a. 41a/11

a^c lā Ar. Yüksek. Yüce.

a. 52a/05, 65b/05, 83b/07, 104b/07

a.+dan 65a/03, 65a/04

a.+dār 65b/05

a.+dur 91a/16

a.+sı 66a/07

a^c lāl Ar. Hastalıklar, sebepler.

a. 67a/08

‘alām Ar. Bayraklar, sancaklar. Sınır işaretleri. Yüksek dağlar. Kabile başkanları. Has isimler.

‘a. 87a/04

aldan- Görünüşe bakarak yanlış bir yargıya varmak, yanılmak.

a.-ma 33a/04, 80b/13

‘ālem Ar. Dünya, cihan.

‘ā. 17a/12, 17b/03, 25b/06, 34a/12, 34b/10, 36a/02, 40b/10, 40b/18, 46b/05, 53a/06, 62b/01, 64a/12, 64b/03, 66a/12, 71a/09, 71a/10, 74b/06, 78a/17, 80a/16, 85b/14, 92a/03, 99b/04, 100b/07

‘ā.+de 28a/03, 71a/13, 84b/09, 86a/01, 92b/15

‘ā.+dür 50b/09, 50b/10

‘ā.+e 30a/04, 34b/09, 35a/09, 36a/05, 36b/09, 50b/17, 50b/17, 64b/08, 71b/06, 74b/02, 81a/14, 92a/01, 106a/09

‘ā.+i 29b/08, 36b/12, 64b/14

‘ā.+in 78a/01, 92a/09

‘ā.+ine 35b/02

‘ā.+lere 17b/14, 27a/04, 99b/03

‘ā.+lerin 74a/13

‘ā.+leriñ 72a/06, 92b/12

‘ā.+leriñ 96b/09

‘ā.+üñ 17b/04, 34b/07

‘aleyh Ar. Karşı, karşıt.

‘a. 103b/04

‘aleynā Ar. Bizim üzerimize olsun.

‘a. 16b/06

āl-i imrān Ar. Al-i imran suresi. Kuran'ın üçüncü suresidir.

ā. 37a/04

ālī bkz: ‘ālī

ā. 84a/30

ālī-yi rāh Ar. – Far. Ulu yol.

ā. 84a/02

‘ālī Ar. Yüce, ulu.

‘ā. 35b/05, 92b/04

‘ālī-i kemāl Ar. Yüce yetkinlik.

‘ā. 92a/05

‘alī Ar. Ebu talib'ih oğlu ve Peygamberimizin damadı ve amcazadesi, dördüncü halife.

‘a. 25a/11, 38b/02, 46a/05, 56a/09, 81b/14, 84b/38, 87b/18, 101b/11

‘a.+nüñ 71a/01

‘alīl Ar. Kör. Sakat. Hasta.

‘a. 70a/05, 96b/03

‘a.+e 85b/03

‘ālim Ar. Çok okumuş, bilgin.

‘ā.+ler 25b/08, 65a/04

‘aliyy’ül-‘arş Ar. Yüksek, büyük, necip, meşhur, ünlü. Ar. Çardak, çadır. Çatı, dam. Dokuzuncu gök. Taht.

‘a. 91a/15

‘aliyy’ül-murtażā Ar. Yüksek, büyük, necip, meşhur, ünlü. Ar. Hz. Ali'nin lakabı. İrtiza edilmiş, beğenilmiş, seçilmiş.

‘a. 32b/02, 32b/02, 32b/05, 36b/11, 40a/06, 90b/09

allah Ar. Tanrı. Tasdik işareti. Yemin.

a. 17b/06, 17b/15, 25a/02, 25a/03, 25a/04, 25a/15, 25a/16, 26a/03, 26a/05, 26a/06, 26b/07, 27a/04, 29a/10, 29b/12, 30b/12, 46b/11, 55b/05, 57a/04, 57b/09, 58a/06, 59a/03, 63b/11, 65b/04, 66a/02, 66b/04, 67b/02, 68b/02, 68b/06, 72a/03, 72a/08, 73a/06, 73a/09, 73a/10, 73a/12, 73a/14, 73a/15, 73b/02, 73b/05, 74a/16, 74b/04, 74b/12, 80a/16, 81b/02, 81b/05, 81b/08, 81b/11, 81b/13, 84a/26, 84a/32, 84b/16, 90a/05, 92b/13, 96b/03, 101a/03, 101a/08, 105a/06, 109a/15

a.+a 72a/09, 70b/12, 100b/11, 108b/18

a.+dan 26b/10, 59a/08

a.+dur 63b/13

a.+ı 74a/10, 75a/03, 75a/05, 75a/09, 75a/13, 75b/02

a.+ım 74b/05, 75b/04, 75b/05, 75b/07, 75b/09, 75b/12

a.+ıñ 35b/03, 105b/07

a.+um 56b/13

allahu ekber Ar. Tekbir. Allah'ın her şeyden üstün, yüce ve ulu olduğunu ifade eder.

a. 83b/12

allah-ü zü'l-celāl Ar. Büyüklük ve yücelik sahibi Allah.

a. 103b/01

allah-ü zü'l-celāl ü mevlā-yı zü'l-kemāl Ar. Sınırsız haşmet ve mükemmellik sahibi Allah.

a. 103b/01

aln Alın. Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü. Bazı şeylerin önü, ön yüzü. Karşı. Bir ocağa her türlü ayak, galeri, baca, kuyu ve yolun ilerletilmekte olan yüzeyi.

a.+ı 84a/06

altı Beşten sonra gelen sayının adı.

a. 65a/07, 92b/06, 96b/09

a.+ncı 93a/08

a.+ncıdır 96b/08

alt Bir şeyin yere bakan yanı, üst karşıtı.

a.+ında 85b/18, 108b/05

a.+ından 48b/12

altun Atom sayısı 79, atom ağırlığı 196,9 olan, 1064 °C'de eriyen, kolay işlenen, yüksek değerli, paslanmaz element.

a. 68b/05, 69a/12, 86a/02, 93a/05, 93b/12, 109a/08, 109a/14

a.+dan 58b/07

a' māl Ar. İşler.

a. 26b/14

a.+ıñ 94b/20

a.+ı 96b/10

amān Ar. Eminlik, korkusuzluk. Bağış, bağışlama.

a. 25a/03, 31a/03, 85b/10, 92a/06, 101b/09

amel Ar. İş. Niyet.

a. 55b/11, 68a/10, 87b/20

a.+de 70a/03, 87a/06

amel-i şālih Ar. Dince makbul olan işler.

a. 104b/04

āmentü Ar. Kuran'da, İslam dini inanışlarını anlatan ve : " Amentü billahi ve melaiketihî ve kütübihî ve resulihî... " diye geçen bir ayetin başında bulunarak Müslümanlık kurallarının remzi olup " inandık, diyecek yok! " anlamına gelir.

ā. 101b/09

āmil Ar. Sebep. İşleyen. Vergi tahsiline memur kimse. Vali.

ā. 101b/09

āmin Ar. Gönlü emin, kalbinde korku olmayan.

ā. 28a/06

āmīn Ar. Öyle olsun, ya Rabb duamızı kabul eyle.

ā. 17a/08, 80a/16

amm Ar. Amca.

a.+uñ 55b/01

amme Ar. Umuma mahsus olan.

ā. 104a/01

an- bkz: añ-

a.-ar 25b/02, 25b/04

añ- Birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etmek veya onu düşünmek, zikretmek, hatırlamak.

a.-arlar 76b/08

a.-arlarda 76b/08

a.-arsam 75b/04
a.-ub 87a/18
ān Ar. Lahza, pek az bir zaman.
ā. 86b/07, 86b/08
ā.+1 70b/02, 107b/15
ana bkz: aña
a.16a/08, 95b/02
a.+dur 54a/11, 54a/12
ana Anne.
a.+ların 101a/10
a.+m 77a/03
a.+muz 100b/13
a.+nuñ 70b/07
a.+ñuz 100b/15
a.+sından 53a/09
a.+sız 100b/14, 101a/04
‘anber Ar. Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde. Güzel koku. Güzellerin saçı.
‘a. 70b/04
ancağ □ Yalnızca anlamında, sınırlama bildiren bir söz.
a. 27a/02, 97a/04, 101b/12, 108b/06
anla- bkz: aña-
a.-r 72b/11
aña- Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak.
a. 87a/19, 96b/02
a.-sun 72b/10
a.-yan 73a/04
‘anūn Ar. İsyancı, kavgacı.
‘a. 55a/08
‘ār Ar. Utanma.
‘ā.+ifı 73a/01
ara İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, aralık, boşluk, mesafe.
a.+da 105a/05, 110a/17
a.+sı 90b/10, 92b/05, 93a/11
a.+sında 52a/01, 52b/05, 53a/04

ara- Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak.
a.-rsa 67b/13
a.-yub 33a/09, 81a/07
‘arab Ar. Irak, Şam, Ceziret-ül-Arab, Hicaz, Yemen ile Mısır’da ve Afrika’nın şimalinde bulunan semitik kavmin umumi adı.
‘a. 30b/06, 30b/07, 30b/12, 30b/14, 64b/01
a‘rāb Ar. Çöl Arapları.
a.+ım 30b/05
a.+umı 30a/02
‘arāṣat Ar. Mahşer yeri, haşir ve neşir meydanı.
‘a.+da 40a/08
arba Arpa. Buğdaygillerden bir bitki.
a. 30b/10, 44b/13
ard Art, arka.
a.+ına 37b/03, 50a/15
a.+ınca 61a/04, 61a/05
‘ārif Ar. Bilen, bilgili irfan sahibi.
‘ā. 110a/16
‘ā.+ifı 28a/10
‘ā.+leriñ 18a/05
‘ārif-i muḥakkık Ar. Hakikati, gerçeği bulup meydana çıkaran bilgili.
a. 68a/04
arslan bkz: aşlan
a.+ı 25a/11
‘arş Ar. Çardak, çadır. Cumba, kafes. Çatı, dam. Dokuzuncu gök. Taht.
‘a. 25b/04, 25b/06
‘a.+a 65b/09, 72a/04, 108a/16
‘a.+dan 61b/09
‘a.+uñ 58b/03, 59a/04
‘arş-ı kürsi-i ḥāk Ar. Dünyanın çatısı.
‘a. 84b/05
‘arşü’r-rahman Ar. En yüksek gök tabakası, Tanrı’nın katı.
‘a. 90b/18
art- Çoğalmak. Harcandıktan sonra bir miktar geri kalmak. Değeri yükselmek, fazlalaşmak.

a.-amı 109a/06

artāl Ar. Benzerlerinden çok daha iri olan.
a. 67a/02

artık Bir şey harcandıktan sonra artan bölümü. Kalan veya artan bölüm.
a.+dur 67b/09

artuḡ Bundan sonra.
a. 87a/17

artur- Artmasını sağlamak, çoğaltmak.
a.-ırsun 63a/04
a.-ursın 34a/04

aru İyi, güzel. Arı, temiz.
a. 93a/07

‘**arz** Ar. Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma.
‘a. 83b/02, 86a/14, 91b/13
‘a.+ı 67b/09

‘**arz-ı ihmāl** Ar. Yükletme, yükletilme.
‘a. 16b/16,

‘**arz-ı hāl** Ar. Ne halde bulunduğunu bildirme, dilekçe.
‘a. 86a/15

‘**arz-ı hācāt** Ar. İstek bildirme.
‘a. 87a/03, 99b/06

ārzū Far. İstek, heves.
ā. 84a/14
ā.+ları 68b/04, 109a/13
ā.+sı 77a/10

‘**arzuḡāl** Ar. Ne halde bulunduğunu bildirme, dilekçe.
‘a. 26a/06

ārzūla- Arzulamak. İstemek.
ā.-r 35a/04, 35a/10
ā.-yı 78b/05

as- Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştip sarkıtmak. Üzerine takınmak, kuşanmak.
a.-a 18b/08
a.-mışlar 76b/15

āsān Far. Kolay.

ā. 94b/17

aṣḡāb Ar. Sahipler, malik ve mutasarrıf olanlar. Peygamberimizi görmek ve sohbetine ermek şerefini kazanmış kimseler.
a. 93b/09

‘**āṣī** Ar. Karşı gelen. Şaki, haydut. Günahkar.
‘ā. 26a/04, 40a/01, 54a/02, 80b/07, 100b/17
‘ā.+di 60b/03
‘ā.+ler 31a/02, 53a/04
‘ā.+leri 52b/06

āsītān Far. Eşik. Dergah, tekke. Pyitaht. Merkez; Osmanlı devletinin merkezi olması dolayısıyla İstanbul manasına da gelir.
ā.+uñda 35a/09

‘**asker** Ar. Er.
‘a.+ler 104a/14
‘a.+iniñ 28a/12

‘**askerī** Ar. Askere mahsus; askere askerliğe mensup.
‘a. 92a/11

‘**asker-i kemter** Ar. – Far. Aşağıda bulunan, itibarsız, eksik, noksan er.
‘a. 18a/14

aṣlā Ar. Hiçbir vakit.
a. 26b/04, 59a/07, 60b/06, 93b/15

aṣlan Kedigillerden, Afrika'da ve Asya'da yaşayan, erkekleri yeleli, yırtıcı, uzunluğu 160, kuyruğu 70 santimetre ve ucu püsküllü, çok koyu sarı renkli güçlü bir memeli türü, arslan. Gürbüz, cesur ve yiğit adam.
a. 84b/38
a.+ıñ 90b/09

aṣl-ı şıla Ar. Asıl olana ulaşmak.
a. 28b/17

aṣağı Bir şeyin alt bölümü, yukarı karşıtı. Bayağı, adi. Niteliği düşük, kötü.
a.+sı 65b/09

‘**āṣıḡ** Ar. Birine, bir şeye tutkun, imre, emre.
 25a/14, 38b/03, 74a/08, 75b/10, 90b/05
‘ā.+a 75a/12
‘ā.+am 73b/08

- ‘**ā.+ım** 29a/03
‘**ā.+ıñ** 27a/12, 32b/15
‘**ā.+lar** 75b/11
‘**a.+lara** 91b/20
‘**ā.+larıñ** 18a/04
‘**ā.+laruñ** 72b/12
‘**āşık-ı zār** Ar. İnleyen aşık.
78b/07
āşikār Far. Belli, açık, meydanda.
ā. 84a/02
‘**aşırın** Far. Hüseyini-aşiran perdesinin ve makamının isminin kısaltılmış şeklidir.
‘**a.** 91b/02
‘**aşk** Ar. Sevgi.
‘**a.** 81b/11, 83b/18, 91b/17, 100a/14
‘**a.+a** 31a/06, 81b/08, 81b/13
‘**a.+ıñ** 72b/08, 74b/01
‘**a.+ıña** 75b/09, 78a/15
‘**a.+ıñda** 75b/08
‘**a.+ınuñ** 17b/07
‘**a.+um** 57a/06
‘**a.+uñ** 17b/08, 53b/04
‘**aşk-ı yār** Ar. – Far. Sevgili dost.
‘**a.** 72b/04
‘**aşūrī** Ar. Muharrem’in onuncu günü pişirilen buğday tatlısı, aşure.
‘**a.** 55a/06
at- Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak. Rastgele bir kenara koymak.
a.-a 50a/07, 108b/13
a.-ar 108b/11
a.-arlar 34b/03
a.-dıñ 85a/12
a.-ub 100a/11
a.-uñ 60b/07
aṭ- bkz: at-
a.-arlar 70a/16
ata Baba. Dedelerden ve büyük babalardan her biri. Kişinin geçmişte yaşamış olan büyükleri.
- a.+lar** 53a/08
a.+ların 101a/10
a.+fidur 56a/10
a.+ñuz 100b/15
a.+sız 100b/14, 101a/04
‘**aṭā** Ar. Bağışlama, bahşiş.
‘**a.** 16b/15, 17a/05, 17a/07, 35b/02, 86a/16, 108a/01
‘**a.+dır** 85a/17
‘**a.+dur** 36b/02
‘**a.+lar** 70a/14
‘**aṭā-yı lūṭfuñ** Ar. Güzel bağışlama.
‘**a.** 91a/22
āteş Far. Od, hararet, kızgınlık.
ā.+den 52b/11, 85a/04
ā.+e 48b/04
aṭhār Ar. Kadınların aybaşı ve doğumdan kurtuldukları zamanlar. Çok temiz olan.
a. 64b/06
āṭī Ar. İsyen eden, kafa tutan.
ā. 81b/07
aṭī-nāk Ar. – Far. İsyancı.
a. 87b/14
aṭlas Ar. Üstü ipek, altı pamuk kumaş. Düz, havsız, tüysüz. Büyük harita.
a. 61b/05
‘**avālim** Ar. Dünyalar.
‘**a.+de** 91b/07
āvāz Far. Ses, seda.
ā. 60a/05, 83a/01
‘**avn-ı yezdān** Ar. Allah yardımı.
‘**a.** 94b/16
‘**avret** Ar. Kadın; zevce, avrat. İnsanın, gösterilmesi ayıp olan yeri.
‘**a.** 42b/20, 44a/06, 45a/17
‘**a.+ler** 61a/05
avuc Elin iç tarafı, apaz, hapaz. Elin yarı yumulmuş durumu.
a. 37b/06

ay Yer yuvarlağının uydusu olan gök cismi, kamer. Güzel, parlak, nurlu.

a. 53b/08, 53b/12, 68b/13, 110a/08

ay Art arda gelen iki yeni ay arasında geçen süre. Yılın on iki bölümünden her biri.

a.+uñ 38b/05

‘**ay yağı** Ayı yağı.

43a/01, 43a/11

ayağ bkz: ayak

a.+ı 48b/12, 63a/06, 95b/05

a.+ın 94b/04

a.+ıñ 35b/08

a.+ından 108b/09

a.+ını 65a/12

a.+ıyla 108b/12

ayağ Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü. Birtakım şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri.

a. 33a/15, 34a/05, 53a/12, 66b/01, 85b/04, 85b/18, 107b/09

āyāt Ar. Kuran’ın cümleleri.

ā. 66b/08

ayaz Duru, sakin havada çıkan kuru soğuk.

a.+ladub 37a/17

ayd- bkz: ayıt-

a.-a 68a/07, 68a/08, 68a/09

a.-amaz 68b/07

a.-ı 93a/10

a.-um 58a/01

a.-ur 30b/10, 38b/02, 57a/04, 58a/02, 83a/14, 91a/15

āyet Ar. Kur’an’ın herhangi bir cümlesi.

ā. 18b/01, 25b/14, 25b/14, 37b/02 , 37b/07, 38a/02, 38a/11, 99a/07

ā.+de 86b/09

ā.+e 39a/02

ā.+i 63b/05

‘**ayīb** Ar. Utanılacak şey, kusur, ayıp, leke.

‘**a.+ını** 94b/13, 109b/23

ayıd- bkz: ayıt-

a.-anlarda 65a/05

‘**ayın** Ar. Osmanlı alfabesinin yirmi birinci harfi olup ebced hesabında yetmiş sayısının karşılığıdır.

‘**a.** 46a/18

ayır- Bölmek. Bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla bir tarafa koymak, saklamak.

a.-ırlar 53a/09

a.-ma 101b/10

a.-mışlar 25b/11

ayıt- Söylemek, anlatmak, nakletmek, konuşmak.

a.-masa 38b/08

ayn-ı táb Ar. – Far. Gözü, kendisi ışık saçan. Parlayan.

a. 86a/19

‘**ayn-ı nokşān** Ar. Eksikliğin kendisi.

‘**a.** 87a/04

‘**ayn-ı sa‘ādet** Ar. Mutluluğun kendisi.

‘**a.** 91a/02

aynı Benzer. Başkası değil, yine o. Aralarında ayırım olmayan.

a.+ñā 99b/05

ayrı Başka, başka türlü. Yalnız, tek başına.

a. 75b/12

‘**ayş** Ar. Yaşama.

‘**a.** 97a/06

‘**ayş u ‘işret** Ar. Yeyip içme.

‘**a.** 97a/06

az Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.

a. 68a/10

‘**azāb** Ar. İşkence, keder.

‘**a.** 58a/02, 59a/01, 78b/03

‘**a.+a** 67a/10

‘**a.+ını** 46b/11

‘**azāb-ı kübrā** Ar. Büyük işkence.

‘**a.** 26a/05

azād Far. Kurtulmuş, serbest olan, kimsenin kölesi olmayıp istediği gibi hareket eden. Ayıpsız, kusursuz.

a. 55b/10

a'zām Ar. Büyük.

a. 73b/16, 102a/07

a'zām-ı baḥı Ar. Büyük dere.

a. 36a/10

a'zā Ar. Organlar, üyeler.

a.+sını 38a/07

‘azīm Ar. Büyük, ulu, iri.

‘a. 37b/02, 92a/10

‘azīmü’ş-şān Ar. Şanı, ünü, sanı büyük olan.

‘a.+uñ 103b/02, 104a/05

‘azīz Ar. Muhterem, sayın. Sevgili.

‘a. 103b/05

azlāl Ar. Gölgeler.

a. 67a/10

‘azm Ar. Kasıt, niyet, karar.

‘a. 83b/17

‘azmī Ar. Azimle, kararlarla ilgili.

‘a. 81b/06, 81b/06

‘azm-i rāh Ar. – Far. Yol azmi.

‘a. 84b/20

‘azrā’il Ar. Ölüm meleği.

‘a. 30a/05, 30b/02, 31a/07

‘a.+uñ 109b/05

B

bāb Ar. Kapı. Bölüm. Dua.

b. 16b/03, 28a/04, 37b/02, 37b/06, 37b/11, 37b/14, 38a/03, 38a/08, 39a/13, 41a/12, 44a/04, 44a/07, 44b/08, 46a/01, 46b/02, 46b/05, 48b/11, 58b/04, 91b/20, 104a/13

b.+m 16b/02, 109a/14

b.+ında 70a/04

bāb-ı baḡ Ar. – Tr. Bağlama duası.

b. 42b/17, 45a/15

bāb-ı bil ağrısı Ar. – Tr. Bel ağrısı duası.

b. 47a/11

bāb-ı bir adam bağlamak Ar. – Tr. Adam bağlama duası.

b. 49a/01

bāb-ı diş şızısı Ar. – Tr. Diş ağrısı duası.

b. 42b/13

bāb-ı kan Ar. – Tr. Kan duası.

b. 47a/03

bāb-ı kuduz Ar. – Tr. Kuduz duası.

b. 47a/13

bāb-ı muhabbet Ar. Muhabbet duası.

b. 46a/06, 49b/01

bāb-ı nazar Ar. Nazar duası.

b. 40a/11

bāb-ı şārī zaḥmı Ar. Saralı kimse için dua.

b. 45b/01

bāb-ı sıtma Ar. – Tr. Sıtma duası.

b. 42b/10, 46a/14, 46a/17, 48b/07

bāb-ı sigil Ar. – Tr. Siğil duası.

b. 50a/11

bāb-ı şefkat Ar. Şefkat duası.

b. 57a/01

bāb-ı şirinlik Ar. – Tr. Şirinlik duası.

b. 38b/01

bāb-ı yitik Ar. – Tr. Yitik duası.

b. 45a/05

bāb-ı yol bağlamak Ar. – Tr. Yol bağlama duası.

b. 50a/01

baba Çocuğu olan erkek, peder. Çocuğun dünyaya gelmesinde etken olan erkek.

b.+m77a/07

b.+sın 95a/08

bād Far. Olsun, ola, olaydı.

b. 16b/07, 16b/10

ba' de Ar. Sonra.

b. 37a/18, 47a/05, 47a/06, 47a/07, 50a/03, 50a/04

bād-ı tecellī Far. – Ar. Kader rüzgarı.

b. 76a/02

bād-şāh Far. Padişah, hükümdar.

b.+lar 39b/15

bağ Bir şeyi başka bir şeye veya birçok şeyi topluca birbirine tutturmak için kullanılan ip, sicim, şerit, tel vb. düğümlenebilir nesne. Sargı.

b. 42b/17, 44a/04, 45a/15

b.+ı 42b/14, 43a/04

bağ-ı kibir Tr. – Ar. Büyüklük bağı.

96b/08

bağ Bağ, büyük bahçe, bostan.

b. 75b/06

b.+ına 76a/06

bağ u hadak Tr. – Ar. Bağ bahçe.

b. 18a/02

bağa Kaplumbağa.

b. 44b/01

bağce Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer.

b. 65b/11

b.+de 25a/06

bağdād Bağdat.

b. 55a/07

bağırsağ bkz: bağırsak

b.+a 46a/01

bağırsak Bağırsak. Sindirim organının mideden anüse kadar olan, ince bağırsak ve kalın bağırsaktan oluşan bölümü.

b. 46a/02

bağışla- Affetmek. Hoşgörmek.

b. 52b/06, 72a/10, 101a/06, 109b/23

b.-dim 52b/07, 101a/11

b.-dum 59a/09

b.-r 56a/09

b.-yalar 18b/12

bağla- Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak. Düğümlenmek. Yara ilaç koyup bezle sarmak. Denk yapmak, paket yapmak. Anlaşma yapmak. Ekleme, bir araya getirmek, birleştirmek. Başka bir işle uğraşamaz durumda olmak. Sona erdirmek, bitirmek, tamamlamak. Geçiş engellemenek. Birini söz veya yazı ile bağlamak, taahhüt etmek, angaje etmek. Büyü, muska

vb.nin aracılığıyla birinin birtakım isteklerini veya yetkinliğini engellemek, yok etmek.

b. 48b/10

b.-dı 33b/14, 55b/08

b.-dim 38a/07

b.-mak 38a/04, 49a/01, 50a/01

b.-na 38a/07, 46a/03, 50a/06, 67a/07

b.-ya 38b/07

b.-yalar 100b/10

b.-yan 30b/11, 72b/10

b.-yubsun 48b/13

b.-lu 70a/01, 70b/14

bağr Göğüs.

b.+ımı 84a/13

b.+ımuz 70b/03, 71a/03

b.+um 78b/04

bahā Far. Kıymet, bedel, değer.

b.+sı 86a/02

baħr Ar. Deniz. Büyük göl veya nehir.

b. 84b/06

b.+ıdır 84a/01

b.+ına 72b/03, 74b/10

baħr-ı ğurbet Ar. Gurbet denizi.

b. 72a/16

baħr-ı ‘işyān Ar. İsyen denizi.

b. 99a/10

baħr-ı muħammed Ar. Hz. Muhammed.

b. 99b/01

baħr-ı rahmet Ar. Rahmet denizi.

b. 16b/15

baħr-ı tevħid Ar. tevħid denizi.

b. 18a/13

baħt Far. Talih, kader, kısmet.

b. 61a/08, 97a/05

baħt u sa‘ ādet Far – Ar. Şans ve mutluluk.

b. 97a/05

bā‘ iş Ar. Sebebolan. Gönderen. İcabettiren.

b. 36a/05, 91a/02

bāk Far. Korku; sakınma; kaygı.

46b/08, 91a/21, 103b/04

bağ- Bakışı bir şey üzerine çevirmek. Aramak. Bir şeyin yüzü bir yöne doğru olmak.

b.-a 91b/18

b.-arlarında 76b/16

b.-dığın 75b/07

b.-ma 99a/12

b.-maya 25a/13, 50a/15

b.-ub 61a/01, 77a/07, 95a/04

bākī Ar. Tanrı. Daimi, kalıcı. Alt taraf. Artık, artan, fazla.

b. 97a/07, 104a/10

b.+lerimize 104a/10

b.+leriñize 104a/10

bāki bkz: bākī

b.+fidir 17b/04

bākī bkz: bākī

b.+fi 86a/19

bal Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde. Olgunlaşmış incirin, dışına sızan tatlısı. Ağaçların kabuğundan sızarak pıhtılaşan besi suyu.

b. 44b/06, 47a/14

b.+dur 84b/32

bālā Far. Yüksek, yukarı, üst, yüce. Boy.

b. 61a/07

balğam Ar. Solunum organlarının salgıladığı, ağızdan dışarı atılan sümüksü madde.

b. 44a/01

b.+uñ 44a/03

bālī Ar. Koca, eski, köhne.

b. 25a/10

barca Parça. Bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya artakalan şey. Bir bütünden kopma, kırılma, yırtılma vb. yoluyla ayrılmış bölüm, lime.

b. 46a/01, 72a/10

bārgāh Far. Girmek için izin almak lazım gelen, girilebilecek yer, çadır, yüksek divan.

b.+ından 64b/03

bārī Far. Hiç olmazsa, bir kere; hasılı, hülasa.

b. 56a/06, 60b/05, 84b/11

bar- bkz: var-

b.mağ 84b/33

bārūt Far. Ateşli silahla bir merminin atılmasına veya herhangi bir aracın fırlatılmasına yarayan, patlayıcı madde.

b. 42b/06

baş- Vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak. Bir şeyi, üzerine kuvvet vererek itmek.

b.-a 50a/13

b.-ar 65a/12

b.-ayın 25a/11

b.-mışlar 76b/14

başiret Ar. Önden görüş, sezış.

b. 99a/03

baş İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser. Bir topluluğu yöneten kimse. Başlangıç. Temel, esas.

b. 35a/12, 75a/08, 85b/04, 102a/08

b.+a 25a/12

b.+ı 39a/09, 43b/02

b.+ım 74a/18

b.+ın 94b/03

b.+ıñ 25b/15

b.+ına 37a/03, 39b/08, 45a/02, 46a/13, 77b/10

b.+ından 50a/04

b.+ını 41a/13

b.+ıñı 58b/12

b.+um 78b/04

başla- Bir işe girişmek, harekete geçmek. Çalışır, işler, yürür duruma girmek. Olmak, oluşmak, ortaya çıkmak, doğmak.

b. 84a/28

b.-r 70b/08, 107b/09, 109b/16

b.-rlar 52a/02, 52a/03

b.-ya 18b/11, 50a/04

bat- Bir sıvının üstüneyken içine gömülmek. Dünya'nın dönüşü dolayısıyla Güneş, Ay ve yıldız ufkun altına inmek. İflas etmek. Kirlenmek.

b.-alum 73a/08

b.-ma 25a/14

baḥī Ar. Çakıl taşlı büyük dere. Mekke'de dağ arasında bulunan bir dere. Mekke-i Mükerrreme.

b. 36a/10

bāḥīl Ar. Boş, beyhude, yalan; çürük.

b.+dan 55b/11

bāḥīn Ar. İç. İç yüz. Gizli, görünmeyen nesne. Tanrı.

b. 85a/18

b.+da 32b/14

bay Zengin, müstağni. Ulu, kibar, asil. Temiz.

b. 91b/16, 92a/07

bay-ı kerāmet Ar. İkrâmın ulusu.

b. 110a/05

bāzar Pazar. Cumartesi ile pazartesi arasındaki gün.

b. 39b/12

bāzar Far. Pazar, çarşı. Alışveriş. Pazar yeri.

b.+ımız 83a/14

ba' zı Ar. Birazı, bir kısmı; kimi.

b. 59a/10

b.+lar 55a/11

be Ey, hey, yahu anlamlarında bir seslenme sözü.

b. 83a/06

beden Ar. Gövde, vücut, cisim, ten.

b.+leri 57b/07

bedr Ar. Ayın on dördüncü gecesi, dolunay.

b.+i 34b/07, 68b/13

bedr-i ay Ar. Dolunay.

b. 110a/08

bedīa bkz: bedīc

b. 18b/11

bedīc Ar. Beğenilen ve takdiredilen pek yeni şey.

b. 54b/11

behaddīn Öz. İ. Ar.

b. 83b/16

behcet Ar. Sevinç. Güzellik, gülyüzlülük, şirinlik. Erkek adı.

b. 30a/11

behey Ey, hey, yahu anlamlarında bir seslenme sözü.

b. 25b/13, 26b/10

be-ḥakk Far. Hakkı için.

b. 37a/13, 37a/19

b.+ı 16b/06, 34b/07, 34b/09, 34b/11

beḳā Ar. Devam, sebat, evvelki hal üzere kalmak, bakilik.

b. 63b/12, 84b/02

b.+da 56a/10

b.+dur 99b/05

b.+ya 84a/12

beḳābillah Ar. Tasavvufda fenafillah'ın bir sonraki aşamasıdır. Fenafillah Allah'ın varlığı içinde yok olmak iken beḳābillah, Allah'ın varlığında sonsuz yaşama ulaşmaktır.

b. 84b/26

beḳdāş-ı velī Öz. İ. Hacı Bektaş Veli. Far. Akran, eş.

b. 81b/14

bekir Öz. İ. Ar. Hz. Ebu Bekir.

b. 25a/07, 36b/10, 40a/05, 84b/36, 90b/08

bekle- Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak. Süre tanımak, acele etmemek.

b. 26b/14

b.-r 77a/01, 77a/02, 77a/03

bel İnsan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm.

b. 30b/11

b.+in 60b/10, 83a/13

b.+ine 47a/13, 50a/13

belā Ar. Gam, keder, musibet, afet, ceza, gayet zor iş, büyük gaile.

b.+dan 28a/01

b.+lara 81a/05

b.+lardan 37a/09

b.+sından 53a/11, 102a/09

b.+yı 104a/12

belāgat Ar. İyi, güzel, pürüzsüz söz söyleme, uzdillilik.

b.+da 99a/06

belen- Kundaklanmak. Bulanmak, bulaşmak, örtülmek.

b.-di 93a/10

beliġu ʿ^l-**alī** Ar. Fasih, düzgün söz söyleyen. Hz. Ali'nin sıfatlarından.

b. 94b/03

belki Far. İhtimal, umulur, olabilir, ne bilirsin, hatta.

b. 39b/11, 91a/09

b.+m 26b/07

bellū Belli. Bilinmedik bir yanı olmayan, malum. Gizli olmayan, ortada olan, anlaşılan.

b. 52b/05

b.+dür 52b/05

ben Teklik birinci kişiyi gösteren söz. Ruh. Kişiyi öbür varlıklardan ayıran bilinç. Bir kimsenin kişiliğini oluşturan temel öge, ego.

b. 26a/05, 29a/03, 29a/04, 29a/08, 29b/02, 30b/04, 40b/02, 52a/07, 52a/12, 56a/02, 57b/06, 74a/02, 75b/01, 84a/33, 86a/17, 94b/19, 105b/04, 107b/15

b.+de 84b/08, 84b/33, 91a/08

b.+den 56a/02, 57a/06, 74b/06, 83b/03

b.+deñ 30a/09

b.+em 87b/20

b.+i 17b/11, 31a/02, 31a/06, 52a/08, 52a/09, 54b/10, 57a/05, 57b/04, 84b/28, 85a/12, 94a/03, 101a/09

b.+im 54b/04, 54b/06, 57a/06, 57a/07, 57a/07, 57a/12, 60a/04, 69a/07, 73b/11, 74b/07, 83b/10, 84b/29

b.+üm 30a/01, 30b/14, 53a/10, 54a/02, 71b/09, 109a/03

baña (ben+a)

b.+a 35b/08, 48b/13, 52a/10, 52a/11, 54b/03, 55b/04, 55b/13, 57a/05, 59a/09, 61b/12, 66a/02, 69a/06, 69b/03, 72a/13, 74a/14, 84a/33, 86b/06, 93b/05, 93b/07, 94a/12, 94b/14, 94b/15, 109a/02

ben Çoġu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı.

b.+üni 55a/04

bendeñi Far. Kul, köle, baġlı.

b. 85b/05, 91a/07, 100a/15

benefşe Far. Menekşe. Mor.

b. 61a/11

beñiz Yüz. Yüz rengi.

b.+e 55a/08

berāber Far. Birlikte bulunan, bir arada, müsavi, bir hizada, farksız.

b. 40a/10, 48b/03

ber-dār Far. Salbedilmiş, asılmış. Yemişli.

b. 65b/09, 66a/01

ber-kemāl Far. Mükemmel.

b. 65a/09

b.+dir 106a/10

beri Konuşanın önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olanı.

b. 72a/09

berķ Ar. şimşek

b. 35a/08, 108b/10

b.+i 68b/13, 110a/08

berķ-i ġārif Ar. Göz kamaştıran.

b. 108b/07

berr Ar. Kara toprak.

b. 84b/06

berr ü baġr u şems ü māh Ar. – Ar. – Ar. – Far. Deniz ve kara ve güneş ve ay.

b. 84b/06

berü bkz: beri

b. 30a/05

bes Far. Yeter, yetişir, tamam, kafi. Çok.

b. 54a/01, 54a/07, 54a/09, 54b/02, 55a/02, 55a/08, 58a/12, 58b/11, 67a/10, 84b/25

besmele Ar. Bismillah-ir-Rahman-ir-Rahim cümlesinin adı. Başlangıç.

b.+yle 18b/11

beş Dörtten sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 5 ve V rakamlarının adı.

b. 45a/02, 68a/12, 80a/14, 93a/11, 105b/01

b.+er 92b/05

beşâret Ar. Müjde, muştu.

b. 27a/03, 35a/05

b.+dür 26b/04

beşer Ar. İnsan.

b. 68a/05, 68a/07, 110a/18

beşerriyyet Ar. Beşerlik, insanlık.

b. 103b/11

beşinci Beş sayısının sıra sıfatı, sırada dördüncüden sonra gelensi.

b.+si 93a/07

b.+sidür 96b/07

beşir Ar. Müjde getiren, müjdecî. Güler yüzlü, güleç.

b.+siñ 27a/03

beşler Halkın inançlarına göre beş kişilik ermişler topluluğu.

b. 81b/12

beyân Ar. Anlatma, açık söyleme, bildirme.

b. 18b/02, 42b/01, 54a/08, 84a/15, 93a/10

b.+ı 28a/10

beyâz Ar. Aklık. Yumurta akı. Aydınlık.

b. 42b/06

beygamber bkz: peygamber

b. 92b/15

b.+dür 50b/17

b.+i 92b/11

beyn Beyin. Kafatasının üst bölümünde beyin zarı ile örtülü, iki yarım yuvar biçiminde sinir kütlelerinden oluşan, duyum ve bilinç merkezlerinin bulunduğu organ, dimağ. Muhakeme, usa vurma.

b. 85a/01

b.+ini 44a/08, 67b/14

beyt Ar. Mesken, hane, ev, oda, oba.

b. 30b/03

beytullah Ar. Allah'ın evi. Kabe.

b. 104b/01

beze- Süslemek.

b.-r 25b/08

bezm Far. İçkili, eğlenceli meclis.

b.+ine 17b/06

bırak Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak. Koymak.

b.-ur 67b/13

bırsa Rum. Pırasa. Zambakgillerden, sapından ve yapraklarından yararlanılan, çok yıllık bir kış sebzesi.

b. 47a/11

bıçak Bir sap ve çelik bölümden oluşan kesici araç.

b. 55a/05

bî-^ç ad Ar. Kabul ve tasdik muamelesi.

b. 85b/09

bî-câre bkz: bî-çâre

b. 16a/08, 17a/07, 29a/04, 72b/05, 91a/10

bî-çâre Far. Çaresiz, zavallı.

b. 78b/10

biç- Belli bir biçim vererek kesmek. Dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek. Ekin, ot vb.ni orakla, tırpanla, makine ile kesmek.

b.-erler 109b/12

bî-dâd Far. Zulüm, işkence. Zalim.

b. 57a/09

bî-dâr Far. Uyanık, uyumayan, uykusuz.

b. 65b/03

bî-endâd Ar. Benzersiz.

b. 55a/03

bî-fer Far. Aydınlık olmayan, karanlık.

b. 91b/10

bî-gümân Far. Şüphesiz.

b. 32b/03

bî-ḥadd Far. Hadsiz, sınırsız.

b. 33a/13

bi-ḥakk Ar. Hakkıyla, tamamıyla.

b. 35a/05

bi-ḥamdilillah Ar. Allah'a şükür olsun.

b. 67b/04

bî-ḥavf Ar. Korkusuz.

b. 34a/04, 63a/04

bî-iştibâh Far. Şüphesiz.

b. 17b/16

bi-iznillâh Ar. Allah'ın izniyle.

b. 33a/09, 37a/05, 37a/07, 37a/12, 38b/12, 42b/20, 46a/20, 47a/02, 48b/05, 48b/07, 48b/10, 50a/13, 50a/15, 81a/08

bil bkz: bel

b. 47a/11, 47a/12, 72b/10

bil- Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak. Bir bilim veya sanat dalında yeterli olmak.

b. 57a/07, 86b/11

b.-di 55b/07, 56a/01, 84a/04

b.-dim 31a/04, 69b/03, 74b/09, 84a/34, 87b/12

b.-dimde 75a/15

b.-enler 29a/16

b.-gîl 30b/13

b.-ir 69b/14

b.-iñ 54b/07

b.-medi 96a/10

b.-mek 35b/04

b.-mez 53a/07, 53a/08, 75b/09, 95a/05

b.-müſ 70a/06

b.-sün 99b/07

b.-üb 54b/06

b.-ür 25b/10, 101a/03, 108b/06

b.-ürem 52a/07

b.-ürim 85a/06

b.-ürlerdi 60a/02

b.-ürsiñ 52a/06

b.-üñ 55b/10

bildir- Herhangi bir şeyi haber vermek. Herhangi bir konuda bilgi vermek.

b.-diler 66b/09

bildür- bkz: bildir-

b. 84b/28, 93b/10, 95a/09

bile Da, de, dahi. Birlikte. Üstelik.

b. 30b/02, 71b/06, 84a/11, 107b/10, 108b/12

bilen- Kesici aletlerin ağzını çark, zımpara, eğe, bileği taşı vb.nde keskinleştirmek, keskin duruma getirmek, kılağılmak, zağlamak. Güçlendirmek, etkisini artırmak.

b.-mez 70a/12

billâh Ar. Allah için.

b. 73b/08

bilâ-şübhe Ar. Şüphesiz.

b. 27a/06

biliſ Canlının, bir nesne veya olayın varlığına ilişkin bilgili ve bilinçli duruma gelmesi, vukuf. Bildik, tanıdık.

b.+de 70a/07

bî-nevâ Far. Nasipsiz, çaresiz, zavallı, fakir, muhtaç.

b.+yım 91a/06

bî-zâr Far. Rahatsız, bıkmış, usanmış, küskün.

b. 74b/06

bin Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 1000 ve M rakamlarının adı.

b. 68b/05

biñ bkz: bin

b. 34a/10, 34a/14, 53a/12, 58b/07, 62b/03, 63a/11, 67b/09, 80a/14, 84a/01, 84b/22, 86a/01, 86a/02, 93a/12, 108a/08, 108b/11, 108b/13

bin- Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak. Bir yere gitmek için tren, vapur, uçak, otomobil vb. bir taşıtta yer almak.

b.-e 59b/09

binâ Ar. Yapı. Ev. Yapma, kırma.

b.+sı 93b/11

b.+şı 107b/14

bint Ar. Kız.

b. 46a/05

b.+i 50a/09, 78a/09

bir Sayıların ilki. Bu sayıyı gösteren 1 ve 1 rakamlarının adı. Aynı, benzer. Beraber.

b. 16a/09, 16b/16, 17a/07, 17a/10, 17b/02, 18b/04, 18b/05, 18b/08, 18b/10, 25b/14, 27a/05, 27a/13, 30b/08, 30b/12, 33a/07, 35a/07, 37a/05, 37a/06, 37a/11, 37a/17, 37a/18, 37a/19, 37b/06, 37b/16, 38a/04, 38a/06, 38a/08, 39a/02, 39a/08, 39a/13, 39b/08, 39b/09, 42b/14, 42b/15, 44b/14, 45a/02, 46a/01, 46a/02, 46a/15, 46b/02, 46b/03, 46b/06, 46b/08, 47a/04, 47a/07, 47a/11, 48b/06, 48b/07, 48b/09, 48b/11, 48b/12, 48b/13, 49a/01, 50a/03, 50a/04, 50a/05, 50a/11, 50a/14, 53a/09, 53a/12, 55a/11, 55b/03, 56a/02, 56a/08, 56b/10, 56b/11, 57b/05, 57b/11, 58a/04, 58b/02, 58b/06, 61b/09, 63b/09, 65b/06, 66a/01, 66a/11, 67a/01, 67a/02, 67a/03, 67a/12, 68a/13, 70a/14, 71b/14, 71b/15, 71b/17, 72a/07, 72a/11, 72b/03, 72b/06, 72b/11, 73a/14, 75b/01, 77b/04, 83a/07, 83a/11, 83a/15, 83b/16, 83b/19, 84a/01, 84b/32, 86b/03, 86b/07, 86b/14, 90b/04, 90b/05, 91a/03, 91a/08, 93a/10, 93b/09, 93b/12, 94b/07, 95a/08, 95b/06, 97a/02, 97a/03, 97a/04, 97a/09, 108b/11, 108b/12, 108b/13, 109a/01

b.+de 16a/06, 81a/05

b.+dür 81b/03, 81b/05, 81b/08, 81b/11, 81b/13

b.+i 57a/03, 67a/05, 72b/08, 72b/09, 72b/10, 72b/12, 73a/01, 73a/04, 90b/11, 90b/13, 90b/14, 91b/06, 92b/08, 93b/12, 94b/05, 94b/06, 94b/07, 94b/08, 100b/17, 101b/03, 101b/05, 101b/07, 101b/09, 101b/11, 101b/13, 101b/15, 102a/02, 102a/04, 102a/06, 102a/08, 102a/10, 102a/13, 102a/14, 102a/14, 108b/13

b.+in 45a/16

b.+ine 42b/18, 50a/12, 50a/13, 56b/04

b.+ini 42b/19, 56b/04, 84a/07, 84a/08

b.+iniñ 92b/05

b.+isi 69b/13, 69b/14, 93a/04, 102a/08

b.+le 36b/15, 66a/10, 67a/08

biraz Ar. Az şey.

b. 39b/08, 47a/09, 48b/12

birbiri Karşılıklı olarak bir diğeri.

b.+n 53a/07

b.+ne 38a/05

birebir Etkisi kesin olan. İstenildiği gibi, uygun.

b. 16a/07

birer Herkese bir.

b. 37b/17, 47a/08, 50a/12

birliğ Birlik. Tek, bir olma durumu, vahdaniyet. Bir arada olma durumu, vahdet.

b.+imi 54b/06

b.+ine 64b/04, 81b/04

biryân Far. Tava, tepsi gibi şeylerde susuz veya az suda pişirildikten sonra kızartılan et kebabı.

b. 81b/10

bismillahirrahmanirrahim Ar. Besmele. Başlangıç.

b. 44a/10, 45a/05, 46a/06

bitir- Bitmesini sağlamak, sona erdirmek, tüketmek, tamamlamak, sonuçlandırmak.

b. 65b/07

biz Çokluk birinci kişiyi gösteren söz.

b. 27a/06, 27a/07, 28a/08, 30b/07, 35a/03, 65b/03, 66b/10, 68a/08

b.+de 16a/03, 77a/11, 77a/13, 77a/17, 77b/08, 77b/12

b.+den 83a/09, 84a/19, 101b/10

b.+e 16a/08, 16a/10, 16b/15, 25a/09, 27a/05, 28a/04, 29b/07, 35b/03, 40b/12, 59b/01, 60a/07, 60a/10, 66b/09, 67a/11, 70a/08, 80b/02, 80b/04, 80b/08, 83b/17, 100b/14, 101a/05, 101a/06, 102a/05

b.+i 16a/05, 16b/07, 16b/14, 17a/10, 17a/13, 17b/12, 17b/18, 28b/15, 28b/17, 31a/02, 33b/15, 40a/08, 53a/04, 59b/02, 60a/08, 66b/04, 67b/04, 72a/08, 77a/11, 77a/13, 77a/17, 77b/04, 77b/08, 77b/12, 84b/30, 85a/05, 85b/16, 101a/07, 101b/12, 106a/01, 106a/03

b.+im 28a/07, 83a/15

b.+ler 59b/03

b.+lere 106a/11

b.+leri 27a/09, 34a/11, 63a/12

b.+üm 105b/08

bişir- Pişirmek. Bir besin maddesini gerektiği kadar ısıda tutarak yenebilecek bir duruma getirmek.

b.-e 42b/19

b.-ib 47a/11

bizā Ar. Birisine kaba ve çirkin muamelede bulunma.

b.+tuñ 99b/04

bi'z-zāt Ar. Kendi, kendisi.

b. 101a/08

boğaz Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, kursak.

b.+da 52b/11

b.+ına 76b/15

b.+ından 56b/01

boğazlan- Boğazlanmak.

b.-a 56b/02

bol- Olmak.

b.-ur 61b/09

borc Geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi gerekli para veya başka bir şey.

b. 84b/18

borclu Borcu olan, borç almış olan, verecekli, medyun, alacaklı karşıtı.

b.+lara 104b/03

bostān Far. Sebze bahçesi. Kavun, karpuz.

b. 75b/06

boyn Boyun. Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

b.+un 108b/08

b.+una 18b/08, 67a/08

b.+ına 91b/17

b.+ından 57b/13

boz Açık toprak rengi. Kül rengi, gri.

b. 44b/01

boz- Bir şeyi kendisinden beklenen işi yapamayacak duruma getirmek. Bir yerin, bir şeyin düzenini karıştırmak.

b.-ar 73b/03

bozıl- Bozulmak.

b.-madı 107b/14

bölük Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım. Takımlardan oluşan, üçü veya dördü bir tabur

oluşturan ve öbür birliklerin temeli sayılan birlik.

b. 17a/07, 66a/09

böyle Bunun gibi, buna benzer. Bu yolda, bu biçimde, hakeza.

b. 18b/06, 55a/14, 70b/12, 73b/13, 74a/15, 74a/16, 74a/20, 74b/04, 74b/08, 74b/12, 74b/15

b.+dir 86b/11

böylece Tam böyle, bu biçimde. En sonunda, böylelikle.

b. 40a/10

bu Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz. En yakında bulunan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılan bir söz.

b. 16b/08, 16b/13, 17b/04, 17b/09, 18b/08, 18b/11, 25a/04, 25a/10, 26a/04, 27a/12, 29a/02, 29a/04, 29a/08, 29b/07, 31a/04, 33a/05, 33a/13, 35a/09, 35a/10, 37b/02, 37b/07, 38b/05, 38b/08, 39a/02, 43a/14, 43b/02, 44a/03, 45a/16, 46a/12, 46b/03, 46b/11, 47a/03, 52b/06, 52b/08, 53a/05, 54b/02, 55a/09, 55a/14, 55b/01, 55b/13, 56a/10, 56a/12, 57a/01, 57a/08, 58b/01, 58b/11, 61a/09, 61b/04, 61b/09, 61b/11, 63b/04, 64a/02, 64b/05, 65a/06, 65a/08, 65a/09, 65a/13, 65b/01, 65b/05, 65b/14, 66a/04, 66a/11, 67b/04, 67b/10, 68a/09, 68b/01, 69a/06, 69a/09, 72a/16, 72b/02, 73b/16, 74b/05, 74b/13, 75a/02, 76a/14, 78a/15, 78b/09, 78b/10, 80b/03, 80b/03, 80b/05, 81a/03, 81a/04, 83a/12, 84a/23, 84b/27, 84b/31, 85b/05, 86a/01, 86a/05, 86a/09, 87b/18, 90b/12, 91a/07, 91b/05, 91b/07, 91b/10, 92b/04, 93b/02, 94a/02, 94b/11, 95a/10, 95a/11, 95b/02, 95b/06, 96a/01, 96a/07, 96a/07, 96b/06, 96b/09, 97a/06, 99b/02, 99b/07, 101a/02, 101a/03, 101a/12, 103b/10, 105b/04, 105b/13, 105b/14, 106a/05, 109a/10, 109b/02, 110a/04

b.+dur 18b/08, 18b/13, 38a/02, 38a/11, 38b/09, 39b/10, 43b/02, 45a/17, 54b/09, 56b/02, 86b/09, 92b/08

b.+ña 25a/05, 60a/02

b.+nca 17a/01, 17a/08, 66b/02, 77b/03

b.+nda 30b/07, 58b/10, 59b/07, 67b/05, 81a/12, 84a/25

b.+nla 30a/10

b.+nlar 57b/04, 59a/01, 59b/10, 60a/01, 60a/05, 65b/14, 68b/10, 69a/13, 109a/04, 109a/09, 110a/04

b.+nlara 69a/08, 96a/10
b.+nlardan 94a/03
b.+nlardur 46b/14, 52b/12
b.+nlaruñ 108b/05
b.+nları 42b/14, 48b/03, 60b/07, 60b/08, 100b/11
b.+nlarınuñ 55b/02
b.+nlarıñ 56b/09, 101a/06, 108b/07
b.+nuñla 66a/03
b.+nı 27a/12, 56a/03, 56b/13, 69b/14

buba bkz: baba
b. 30b/10
b.+m 30a/01
b.+muz 100b/13

budağ bkz: budağ
b.+ım 74a/05
b.+ından 65b/07

budağ Ağacın dal olacak sürgünü. Dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm.
b. 65b/12
b.+ları 65b/08, 65b/10

buğday Buğdaygillerin örnek bitkisi. Bu bitkinin başaktan ayrılıp öğütülmesiyle elde edilen tanesi.
b. 54a/03

buğ Buğu. Su buharı. Soğuk bir cisim üzerinde ince bir tabaka durumunda yoğunlaşmış sıvı.
b. 43a/13

bugün İçinde bulunulan gün.
b. 52a/02, 52a/08, 60b/01, 60b/04, 61b/06, 61b/08, 67a/11, 67a/12, 68b/04, 68b/10, 69a/07, 86a/07, 109a/02, 109a/03, 109a/05, 109a/13
b.+dür 55b/04
b.+i 55b/04

buhur Ar. Denizler.
b. 39a/08

buğür Far. Tütsü.
b.+ı 49b/14

buğür-ı za' ferân Far. – Ar. Safran tütsüsü.

b. 46a/11

bul- Arayarak veya aramadan bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak. Bir şeyi elde etmek. Kaybedilen bir şeyi yeniden ele geçirmek. Varlığı bilinmeyen bir şeyi ortaya çıkarmak, keşfetmek.
b. 94b/09
b.-a 18b/07, 28a/06, 37a/07, 37a/12, 46b/02, 46b/13, 47a/08, 47a/15, 48b/10, 69a/12, 81a/07, 92a/10
b.-asın 46b/06
b.-dum 75a/07, 86b/06
b.-dumda 75b/01
b.-dı 32b/04, 64a/01, 64a/03, 64a/09, 84b/02, 99a/09, 108a/05
b.-dılar 74a/04, 91a/05, 107b/02
b.-mağ 37a/05, 37a/10
b.-mışdır 85a/14
b.-sun 17b/07
b.-ub 101a/10
b.-ur 33a/09, 33a/12, 80b/05, 80b/06, 110a/15
b.-ursam 93b/06, 94b/20
b.-uşdı 95b/01

bular (Bunlar)
b. 60a/03, 60b/03, 60b/05, 61b/13, 68a/03, 68a/05, 68a/08, 69a/10, 109a/06, 110a/18
b.+ı 61a/02, 61b/10, 68b/03, 109a/12
b.+ıñ 108b/10
b.+uñ 67b/14

bulun- Bulma işine konu olmak. Herhangi bir durumda olmak.
b. 92a/02
b.-a 46b/12
b.-masun 94a/15
b.-mağ 45a/05

bumaz
 27a/11

burag bkz: burak
b.+ı 25b/11

b.+ın 71b/05

burak Ar. Hz. Muhammed'in Miraç'ta bindiği binek.

b.+uñ 65a/10

b.+ına 59b/09

b.+ından 59a/05

burn bkz: burun

b.+una 42b/15, 48b/05

burun Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı.

b. 48b/04

buyur- Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek.

b.-a 60b/07, 67a/07, 96b/03

b.-dı 33a/14, 54a/09, 55a/13, 57a/11, 66a/01, 92b/02, 93a/09, 100b/07

b.-dım 84a/23

b.-mayınca 59a/03

b.-mişdur 56a/02, 67b/07, 68b/12, 69a/01, 108b/15, 110a/06

b.-ur 57a/04

büber Rum. Biber. Patlıcangillerden, yurdumuzda çok yetişen ve çeşitli türleri bulunan bir bitki.

b.+i 48b/06

bük- Sertçe çevirmek, kıvrırmak. Eğmek. Katlamak

b.-e 50a/02

b.-er 83a/13

bülbül Ar. Güzel öten maruf kuş.

b. 73a/03, 73a/07

b.+ler 25a/06

bülend-i nūr Far. – Ar. Yüce aydınlık.

b. 91b/04

bülüg Ar. Erkeklik yaşına girme, erginlik.

b.+una 39b/08

bünyād Far. Asıl, esas, temel. Bina, yapı.

b. 96a/12

bürhān Öz. İ. Ar. Delil, ispat, tanık.

b. 25a/09, 101b/11

b.+a 92b/13

b.+ı 18a/05, 32b/15

bürkân Ar. Yanardağ, volkan.

b. 87a/16

bütün Eksiksiz, tam. Çok sayıdaki varlık ve nesnelerin hepsi. Hep. Mükemmel, tamam, sağlam, eksiksiz, parçalanmamış.

b. 70a/15

C

ca'fer Ar. Küçük akarsu. Hz. Ali'nin kardeşi olup, Muta muharebesinde bayrak tutarken iki elini de kaybederek öldürülmüştür.

c. 55b/01

ca'fer ü aḥmer Ar. Kanlı ölüm.

c. 55b/01

cağır- Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek. Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek.

c.-dı 30b/08

cağr- bkz: çağır-

c.-ışub 17a/01, 34a/03, 63a/03

c.-ışurlar 17a/08, 53a/06

cāh Ar. İtibar, makam, orun, mevki.

c. 84a/40

caḳ- Vurarak sokup yerleştirmek. Çivi ile tutturmak.

c.-a 37b/16, 37b/17, 42b/15, 46a/19

cal- Bir şeyin üzerine bir şeyi sürmek, bulaştırmak.

c.-a 44a/03

c.-alar 37a/19

calab Tanrı, Allah.

c. 71b/07, 73b/13

cāmi' Ar. İçinde namaz kılınan ibadet yeri; içinde Cuma namazı kılınan mescit.

c.+ler 80b/01

c.+lerde 92a/10

camur Çamur. Su ile karışıp bulaşır ve içine batılır duruma gelmiş toprak, balçık.

c. 42b/03

cān Far. Can, ruh. Hayat, yaşayış. Gönül.

c. 16a/04, 25a/02, 25a/04, 25a/15, 25a/16, 25b/06, 29b/04, 30a/02, 30a/04, 32b/03, 33a/05, 35a/10, 35b/12, 40a/03, 40a/06, 40b/07, 53b/02, 74b/13, 78b/09, 81a/01, 84a/39, 86a/04, 86b/07, 92b/10, 96a/05, 100a/11

c.+a 70a/13, 74b/01, 86b/17, 86b/20, 92b/13, 100a/11, 100a/11

c.+da 28a/12

c.+dan 29a/14, 73a/01, 75a/04

c.+dasun 72b/13

c.+dur 109b/05

c.+dır 95a/10

c.+ı 18a/13, 28a/12, 28b/15, 29b/02, 29b/03, 29b/06, 33a/16, 40b/11, 55a/03, 55b/07, 55b/08, 72b/02, 77b/14, 83b/14, 87a/20

c.+ım 25a/12, 30b/14, 31a/07, 40b/04, 78a/15, 95a/11, 100a/11

c.+ımu 67b/13, 108a/14

c.+ımı 84a/32, 85b/02, 100a/12

c.+ımın 77b/14

c.+ımıñ 32b/02, 35b/09

c.+ım 71b/03

c.+ıñ 95a/12

c.+ısın 35b/09, 35b/11, 92b/12

c.+lar 25a/03, 25a/04, 25a/16, 91a/14, 92b/15, 107b/02, 107b/04

c.+larıñ 29b/06, 40b/11, 92b/12

c.+um 35a/04, 35a/10

cān-ı bi-hakk Far. – Ar. Hakkın canı.

c. 35a/05

cān-ı gönül Far. – Tr. Gönül canı.

c. 40b/02

cān-ı dil Far. Canın canı.

c. 86a/05, 108a/24

cānā Far. Ey can, ey sevgili!

c. 26a/01, 26b/04

cānān Far. Sevgili, gönül verilmiş. Allah.

c. 36b/10

c.+ı 32b/02

c.+ımıñ 35b/10

c.+ısın 35b/10

cānañ bkz: cānān

c.+ım 29b/14

cānāne bkz: cānān

c. 46a/15

cānib Ar. Taraf, cihet, yan.

c.+üfiden 91b/09

cāre bkz: çāre

c. 34b/04, 53a/06, 70a/17

carḡ-ı felek Far. Sihir, talih.

c. 83a/13

carp- Hızla değmek, vurmak. Etkisiyle birdenbire hasta etmek. Varlığına inanılan bir gücün öfkesine uğramak.

c.-an 45b/01

cārşenbe Far. çār(dört) + şenbe salı ile perşembe arasındaki gün.

c. 39b/14

cāvidān-ı lem-yezel Far. Kalıcı, ebedi, sonsuz Tanrı.

c. 64a/10

cāzī bkz. cāzū

c. 39a/14

cāzū Far. Cadı. Sihirbaz, büyücü.

c. 39a/13

cebbār Ar. Cebredici, zorlayıcı, zorba. Kuvvet ve kudret sahibi, Allah.

c. 54a/09, 81b/02

cebrā'il Ar. Peygamberlere emir ve vahy'e vasita ve memur olan dört büyük melekten biri.

c. 30b/02, 36a/14, 57a/02, 58a/12, 69a/08, 69a/11, 100b/11, 101a/03, 101a/07, 101a/08, 109a/04, 109a/07

c.+e 59a/10

cefā Ar. Eziyet, incitme.

c. 25a/05

c.+lar 52b/10

c.+sından 52a/03

cefā-ı kar Ar. Cefa eden, eziyet eden.

c. 60b/06

cehārşenbe bkz: cārşenbe

c. 38b/05

cehennem Ar. Ahirette günahkar kulların gideceği azap yeri, tamu.

c. 31a/02, 46a/15, 60b/05, 66b/06, 70a/11, 76b/05, 85b/11

c.+de 52a/01, 58b/02, 59b/10, 94a/07, 101a/01, 108b/03

c.+den 58a/09, 58a/10, 87a/18

c.+e 72a/02

cek- Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek. Güç durumlara dayanmak, katlanmak.

c.-diler 107b/13

c.-e 48b/05

c.-er 25a/05, 34a/06

c.-erdi 63a/06

c.-erler 52b/11

c.-ersin 63a/11

c.-esin 34a/10

c.-medük 68a/12

c.-üb 84a/14

cekirdek Etli meyvelerin içinde bir veya birden çok bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum. Yenmek için satılan ayçiçeği tohumu.

c. 43a/02, 43a/05, 43a/08

celāl Ar. Büyüklük, ululuk.

c. 81b/03

c.+imün 57a/12

c.+iyle 63b/09

c.+iñ 83a/02

c.+üm 58a/10

celālī Ar. Allah'a ait, Tanrısal. Celal adlı kimselerle ilgili olan.

c. 64b/03

celilü'l cebbār Ar. Büyük, ulu Allah.

c. 81b/02

cellāt Ar. İnsanı kesen, asan kimse. Çok merhametsiz.

c. 63b/12

celle Ar. "yüce ve aziz olun!" manasına bir dua sözü.

c. 104b/07

cem^c Ar. Toplama, yığma. Birden fazla insan, hayvan ve eşyayı gösteren isim.

c. 25a/09, 44a/09, 55b/10, 96b/09, 100b/09

cem^c-i cennet Ar. Cennetin cemi.

c. 66a/13

cemā^c at Ar. İnsan toğluluğu. İmamın arkasında namaz kılanlar.

c.+iñ 105b/01

c.+le 87a/13

cemāl Ar. Yüz güzelliği.

c.+in 72b/11, 92b/14

c.+iñ 28b/16, 29a/01, 29a/13, 30b/04, 35b/07, 75b/10, 75b/11, 92b/16, 94b/02, 107b/01

c.+iñden 18a/09, 28a/04

c.+üne 91b/18

c.+üñ 40a/04, 63b/05, 63b/09, 64a/02, 90b/02, 91a/15, 91a/20, 91b/13

c.+üñde 91a/19

cemāl-i hāzret Ar. Güzel hazretleri.

c. 76a/08

cemālī Ar. Güzellikle, kusursuzlukla ilgili.

c. 28a/05, 32b/06

cemī^c Ar. Cümle, hep, bütün.

c. 28b/14, 85a/06, 93a/03

cemī^c-i cennet Ar. Cennetin tamamı, hepsi.

c. 69b/09

cem^c iyyet Ar. Topluluk.

c.+lerin 92a/12

cem^c iyyet-i kübrā Ar. Büyük topluluk.

c. 69b/10

cenāb Ar. "şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.

c.+iñdan 27a/07

cenāh Ar. Kanat, kuş kanadı. Kol, pazı. Ahiret.

c.+in 83b/10

ceng Far. Savaş, vuruşma.

c. 94b/11

cennāt Ar. Cennetler, uçmaklar, bahçeler.

100b/14, 101a/04, 101a/05

cennet Ar. Uçmak. Bahçe. Çok ferah ve havadar yer.

c. 25b/10, 34a/07, 60a/09, 63a/08, 65a/11, 65b/04, 66a/01, 66a/03, 66a/06, 69b/09, 77a/01, 77a/14, 81a/14, 90b/14, 92b/02, 93b/10, 94a/01, 95a/06, 96a/01, 99a/05, 101a/13, 101b/03, 101b/04

c.+de 54a/01, 58b/06, 69b/08, 95a/02, 95b/04

c.+den 68b/04, 109a/13

c.+e 28a/06, 40a/10, 53a/01, 66a/13, 71b/01, 95b/10, 100b/11, 100b/12, 108a/08

c.+i 25b/08, 28a/04, 93a/03, 95b/08

c.+lere 65a/03

c.+üñ 66a/07

cennet-i ʿadn Ar. Adn Cenneti. bkz: ʿadn

c.+i 55a/13, 65a/02

cerāğ Ar. Far. Fital, mum. Otlama; otlak.

c.+ı 25b/12

cerāk-ı tāk-ı naʿt Far. – Ar. Övgülerinin ışığı.

c. 36a/15

cerh Far. Çark, tekerlek. Felek, gök. Ok yayı. Tef. Devreden, dönen.

c. 97a/09

cerr Ar. Çekme, sürüklenme.

c. 69b/05

cev Far. Arpa.

c.+e 44b/13

cevāb Ar. Sorulan şeye verilen karşılık.

c.+undan 84b/22

cevher Ar. Maya, öz. Elmas, değerli taş.

c. 93a/07

c.+lerüñ 84b/13

cevher-i tāk Ar. Süslü başlık.

c. 65b/13

cevr Ar. Haksızlık, eza, cefa, eziyet, zulüm; sitem. Tarikat adamının ruhan ilerlemesine mani olan şey.

c. 96a/06

c.+iñiz 26a/06

c.+ümüz 17b/18

cevr-i vuşlat Ar. Bir şeye ulaşamama.

c. 94a/16

cezā Ar. Ceza, karşılık, azap.

c.+sı 86a/08

c.+sımı 60b/04

c.+yım 30a/10

cezʿ-i inşād Ar. Sabırsızlıkla söyleme.

c. 56a/07

çık- bkz: çık

c.-a 65b/14, 67a/09

c.-ar 58a/05, 58a/09, 90b/04

c.-aram 57b/05

c.-arlar 65b/12

c.-arub 43a/13

c.-arular 52b/02

c.-sun 108a/16

çıkıla- Çıkılmak. Bohça haline getirmek, çıkın yapmak.

c.-yub 48b/12

cifit Öz. İs.

c. 39a/11

cifiñi Öz. İs.

c.+dür 39b/12

cift Far. Birbirini tamamlayan iki tekten oluşan nesnelere. Bir erkek ve bir dişiden oluşan iki eş.

c. 54b/08

ciger Far. Ciğer, bağır. Avaz. Keder, sıkıntı.

c. 30a/02, 30b/06, 70a/13, 72b/01, 90b/06

c.+i 70b/14, 81b/10

cihān Far. Dünya, alem.

c. 17b/05, 35b/04, 53b/01, 85b/15, 86a/03, 97a/04, 99a/06, 103b/03

c.+a 105b/11

c.+da 16b/12, 84b/07, 90b/12, 94b/07, 94b/11, 97a/03

c.+ı 36b/04, 74a/14

c.+ıñ 18a/13
c.+uñ 35a/01
cihān ü hān Far. Alemin hükümdarı.
 c. 53b/01
cihār-ı yār Far. Dört dost. Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali.
 c. 92a/08
cihāt Ar. Taraflar, yönler.
 c. 64b/09
cilā Parlatma, parlaklık.
c.+dur 91a/19
cile ü ser Far. Sıkıntıların başı.
 c. 91a/18
cilve-gāhı Ar. Cilve yeri, cilve edecek yer.
 c. 76a/11
cinān Ar. Cennetler, uçmaklar, bahçeler.
 c. 72b/09
c.+ıñdan 101b/14
cinān-ı ğilmān Ar. Cennet uşakları.
 c. 33a/12
cināyāt Ar. Cinayetler, ağır suçlar.
c.+ım 87a/03
cināyet Ar. Adam öldürme veya o derecede ağır sayılan suç, canilik.
 c. 99a/11
cinn Ar. Gözle görünmez, latif cisimlerden ibaret bir yaratık.
 c. 28a/09, 39b/07, 39b/09, 45a/02, 45b/01
c.+leriñ 39b/10
cinn ü insān Ar. Cinler ve insanlar.
 c. 28a/09
ciriş Ciriş otu. **Yabani pırasa.**
 c. 47a/09
cism Ar. Beden, gövde. Madde.
c.+i 102a/08
c.+iñ 32b/03
c.+üñi 95a/10

civi Çivi. İki şeyi birbirine tutturmak, bir nesneyi bir yere sabitlemek için çakılan, ucu sivri, başlı, metal veya ağaçtan yapılmış ufak çubuk, mih.
 c. 46a/19

cocuk Çocuk. Küçük yaştaki oğlan veya kız. Soy bakımından oğul veya kız, evlat.
 c. 37b/14

çok bkz: çok

c. 17b/18, 85b/06, 87a/15, 108a/13, 109b/03, 109b/06, 109b/07, 109b/11, 109b/13, 109b/18, 109b/21, 109b/24, 109b/27

c.+dur 25a/04, 25a/10, 106a/01

c.+dır 87a/02

çoş- Duygu ve düşünceleri güçlü bir tepki ile dışarı vurmak, galeyan etmek. Doğa olaylarından herhangi biri birdenbire çoğalıp hızlanmak.

c.-dığı 85b/11

cömerd Far. Para ve malını esirgemededen veren, eli açık, selek, semih, ahi, bonkör. Verimli.

c.+leriñ 25b/10

cöz- Çözmek. Düğümlü, bağlı veya sarılı bir şeyi açmak. Düğmeyi iliğinden açmak. Bir problemde aranan sonucu, belli öğeler yardımıyla ortaya çıkarmak, halletmek.

c.-mek 42b/17, 45a/15, 50a/07

cözül- Çözülme.

c.-e 44a/05, 50a/08

c.-mek 44a/04

cü bkz: çü

c. 26b/04, 26b/08, 28b/12, 55b/10, 56b/08, 59b/04, 69a/10, 70a/08, 83b/07, 83b/08, 83b/11, 83b/12, 86a/03, 87b/13

cüd-i kerem Ar. Cömertlik.

c. 99b/01

cul Çul. Genellikle kıldan yapılmış kaba dokuma. Kıldan veya yünden yapılmış hayvan örtüsü. Tekke mensuplarının büründüğü örtü. Giyim, giysi.

c.+unda 84a/11

cum'a Ar. Perşembeden sonra gelen gün. Toplanma.

c. 39b/11, 39b/11, 80a/15

cün bkz: çü

c. 16a/02, 26b/03, 26b/05, 26b/09, 31a/06, 35b/04, 52b/04, 55b/13, 57b/09, 59b/10, 63b/04, 83b/19, 84b/21, 86a/19, 87a/01, 92a/03, 92a/11, 95a/02, 95b/01

cüdâ Far. Ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış.

c. 63b/13

cümle Ar. Bütün, hep, birikiş.

c. 16a/07, 16a/07, 16b/02, 17a/12, 17b/14, 18a/13, 27a/10, 28a/02, 33a/13, 34a/13, 34b/10, 35a/01, 35a/11, 36a/02, 36a/04, 40b/20, 50b/17, 50b/18, 53a/06, 57b/05, 62b/02, 64b/06, 65b/12, 67a/06, 69b/10, 70a/09, 72a/06, 76a/12, 78a/19, 84b/09, 85b/10, 85b/14, 90b/17, 92a/13, 97b/09, 98a/02, 100b/10, 100b/12, 101a/12, 105b/09, 109b/15

c.+den 18b/09, 87b/17, 91b/16

c.+müz 16a/01, 16a/07

c.+niñ 35b/07

c.+nüñ 17a/09, 17b/16

c.+si 53a/11

c.+sine 25a/10

c.+siniñ 92a/14

cümle-i emlak Ar. Bütün mal ve mülk.

c. 54b/01

cümle-i eşhâş Ar. Bütün kişiler.

c. 54b/04

cün bkz: çün

c. 32b/04, 47a/11, 55a/04, 58a/10, 66b/06, 74b/11, 84a/12, 84b/04, 87a/16, 90b/15, 108a/02

cünki bkz: çünkü

c. 35b/09, 87b/19

c.+m 57a/05, 57b/02, 60b/05, 69a/08, 97a/06, 109a/04

cür'a Ar. Yudum, içim.

c.+sından 64b/14

cürm Ar. Suç.

c. 99a/11

c.+e 86a/19

c.+i 50b/17, 52a/07, 70a/02

c.+im 87a/03

c.+üñ 26b/07

cürm ü cinâyet Ar. Cinayet suçu.

c. 99a/11

cüz-i cân Ar. – Far. Can parçası.

c. 53b/02

Ç

çavdar Buğdaygillerden, unlu tane veren bir bitki.

ç.+ı 41a/14

çağır- Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek. Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek.

ç.-an 30b/12

ç.-ub 107b/05

çâre Far. Yol. Yardım. İlaç, tedbir.

ç. 95b/07

çeşm-i nergis Far. Nergis gözlü.

ç. 76a/14

çeşm-i 'alîl Far. – Ar. Gözleri görmeyen. Kör.

ç. 85b/03

çık- İçeriden dışarıya varmak, gitmek. Elde edilmek, sağlanmak, istihsal edilmek. Bulunduğu yeri bırakıp başka yere geçmek, taşınmak, ayrılmak, ilgisini kesmek.

ç.-a 95a/11

ç.-an 36a/15

ç.-ar 25b/04, 72a/04, 108b/09

ç.-ub 47a/06

ç.-dı 95a/07

çıkâr- Çıkarmak.

ç.-gıl 59b/12

çok Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı. Aşırı bir biçimde.

ç. 30b/11, 100a/16

ç.+dur 31a/03

çü Far. Gibi, mademki, çünkü, nasıl, niçin, nice.

ç. 54a/07, 64a/06, 95b/10, 109a/06

çün İçin. Amacıyla, maksadıyla. Neden ve sonuç belirten bir söz. -den dolayı, -den ötürü.

ç. 75a/11, 95b/06, 96a/02, 101a/09

çünkü Far. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zira.
ç. 99a/08

D, Đ

dağıd- Toplu durumda bulunanları birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak. Belli bir orana göre bölüştürmek, pay etmek, tevzi etmek.

d.-a 92a/12

daği Da, de. Bile. Bağlama ve kuvvetlendirme edatı.

d. 18b/05, 18b/06, 18b/08, 26b/13, 30b/08, 30b/14, 39a/08, 48b/13, 50a/03, 50a/04, 50a/05, 56a/02, 57a/11, 57b/04, 58a/07, 60b/04, 61b/11, 65b/03, 65b/09, 67b/11, 85a/12, 85a/16, 87a/03, 93b/02, 95b/06, 102a/01, 102a/03, 105a/04, 105b/04, 108b/08, 108b/12

dāhīl-i cennet Ar. Cennete girmek.

d. 101a/13

dā'ī Ar. Dua eden, duacı. Davet eden, sebebolan.

d. 86a/05

dā'im Ar. Devamlı, sürekli.

d. 18a/09, 26a/02, 26b/11, 26b/13, 29a/15, 29a/16, 54b/10, 85a/05, 105b/10

dā'imā Ar. Bir düziye, her vakit.

d. 29a/17, 30b/1, 85a/03, 100b/01

dal Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.

d.+a 73a/02

d.+dan 73a/02

d.+ım 74a/05

dal- Suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmek. Bir yerin içine girmek. Kendini bilmez duruma gelmek, kendinden geçmek. Uyumak. Başka bir şeyle uğraşamayacak veya başka bir şeyi düşünemeyecek biçimde kendini bir şeye kaptırmak.

d.-dı 70b/13

dālālet Ar. Doğru yoldan sapma.

đ. 64a/08

dāmān Far. Etek.

d. 69b/08

d.+uñ 30a/10

dāna Far. Bilgili, iyi bilen.

d. 70a/03

dāne Far. Tane, tohum. Çekirdek. Kurşun, gülle.

d. 41a/15, 41a/16, 45a/15, 46a/15, 46a/18, 48b/06, 60b/01

d.+si 17b/02, 58a/05

dār Ar. Ev. Yer. Yurt.

d. 65b/06

d.+da 46b/12

dār Far. Darağacı. Ağaç. Direk.

d. 74a/14

đarb-ı mürekkeb Ar. Çarpma işlemi.

đ. 97b/10

đarb-ı yek Ar. Çarpma işlemi.

đ. 97b/12, 98a/04, 98a/05

đarb-ı hevāi Ar. Çarpma işlemi.

đ. 98a/06

dāreyn Ar. “iki dünya” dünya ve ahret.

d. 36a/06

dār-ı 'uqbā Ar. Ahret, öbür dünya.

d. 67b/04

dār-ı ğurbet Ar. Yabancı yer.

d. 72a/16

dār-ı fenā Ar. Dünya.

d. 94a/18

dār-ı fūlful Ar. Karabiberin uzunca bir çeşidi, tarçın tohumu denilen kuyruklu biber.

d. 44b/09

dārü'l-mülk Ar. Başşehir, başkent.

d. 66a/08

dārü'l-ķarār Ar. Kıyametten sonra kalınacak yer.

d. 65a/09

dārü's-selām Ar. Cennet. Bağdat'ın eski adı.

d. 65a/08

daşı- Taşımak. Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek. Üstünde bulundurmak.

d.-yasın 47a/02

da' vā Ar. Şikayetçi olarak mahkemeye başvurma. Mesele.

d.+sı 63b/06

da' vet Ar. Çağırma, çağrı; ziyafet; dua.

d. 36a/12, 39b/07, 39b/09, 39b/15, 46b/03, 86a/05, 96b/03

d.+iñ 86a/09

de- Söylemek, söz söylemek. Ad vermek. Herhangi bir ses çıkarmak. Herhangi bir kaniya, yargıya varmak.

d.-r 84b/27, 110a/04

d.-rdük 59b/03

d.-rler 25b/07

d.-rsiñ 80b/16

d.-se 28a/08

d.-sin 44b/04

d.-ye 39a/15

d.-yeler 96b/03, 110a/04

d.-yene 30a/08

d.-yesiñ 39a/05

d.-yince 73b/02

d.-yü 16a/04, 34a/03, 43b/03, 63a/03, 77a/03, 77a/07, 86b/04

d.-yüben 30b/12

dede Torunu olan erkek, büyük baba, büyük peder Büyük babadan başlayarak geriye doğru atalardan her biri. Mevlevî tarikatında çile doldurmuş olan dervişlere verilen unvan.

d.+sine 71a/01

def Ar. Öteye itme, savma, savulma. Verme, ortadan kaldırma. Giderme.

d. 46a/20

def -ol- Ar. – Tr. Belayı, tehlikeyi savma.

d.-a 50a/16

def a Ar. Kere, kez, yol.

d. 39b/07, 45a/02

d.+da 92b/08, 108b/13

define Ar. Yere gömülmüş altın ve saire gibi değerli eşya. Kıymet ve değeri olan kimse veya mal.

d. 46b/12

defn Ar. Gömme, gömülme.

d. 104b/08

defter Ar. Dikilmiş kağıt mecmuası.

d.+imüz 83a/15

defter-i 'ilm Ar. İlm defteri.

d. 35b/06

def ü ref Ar. Savma, kaldırma.

d. 104a/13

deg- Değmek. Aralık kalmayınca kadar birbirine yaklaşmak, dokunmak, temas etmek. Ulaşmak, erişmek. İstenilen yere düşmek, rast gelmek, isabet etmek.

d.-mez 38a/01

deger Değer. Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet. Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, kıymet, paha. Üstün nitelik, meziyet, kıymet.

d.+miydi 61a/12

değil Değil. Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarına olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime.

d. 29a/13, 29a/13, 29a/14, 29a/15, 29a/16, 29a/17, 35b/06, 52a/11, 100b/16

d.+dir 86b/14

d.+dür 68a/10

d.+mi 90b/02, 90b/03, 90b/05, 90b/07, 90b/09, 90b/11, 90b/12, 90b/13, 90b/14, 90b/16, 90b/18, 94b/02, 94b/03, 94b/04, 94b/05, 94b/07, 94b/08, 94b/10

degin Değin. Bir işin, bir durumun sona erdiği zaman veya yer, kadar.

d. 46a/04

degir- Değirmek.

d.-e 50a/13

dehrî Ar. Dünyanın sonsuzluğuna inanıp öteki dünyayı inkar eden; ruhun da cesetle birlikte öldüğüne inanan.

d. 68a/11

dek Bir işin, bir durumun sona erdiği zaman veya yer, kadar, değin.

d. 18b/05, 18b/07

del- Delik açmak, delik duruma getirmek. İncitmek, kırmak.

d.-di 70b/03, 71a/03

delā'il Ar. Delalet eden şeyler.

d.+den 91b/06

d.+i 54b/05

delil Ar. Yol gösteren, kılavuz. Şahit, belge, tanık.

d. 105b/14

d.+in 75a/07

delü Deli. Aklını yitirmiş olan, akli dengesi bozulmuş olan, mecnun. Coşkun, azgın. Davranışları aşırı ve taşkın olan.

d. 38b/08

delüg Delik. Dar, küçük açıklık. Dar, küçük çukur.

d.+ine 47a/07

dem Far. Soluk, nefes. İçki. An, vakit, saat, zaman.

d. 95b/06, 107b/15

d.+de 25a/03, 93b/06

d.+dür 35b/07

d.+ine 81b/15

dem-be-dem Far. Vakit vakit, daima.

d. 34a/08, 63a/09, 99a/11

den- Söylenmek, sözü edilmek.

d.-di 77a/16

d.-en 85a/03

d.-ildi 31a/03, 85b/11

d.-ilindi 85b/09

deñiz Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi. Geniş alan. Çokluk, yoğunluk.

d.+i 78b/09

deñlü "Kadar" anlamında üstünlük derecesini belirten bir söz. Terbiyeli, saygılı, ölçülü kimse.

d. 56a/01, 65b/07, 83a/08

der ü divār Far. Duvar içinde.

d. 65b/10

der- Bir araya getirmek, derlemek, toplamak, devşirmek.

d. 76a/07

derc Ar. Sokma, arasına sıkıştırma. Gazeteye yazma. Toplama, biriktirme. Hattatların yazdıkları meşk tomarı. Farsçada nakışlı kağıda yazılmış yazı.

d. 96b/10

derd Far. Dert, gam, keder, kasavet, tasa, kaygı. Acı, ağrı, sızı.

d. 16a/09, 42b/14, 74b/14

d.+e 16a/08, 36b/05, 44b/08, 53b/04, 75b/14, 81a/05, 84b/02, 90a/01, 91a/18, 91b/20, 106a/08

d.+i 85a/11

d.+im 73b/09, 73b/10, 73b/14, 73b/17, 74a/03, 74a/07, 74a/11

d.+ime 29a/15, 69b/01, 78a/13, 86b/05

d.+imiñ 32b/05

d.+iñ 76a/10, 76a/11

d.+iñe 74b/14

d.+iñle 29a/15

d.+lere 90a/05

derdlin- Dertlenmek.

d.-e 73a/03

derd-mend Far. Dertli, hasta.

d.+em 86a/20, 100a/09

dergāh Far. Tekke.

d. 84b/10

d.+a 55b/05, 83b/14, 84a/22

d.+ıma 60a/04

d.+iñ 85b/03

d.+iña 17a/07, 52a/06, 58b/04

dergāh-ı 'ulā Far. Tanrı katı.

d. 28b/17

dergeh Far. Tekke.

d.+iñ 99a/03

derhāl Far. Hemen, o anda, şimdi.

d. 57a/02, 109a/07

deril- Derilmek, toplanmak.

d.-e 69b/10

der-kenār Far. Kenara yazılmış olan yazı, çıkma yazı. Kucaklama, kucağa alma.

d. 86a/15

der-makām Far. – Ar. Makam içinde.

d. 91b/01

dermān Far. İlaç. Çare. Takat, kuvvet, güç.

d. 16a/08, 16b/14, 29a/09, 29a/15, 29b/11, 34b/02, 40b/24, 53a/06, 74b/14, 78a/13, 83b/06, 86b/05, 87b/21, 91b/20, 106a/08

d.+a 86a/20, 100a/09

d.+sun 73a/15

d.+ı 32b/05, 84b/14

d.+ını 95b/09

d.+ısm 35b/08

d.+ısmı 92b/13

dert bkz: derd

d. 29a/09

d.+ler 18b/06, 83b/06

d.+lere 16b/14, 29b/11, 34b/02, 104b/02

d.+li 35b/08, 73b/11

d.+lülere 73a/15

d.+lüləriñ 92b/12

derūnī Far. İçten, gönülden.

d. 33a/07

derviş Far. Allah için alçakgönüllülüğü ve fıkralığı kabul eden veya bir tarıkata bağlı bulunan kimse. Fakir ve ihtiyaçlı kimse.

d.+em 69b/04, 72a/15

deryā Far. Deniz.

d. 61b/02

d.+sına 25a/14

d.+ya 54a/12, 68b/11

deryā-yı şefā' at Far. – Ar. Şefaata denizi.

d. 35b/01

dest-i tañrı Far. Allah'ın eli.

d. 106a/11

devā Ar. İlaç. Çare, tedbir.

d. 44b/08, 83b/06

d.+dır 30a/11, 85a/11

d.+dur 53b/04, 91a/18

d.+lar 104b/02

deve Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan.

d. 65b/12, 95b/04

devlet Ar. Bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk.

d. 93b/05, 97a/02, 97a/03, 99a/02

d.+de 69b/05

d.+ine 81a/10

d.+lere 95a/02

d.+te 72a/15

devletlü Mutluluk ve refah içinde olan (kimse). Osmanlı Devleti'nde paşa, vezir vb. devlet adamlarına verilen unvan.

d. 30a/01, 65b/02

devr Ar. Dönme, bir şeyin etrafını dolaşma. Dönüp dolaşma. Nakil, aktarma. Bir şeyi başkasına teslim etme.

d. 95b/11

d.+den 93a/07

d.+i 63b/12

d.+inde 64a/03

devr-i felek Ar. Zaman, talih, kader.

d. 63b/11

devvār Ar. Devreden, çok dönen.

d. 93a/04

d.+ında 104a/01

di- bkz: de-

d.-di 30a/02, 30b/03, 30b/05, 30b/06, 30b/09, 32b/08, 36b/08, 50b/15, 54a/01, 54a/03, 54a/08, 54b/03, 55b/03, 55b/10, 56a/07, 56b/13, 57a/04, 57a/08, 57a/10, 58a/08, 58a/11, 64a/02, 69b/07, 71a/15, 77b/11, 84b/03, 84b/32, 86b/13, 87b/14, 93a/03, 93b/04, 93b/11, 93b/12, 95a/08, 95a/09, 95a/10, 95b/06, 95b/07, 95b/08, 96a/01, 96a/05, 96b/03, 107b/05, 108b/09

d.-dik 33a/11, 70b/10

d.-dikleri 46b/10, 97a/04

d.-diler 30b/05, 54b/01, 55a/11, 64b/13, 66a/05, 72a/01, 72a/02, 72a/03, 84b/11, 93b/11, 96a/04

d.-dim 30b/13

d.-dün 84b/31

d.-mege 61b/13

d.-mesi 71b/02

d.-miş 86b/04

d.-r 25b/03, 30b/08, 52b/07, 56b/01, 93a/11, 99a/13

d.-rem 52a/08

d.-riz 25a/10

d.-rler 25b/10, 69a/04

d.-sin 33b/10, 33b/11, 33b/13, 33b/15

d.-ye 38a/06, 38a/07, 39b/07, 39b/10, 44a/11, 45a/04, 46a/05, 47a/01, 48b/09, 48b/10, 50a/03, 50a/04, 50a/05, 58a/03, 58a/10, 58b/02, 58b/04, 58b/05, 58b/09, 58b/12, 59a/02, 59a/06, 59b/06, 59b/12, 61b/11, 84a/32, 100b/11, 100b/15, 101a/03, 101a/04, 101a/08

d.-yedür 65a/06

d.-yeler 26b/06, 60a/06, 61b/03, 61b/05, 61b/07, 66b/02, 66b/04, 66b/07, 66b/09, 67a/11, 68a/05, 68a/10, 100b/13, 100b/14, 105a/05, 108b/18, 110a/18

d.-yelüm 73b/05, 81a/11, 81a/13, 81b/05, 81b/08, 81b/11, 81b/13, 81b/16, 84a/31

d.-yem 57b/01, 58a/02

d.-yen 85a/02, 92a/01

d.-yesin 34a/14, 62b/03

d.-yüb 17a/08, 71b/07, 72a/08

d.-yübeni 71b/09

dib Dip. Oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü. Taban. Dikili duran bir şeyin yerle birleştiği nokta ve çevresi veya bir şeyin yanı başı.

d.+i 65b/08

d.+inden 65b/12

d.+ine 41a/15

dil Ağız boşluğunda, tadmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı. İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan.

d.+i 64b/01

d.+iñ 33b/12

d.+ince 25a/06, 70b/08

d.+ine 50a/12

d.+ler 29b/13, 40a/02, 61a/01, 78a/18, 84a/38, 85a/03

d.+lerde 73a/12, 75b/08

d.+lerince 109b/16

dil Far. Gönül, yürek, kalp.

d. 32b/04, 34a/01, 35b/11, 56b/09, 60a/01, 63a/01, 66b/05

d.+de 28a/10, 28b/16, 75b/06

d.+den 86a/05, 108a/24

dil-gir Far. Gönül tutan, kalbe sıkıntı veren; gücenik, kırgın.

d.+den 84b/35

dile- Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmek, arzu etmek.

d. 26b/07, 47a/06, 106a/02, 106a/05

d.-dün 84b/24

d.-r 73a/02, 92a/06, 97a/10, 100b/08

d.-rim 78b/01, 92a/01, 92a/04, 92a/10, 101b/08

d.-riñ 68b/10

d.-rler 62b/02

d.-rseñ 38b/02, 46b/02, 46b/06, 76a/06, 76a/07, 76a/08, 87a/11, 87a/15

d.-rüm 34b/05

d.-(y)in 71a/11

dilek Bir kimsenin dilediği şey, istek, talep, temenni, rica, murat.

d. 83a/12

d.+ler 25b/05

dilli Dili olan. Konuşkan, sürekli ve tatlı konuşan, cerbezeli. Dedikoducu, ileri geri konuşan.

d. 70b/08, 109b/16

din Ar. Allah'a inanma ve bağlanma.

d. 35a/06, 37a/05, 84b/17

d.+i 29b/07, 53a/01

d.+ide 109b/26

d.+ümüz 108a/15

d̄in-d̄ār Ar. Allah'a inanmış ve bağlanmış olan kimse.

d. 29b/09, 73b/04

d̄in-i islām Ar. İslam dini.

d. 81b/05, 104a/14

d̄in-i mübeyyin Ar. Açıklayan din.

d. 92a/10

dinle- İşitmek için kulak vermek. Birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak.

d.-di 36b/06

diñle- bkz: dinle-

d. 96b/01

d.-mez 30b/14

d.-yen 86b/20

d.-yenler 33a/10

dirāyet Ar. Zeka, bilgi, kavrayış.

d. 55a/12

dirhāl bkz: derhāl

d. 69a/11

dirhem Ar. Eski okkanın dörtüyzde biri. Gümüş para.

d. 37a/15, 37a/15, 37a/15, 42b/03, 42b/03, 42b/04, 42b/07, 42b/08, 42b/11, 42b/12, 43a/08, 44b/10, 44b/10, 44b/10, 44b/12, 44b/14, 44b/14, 44b/16, 47a/03, 47a/07

diri Yaşamakta olan, yaşayan, canlı, ölü karşıtı. Güçlü, zinde.

d. 95a/10

dirīg Far. Esirgeme. Eyvah, ah, aman, yazık. Men etme, önleme.

d. 86a/13

diril- Güçlenip canlanmak. Bitki solmuş, pörsümüş durumdayken yeniden canlılık kazanmak, diri duruma gelmek. Hasta yeniden sağlığını kazanmak, iyileşmek. Öldüğü sanılan şey canlılık kazanmak.

d.-irse 66a/13

d.-mek 55a/01

d.-üb 34a/13

dirseg Dirsek. Kol ile ön kol arasındaki eklem arka yanı. Giysi kolunda bu organa denk gelen bölüm.

d.+inden 76b/13

dirü bkz: diri

d.+leriñ 100a/14

diş Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri. Çark, testere, tarak vb. çentikli şeylerdeki çıkıntılarının her biri.

d. 42b/13, 48b/05

d.+inde 41a/11

d.+leri 41a/14

divān Ar. Büyük meclis.

d. 39a/07

d.+a 100b/09

divāne Far. Deli; budala, alık.

d. 38b/08, 85b/04, 86a/16

d.+si 17b/03

divār Far. Duvar. Bir yapının yanlarını dışa karşı koruyan, iç bölümlerini birbirinden ayıran, taş, tuğla vb. gereçlerden yapılan veya örülen dikey düzlem. Bir toprak parçasını sınırlayan taş, tuğla, kerpiçten yapılan engel. Sonuç alınamayan yer. Engel.

d. 66a/08, 93a/03

d.+iñ 93a/11

d.+da 46b/13

d.+ı 67b/07

d.+ına 65b/10

d.+inuñ 67b/09

diyār-ı yār Ar. – Far. Dost memleketi.

d. 78b/05

diz Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer. Oturulduğunda uyluğun üst yanı.

d.+in 60b/10

d.+inde 57b/12

d.+inden 84a/07

diz(d)ār Far. Kale muhafızı.

d. 101b/05

dizil- Dizi durumuna getirilmek, dizme işi yapılmak. Sıraya girmek. Yan yana veya üst üste sıralanmak.

d.-e 68b/14, 110a/09

doğ- Dünyaya gelmek. Güneş, ay, yıldız ufuktan yükselerek görünmek. Düşünce, hayal vb. zihinde birdenbire oluşmak. Ortaya çıkmak, sonucu olmak.

d.-duñ 35a/02

doğun- Nesnelerin sıcaklık, soğukluk, sertlik, yumuşaklık vb. niteliklerini derinin altındaki sinir uçları aracılığıyla duymak, değmek, el sürmek, temas etmek.

d.-an 75b/08

dolan- Bir şeyin çevresine sarılmak. Bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.

d.-an 75b/09

domuz Çift parmaklılardan, eti, yağı, derisi veya kılı için beslenen hayvan.

d. 48b/03

dost Far. Sevişen kimse; sevilen kimse. Nikahsız karı veya koca, metres. Hakiki sevgili, Tanrı.

d. 29a/17, 83a/15

dostān Far. Dostlar.

d.+ı 75b/06

dostluğ Dostluk. Dost olma durumu. Dostça davranış.

d.+una 71a/09

döğüş- Dövme işi. Tokat, yumruk, tekme gibi saldırışlarla yapılan kavga.

d.-e 92a/11

dök- Sıvı veya tane durumunda olan şeyleri buldukları kaptan başka bir yere boşaltmak. Belli bir yere boşaltmak. Akıtmak, düşürmek.

d.-diler 55a/02

d.-e 46a/13

d.-er 107b/12

d.-erdi 67b/01

d.-erler 76b/12

d.-üb 47a/01, 47a/14, 61a/05

dökül- Dökme işi yapılmak veya dökme işine konu olmak.

d. en 107b/09

d.-ünce 33b/13

d.-ür 25b/02

d.-ürde 76b/12

dön- Kendi eksenini üzerinde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek. Geri gelmek, geri gitmek. Yönelmek. Sapmak.

d. 76b/01

d.-e 75a/03, 75a/03, 75a/05, 75a/05, 75a/09, 75a/09, 75a/13, 75a/13, 75b/02, 75b/02

d.-üb 64b/06, 96a/03

d.-üben 84a/35

dörd bkz: dört

d.+er 47a/07

d.+ide 39a/07

d.+ünci 96b/06

d.+üncisi 93a/06

dört Dört sayısının adı. Bu sayıyı gösteren 4 ve IV rakamlarının adı.

d. 43a/10, 43b/03, 58b/07, 67b/07, 70b/12, 92a/08, 95b/05, 101b/02, 101b/04, 101b/06, 101b/08, 101b/10, 101b/12, 101b/14, 102a/01, 102a/03, 102a/05, 102a/07, 102a/09, 102a/12

du‘ā Ar. Allah’a yalvarma, niyaz. Birini çağırma, bir yere gönderme.

d. 97a/01

d.+cı 77b/11

d.+cıyım 74a/02

d.+muz 17a/02

d.+sı 16b/02

d.+sın 17a/09

d.+ya 38b/08

d.+yı 38b/05, 46b/03

du‘ākār Ar. Duacı.

d.+ı 53a/08

du‘ā-yı ayet Ayet duası.

d. 18b/01

du‘ā-yı ḥatm-i kūr‘ān Ar. Hatim edilmiş Kuran duası.

d. 51b/01

du‘ā-yı şirinlik Şirinlik duası.

d. 38b/09

dud- bkz: tüt-

d.-a 109a/09

dudağ bkz: dudak

d.+ından 57b/13

dudak Ağzın, dişleri örten ve dışarıya doğru az veya çok kıvrılan üst ve alt kenarlarından her biri. Ağız.

d.+larunda 69a/03

duhān Ar. Tütün. Duman. Kuran'ın 44. suresi. Mekke'de nazil olmuştur, 11 ayettir.

d.+ı 87a/14

dūd-i ah Far. İlenç, beddua.

d. 76a/10

dur- Hareketsiz durumda olmak. İşlemez olmak, çalışmamak. Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğlenmek, tevakkuft etmek.

d.-a 47a/09, 100b/12

d.-sunlar 47a/13

d.-ub 39a/07, 95a/06

d.-ur 55b/01, 66a/03, 93a/05, 93a/07, 93b/12, 108b/10

d.-ursam 85b/17

durağ Tren, tramvay, otobüs, minibüs vb. genel taşıtların durmak zorunda olduğu veya durabileceği yer. Kısa bir süre konaklanacak, durulacak yer.

d.+ı 25b/10

dut- bkz: tüt-

d.-a 60b/10

d.-alar 110a/12

d.-alum 73a/06

d.-anlara 68b/03, 109a/12

d.-duğı 67b/11

d.-dılar 56a/10, 84a/12

d.-madık 66b/10

d.-muş 61a/10

d.-ub 84b/20

d.-ısar dur 60b/09

dutul- Tutma işi yapılmak veya tutma işine konu olma.

d.-ur 68a/01

duz Tuz. Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billursu

madde. Bir asitteki hidrojenin yerini bir bazın almasıyla oluşan birleşim, sodyum klorür.

d.+ı 42b/02

duzlu Tuzu olan. Yapılışında tuz bulunan, tuzu çok olan. 44a/01, 44a/02

dü Far. İki.

d. 28a/03

dü-cihāneyn Far. İki cihan.

d. 70a/11, 87b/16

dübdüz Baştan başa, tamamıyla, dümdüz.

d. 67a/10

dübedüz Çok düz ve doğru bir biçimde, dümdüz olarak. Yalın, basit, süssüz, sade bir biçimde.

d. 55a/13, 57b/04

düg- Dügüm yapmak. Bağlamak.

d.-dükce 48b/08

d.-e 38a/06, 46a/02, 48b/08, 50a/03, 50a/04, 50a/05, 50a/06

dügüm İplik, ip, halat vb. bükülebilir şeyleri kıvrıp kendi üzerine veya birbirine dolayarak yapılan boğum. Anlaşılamayan, çözülemeyen karışık durum.

d. 38a/06, 46a/02, 48b/08, 50a/06

dügün Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet. Bir olayı kutlamak için yapılan büyük eğlence veya tören.

d. 55b/04, 69b/08

d.+ine 69b/09

düken- Tükenmek. Bitmek, sona ermek, kalmamak. Güçsüzleşmek, bitkinleşmek, yılmışlaşmak.

d.-mez 99a/08

düket- Tüketmek. Kullanarak, harcayarak yok etmek, bitirmek, yoğaltmak. Güçsüzleştirmek, bezdirmek.

d.-mez 93b/16

dülger Yapıların kaba ağaç işlerini yapan kimse.

d.+ler 73b/15

dünyā Ar. İçinde yaşadığımız alem, yer yuvarlağı.

d. 18b/12, 33b/14, 60a/03, 60b/03, 71a/06, 71a/07, 71a/08, 71a/12, 71a/12, 71a/16,

71a/16, 71b/04, 71b/04, 71b/08, 71b/08, 71b/09, 71b/12, 71b/12, 83a/07, 83a/08, 99a/05

d.+da 25a/04, 25a/10, 66b/03, 97a/05, 102a/01

d.+dan 33b/10, 80b/07, 83b/17, 84b/31

d.+sın 71b/11

d.+ya 33a/04, 80a/15, 80b/05, 80b/13

dürc Ar. Kutu, kutucuk; hokka. Sandık, cevahir kutusu. Hokka gibi olan ağız.

d. 84b/17

dürlü bkz: dürlü

d. 39a/08, 61b/05

dürlü Türlü. Çok çeşitli özellikleri olan, çeşit çeşit, muhtelif.

d. 44b/08, 50a/02, 53b/07, 53b/10, 61a/06, 61a/07, 61b/07, 64b/04, 92b/07

dürr Ar. İnci.

d. 54a/05, 68b/14, 110a/10

d.+dür 65b/08

d.+i 64b/02

dürr-i deryā Ar. Deniz incisi.

d. 35b/01

dürr-i şāfi Ar. Temiz inci.

d. 93a/07

düş Uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü, rüya. Gerçek olmayan şey, imge. Gerçekleşmesi istenen şey, umut.

d. 83a/10

d.-ünde 86b/03

düş- Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek. Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukarıdan aşağıya inmek. Yere devrilmek, yere serilmek.

d.-di 71b/14, 74b/01, 77a/10, 78b/10

d.-dim 84a/09

d.-dü 35a/04, 35a/10

d.-düm 100a/13

d.-düñ 16a/08

d.-eli 78b/09, 105b/13

d.-en 44a/07

d.-müš 16b/08, 16b/13

d.-müšüm 72b/06

düşmān Düşman, yağı.

d. 37a/04, 92a/07, 102a/10

d.+a 48b/11

d.+dan 37a/04, 37a/10

E

ebed Ar. Sonu olmayan gelecek zaman.

e. 96a/01

ebedī Ar. Ebed'e mensup, zevalsiz, sonu olmayan.

e.+sin 109a/12

ebšār Ar. Gözler, görme hassaları.

e. 93b/14

ebū 'alī Öz. İ. Ar. Peygamberimizin damadı ve amcazadesi, dördüncü halife. Hz. Ali.

e. 38b/02

ebū bekr Öz. İ. Ar. İlk halife Hz. Ebubekir.

e. 25a/07, 36b/10, 40a/05, 84b/36, 90b/08

ebu'l-kāsım Öz. İ. Ar.

e. 33b/08, 60a/07

e.+da 65a/01

ebyāz Ar. Pek ak, pek beyaz.

e.+dur 39b/11

ebyāz Öz. İ. Ar.

e. 39a/10

ecel Ar. Muayyen olan vade, ömrün sonu, hayatın son demi.

e. 83a/10, 85b/13, 95b/09, 106a/07

e.+e 83a/12

eclāf Ar. Ayak takımları, rezil kimseler, baldırı çıplaklar.

68a/04, 110a/17

ecr Ar. Bir iş, hizmet karşılığında verilen şey. Ahrete ait mükafat, sevap. Ücret.

e.+ini 103b/02

eczā Ar. Parçalar, kısımlar.

e.+ları 37a/18, 43a/14

e.+sı 42b/06

ed- bkz: et-

e.-e 58b/11

e.-erdi 95a/03

e.-ersin 96a/04

e.-ince 85b/13

e.-iser 66a/12, 92b/07

e.-iserler 34a/08, 63a/09

edā Ar. Davranış, tavır. Naz, işve. Verme, ödeme, yerine getirme.

e. 37a/05

e.+dur 99b/07

e.+lar 104b/03

e.+sı 37a/06, 86b/18

ednā Ar. Pek aşağı, en bayağı, çok alçak. Az, pek az.

e. 84b/25, 99b/07

efđal Ar. Daha faziletli. En ala, üstün.

e. 70a/09

efđān Far. İztirap ile haykırma, bağırıp çağırma; inleme, bağırma.

e.+a 52a/02

efendi Rum. Günümüzde bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan. Buyruğu yürüten, sözü geçen kimse. Koca.

e. 80a/14

e.+m 29a/18, 35b/08, 92b/11, 92b/18

efkār Ar. Düşünceler.

e. 66a/06

eflağ bkz: eflāk

e.+ı 93a/06

eflāk Ar. Semalar, felekler, gökler, küreler; zamanlar. Bahtlar, talihler, kaderler.

e. 36b/06, 84b/04, 85b/12

e.+a 90b/04

eger Far. Şart edatıdır; eğer, şayet manasındır.

e. 18b/06, 26a/01, 37b/16, 38a/01, 38b/03, 39a/03, 39a/05, 39a/13, 43a/15, 46b/02, 46b/06, 46b/12, 46b/13, 47a/01, 47a/09, 48b/04, 48b/04, 48b/05, 50a/07, 52a/10, 67a/01, 67b/13,

70a/07, 70a/07, 77b/07, 85a/18, 85a/18, 86a/07, 87a/04, 94b/21, 95a/08, 96b/10, 96b/10

eglen- Neşeli, hoşça vakit geçirmek.

e.-ir 30a/08

eglerce Eğlenme işi, sefahat. Neşeli ve hoşça vakit geçirten şey veya kimse.

e.+si 18a/01

egleş- Oyalanmak, eğlenmek, tevakkuf etmek. Bir yerde oturmak, ikamet etmek.

e.-ir 70b/09

ehl Ar. Sahip, malik, mutasarrıf olan. Maharetli, usta, kabiliyetli, becerikli. Bir yerde oturan.

e.+i 69b/09, 93a/01

e.+in 56b/07

e.+ine 29a/09, 67a/05, 94a/11

e.+ini 33a/09, 81a/07

e.+iniñ 76b/05

e.+inüñ 70b/14

ehlen ve sehlen Ar. Safa geldiniz. Hoş geldiniz.

e. 92b/11, 92b/18

ehl-i beyt Ar. Hane halkı, familya, aile; Hz. Peygamber'in yakın akrabası.

e. 30b/03

ehl-i derd Ar. Dert ehli.

e. 76a/10, 76a/11

ehl-i evvelī Ar. En önce olan, ilk zamanlarla ilgili.

e. 70a/07

ehl-i haqq Ar. Kendini Tanrı'ya vermiş kimseler; doğruluk sahipleri, imanı bütün, doğru kimseler.

e. 64a/09

ehl-i imān Ar. İman etmişler, iman sahipleri, inanmışlar.

e. 70a/13, 87a/04

ehl-i 'inād Ar. Dediğinden vazgeçmeyenler.

e. 75a/06

ehl-i islām Ar. İslam topluluğu.

e. 92a/01, 92a/07, 92a/09

ehl-i 'uşāt Ar. Asiler, itaatsizler, zorbalar, günahkârlar.

e. 28b/14

ehl-i zünnâr Ar. Hristiyan topluluğu.

e. 84a/21

ekber Ar. Daha büyük.

e. 83b/12, 91b/03

ek- Bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek. Toprağı ekip biçmek için kullanmak.

e.-e 41a/15

e.-üb 37b/06

ekmek Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek, nan. Yemek, aş.

e. 30b/10

eksik İhtiyaç duyulan şey. Bir bölümü olmayan, noksan. Mükemmel olmayan, kusurlu, muallel, sakat. Az.

e. 57b/09

el Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü. Sahiplik, mülkiyet. Kez, defa. Yönetim, baskı, etki.

e.+de 68a/01, 110a/12

e.+i 37b/14, 70b/14, 108b/05

e.+im 25a/11

e.+in 101a/12

e.+iñ 72a/03

e.+inde 29a/02, 57a/02, 76b/11, 77a/06, 81b/11

e.+iñdedir 74b/13

e.+inden 37b/08, 57b/05, 60b/02, 77a/14, 84a/21

e.+ine 37b/16

e.+ini 86b/14

e.+inüñ 91a/17

e.+iyle 108b/11, 108b/12

e.+iñe 48b/13

e.+leri 70a/01, 76b/13

e.+lerin 100b/10

e.+lerine 101a/12

e.+ümden 59a/02

e.+ün 67a/08

el Ar. Arapça ‘‘harf-i tarif’’ olup kelimelerin başında bulunur ve ismin manasını tarif ve tayin etmeye yarar. Arapçadaki terkiplerde, has isimlerde ve Osmanlıcadaki izafet ve sıfat terkiplerinde kullanılır.

e. 25b/14, 37b/02, 61a/13, 66b/01

el-amân Ar. Yardım ve şikayet edatı olarak ‘‘aman, medet’’ manasındadır; ‘‘bıktım artık, illallah!, usandım, kafî, yeter, sus’’ gibi manalarda da kullanılır.

e. 16a/02, 16a/03, 16a/04, 16a/05, 16a/06, 16a/07, 16a/09, 16a/10, 16a/11, 16b/14, 16b/16, 17a/03, 17b/11, 17b/12, 17b/14, 17b/17, 31a/03

el-‘azîm Ar. Büyük, ulu.

e. 38b/19

el-esrâr Ar. Aklın eremeyeceği işler.

e. 66a/12

el-muştafâ Öz. İ. Ar. Hz. Muhammed.

e. 81b/08

el-sened Ar. Dayanılacak şey. Tapu. Kuvvetli delil olabilecek söz.

e. 98a/01

el-şân bkz: şân

e.+uñ 104a/09

ela Gözde sarıya çalan kestane rengi. Bu renkte olan.

e. 60b/01

elbet Ar. Kati olarak, mutlaka, behemehal; akıbet, nihayet, eninde sonunda.

e.+de 18b/07

e.+te 46b/12

elif Ar. Arap alfabesinin ilk harfi.

e. 91a/17, 105b/06, 105b/07

elḥamdülillâh Ar. Allah’a hamdolsun, Allah’a şükür.

e. 81a/13

emcâd Ar. Şeref, onur ve haysiyet sahibi olanlar.

e. 55b/12

emîn Ar. Emniyet sahibi, korkusuz, birine emniyet eden, güvenen; şüphe etmeyen; kendisine güvenilen.

e. 37a/10, 44a/12, 71a/14, 102a/07, 102a/09, 103b/09

emlāk Ar. Ev, tarla, bağ, bahçe vesaire gibi sahip olunan mal ve mülk.

e. 54b/01

emmāre Ar. Emreden, emredici, cebreden.

e. 94b/11

emr Ar. İş buyurma, buyruk, buyrultu. İş, şey, husus, vakıa, hadise.

e. 52b/02, 58a/06, 59a/10, 61a/02, 65a/05, 68b/02, 68b/06, 95b/05, 109a/15

e.+idür 55b/06

e.+ime 54b/06

e.+in 73a/06

e.+iyle 30b/02, 94a/09

emreyle- İş buyurmak.

e.-miş 73b/13

emr-i ḥaqq Ar. Ölüm.

e. 30b/11

emr-i ulūhiyyet Ar. Tanrılık vasfı.

e. 59a/12

emr ü nehy Ar. Emretme ve yasak etme.

e. 65a/05

emşāl Ar. Nümuneler, örnekler. Eş, benzer. Eşler, benzerler.

e. 67b/10

enbiyā Ar. Müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler, yalvaçlar.

e. 32b/08, 35b/05, 37a/04, 77a/15, 81a/11, 81b/07, 85a/06, 85a/13, 94b/04

e.+dan 16b/03

e.+lar 16b/04, 35a/08, 81b/15, 92a/13, 92b/10

e.+ları 95a/03

e.+larıñ 18a/06

e.+ya 50b/18, 77b/03

enes Ar. Soylu Arap atı. Küheylan.

e.+den 69a/01, 108b/15

enhār Ar. Irmaklar, çaylar.

e. 65a/03

enīs Ar. Dost, arkadaş; yar, sevgili.

e.+im 29a/17

ennesü Ar. Vakit bakımından ertelemek, tehir etmek.

45a/03

envāʿ Ar. Çeşitler, türlüler.

e. 85a/16

envār Ar. Ziyalar, aydınlıklar, ışıklar, parlaklıklar.

e. 93a/02

e.+dan 63b/10

enver Ar. Daha nurlu, çok ve pek parlak, çok güzel.

e. 91b/08

e.+sin 27a/08

er Erken.

e. 28a/01, 80b/05, 109a/05

er Erkek.

e. 44a/06

e.+i 42b/19, 45a/16

e.+iñ 81b/04

er- Erişmek. Kavuşmak. Yetişip dokunmak. İnsan veya bitki büyüyüp gelişmek, yetişmek. Ürün olgunlaşmak. Kendini Tanrı yoluna vermiş kimse insanüstü kutsal bir aşamaya erişmek.

e.-di 95a/02

e.-düm 72b/03

erbāb Ar. Sahipler, malikler. Ehil, muktedir, becerikli; layık.

e.+ların 100b/12

erbāb-ı ḥacāt Ar. Halkın ihtiyaçlarını karşılayan kimseler.

e. 85a/17

erbāb-ı himmet Ar. Himmet sahipleri, bir şey yapmak isteyenler.

e. 91a/04

eren Benliğinden sıyrılmış, öz varlığından geçmiş, kendini Allah'a adanmış kimseler. Gönül gözüyle birtakım gerçekleri gördüğüne inanılan

kimseler. Allah yolunda sırlara ermiş tarikat uluları.

e.+ler 81b/15, 92a/11

erhām Ar. Döl yatakları. Hısımlar, akrabalar.

e.+a 96b/05

e.+ı 87a/17

eriş- Varılması zamana, emeğe bağlı olan veya uzakta bulunan bir amaca varmak, ulaşmak. Bir yere ulaşmak, varmak.

e. 60a/07

e.-di 55b/05, 57a/02

e.-e 59a/04

e.-ir 86b/20

e.-messe 52a/10

e.-mez 66a/06

erişdir- Erişmesini sağlamak.

e. 28a/06, 28b/17

erkān Ar. Esaslar, destekler; direkler, sütunlar. Reisler.

e. 75a/02

e.+ı 29b/07, 40b/12

erlig Erkeklik, yiğitlik. Er olma durumu.

e.+ine 81b/04

er-rahman Ar. Dünyada her canlıya, mümin, kafir, ayırdetmeksizin herkese merhamet eden Allah.

e. 50a/02

ersal-nāk Tr. – Far. “ yiğitliğine tanın ” anlamında kullanılan bir ad.

e. 87b/13

ertesı Bir günün, bir haftanın, bir ayın, bir yılın ardından gelen (gün, hafta, ay, mevsim, yıl).

e. 39b/11, 39b/13

erüş- bkz: eriş-

e.-e 92a/12

ervāh-ı tayyibe Ar. İyi ruhlar.

e. 103b/09

erzānı Far. Ucuzluk. Layık görülme, liyakat.

e. 67b/03

es- Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgâr olmak.

e.-er 76a/02

es'ad Ar. Pek said, daha saadetli; çok hayırlı, en mutlu.

e. 83b/07

esbāb Ar. Vasıtalar, lazımlar.

e. 46b/08

esced Ar. Secde edenler.

e. 58a/06, 58a/08

esfār Ar. Yolculuklar, yola gidişler. Düşmana karşı gidişler.

e. 65a/13

esir Ar. Savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak. Kul, köle. Düşkün, vurgun.

e. 31a/05, 76b/11

e.+em 70a/01, 83a/03

esir-i nefis Ar. Nefs esiri.

e. 99a/10

eski Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan, yeni karşıtı.

e.+mez 93b/15

esmā' Ar. Adlar.

e. 45a/16, 45a/17

esmār Ar. Meyveler.

e. 65b/07

esnān Ar. Dişler

e. 102a/08

esrār-ı hākk Ar. Allah'ın sırları.

e. 32b/10

estağfirullah Ar. “Allah'dan mağfiret dilerim, rica ederim; hiç bir zaman, mahcubediyorsunuz, haşa, bir şey değil” manalarında kullanılır.

e. 38b/19

esyāf Ar. Kılıçlar.

e. 68a/11

eş Birbirinin aynı olan veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri, benzeri. Karı kocadan her biri, hayat arkadaşı, refik, refika. Birlikte yaşayan dişi ve erkek hayvandan her biri.

e.+imdür 99a/11

eşcār Ar. Ağaçlar.

e. 40b/20

eşhād Ar. Şahitler.

e. 56b/04

eşher Ar. En şöhretli, pek meşhur, çok iyi tanınmış.

e. 91b/06

eşig Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak. Kapı ağzında basamağın konulabileceği yer. Başlangıç yeri, başlangıç noktası, yakını.

e.+**te** 34b/06

e.+**indin** 83a/02

e.+**ine** 29a/05, 48b/03, 49b/15

e.+**iñ** 99a/02

e.+**iñe** 78b/02, 92b/17

e.+**ün** 94b/03

eşit- bkz: işit-

e.-**di** 96a/02, 96a/07

e.-**sevüz** 68a/13

eşkiyā Ar. Dağ hırsızları, haydutlar.

e.+**lar** 52a/01

eşrāf Ar. Şeref ve itibar sahibi kimseler, ileri gelenler.

e.+**iñ** 99a/09

eşrāf-ı ümmet Ar. Ümmetin ileri gelenleri.

e. 33a/14

eşref-i ālem Ar. Alemin en şerefli.

e. 84b/09

eşyā Ar. Nesnelere, mevcut olan şeyler, levazım.

e.+**ya** 66b/05

et İnsanlarda ve hayvanlarda, deriyle kemik arasında bulunan ve kas ile yağdan oluşan tabaka.

e.+**in** 44b/01

et- Bir işi yapmak.

e. 101a/07

e.-**di** 30b/09, 52b/09, 54a/05, 54b/02, 55a/14, 56b/03, 56b/06, 64a/06, 64a/09, 64b/05, 86b/02, 93b/05, 96b/09, 96b/10, 106a/09

e.-**digün** 96a/11

e.-**dik** 85b/10

e.-**dikde** 104b/08

e.-**dikse** 66b/03

e.-**diler** 55a/05, 55a/13, 56b/04, 101a/01

e.-**dim** 52a/07, 52a/12, 54b/08, 54b/12, 83a/02

e.-**diñ** 29b/07, 40b/13, 74a/14, 74b/02

e.-**dük** 68a/10, 68a/12

e.-**düm** 78b/05, 78b/06, 105b/03

e.-**düñ** 35a/02

e.-**me** 36b/14, 52a/08, 56a/07, 56b/06, 58a/05, 58a/07, 85a/05, 85b/05, 99b/02, 100a/15

e.-**medi** 69a/10

e.-**mege** 35a/05, 35a/06, 35a/07, 86a/14

e.-**megil** 26a/04

e.-**mek** 43a/15, 97a/10

e.-**mekdür** 96b/05

e.-**meyen** 29a/14, 29a/16

e.-**mez** 17b/09, 75a/12, 94a/06

e.-**mezem** 30b/08

e.-**mezse** 94b/16

e.-**miş** 85a/19

e.-**seler** 67a/01

e.-**ti** 72b/01

e.-**tigin** 80b/06

etkā Ar. Pek taki, ziyade perhizkar, günah işlemekten çok çekinen.

e. 96b/08

etvār Ar. Hal ve hareketler, işler, tarzlar.

e. 65b/13

ev Yalnız bir ailenin oturabileceği biçimde yapılmış yapı. Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, hane. Aile. Soy, nesil.

e. 84b/25

e.+**e** 30a/01

e.+**i** 37b/03

evkāt Ar. Zamanlar, çağlar.

e. 101a/01

evlād Ar. Çocuklar. Oğul; kız; çocuk. Sülale, nesil.

e. 57a/05

evlen- Erkekle kadın, aile kurmak için yasaya uygun olarak birleşmek, izdivaç etmek.

e.-dür 69b/07

evliyā Ar. Keramet sahibi olanlar, erenler. Allah'a daha yakın bulunanlar. Emir sahibi bulunanlar. Himaye edenler, koruyanlar.

e. 77a/15, 81b/07

e.+dan 75a/02

e.+lar 16b/04, 81b/15, 92a/11, 92a/13, 92b/10

e.+larıñ 18a/05

e.+nıñ 35b/05

evşāf Ar. Sıfatlar, kaliteler.

e.+ıñ 99a/08

evşāf-ı ahlāk Ar. Ahlaklı vasıflar.

e. 36b/07

evtād Ar. Ağaç veya demir kazıklar, direkler.

e. 56a/03, 69b/10

evtān Ar. İnsanın doğup büyüdüğü ve sevdiği memleketler, uğruna ölünen topraklar.

e. 56a/10

evvel Ar. Önce, ilk, birinci, ibtida, başlangıç. Eski, geçmiş, geçmiş zamanda.

e. 18b/09, 18b/13, 25a/03, 38b/05, 46b/09, 54a/07, 54a/08, 56b/05, 57b/09, 60b/04, 77a/16, 81b/06, 81b/08, 84b/38, 90a/05, 92b/08

e.+inde 36a/03

evvelā Ar. Birinci olarak, her şeyden önce, ilkönce.

e. 46b/07, 83b/07

evvel-i āhīr Ar. Eskiler ve yeniler.

e. 38a/01, 38b/19, 50a/05

evvelī Ar. En evvel, en önce olan, ilk zamanlarla ilgili.

e. 86b/16, 87b/17

e.+de 70a/07

evvelīn Ar. Evvelkiler, evvel gelen insanlar, eski zaman adamları.

e. 54a/08

eyā Ar. “ ey, hey! ” manasına gelen ve Arapça kelime ve terkiplere giren nida edatıdır.

e. 16a/02, 30a/01, 30a/02, 30b/10, 34a/03, 36b/02, 36b/12, 60a/09, 63a/03, 83b/11, 84b/02, 84b/13, 85b/09, 99b/01

eyle- Bir kişiden veya bir şeyden yoksun bırakmak. Etmek, yapmak.

e. 16b/07, 16b/13, 16b/14, 16b/16, 17a/02, 17a/03, 17a/06, 17a/09, 17a/10, 17a/11, 17a/12, 17b/11, 17b/12, 17b/13, 17b/14, 17b/18, 25a/02, 25a/04, 25a/15, 25b/10, 26a/06, 26b/10, 28a/08, 28b/11, 34a/01, 34a/11, 35a/03, 35b/01, 35b/08, 35b/10, 50b/16, 57b/01, 59b/01, 63a/01, 63a/12, 65b/03, 67a/06, 68b/01, 68b/05, 75b/10, 80a/16, 83b/02, 86b/12, 87a/15, 87a/17, 87a/20, 91a/07, 92a/04, 92a/09, 99a/12, 101b/14, 102a/07, 102a/09, 103b/09, 103b/10, 103b/11, 103b/12, 104a/04, 104a/06, 104a/09, 104a/11, 104b/02, 104b/05, 109a/10

e.-di 29b/08, 29b/10, 31a/04, 31a/06, 33b/14, 33b/15, 40b/23, 54a/06, 55a/11, 55a/12, 55a/14, 55b/09, 56b/07, 56b/08, 57a/01, 64a/08, 64b/14, 68b/11, 84b/08, 86b/01, 86b/06, 110a/05

e.-diler 55a/02

e.-dim 71b/16

e.-dübdür 60a/05

e.-düm 75b/02

e.-gil 17b/14, 17b/16, 58a/03, 60b/12, 86b/08, 101b/12

e.-me 16a/05, 17b/11, 17b/12, 52a/12, 54a/10, 102a/03

e.-mek 27a/11, 91b/21

e.-mezler 16a/08

e.-miş 65a/08

e.-müš 108a/02

e.-müšsün 108a/01

e.-r 33a/17, 34a/02, 63a/02, 65a/04, 78a/19, 84a/15, 84a/39, 86b/13

e.-rse 94a/20

e.-rsiñ 86a/04

e.-ye 33a/06, 54b/09, 54b/10, 58a/06, 59a/01, 60b/02, 68b/02, 68b/06, 104a/02, 104a/13

e.-yen 25a/09, 52a/09, 71a/07

e.-yeniñ 106a/06

e.-yüb 84a/16, 104a/03, 104a/08, 104a/12, 104a/13

eyn Eğin, sırt, üst baş.

e.+ine 107b/11

eyyām Ar. Günler, gündüzler.

e. 69a/10

eyżan Ar. Yine öyle, keza, bu dahi, öteki gibi.

e. 17a/05, 17a/06, 17a/07, 17a/08, 17a/09, 17a/10, 17a/11, 17a/12, 17a/13, 17b/16, 18a/02, 18a/04, 18a/06, 18a/08, 18a/10, 18a/12, 18a/14, 18a/15, 25a/02, 25a/05, 25a/07, 25a/08, 25a/09, 25a/11, 25a/12, 25a/13, 28a/01, 28a/03, 28a/05, 28a/07, 28a/09, 28a/13, 28b/12, 28b/14, 28b/16, 29a/01, 29a/03, 29a/05, 29b/09, 29b/11, 29b/13, 31a/04, 31a/05, 31a/07, 31a/08, 32b/03, 32b/07, 32b/09, 32b/11, 32b/13, 32b/15, 33a/05, 33a/06, 33a/08, 33a/09, 33a/11, 33a/12, 33a/14, 33a/15, 33a/17, 34b/04, 34b/06, 34b/08, 34b/10, 34b/12, 35a/07, 35a/13, 36b/03, 36b/05, 36b/07, 36b/09, 36b/11, 36b/13, 40a/02, 40a/04, 40a/06, 40a/08, 40a/10, 40b/05, 40b/09, 40b/13, 40b/17, 40b/25, 50b/18, 69b/02, 69b/03, 71a/05, 71b/13, 72a/12, 72b/07, 73a/05, 73b/06, 77a/09, 78a/08, 78a/12, 80b/04, 80b/06, 80b/08, 80b/10, 80b/14, 80b/16, 81a/02, 81a/04, 81a/06, 85a/02, 85a/03, 85a/04, 85a/05, 85a/17, 85b/11, 85b/12, 85b/14, 85b/15, 85b/16, 85b/17, 85b/18, 87a/02, 87a/03, 87a/05, 87b/12, 87b/14, 87b/16, 87b/18, 87b/19, 87b/21, 90a/02, 90a/04, 92b/13, 92b/14, 92b/15, 92b/16, 93b/03, 94a/04, 94a/08, 94a/13, 94a/17, 94a/21, 94b/18, 94b/22

ez- Üstüne basarak veya bir şey arasına sıkıştırarak yassılaştırmak, biçimini değiştirmek. Ağır bir şey, başka bir şeyin üzerinden geçmek, çiğnemek.

e.-e 48b/06

e.-üb 37a/18

ezel Ar. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik.

e. 72b/12

e.+de 35b/06

ezfer Ar. Güzel kokulu şey.

e.+dür 93b/13

ezrak Ar. Mavi, gök renkli. Saf ve temiz.

e. 49b/14

ezül- Ezilmek.

e.-ir 108b/08

ezyāf Ar. Misafirler, davetliler, konuklar.

e. 69a/06

e'üzü Ar. Allah'ın rahmetinden uzak olan ve gazabına uğrayarak dünya ve ahirette helak olan şeytandan, Allahü tealaya sığınırım, korunurum, O'ndan yardım beklerim.

e. 18b/11

e'üzübirabbinnās Ar. Ben insanların Rabbine sığınırım. Nas suresi. Kuran-ı Kerim'in 114. suresi.

38a/06

F

fahhāş Ar. Her türlü kötülükleri şahsında toplamış.

f. 54a/08

fahır Ar. Övünme, böbürlenme, büyülenme, şeref, onur, kıvanç. Büyüklük, ululuk. Şöhret, ün. Fazilet, erdem.

f. 95a/07, 103b/03

fahır-i 'ālem Ar. Hz. Muhammed.

f. 34a/12, 50b/09, 50b/10, 62b/01, 92a/01, 92a/03

fahır-i mevcüdāt Ar. Varlıkların en değerlisi.

f. 50b/11, 100b/07

fahşā Ar. Akıl ve mantığın kabul edemeyeceği söz ve iş. Meşru olmayan şehvani haller, fuhuş, zina. Verilen zekattaki tamahkarlık.

f.+dan 96b/06

fā'il-i muhtār Ar. İsteddiğini yapmakta serbest olan.

f. 65a/01

fakır Ar. Zengin olmayan, yoksul, parasız, züğürt. Dilenci. Zavallı, biçare, aciz. Alçakgönüllülük göstererek " ben " manasına gelir.

f.+e 18b/12

f.+em 69b/02, 70a/04, 87b/11

f.+im 40a/07

f.+lerüz 68a/08

fakır-ı erzānī Ar. – Far. Yoksulluk, ucuzluk.

f. 67b/03

fānī Ar. Ölümlü. Muvakkat, geçici. İhtiyar, yaşlı.

f. 80b/15

f.+dür 71a/06, 71b/11

fārūḳ Ar. Hz. Ömer'in lakabı. Haklıyı haksızdan ayırmakta pek mahir olan. Keskin.

f. 101b/13

fārūḳ-ı 'ömer Ar. Hz. Ömer.

f. 25a/08

farz Ar. Birnetice elde etmek için ihtimalli veya gerçek olarak kabul edilen bir tahminde bulunma, sayma, tutma, bir hususa bir davaya mevzu ve asıl kılma. Allah'ın, işlenmesi kati olarak lüzumlu, terki günah olan emirleri. Zaruri, lüzumlu, gerekli.

f. 84b/18

fāsīd Ar. Kötü, fena; yanlış, bozuk. Münafık, fesat çıkarıcı.

f. 86b/13, 102a/06

fāş Far. Meydana çıkma, duyulma, açığa vurma, dile verme.

f. 47a/01

fātma Öz. İ. Ar. Hz. Peygamber'in ilk zevceleri Hz. Hadice'den dünyaya gelen, dört kızının en küçüğüdür.

f. 25a/15, 30a/06, 30b/05, 30b/10, 56a/12, 70b/07, 84a/04

fātmatu'l-zehrā Öz. İ. Ar. Hz. Peygamber'in ilk zevceleri Hz. Hadice'den dünyaya gelen, dört kızının en küçüğüdür. Hz. Ali ile evlenmiş, Hz. Hasan ve Hüseyin'in, Ümmü Külsüm, Zeyneb ve Rukiyye isimli kızların annesidir. Lakabı Zehra'dır.

f. 90b/07

fātiha Ar. Başlangıç, methal, giriş. Kuran-ı Kerim'in birinci suresi, fatiha suresi.

f. 18b/12, 38b/15, 39a/04

fazīlet Ar. İnsanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye olan devamlı ve değişmez istidat, güzel vasıf, insanın yaratılışındaki iyilik, iyi huyi erdem.

f.+in 18b/02

fazl Ar. Fazla, ziyade, artık, baki. Fazlalık, üstünlük. İyilik, fazilet, erdem, lütuf.

f. 59b/01

f.+ı 60a/06, 64a/05

f.+ıñla 35b/06

f.+ıñda 17a/05

f.+ıñı 29b/12

f.+ıñla 91a/05

f.+ıñı 40a/01

fazl-ı ḳur'an Ar. Kuran'ın erdemi.

f. 33a/11

fazl-ı ḥaḳḳ Ar. Tanrı'nın inayeti.

f. 64a/11

fazla Ar. Artık, ziyade, çok, artan. Lüzumsuz, gereksiz. İleri.

f. 35b/03, 60b/12

fazlullah Ar. Allah'ın erdemi, üstünlüğü.

f. 57b/08

fedā Ar. Gözden çıkarma, uğruna verme. Kurban.

f. 83b/14

f.+dur 91a/14

fehm Ar. Anlama, anlayış.

f. 29a/16

felek Ar. Gökyüzü, sema.

f. 29a/13, 63b/11, 64a/03, 83a/13

f.+ler 25b/04

fener Rum. Işık.

f. 106a/13

fenā Yok olma, yokluk, geçip gitme. Kötü, iyi olmayan, uygunsuz olan.

f. 33a/04, 93b/16

f.+dan 25a/11

f.+dur 97a/06

f.+yı 94a/18

fenāfillah Allah'ın varlığı içinde yok olma.

f. 91a/04

ferāḡat Ar. Vazgeçme, el çekme. İstirahat, dinlenme.

f.+da 69b/05, 72a/15

ferah-ı furkānī Ar. Kuran ferahlığı.

f. 106a/12

ferc Ar. Aralık, yarık, çatlak. Dişilerde tenasül aleti, avret, utyeri, edep yeri.

f. 46a/05

ferdā Far. Yarın, yarınki gün, günün ertesi. Gelecek zaman. Ahiret, öbür dünya, kıyamet.

f.+yıl 30a/10

ferik Ar. Askeri kolordu kumandanı, tümgeneral, korgeneral. İnsan topluluğu, cemaat.

d.+dür 39a/11

ferik-i cennet Ar. Cennet topluluğu.

f. 94a/01

feriştah Far. Firişte. Melek. İyi ve yumuşak huylu. Günahsız, masum. En iyi, en üstün.

f.+ler 54a/05, 54b/07, 68a/09

fermān Far. Emir, buyruk.

f. 74b/13, 85b/16, 86b/06

ferr Ar. Firar, kaçma.

f. 96a/02

feryād Far. Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses; bağışma, çağırışma. Sızlanma, şikayet. Yaygara, gürültü.

f. 53a/10

fesād Ar. Bozukluk.

f. 67a/02

f.+a 86b/14

fetahnā Ar. Fetih suresi. Kuran-ı Kerim'in 48. suresi.

f. 16b/06, 17a/03, 92a/02

feth Ar. Açma, açılma.

f. 91b/20

feth-i bāb Ar. Kapının açılması.

f. 16b/03, 28a/04, 104a/13

fetvā Ar. Müftü tarafından verilen şeri hüküm veya karar.

f. 96b/10

fevkal'āde Ar. Adetin üstünde, duyulmadık, görülmedik, olağanüstü.

f.+dür 99b/06

fevkassemā' Ar. Gökyüzü üstü.

f. 36a/15

feyz Ar. Suyun taşıp akması. Bolluk, çokluk, verimlilik, fazlalık, gürlük, ilerleme, çoğalma. İlim, irfan.

f. 81a/03

feyz-i kā'ināt Ar. Dünya bolluğu.

f. 91b/05

fırşād Ar. Fursat. Uygun zaman, elverişli durum, faydalanma sırası, elden kaçırılmayacak faydalı vakit, hal ve münasebet. Nöbet.

f. 69b/14

fıtrat Ar. Yaradılış, tabiat, mizaç, huy.

f.+um 54b/11

figān Ar. İztırab ile bağırp çağırma, inleme.

f. 80b/10, 83a/02

f.+ı 52b/04

f.+ım 31a/05

fıkr Ar. Fikir, düşünce. İdrak. Hatır. Zihin, akıl. Rey, oy, zan, inanma. Zihin tasavvuru, kuruntu. Murad, maksat, niyet.

f. 29a/16, 95a/09, 95b/07

fi'l Ar. İş, kar, amel; zamanla ilgili olup manaya yol açan kelime; eylem.

f.+e 60b/10

f.+i 85a/04

fi'l i aqvāl Ar. Sözlü eylem.

f. 66b/01

fi'l-hāl Ar. Bu anda, hemen, şimdi.

f. 59b/09, 95b/02

filan Ar. Falan. Tümcede belirtilen nesne ya da nesnelere sonra ve benzerleri anlamında kullanılır.

f. 38a/07

f.+a 46a/05

f.+ın 46a/04

f.+ın 38a/07

filcan Fincan. Çay, kahve vb. sıcak şeyler içmekte kullanılan, genellikle kulplu, porselen veya camdan yapılmış küçük kap.

f. 37a/14, 37a/17, 37a/18

fırāk Ar. Ayrılık, ayrılma; sevişenlerin ayrılığı.

f.+dur 77b/02

f.+uñ 78b/03, 84a/13

fırār Ar. Kaçma, savuşma, izinsiz veya nizamsız olarak ortadan kaybolma.

f. 46b/05

fır'avn Ar. Eski zamanlarda Mısır hükümdarlarına verilen unvan. Allahlık iddiasında bulunduğu için Hz. Musa'nın mücadele ettiği Mısır hükümdarı. Pek kibirli, gururlu ve inat.

f. 42b/13

f.+uñ 69b/13

fırdevs Ar. Cennet, uçmak. Bostan, bahçe.

f. 65a/02, 65a/06, 93b/02, 94a/02

fırdevs-i a' lā Ar. Cennet'teki altıncı bahçe.

f. 65a/03, 65a/04

fırkat Ar. Dostlardan ve saireden ayrılık, ayrılış.

f. 30a/04

f.+i 70b/03

fukarā Ar. Fakirler, yoksullar.

f.+nñ 92a/06

furkān Ar. İyi ile kötü ve doğru ile yanlış arasındaki farkı gösteren her şey. Kuran-ı Kerim.

f. 18a/12, 37a/09, 102a/14

f.+ı 106a/12

fülful Ar. Kara biber.

f. 43a/07

G, Ğ

ğaffār Ar. Kulların günahlarını affeden, Allah.

ğ. 16a/01, 31a/03, 65b/01, 93b/10, 94b/12

ğāfil Ar. Gaflette bulunan, ihmal eden, ilerisini iyi düşünmeyen, dikkatsiz, ihtiyatsız, dalgın, tembel.

ğ. 25a/14, 26b/03, 26b/04, 26b/10, 33b/10, 34a/03, 63a/03, 80b/02

ğ.+lerden 26b/08

ğaflet Ar. Gafillik, boş bulunma, dalgınlık, dikkatsizlik. İhmal, endişesizlik.

ğ. 37a/20, 41a/16, 76a/09, 84a/17

ğ.+de 106a/11

ğ.+den 109b/02

ğ.+den 33a/02, 80b/11, 109b/04, 109b/06, 109b/10, 109b/14, 109b/17, 109b/20, 109b/25, 109b/28

ğ.+i 34a/04, 63a/04

ğafūr Ar. Mağfired eden, yargılayan, suç bağışlayan, merhamet eden, Allah.

ğ. 16a/02

ğāh Far. Zaman bildiren edat.

ğ. 68a/13, 84b/35

ğālibā Ar. Sağlam bir ihtimale göre, görünüşe göre, belki.

ğ. 17b/08

ğam Ar. Tasa, kaygı, üzüntü.

ğ. 102a/02

ğ.+dan 74a/18

ğammām Ar. Kederli, tasalı, kaygılı kişi.

ğ. 102a/10

ğanī Ar. Zengin, varlıklı, bol, doygun. Allah'ın adlarından biridir.

ğ. 35a/03, 54a/09

ğarīb Ar. Kimsesiz, zavallı. Gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı. Tuhaf, şaşılacak, bambaşka. Dokunaklı.

ğ. 72a/16, 72b/05, 85b/01, 100a/13

ğ.+em 83a/03, 91a/06

ğarīk Ar. Gark olmuş, suya batmış; suda boğulmuş. Su içine dalmış.

ğ. 104a/07

ğarīk-i baħr-ı 'ișyān Ar. İsyân denizine garkolmuş.

ğ. 99a/10

ğarq Ar. Suya batma; batma; batırma. Boğulma, boğma.

ğ. 17b/16

ğ.+am 70a/03

ğāšā Ar. Gaşiye. Kıyamet. Örtü, zar, perde. Haşa.

ğ. 36a/14

ğavğa Far. Kavga. Düşmanca davranış ve sözlerle ortaya çıkan çekişme veya dövüş, münazaa. Herhangi bir amaca erişmek, bir şeyi elde etmek veya bir şeye karşı koyabilmek için harcanan çaba, verilen mücadele.

ğ.+sıdur 97a/04

ğavvāş Ar. Dalgıç, inci ve sünger bulmak veya denize düşen bir şeyi çıkarmak ve yahut rıhtım gibi deniz altında yapılan inşaatın temellerini

düzenlemek üzere suya dalan, denizin dibine inen kimse.

ğ. 54a/12

ğāyet Ar. Nihayet, uç, son. Çok, fazla, son derece.

ğ. 17b/13, 25b/13, 30a/11, 47a/10, 52a/09, 55b/02, 66a/07, 69a/07, 77b/02, 98a/01, 109a/03

ğaygu Kaygı. Üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa.

ğ.+sından 71a/14

ğayr Ar. Ayrı, başka, özge, artık, diğer, değil. Yabancı, bildik olmayan. Arapça sıfatların başında nefî edatı olan “ -sız ”, “ değil ” manasına gelir.

ğ. 69b/04

ğayrı bkz: ğayr

ğ. 18b/06, 53b/13, 57a/06, 64a/04, 72a/13, 72a/14, 72b/03, 75b/05, 85b/02, 100a/12, 108a/11

ğays Ar. Yağmur.

ğ. 16b/16

ğ.+ıñla 17a/13

ğazā Ar. Din uğruna savaş.

ğ.+da 68a/12

ğazel Ar. Latif. Klasik şark şiirinin en mühim ve en çok kullanılmış olan nazım şeklidir.

ğ. 72b/13

ğāzi Ar. Gaza eden, ordunun başına geçen, savaşan; savaştan sağ ve muzaffer dönen. Böyle bir ordunun başkumandanı.

ğ.+ler 81b/11, 81b/12, 84a/11

ğ.+lere 92b/03

ğ.+leri 70b/06

geç- bkz: geç-

g.-di 100a/11

g.-er 40b/15, 83a/06

g.-mek 87a/13

g.-mez 83a/12

g.-miş 104a/07

g.-mişlerimize 104a/07

g.-mişleriñize 104a/06

gece Genellikle saat 22'den itibaren gün ağarınca kadar geçen süre, tün, şeb. Bu süre içindeki karanlık.

g. 37a/17, 46b/08, 53b/09, 53b/12, 93a/02, 108a/24

g.+lerde 87a/12, 108a/20

g.+leri 68a/11

gecir- Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak. Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek.

g.-e 47a/08

gecür- bkz: gecir

g. 27a/09, 40a/09

geç Belirli zamandan sonra olan. Kararlaştırılan, beklenen veya alışılan zamandan sonra, erken karşıtı.

g. 80b/05

geç- Bir yerden başka bir yere gitmek. Bir yandan girip diğer yandan çıkmak. Yol, araç veya akarsu bir yerin yakınından veya içinden gitmek. Olmak, vuku bulmak, cereyan etmek. Bir yeri aşmak, öbür yana ulaşmak. Yerini bırakıp başka yer almak. Etki yapmak, işlemek.

g.-di 70b/10, 71a/13

g.-en 73a/01

g.-ersem 93b/01

gedā Far. Dilenci, yoksul.

g.+dır 85a/19

g.+dur 36b/15

g.+sıdır 86a/03

g.+yım 30a/09

geh Far. Bazı, arasıra.

g. 16b/11, 16b/12

gel- Ulaşmak, varmak. Oturmaya, ziyarete gitmek. Varlığını sürdürmek, yaşamak, intikal etmek. Ortaya çıkmak, doğmak. Belli bir süre dolmak. Belli bir zamana ulaşmak. Çıkmak, yönelmek. Bir yerden alınıp bir yere ulaştırılmak.

g. 26a/04, 35b/10, 59a/08, 60a/08, 60a/09, 60a/10, 70a/06, 86b/07, 87a/15, 96b/02, 105b/08, 105b/14, 106a/04, 106a/12

g.-di 39b/10, 54a/07, 55b/13, 56a/07, 66b/09, 66b/11, 70b/02, 70b/12, 71a/01, 71a/02, 71a/13, 73b/16, 80b/01, 83b/16, 86b/08, 96a/03

g.-digi 90b/17
g.-dik 16b/16, 17b/11
g.-dikden 30b/02
g.-dim 26a/03, 31a/05, 69b/02, 75a/14, 75a/15, 75b/01, 84a/35, 85b/02, 85b/04, 85b/06, 86a/14, 86a/16, 86a/18, 86a/20, 87b/11, 100a/09, 100a/10, 100a/12, 100a/14, 100a/16
g.-diñ 16a/06
g.-dük 16a/04
g.-düm 52a/05
g.-e 38b/04, 58b/02, 58b/03, 58b/06, 60b/05, 68b/07, 81a/07, 109a/16
g.-ecek 104a/12
g.-eler 100b/12
g.-em 58a/12
g.-en 25a/05, 30a/02, 30a/03, 30a/03, 54a/06, 56b/06, 80b/05, 80b/09
g.-eni 59a/09
g.-ince 26b/09, 53a/12, 85b/14
g.-inler 69b/11
g.-ir 25a/12, 83a/01
g.-irken 50a/14
g.-iserdür 69b/09
g.-medi 66b/08
g.-mek 35b/05, 55b/13
g.-memişdür 105b/11
g.-meye 97a/09
g.-mez 17b/18, 59a/02, 77a/12, 80b/03, 80b/07
g.-miş 30b/02, 104a/12
g.-mişdür 55a/12, 80a/15
g.-mişiz 17a/07
g.-mişler 76b/10
g.-sin 39a/15
g.-sün 26b/02, 30a/05, 72b/08, 72b/09, 72b/12, 73a/01, 73a/04
g.-üb 39a/06, 39b/15, 54b/01, 69a/06, 83a/06, 84a/11, 93b/09, 95a/06, 109a/02
g.-ünce 26b/03
g.-ür 33a/08, 52b/07, 57b/11, 59a/10, 77a/03, 77a/07, 100b/08

g.-ürsin 70a/08
gene Yine.
g. 50a/04
geñişlik Geniş olma durumu. En, boy karşıtı.
g.+dedür 66a/06
geniz Ağız ve burun boşluğunun arka bölümü.
g. 17b/08
ger Far. Eğer kelimesinin kısaltılmışıdır.
g. 58a/06, 58a/06, 58a/08, 65b/14, 66a/02, 67a/03, 67a/05, 68b/02, 68b/06, 68b/11, 84b/35, 96a/01, 109a/11, 109a/15
gercek Yalan olmayan, doğru olan şey, hakikat.
g.+ler 81b/15
gerdān Far. Dönücü, dönen.
g. 83a/03
gerek İcap. Gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen, lazım.
g. 57a/11, 83b/17, 85a/04, 85a/04, 99a/05, 99a/05
g.+dür 56a/04
geri Arka, bir şeyin sonra gelen bölümü, art, alt taraf, ileri karşıtı.
g. 71a/15
getür- Gelmesini sağlamak. Erişmek veya eriştiğini sanmak. Sebep olmak, ortaya çıkarmak.
g.-di 64b/04, 66b/04
g.-diler 40a/05
g.-diñ 27a/06
g.-e 18b/10, 37b/14, 44a/12, 69a/11
g.-esin 46b/03
g.-sin 69b/02
g.-ür 29b/12, 77a/06
gev Far. Kahraman, bahadır, yiğit.
g. 86b/12
gez- Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyran etmek. Bir yerde dolaşmak, yürümek.
g.-er 65a/13
gez- bkz: gez-
g.-er 25b/08, 73b/03

ġilmān Ar. Tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlılar, gençler. Köleler, esirler.

g. 34a/08, 63a/09, 68b/06, 101b/05, 109a/15

ġ.+t1 33a/12

ġıyāb Ar. Hazır ve mevcut olmama, gözönünde bulunmama, uzaklaşma. Kaybolma. Arka.

ġ. 101b/07

ġıyāş Ar. Yardım.

ġ. 59b/01

ġıyāşü 'l-mustafeyn Ar. Seçilmiş olan.

ġ.+sin 17b/17

ġibi -e benzer. O anda, tam o sırada, hemen arkasından. İmişçesine, benzer biçimde.

g. 30b/09, 35a/07, 42b/19, 46b/05, 53a/09, 57b/03, 64b/01, 64b/01, 66a/08, 72b/04, 73a/07, 74a/19, 78b/03, 83a/10, 83a/10, 83a/11, 85b/06, 93b/01, 97a/02, 97a/03, 97a/05, 97a/07, 97a/09, 100a/16, 100b/16, 105b/11

g.+dür 64b/02, 68b/13, 110a/08

g.+ydi 95b/04

gice bkz: gece

g. 30a/09, 36a/12, 36a/14, 74b/03, 77a/12, 108a/08

g.+dür 81a/13

g.+ler 34a/05, 63a/05

g.+leri 81a/13

gid- bkz: git-

g.-eler 67a/10

g.-em 57b/06

g.-en 64b/12, 80b/07

g.-er 47a/11, 47a/12, 47a/13, 72a/05, 95a/11, 96a/05

g.-erdi 36b/04

g.-ere 73a/02

g.-erken 50a/14

g.-erse 94a/01

g.-ipler 61a/04

g.-sin 39a/08

g.-siñler 39a/05

ġidiş Gitme işi. Gitme biçimi. Tutum, durum, davranış.

g. 65b/12

ġir- Dışarıdan içeriye geçmek. Sığmak. Katılmak, iltihak etmek.

g.-di 95b/10

g.-dü 30a/06

g.-em 95b/08

g.-en 71b/01

g.-erler 66a/09

g.-erse 94a/05

g.-ersin 71b/11

g.-ince 85b/13

g.-meden 69a/09, 109a/05

g.-mege 30b/04

g.-meklük 30a/01

g.-meleri 16a/06

g.-mez 53a/01

g.-mezler 66a/09

g.-se 93b/15

g.-sün 30a/05

ġirdāb Far. Suların döndüğü ve çukurlaştığı yer, anafor, çevrinti, burgaç. Tehlikeli yer.

g.+a 78b/09

ġiribān Far. Elbise yakası.

g. 30a/10

ġiryān Far. Ağlayıcı, ağlayan.

g. 52a/03

ġit- Bir yere doğru yönelmek. Bir yerden veya bir işten ayrılmak. Çıkmak, ulaşmak. Belli bir amaçla bir yere devam etmek veya bir işle uğraşmak.

g.-di 39b/10, 64a/07

g.-düm 78b/05

g.-mezem 30b/08

g.-miş 70b/06

ġiy- Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

g.-diñiñ 34a/10, 46b/07, 63a/11

g.-diler 107b/03

g.-erdüñ 61b/05

g.-miş 107b/11

gizlü Gizli. Görünmez, belli olmaz bir durumda olan, edimsel karşıtı. Başkalarından saklanan, duyurulmayan, saklı kalan, mahrem, mestur, nihan. Niteliği anlaşılmayan, bilinmeyen.

g. 46b/06, 59a/12

gönce Far. Konca, tomurcuk, açılmamış çiçek.

g.+si 18a/02

gönce-i ihsân Far. – Ar. İffetli konca.

g. 76a/04

göbeg bkz: göbek

g.+e 81b/13

g.+i 43a/15

göbek İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk. Kuşak, nesil, batın.

g. 43a/01, 43a/10, 44b/01

göc- Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.

g.-er 83a/07

g.-ünce 33b/10

g.-ür 40a/10

gög bkz: gök

g.+den 107b/15

g.+e 107b/13

gök İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay, sema, asuman, feza. Yeryüzü üzerine mavi bir kubbe gibi kapanan boşluk, gök kubbe, sema. Gökyüzünün, denizin rengi, mavi veya yeşile çalan mavi.

g. 25a/07

g.+den 17a/10, 25a/09, 86b/18

g.+ler 53b/07

g.+lere 31a/05, 71b/05

g.+leri 71a/06

gökyüzü Atmosferin gözle görünen bölümü.

g.+nden 25b/13

göm- Yerin altına koyarak üstünü toprakla örtmek. Bir ölüyü toprağın içine yerleştirmek, defnetmek.

g.-e 37b/03, 48b/03, 49b/15, 50a/15

g.-esin 47a/06

g.-sin 50a/14

gönder- Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek. Yetki vererek gitmesini sağlamak. Bir kaynaktan çıkıp gelmek, ulaşmak. Yolcu etmek.

g. 70a/14, 108a/18

g.-di 27a/04, 84b/11, 91b/19

göñl bkz: göñül

g.+i 58a/04, 76a/04, 86b/19

g.+üm 29a/17, 32b/02, 35a/04, 35a/10

g.+üme 78a/14

g.+ümüñ 17b/09, 18a/01

g.+üñ 55b/02

g.+ünüñ 60b/02

g.+ünüz 33b/14

göñül Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. İstek, arzu.

g. 17b/07, 29a/15, 29b/14, 55a/07, 57a/07, 72b/12, 83b/11, 84a/14, 84a/27, 90a/03

g.+den 29b/02, 40b/02, 69b/01

g.+lerde 73a/11, 73a/13

g.+lere 78a/07

g.+lerle 60a/02

gör- Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek. Anlamak, kavramak, sezmek. Yanına gidip konuşmak. Bir şey hakkında bir yargıya varmak, değerlendirmek. Belirli bir zamanın içinde bir olaya tanık olmak, yaşamak.

g. 26a/01, 28a/01, 36b/13, 58b/06, 72b/13, 73a/01, 73a/02, 83a/01, 94b/09, 109a/05

g.-di 29a/01, 40a/04, 95a/02, 95a/03, 95a/04

g.-diler 107b/01

g.-dim 69b/02

g.-düler 74a/06

g.-düm 64a/01, 75a/04

g.-e 53b/08, 57b/04, 58a/12, 59a/11, 83b/13

g.-eler 65b/02

g.-elüm 92b/14, 92b/17

g.-em 34b/05, 57b/02, 78b/01, 94a/19, 95b/08

g.-en 53b/08, 75b/11

g.-enler 107b/12

g.-esin 55b/02

g.-eyim 91b/13

g.-icek 96a/08

g.-irsem 94b/21

g.-medi 35b/07, 63b/11, 93b/14

g.-mege 30b/04, 30b/08

g.-megi 101b/04

g.-mek 73b/04, 76a/06, 76a/08, 77b/06

g.-meksizin 27a/06

g.-meyen 61a/10

g.-meyene 77b/02

g.-mez 75a/11, 80b/03

g.-miş 86b/03

g.-müş 75a/02

g.-sem 29a/04

g.-üb 56a/13, 60a/06

g.-ür 95a/07, 95b/10

g.-ürler 76a/15

g.-ürsün 56a/08

görin- Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek. İzlenim uyandırmak.

g.-ür

görekli Güzellik, gösteriş.

g. 78b/01

göster- Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek. Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak. Belirtmek, anlatmak. Bir şeyin etkisi altında tutulmak. Kanıtla inandırmak. Öğretmek, açıklamak.

g. 75b/10

g.-ir 63b/10

g.-me 102a/05

götür- Taşımak, ulaştırmak veya koymak. Bir kimseyi bir yere kadar yanında yürütmek. Yerinden ayırıp uzağa atmak veya yok etmek.

g. 83b/02, 84a/17

g.-e 40a/11

g.-gil 58b/12

g.-meyesin 38b/07

g.-ürler 25b/11

gövde Bir şeyin asıl bölümü. Kesilmiş hayvanın, sakatatı alındıktan sonraki durumu. Ağaç ve bitkilerin dallarının dışında kalan ana bölümü. İnsan bedeninde baş, kol ve bacaklar dışında kalan bölüm.

g.+den 55b/07

göz Görme organı. Bazı deyimlerde, görme ve bakma. Oda. Bakış, görüş. Suyun topraktan kaynadığı yer, kaynak.

g. 65b/01, 67a/13, 107b/12, 108a/08

g.+i 65a/12, 74a/09, 86b/19, 92a/06

g.+im 109b/11, 109b/13, 109b/18, 109b/21, 109b/24, 109b/27

g.+ine 46b/05

g.+iñ 76b/01

g.+le 65b/01

g.+ler 29a/01, 53b/08, 55a/03, 65b/02, 75b/05, 83b/13, 84a/37, 107b/01

g.+leri 60b/01, 75a/11

g.+lerim 76a/03, 76a/05, 76a/09, 76a/13, 76b/02, 109b/03, 109b/04, 109b/06, 109b/07, 109b/10, 109b/14, 109b/17, 109b/20, 109b/25, 109b/28

g.+lerimüz 67b/01

g.+lerinden 59b/11

g.+lerinüñ 61b/01

g.+leriñ 94b/04

g.+leriñ 91a/18

g.+ñe 109b/02

g.+üm 72b/01, 84a/36

g.+ümden 84a/17

g.+ün 56a/08

g.+ünden 84a/08

g.+üne 46a/18, 77a/12

g.+üñ 33b/13

gözed- bkz: gözet-

g. 57b/08

gözet- Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek. Önem vermek, göz önünde bulundurmak, ayrı tutmak. Kollamak, bekleme.

g. 26b/02

gözle- Bir şeyin olmasını veya bir kimsenin gelmesini beklemek, intizar etmek. Dikkatle bakmak, tarassut etmek. İncelemek, araştırmak. Gizlice bakmak, gözetlemek.

g.-r 53b/12, 84a/37

gözük- Gözükmek. Görünmek.

g.-seydi 67a/05

ğubār-ı dergeh Ar. – Far. Dergahın tozu, toprağı.

ğ. 85b/03, 99a/03

ğufrān Ar. Affetme, merhamet etme, yarlıgama.

ğ. 16a/03, 52a/11

ğulüvv Ar. Haddini aşma, ileri gitme, aşkınlık, taşkınlık.

ğ.+den 86b/11

ğurbet Ar. Gariplik, yabancılık. Yabancı bir memleket, yabancı yer, vatan dışı, yadel.

ğ. 78b/06

ğ.+te 72a/16

ğurfe Ar. Çardak; köşk; balkon, cumba.

ğ. 65b/11

ğurfe ü hücre Ar. Köşk ve oda.

ğ. 65b/11

ğurre-nāme Ar. Takvim hesaplama levhası.

ğ. 43b/01

ğ.+niñ 43b/02

ğurreü'l-‘ayn Ar. Parlak göz.

ğ.+ı 84a/09

ğuruş Alm. Kuruş. Eskiden, Osmanlı ülkelerinde kullanılan yabancı paralar. XVI. yüzyıl sonlarından bu yana kullanılan ve seksen akçe değerinde sayılan Osmanlı parası. Türk lirasının yüzde biri.

ğ. 105b/02

ğusl Ar. Cünüblük, hayız ve nifas hallerinden sonra din gereğince yıkanma, arınma.

ğ. 50a/11

ğuşsa Ar. Keder, kaygı, tasa.

ğ. 90b/15, 102a/02

ğüc Fizik, düşünce ve ahlak yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneğı, kuvvet. Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin, müşkül, efor, kolay karşıtı.

g.+ün 106a/07

g.+üñi 44a/07

ğül Far. Çiçek. Bilinen çiçek, gül çiçeğı; gül ağacı.

g. 43a/07, 43a/10, 61a/11, 72b/01, 73a/03, 84a/06, 85a/14, 92b/16

g.+ler 53b/06, 75b/07, 85a/03

g.+lerdür 65b/11

g.+lerin 76a/07

g.+üm 31a/08

ğül- İnsanın hoşuna veya tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında, genellikle sesli bir biçimde duygusunu açığa vurmak.

g.-medi 71a/13

ğülbañ-ı muhammedî Far. Ezan.

g. 81b/01

ğül-gün Far. Gül renkli, pembe.

g. 55b/03

ğülistān Far. Gül bahçesi, gül tarlası.

g.+ı 75b/07

ğülüş- Karşılıklı veya birlikte gülmek.

g.-ürler 52a/10

ğül-zār Far. Gül bahçesi, gül tarlası.

g. 66a/10

ğümān Far. Zan, sanma, sezme.

g. 75a/06

g.+sız 29b/05, 40b/09, 66a/12

ğümüş Atom numarası 47, atom ağırlığı 107,88, yoğunluğu 10,5 olan, 960 °C'ye doğru sıvı durumuna geçen, parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element.

g. 93b/12

g.+dendür 93a/04

ğün Güneş. Güneş ışığı. Gündüz.

g. 46b/09, 71b/06, 106a/13

ğün Yer yuvarlağının kendi eksenini etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre.

g. 37b/17, 39b/13, 39b/13, 39b/14, 46b/07, 55a/08, 55b/03, 56b/11, 57b/11, 61a/10, 69a/06, 69a/09, 77b/04, 80a/15, 83a/11, 83a/15, 93b/09, 110a/04

g.+de 65a/13

g.+den 38b/07

g.+dür 69a/07, 109a/03

g.+e 18b/05, 18b/07, 28b/13

g.+i 38b/05, 39b/11, 39b/12, 80a/15, 90b/18, 93a/12

g.+idi 55a/06

g.+ler 80b/03

g.+leri 80b/03, 93a/12

gün-be-gün Tr. – Far. – Tr. Günden güne; gittikçe.

g. 92a/02, 92a/10

günah bkz: günāh

g.+larum 78b/03

günāh Far. Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş, dini suç.

g. 25a/14

g.+dan 69b/04, 72a/09, 72a/14

g.+la 61b/04

g.+lar 100b/16

g.+lara 53b/11, 90a/06, 107b/08

g.+ı 25b/02, 74a/09

g.+ım 31a/03, 85b/14

g.+ıma 71b/16

g.+ımı 52a/07

g.+ın 109b/23

günahkār bkz: günāhkār

g.+am 70a/16

günāhkār Far. Günahlı, günah işleyen.

g. 25b/06, 28b/11, 40b/24, 108a/08

g.+am 78b/07

g.+ım 29a/02

g.+um 34b/03

gündüz Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü.

g. 53b/12, 74b/03, 77a/12, 108a/24

g.+ler 53b/09

güneş Gezegenele ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi.

g. 30b/10, 53b/12, 61b/03, 92b/14, 93a/02

g.+i 29a/13

günlük O günkü, o günle ilgili. Üzerinden gün geçmiş veya geçecek. Her gün yapılan, her gün yayımlanan, her gün çıkan.

g. 39a/08

güşād Ar. Açma, açılma, açılış.

g. 16b/02

güvā Far. Şahit, tanık, delil.

g. 54a/06

güzel Göze ve kulağı hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı. İyi, hoş. Beklenene uygun düşen ve başarı düşüncesi uyandıran. Soyluluk ve ahlaki üstünlük düşüncesi uyandıran.

g. 25a/09, 25b/14, 29a/04, 55b/08, 72b/11, 74a/10, 76b/07, 83b/02, 90b/02, 90b/05, 105b/12

g.+de 94b/07

H, Ğ, Ğ

ħabb Ar. Tane, tohum, çekirdek. Yutulacak yuvarlak ilaç, hap.

ħ. 44b/19

ħ.+ı 44a/03

ħaber Ar. Son ve yeni havadis, bilgi. Ağızdan ağıza dolaşan söz.

ħ. 61b/12, 71a/01, 94a/10, 95b/02

ħāb Far. Uyku, rüya.

ħ.+ı 76a/14

ħabīb Ar. Sevgili, seven dost.

ħ. 30b/09, 90a/05

ħ.+i 25a/05, 105b/07

ħ.+iñ 31a/06, 109b/26

ħ.+im 52b/07, 56b/01, 85b/10, 90b/03, 90b/12, 90b/15, 90b/16

ħ.+ime 58b/05

ħ.+üm 84b/27

ħ.+üñ 16a/10, 108a/02

- h.+sin** 87b/17
- ḥabīb-i kibriyā** Ar. Hz. Muhammed.
h. 36a/09
- ḥabīb-i rahmān** Ar. Allah.
h. 94b/07
- ḥabībullāh** Ar. Hz. Muhammed.
h. 29a/10, 53b/05, 53b/09, 69b/12
- ḥabībū'l 'ālemīn** Ar. Hz. Muhammed.
h. 78a/01
- ḥabīr** Ar. Haberli, bilgili. Cenabıhak.
h.+em 70a/09
- ḥacālet** Ar. Utanma, utangaçlıkla şaşırma.
h.+de 40a/07
- ḥacāt** Ar. İstekler, dilekler.
h. 99b/06, 100b/08
h.+a 85a/17
h.+ım 87a/03
- ḥacet** Ar. İhtiyaç, lüzum, gereklilik, muhtaçlık.
h.+i 34a/02, 63a/02
h.+ım 102a/11
h.+ler 53b/05
h.+leri 18b/13
- ḥacı** Ar. Hacca giden, Kabe'yi ziyaret eden.
h. 77b/09, 81b/14
h.+lar 81b/12
- ḥacil** Ar. Utanmış, utancından yüzü kızarmış.
h.+e 60a/08
- ḥadağ** Ar. Bahçeler, bağ ve bostanlar.
h. 18a/02
- ḥadd** Ar. Sınır, iki devlet toprağının birleştiği yer, kenar. Derece. Gerçek değer. Şariatçe verilen ceza. Bir şeyin nihayeti, sonu.
h. 97a/08
h.+e 17b/18
h.+in 83b/14
- ḥadd-i bülūğ** Ar. Ergenlik çağı.
h. 39b/08
- ḥadd ü 'aded** Ar. Sınırsız ve hesapsız.
h. 97a/08
- ḥadice** bkz: ḥadice
h. 84a/03
- ḥadice** Öz. İ. Ar. Hz. Muhammed'in ilk eşi.
h. 56a/12
- ḥādım** Ar. Hizmet eden, yarayan.
h.+ler 61a/09
- ḥadış** Ar. Peygamberimizin kutsal sözü. Hadisten bahseden ilim.
h.+iñ 87a/19
- ḥadış-i kudsi** Ar. Manası vahyedilen, kelimesi Peygamberimizden çıkan kutsal söz.
h. 84a/24
- ḥafız** Ar. Hıfzeden, saklayan, koruyan. Ezberleyen. Kuran-ı Kerim'i başından sonuna kadar ezberleyen.
h. 80a/16, 93b/04, 94a/05
- ḥāfiẓa** Ar. Kuran-ı Kerim'i başından sonuna kadar ezberlemiş bulunan. Hissedilen, bilinen, görülen şeyleri; işitilen, konuşulan lakırdıları; duyulan okunulan sözleri, ezberlenen yazıları, kitapları zihinde hıfzeden, kuvvet.
h. 50b/15
- ḥāk** Far. Toprak.
h. 84b/05, 105b/12
- ḥāk-i pāy** Far. Ayak toprağı, tozu.
h. 30a/08
- ḥakayık** Ar. Doğru olan asıllar, şüphesiz bulunan şeyler, hakikatler, gerçeklikler.
h. 67a/02
- ḥākbañ** Ar. – Far. Hak bekçisi.
h. 35a/12
- ḥakikat** Ar. Bir şeyin aslı ve esası, mahiyeti. Gerçek, doğru; gerçekten, doğrusu. Sadakat, doğruluk, bağlılık.
h. 16b/06, 76a/07, 84a/02, 86b/12
h.+de 75b/01
- ḥakīm** Ar. Alim, bilgin, herşeyi bilen; tabiatı inceleyen; felsefeci, tabip, doktor.
h. 16a/08
- ḥakir** Ar. İtibarsız, değersiz, aşağı, adi, bayağı.
h. 35a/09, 35a/10

h.+em 50b/17, 70a/06

h.+i 35a/03

hāksār Far. Toz toprak içinde kalmış, hali perişan.

h.+iñ 81b/04

hakk Ar. Allah, tanrı. Doğruluk ve insaf. Bir insana ait olan şey. Dava ve iddiada hakikate uygunluk; doğruluk. Geçmiş, harcanmış emek. Pay, hisse. Doğru, gerçek. Layık, münasip.

h. 25b/05, 30b/11, 32b/10, 33a/03, 54b/02, 55b/11, 57a/11, 58b/12, 64a/02, 64a/09, 66b/04, 71b/02, 71b/07, 80b/12, 84b/03, 84b/08, 85b/17, 86b/06, 87a/15, 87b/14, 91b/18, 92b/02, 92b/06, 101a/06, 105b/12, 108a/11, 108b/06, 108b/14

h.+a 25a/06, 34a/01, 55a/03, 55b/09, 55b/10, 59b/03, 60b/03, 63a/01, 73b/08, 76b/01, 84b/21, 85a/05, 91b/17, 91b/22, 94a/06, 94b/19, 95b/10, 96a/07, 105b/10

h.+da 91a/04

h.+dan 56a/11, 56b/08, 64a/05, 64a/11, 70a/08, 71a/11, 73b/16, 83a/01, 106a/05

h.+dur 66b/11

h.+la 108b/16

h.+sın 35b/03

h.+uñ 17b/02, 25a/05, 66b/11, 84b/34, 91b/15

h.+ı 56a/03, 75a/11, 91a/19, 101b/10 , 102a/12

h.+ında 77a/16

h.+ımı 86b/10

h.+iñ 29b/05, 35b/02, 40b/08, 81a/10, 81b/04, 109b/09

hakk-ı nebî Ar. Peygamber.

h. 92a/03

hākle yeksān Ar. Temelinden yıkıp yok etmek, yerle bir etmek.

h. 29a/18

hāk-sārî Far. Perişanlık, düşkünlük.

h. 92a/07

halā'ik Ar. Mahluklar, yaratıklar, insanlar. Halayık, satın alınan kadın hizmetçi.

h. 56a/04, 68a/03, 110a/15

halāş Ar. Kurtulma, kurtuluş.

h. 34a/11, 46b/02, 47a/15, 48b/10, 50a/14, 54b/06, 63a/12, 87a/18

hāl Ar. Şimdiki zaman, geçmiş ve gelecek olmayan zaman. Oluş, bulunuş, suret, keyfiyet, durum.

h.+den 76b/10

h.+e 76b/10

h.+i 18b/03, 56a/06, 68b/01, 72b/12, 109a/10

h.+im 74b/05, 86a/15

h.+imi 86a/14

h.+in 29a/06, 76b/05

h.+iñ 72a/01

h.+inde 87a/11

h.+iñe 68b/01, 109a/10

h.+lere 17b/13

hālet Ar. Hal, suret, keyfiyet.

h.de 40a/07

hālet-i nez'î Ar. Can çekişme.

h. 26b/08

halife Ar. Birinin yerine geçen kimse. Hz. Muhammed'in vefatından sonra ümmet idaresinin başına geçen kimse. Padişah. Kalfa, ikinci usta.

h. 108a/18

hālikü'l leyl ven-nehār Ar. Gece ve gündüzü birbirini ardına çeviren Allah.

h. 81b/02

halk Ar. Yaratma, yaratılma. İcat. İnsanlar. İnsanlardan bir bölük.

h. 36a/04, 65a/06, 69a/07, 69a/13, 71a/09, 84b/04, 97a/02, 99a/04, 109a/03, 109b/09

h.+a 55b/09, 67a/03, 83b/11, 91b/07, 96b/04

h.+dan 28a/02, 70a/09

h.+un 84a/15

h.+ı 17a/12, 74b/06, 86a/03

h.+ına 70b/11

halk-ı hakk Ar. Allah'ın halkı.

h. 35b/02

halk-ı cihān Ar. Dünya'nın halkı.

h. 35b/04

hall Ar. Çözme, çözülme, erime. Karışık bir meselenin içinden çıkma; karar verip neticeye varma. Ezmek.

h. 37a/19, 44a/02, 44b/18, 47a/04

halı Ar. Karıştırma. Fena, münasebetsiz söz söyleme. Nazlanma.

h. 43a/11, 43a/12, 43a/14, 43a/16

hamd Ar. Tanrı'ya olan şükran duygularını bildirme.

h. 85b/09

hamd ü senā Ar. Allah'a hamd ve onu isimleriyle medhetmek.

h. 54b/03

hamdülillāh Ar. Allah'a hamd olsun.

h. 108a/01

hāmi' ü'l-āyāt Ar. Kuranın cümlelerini koruyan, gözeten.

h. 96b/01

haml Ar. Ana karnındaki çocuk. Gebe olma, gebelik. İsnat, atf. Yük, yüklenme.

h. 33a/15

hamrī Ar. Şaraba ait, şarapla ilgili.

h. 69a/12, 109a/08

hān bzk: hān

h. 53b/01

h.+a 84a/28

hān Ar. Hükümdar, hakan.

h. 29a/08

hān-ı muştafā Ar. Hz. Muhammed.

h.91b/18

hāne Far. Ev.

h.+ ye 43b/02

hānmān Far. Ev, bark, ocak.

h. 30a/03

haps Ar. Habs. Hapis, alıkoyma, bir yere kapama, salıvermeme, hapishane. Tutma, zaptetme.

h. 108b/13

harāb Ar. Yıkık, viran.

h. 30a/03

harāret Ar. Sıcaklık.

h.+den 67b/12

hardal Ar. Sofrada iştah açmak için kullanılan macunumsu madde.

h. 58a/05

h.+dan 58a/07

harem Ar. Herkesin girmesine müsaade edilmeyen, saygıdeğer ve kutsal yer. Hac zamanında ihrama girilen yerden itibaren Kabe'ye doğru olan kısım.

h. 107b/03

harrāş Ar. Ekinci, çiftçi, toprağı işleyip ekin eken.

h. 54a/04

harīr Ar. İpek.

h. 61b/05

hasan Öz. İ. Ar. Çok güzel olan. Hz. Ali ile Hz. Fatıma'nın evliliklerinden dünyaya gelen ilk oğullarıdır. Hz. Muhammed'in torunu.

h. 25a/12, 55a/06, 56a/06, 57a/09, 57b/12, 57b/13, 90b/06

h.+ı 56b/12, 96b/04

h.+ıla 84a/10

h.+in 94b/02

h.+um 70b/02, 70b/03, 70b/05, 70b/07, 70b/09, 70b/11, 70b/13, 71a/02, 71a/04

hasb-el-beşerriyye Ar. İnsanlık icabı olarak.

h. 103b/11

hāşıl Ar. Husule gelen, husul bulan, peyda olan, olan, çıkan, üreyen, türeyen, biten.

h. 37a/07, 37a/11, 38b/12, 42b/20, 86b/01

haseb Ar. Baba tarafından gelen şeref, asillik, soy temizliği.

h.+iyle 105b/03, 105b/04

hased Ar. Kıskançlık, çekememezlik.

h. 95a/04

hāşıla Ar. Sonuç, netice. Elden edilen kazanç.

h. 28a/06

hāşıl-ı takvā Ar. Allah'ın korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma.

h. 96b/02

haşlet Ar. İnsanın yaratılışındaki huyu, tabiatı, mizacı.

h. 91a/08, 92b/06

hasret Ar. Ele geçirilemeyen veya elden kaçırılan bir nimete üzülp yanma, iç çekme, inleme, üzüntü, iç sıkıntısı, keder, zahmet; eseflenme, göreceği gelme, özleyiş.

h. 100a/11

h.+i 34a/10, 63a/11

hasret-i nūr-ı hüdü Ar. Allah'a duyulan özlem.

h. 30a/09

hāşş Ar. Mahsus, özel. Saf, halis.

h. 54b/08, 54b/10

h.+ı 66a/07

hāşşa Ar. Bir kimseye ya da bir şeye özel olan nitelik, kuvvet, güç.

h. 103b/10

hāşşü'l-hāşş Ar. En has, en güzel.

54b/12

haste Far. Hasta, rahatsız, sayrı.

h. 18b/04, 18b/05, 32b/04, 33b/12, 37a/02

h.+dür 30b/06, 30b/13, 35b/07

h.+lere 104b/02

h.+nüñ 18b/03, 18b/10

hāşā Ar. Asla, katiiyen, hiçbir vakit, Allah göstermesin, uzak olsun.

h. 108b/18

hāşī Ar. Alçak gönüllülük gösteren.

h. 67b/02

hāşimī Ar. Hz. Muhammed'in mensub olduğu kabile.

h. 78a/09

haşr Ar. Toplama, cem etme. Ölülerini diriltip mahşere çıkarma; kıyamet.

52b/08, 85b/14, 101b/12, 109b/26

hatā Ar. Yanlış, yanlışlık, yanlışma. Günah. Kabahat, kusur.

h. 52a/07, 86a/15

h.+dur 36b/03, 53a/02, 53b/13, 55a/01

hatāyyāt Ar. Yanlışlar, yanlışlıklar.

h.+ım 87a/02

hātem Ar. Çok cömert.

h. 64a/07

h.+dür 50b/18

hātīf Ar. Kapıp götüreren. Göz kamaştırın.

h.+dır 108b/07

hātīb-i minber Ar. Camide hutbe okuyan.

h. 36a/10

hātīme Ar. Son, nihayet. Son nefeste kelime-i şahadet getirme.

h. 17a/06

hatm Ar. Hitama erdirme, bitirme. Kuran'ı başından sonuna kadar okuma. Mühürleme, mühürlenme.

h. 30a/09, 51a/01, 86a/07

hatm-i Qur'an Ar. Kuran okuma.

h. 51b/01, 86a/02, 86a/04, 86a/06, 86a/08, 86a/10, 86b/16, 86b/17, 86b/18, 86b/20

hatun Kadın.

h. 56a/12, 69b/13

havāssī Ar. Duyumsal.

h. 86a/04, 86a/06, 93b/13

havvā Ar. Hz. Adem'in zevcesi.

h.+ya 54a/07

h.+yı 50a/09, 54a/01, 54a/06, 54b/07

havz Ar. Havuz.

h.+dan 108b/01

h.+ıdan 93b/03

hāy Far. Vay! Eyvah!

h. 90b/11

hayāl Ar. İnsanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey.

h.+iñ 29a/17, 78a/14

h.+iñe 105b/13

h.+üm 63b/07

hayāl-i aşk Ar. Aşk hayali.

h. 72b/04

hayāt Ar. Dirilik, canlılık.

h. 18a/07, 64a/01

h.+ım 32b/03
h.+ında 60a/03
h.+um 63b/08
haydar Ar. Arslan. Cesur, yiğit adam. Hz. Ali.
h. 84a/01, 90b/09
haydār bkz: haydar
h. 101b/13
haydud Ar. Dağ hırsızı.
h. 96b/03
hayli Ar. Epeyice, çokça. Bir takım. Oldukça.
h. 35b/07
hayme Ar. Çadır.
h. 58b/06
hayr Ar. İyi, faydalı, hayırlı, yarar.
h. 86a/07
h. ları 104a/13
hayr-ı bād Ar. – Far. Hayırlı olsun.
h. 16b/10
hayvān Ar. Canlılık, dirilik. Canlı şey. İnsanı da içine alan bütün canlılar. Ahmak adam.
h. 29a/14
h.+lar 34a/13, 62b/02
h.+uñ 37a/02
hayvānāt Ar. Hayvanlar.
h. 16a/11
hayy Ar. Allah'ın adlarından. Diri, canlı.
h. 44a/11
hazā Ar. Bu, o, şu.
h. 18b/01, 26b/01, 38b/09, 81b/01, 83b/16
hazer Ar. Sakınma, kaçınma, korunma, çekinme.
h. 87a/20
hāzım Ar. Hazmeden, hazimli, ihtiyatlı, akıllı, işinde gözü açık, sağlam olan.
h.+ı 87a/06
hāzır Ar. Huzurda, meydanda göz önünde olan, bizzat bulunan.
h. 105b/01

hāzır bkz: hāzır
h. 38b/04, 105a/05
hazīri Ar. Hazretleri.
h. 50b/14, 50b/16, 50b/18
hazrāt bkz: hazret
h. 104b/05
hazret Ar. Saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan.
h. 76a/08, 91a/08
h.+i 103b/01
h.+imde 54b/10
h.+üñden 91a/22
h.+üñe 91a/21
hazret-i haqq Ar. Allah.
h. 17b/02
hazret-i ebū bekr Ar. İlk halife, Hz. Ebu Bekir.
h. 25a/07
hazret-i fārūq Ar. İkinci halife, Hz. Ömer.
h. 25a/08
hazret-i muhammed Ar. Peygamberimiz, Hz. Muhammed.
h. 50b/08
hazret-i ‘alī Ar. Dördüncü halife, Hz. Ali.
h. 71a/01, 81b/14
heb Far. Hiçbiri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere, bütün, tüm olarak. Sürekli olarak, her zaman, daima.
h. 17b/14, 17b/15, 28a/06, 39a/05, 60b/05, 66a/13, 68a/03, 69b/09, 87a/04, 110a/15
hec Far. Hiç. Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz. Soru cümlelerinde belirsiz bir zamanı anlatan bir söz. Bir soruya açık bir cevap verilmek istenmediğinde cevap cümlesinin başına getirilen bir söz.
h. 60a/02
helāk Ar. Mahvolma, ölme. Harcanma. Çok yorulma.
h. 37a/12, 92a/08
helāl Ar. Kullanılması şeran caiz olan, dinin hükümleri bakımından kullanılabilen. Haram olmayan şey.
h. 38a/09

hem Far. Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için “ özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki ” anlamlarında kullanılan bir söz. Açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlayan bir söz.

h. 29a/11, 29b/11, 32b/03, 33a/08, 34a/03, 35a/09, 35b/02, 35b/10, 55b/01, 56b/01, 56b/03, 63b/04, 67a/03, 67a/08, 71a/15, 83b/19, 91a/11, 92a/07, 92b/06, 93a/02, 93a/08, 93b/06, 93b/15, 94a/19, 96b/04, 102a/03, 108a/15

hemān Far. Hemen, derhal, o anda, çarçabuk. Öylece, böylece.

h. 26a/02, 26b/03, 26b/11, 33a/12, 95a/11

hemîşe Far. Daima, her vakit, her zaman.

h. 70a/03, 92a/02, 106a/09

hem-rāh Far. Yoldaş, yol arkadaşı.

h. 84b/39

hem-vār Far. Düz yer, bir çırpıda olan yer, uygun yer. Daima.

h. 65a/07

her Far. Hep, bütün. Önüne geldiği ismin benzerlerini “ teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı ” anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

h. 17a/05, 30b/07, 35a/11, 38a/07, 38b/08, 42b/18, 44b/08, 46a/02, 46b/13, 47a/07, 48b/08, 50a/12, 50a/13, 58a/08, 63b/05, 64a/05, 68a/13, 70b/08, 72b/08, 73b/16, 74a/17, 75b/04, 80b/03, 80b/03, 83a/13, 83b/17, 84b/39, 86b/08, 92b/05, 93a/12, 100b/17, 108a/08, 108a/20, 109b/15

hergiz Far. Asla, katiyyen, hiçbir vakit, hiçbir suretle.

h. 61b/03, 69a/05, 95a/08, 109a/01

hesāb Ar. Hesap, sayma, aritmetik.

h. 68a/03

h.+da 69a/13

h.+î 108b/06

h.+sız 33a/11

hevā Ar. Heves, istek, arzu; sevgi; hoşlanma.

h.+lardan 83b/19

h.+mız 83b/19

hevāh Ar. Hevā-hāh. Yar, dost.

h.+îm 86a/13

hevāi Ar. Nefis ve şehvetine mağlup olmakla ilgili. Havaya ait, hava ile ilgili; havada bulunan. Hevai hisse: Osmanlı devletinde tımar, zeamet, sipahi sahiplerine verilen ek paylar.

h. 97b/12, 98a/05, 98a/06

hey Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz. Sitem, yakınma, azar, beğenme vb. çeşitli duyguları anlatan cümlelerde kullanılan bir söz.

h. 72b/08, 72b/10, 76a/03, 76a/05, 76a/09, 76a/13, 76b/02, 83a/08, 92b/10, 109b/03, 109b/04, 109b/06, 109b/10, 109b/11, 109b/13, 109b/14, 109b/17, 109b/18, 109b/20, 109b/21, 109b/24, 109b/25, 109b/27, 109b/28

heyhat Ar. Yazık, ne yazık; ne kadar uzak.

h. 100b/16

heyvāh Ar. Yazık, ay.

h. 33b/10, 33b/11, 33b/13, 33b/15

hıdmeb bkz: hizmet

h.+dür 93a/01

hıfz Ar. Saklama. Ezberleme.

h. 33a/14

hıfz-ı himāye Ar. Koruyup saklama.

h. 104a/04

hıfz-ı vefā Ar. Sözünü koruma. Dostluğunu koruma.

h. 35a/10

hızār Far. Tahta ve kereste biçmeye yarayan, elektrik ve su gücüyle çalışan büyük bıçkı.

h.+ım 73b/15

hızır Ar. İcenlere ölmezlik veren ab-ı hayatı içmiş bulunan ve kul sıkıştığı zaman imdadına yetişmekle meşhur olan peygamber.

64a/01

hızur-u hazrāt Ar. Hz. Hızır.

h. 104b/05

hic bkz: hıc

h. 17b/09, 25b/02, 26b/04, 30b/14, 58a/05, 59a/02, 61b/11, 69a/05, 69a/10, 93a/01

hıc Far. Yok denecek kadar az olan; yok olan. Ehemmiyetsiz, değersiz.

h. 46b/04, 93b/15, 109a/01, 109a/06

ḥicāb Ar. Utanma, sıkılma. Perde.

ḥ. 26b/10, 28a/04, 78b/03

ḥ.+**ın** 83b/02

ḥ.+**ıñ** 105b/12

hicret Ar. Memleketten memlekete göç. Hz. Peygamber'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi ki, İslam takviminde tarih başı sayılır.

h. 35a/02

hicret-i nebeviyye Ar. Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi.

h. 43b/03

hidāyet Ar. Hak yoluna, doğru yola kılavuzlama.

h. 16b/08, 16b/09, 28b/12, 85b/15, 91a/03, 94a/16

ḥikāyet Ar. Anlatma. Roman. Masal. Olmuş bir hadise.

ḥ. 55a/14

ḥikmet Ar. Hakimlik. Sebep.

h. 28a/02, 54a/11, 54a/12

ḥ.+**de** 58b/01

ḥ.+**imde** 54b/08

ḥ.+**ler** 65b/14

ḥikmet-i imān Ar. İman bilgisi.

ḥ. 83b/05

ḥilāf Ar. Karşı zıd. Yalan.

ḥ.+**ından** 87a/20

hilāl-i kābe kavseyn Ar. Hz. Muhammed'in göğe ağmasından sonra Allah'a iki yay boyu yaklaşması.

h. 64b/10

himāye Ar. Koruma, korunma.

h. 104a/04

himmet Ar. Gayret, emek, çalışma, çabalama.

h. 25b/06

h.+**ler** 91a/04

ḥimmet bkz: himmet

ḥ.+**ini** 86a/09

himmet-i evliyā Ar. Allah'a daha yakın olmaya çalışanlar.

h. 81b/07

ḥisāb Ar. Hesap, sayma, aritmetik.

ḥ. 100b/09, 110a/15

ḥ.+**da** 109a/09

ḥ.+**ı** 33a/15

ḥitāb Ar. Bir veya bir çok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme. Kuran.

ḥ. 59a/08, 69a/04, 70a/13, 108b/18

ḥitābet Ar. Hatiplik, güzel söz söyleme sanatı. Hutbe okuma veya hitabe, nutuk iradetme.

ḥ. 55b/09

ḥizmet Ar. İş, iş görme, vazife, memurluk.

ḥ.+**i** 34a/08, 63a/09

ḥōca Far. Efendi, ağa, çelebi, sahip, muallim, profesör, öğretmen, müderris; molla.

ḥ.+**dur** 81a/12

ḥ.+**lara** 16b/10

ḥōd Far. Kendi. Baş zırhı, miğfer.

ḥ. 59a/12, 65a/11

ḥor bkz: ḥor

ḥ. 67b/05

ḥor Far. Ehemmiyetsiz, değersiz, bayağı, adi.

ḥ.+**lığa** 61a/12

ḥoros Far. Horoz. Tavukgillerden, tavuğun erkeği olan kümes hayvanı.

ḥ.+**lar** 34a/03, 63a/03

ḥoş bkz: ḥoş

ḥ. 105b/11

ḥoş Far. Güzel, iyi. Tatlı.

ḥ. 66a/04, 68b/01, 77b/06, 84a/02, 84b/26, 86b/17, 109a/10

ḥoş-edeb Far. – Ar. İyi terbiye.

ḥ. 30b/05

ḥū Ar. Allah. Sığınma, yalvarma.

h. 25a/02, 25a/04, 25a/15, 25a/16, 81b/16, 81b/16, 83a/01

ḥūb Far. Güzel, hoş, iyi.

ḥ. 95a/08

ḥubb-i cemāl Ar. Yüz sevgisi. Güzel yüz.

ḥ. 30b/04

ḥudā Far. Tanrı.

h. 16b/05, 34a/02, 35b/11, 36a/02, 63a/02, 81b/06, 94a/09, 108a/02

h.+dur 99b/04, 91a/14

h.+dır 85a/15, 99a/08

h.+n 90b/16

h.+sın 17b/16

h.+sından 52b/07

h.+ya 16b/03, 16b/07, 16b/11, 84a/31, 86a/09, 100b/17, 108a/13

hulle Ar. Cennet elbisesi. Belden aşağı ve belden yukarı olmak üzere iki kısımdan ibaret elbise.

h. 109b/12

h.+ler 65b/13

hulüşā Ar. Hulusi. Halis olan, saf, içi temiz. Samimi, candan.

h. 33a/13

hulüşāne bkz: hulüşā

h. 33a/16

hūn Far. Kan. Öldürme, öc.

h.+lar 61b/07, 69a/11, 109a/07

hūrī Far. Cennet kızı. Sevgili.

h. 101b/05

hūrī-yi gūlmān Far. – Ar. Genç sevgili.

h. 34a/08, 63a/09

hurs-ı gerdān Far. Altın takılmış gerdan.

h. 83a/03

hussād Ar. Haset edenler, kıskananlar.

h. 56a/05

huşūšā Ar. Başkaca, ayrıca.

h. 70a/07, 99b/07

huṭab Ar. Hutbeler.

h. 83a/04

huṭbā Ar. Cuma namazlarından evvel, bayram namazlarından sonra hatibin minberde halka verdiği dini öğüt. Kitapların başındaki süslü nesir başlangıcı.

h.+y1 76b/01

huzūr Ar. Hazır bulunma.

h. 97a/10

huzūr-ı ʿizzet Ar. Kuvvetin, kudretin her yerde hazır bulunması.

h. 36a/12

huzzār Ar. Huzurda, meydanda, gözönünde olanlar, bizzat bulunanalar.

h. 18b/13

hücre Ar. Göz, odacık.

h. 65b/11

hücüm Ar. Saldırış, saldırma.

h. 85b/13

hüdā bkz: hüdā

h.+ya 16b/09, 16b/13

hüdā Ar. Tanrı. Doğru yol gösterme. Kuran-ı Kerim.

h.+dur 36b/09

h.+ya 85a/18

h.+yım 30a/09

hüddām Ar. Cinleri ve şeytanları kontrol etmeyi amaçlayan bir öğretilerdir.

h. 39a/14

hüccāc Ar. Hacılar, hac yolculuğunu yapmış olanlar.

h. 104b/01

hüküm Ar. Hüküm, emir, komuta.

h.+i 43b/02

hüküm-i fermān Ar. – Far. Emir.

h. 74b/13

hüküm-i yezdānī Ar. Allah'ın emirleri.

h. 86b/08

hüküm-i kurʿān Ar. Kuran'ın emirleri.

h. 87a/19

hümāmeyn Öz. İs. Ar.

h.+üñ 90b/07

hürmete'l-lil'ālemīn Ar. Alemlere hürmet.

h. 50b/10

hürmet Ar. Saygı. Haramlık.

h.+i 17a/03, 34a/12, 61a/03, 62b/01, 92a/03, 92a/06, 92a/08, 92a/14, 108a/02

h.+i-çün 16a/10

h.+ine 16b/04, 16b/04, 16b/05, 36a/04

hüseyn Öz. İs. Ar. Küçük sevgili. Hz. Muhammed'in torunu ve İmam-ı Ali'nin küçük oğlu.

h. 25a/12, 55a/06, 56a/02, 56a/07, 57a/10, 84a/10, 90b/06

h.+de 55b/07

h.+den 56a/02

h.+i 57b/13, 96b/04

h.+üm 70b/02, 70b/03, 70b/05, 70b/07, 70b/09, 70b/11, 70b/13, 71a/02, 71a/04

hüseyn bkz: hüseyn

h. 57b/12

hüsn Ar. Güzel, iyi. Güzellik, iyilik.

h. 96a/06, 99a/08

h.+ifde 32b/06

h.+üñ 90b/05

h.+ünüñ 17b/03

hüsn ü evşâf Ar. Güzel nitelikler.

h. 99a/08

hüve'l Ar. Allah.

h. 36a/03

I

ıksâr Ar. Elinden geldiği halde ihmal etme, yapmama.

i. 87a/06

ırağ bkz: ırağ

i.+ı 25b/10

ırağ Uzak.

i.+dur 77b/01

irmağ Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu, nehir.

i.+larından 57b/06

‘**ırğ-ı küfirî** Ar. Kafir ırkı.

‘**i.** 35a/06

ısar Ar. İsar. Bağ, sargı. Esirlik.

i. 38b/04

ısla- Islak duruma getirmek.

i.-yasın 43a/11

ışı Bir cismin uzamasına, genişmesine, buharlaşmasına, erimesine, sıcaklığının artmasına yol açan fiziksel enerji. Doğal vücut sıcaklığı, hararet.

i.+cağ 43a/12

ısı bkz: ışı

i.+sı 67b/10

i.+sına 61b/03, 61b/04

ışmarla- Bir şeyin yapılmasını veya getirilmesini, bu işlerle uğraşan birine söylemek, sipariş etmek. Parasını kendi ödeyerek başkaları için yiyecek veya içecek getirilmesini söylemek. Kendi için bir şey alınmasını başkasına söylemek.

i.-dı 55a/03

ıssı Sıcaklık, hararet. Sıcak.

i. 67b/14

İ

i- İmek. Ek fiil.

i.-di 30b/02, 34a/05, 34a/06, 36a/14, 56b/05, 57a/02, 57a/03, 60a/04, 60b/02, 63a/05, 69b/13, 69b/14, 92b/16, 95a/05, 95b/05, 108b/11

i.-dim 92b/15

i.-ken 40b/18, 61b/09, 67b/05, 99a/07, 99a/13, 101a/03

i.-miş 16a/09, 74b/09

i.-se 18b/03, 38a/01, 39a/05, 39a/14, 43b/04, 46b/12, 46b/13, 65b/07, 66b/01, 68b/04, 69b/13, 84a/34, 86a/07, 103b/11, 109a/13

i.-señ 26a/01, 97a/07, 97a/10, 108a/18

‘**ibād** Ar. Abidler, kullar. İbadet edenler. Çok bol, bereketli.

‘**i+uñ** 35a/12

‘**ibādet** Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapma, tapınma.

‘**i.** 26a/02, 26b/11

iblis Ar. Şeytan. Hilekar.

i. 42b/13, 52b/12, 95a/04, 95b/06

ibn-i ‘ā’işe Ar. Ayşe'nin oğlu.

i. 50a/09

ibn-i ‘abdullah Ar. Abdullah'ın oğlu.

i. 84b/12

ibrîk Ar. Toprak veya madenden yapılmış, kulplu ve emzikli su kabı.

i.+ler 69a/12

i.+leriñe 109a/08

ibrîşim Far. Kalınca bükülmüş ipek iplik. Bu iplikten yapılmış.

i. 50a/02

ibrîşüm bkz: ibrişim

i. 38a/04

ibtâl Ar. Boş, hükümsüz bırakma, bırakılma, bozma; boşa çıkarma. Lağvetme, feshetme.

i. 108b/10

ibtidâ Ar. Başlama. Başlangıç. İlk, en önce, başta.

i. 36a/03, 43b/02

icâd Ar. Vücuda getirme, getirilme. Yeniden bir şey çıkarma.

i.+ına 17b/04

icâd-ı ‘âlem Ar. Bütün yaratılmışlar.

i. 36a/05

icâz Ar. Sözü kısa söyleme. Az sözle çok mana anlatmaç

i. 50b/08

ic bkz: iç

i.+erü 30a/05, 30b/03, 30b/04

i.+inde 58b/06, 63a/02, 64a/03, 84a/24, 97a/02

i.+ine 37a/17, 107b/03

i.+re 55a/12, 59a/11, 59b/06, 68a/03, 83b/15, 94a/02

ic- bkz: iç-

i.-di 56a/06

i.-e 44a/05, 48b/07

i.-en 64a/01

i.-enler 107b/07

i.-irdiler 56b/04

i.-irilir 46b/02

i.-iser 57a/09

i.-medifñüz 109a/01

i.-mezdifñüz 69a/05

i.-üñ 68b/10

icâbet Ar. Kabul etme, kabul edilme. Muvafakat etme, razı olma, uyma.

i. 26b/06

icil- bkz: içil-

i.-en 68a/02, 110a/14

iclâ Ar. Uzaklaştırma, sürme.

i. 83b/08

icmâ Ar. Dağınık şeyleri bir araya getirme, toplama.

i. 96b/06

icün bkz: içün

i. 25b/02, 27a/04, 37b/02, 40a/11, 41a/10, 85b/03, 108a/01

icür- İçmesine yol açmak, içmesini sağlamak.

i. 40a/09

i.-eler 38a/11

iç- Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. Sigara, nargile vb.nin dumanını içe çekmek. Bir şey, bir sıvıyı içine çekmek, emmek.

i.-e 47a/09, 57a/13

i.-eler 69a/13, 109a/09

i.-en 68a/02, 110a/14

i.-enler 47a/11

i.-er 61b/09

i.-ersem 93b/02, 93b/03

iç Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı. Oyuk şeylerin boşluğu. Cisimlerin yüzeyleri arasında kalan her nokta. Nesnelerin veya kimselerin arasında bulunan nesne veya kimse, ara. Ten ile dış giysiler arası.

i.+erü 30a/01, 30a/06

i.+inde 34a/02, 38b/04, 56b/05, 58a/04, 58b/08, 58b/08, 65a/11, 65b/06, 66a/01, 66a/11, 70b/04, 70b/05, 75a/06, 75a/07, 75a/08, 92b/02, 97a/09, 101b/04

i.+ine 77a/15

i.+re 58a/02, 65b/05, 85a/12, 86a/05, 95b/11, 110a/15

içil- İçme işi yapılmak.

i.-üb 39a/01

i.-ince 33b/11

i.-me 41a/16

içün İçin. Amacıyla, maksadıyla. Neden ve sonuç belirten bir söz.

i. 37a/05, 37a/06, 37a/10, 37a/11, 37a/13, 37b/11, 38a/04, 38b/01, 38b/14, 42b/10, 42b/17, 44a/01, 44a/04, 44b/05, 45a/03, 45a/05, 45a/15, 45b/01, 46a/14, 46a/17, 47a/03, 48b/07, 48b/11, 49a/01, 49b/01, 50a/01, 50a/11, 100b/09, 105a/05, 105b/08, 106a/05

id- bkz: et-

i.-e 18b/10, 26a/01, 26b/07, 33a/14, 33a/15, 39b/07, 39b/09, 39b/10, 43a/11, 43a/12, 43a/14, 47a/02, 50a/11, 57a/13, 58b/03, 58b/11, 59a/04, 59a/10, 59b/05, 59b/09, 60b/11, 61a/02, 61a/03, 61b/13, 65a/01, 66a/02, 67a/12, 68a/09, 69a/04, 81a/06, 83b/17, 83b/19, 84b/15, 87b/18, 105b/05, 108b/18

i.-eler 54b/05, 57b/04, 61a/03, 64b/02, 100b/16, 101a/02

i.-elüm 75a/03, 75a/05, 75a/09, 75a/13

i.-em 27a/13, 56b/09, 58a/06, 58a/08, 58a/10, 94a/18, 105b/05

i.-emez 78a/18

i.-en 30a/03, 30a/03, 32b/12, 84b/17, 84b/18, 84b/19, 85a/03, 87b/17

i.-er 26b/05, 26b/12, 26b/13, 27a/12, 29a/10, 29a/16, 58b/01, 60b/04, 64a/05, 65a/11, 66b/05, 68a/06, 74a/08, 84b/31, 106a/06, 109b/19

i.-erdi 56b/12, 67a/02, 67a/04, 95a/07, 95b/05

i.-erdük 67b/03

i.-erdür 67b/01

i.-erken 64a/12

i.-erler 56a/04, 64b/04, 69a/08, 95b/11, 108b/10, 109a/04

i.-erlerdi 60a/01, 60a/03

i.-erlerse 94a/07

i.-erse 50a/07, 94b/15

i.-erseñ 39a/04, 43a/15, 47a/01

i.-ersin 71b/10

i.-erüm 55b/04

i.-erüz 56b/06

i.-esin 43b/03, 55b/12

i.-esinñ 43a/16

i.-evüz 61b/04, 61b/06, 61b/08

i.-iñ 105a/06

i.-medük 68a/08

i.-mez 29b/13, 40a/02

i.-mezler 33a/15

i.-sin 46b/03, 56a/13

i.-üb 18b/06, 18b/11, 25b/08, 28b/11, 28b/13, 31a/07, 35a/06, 37a/11, 37a/19, 37a/19, 41a/14, 44a/02, 44b/18, 44b/19, 47a/04, 47a/05, 52b/10, 53a/10, 67b/02, 67b/14, 69b/08, 85b/01, 92a/12, 94b/11, 95a/04, 95a/06, 100a/13, 105b/04

i.-übdür 36b/12

i.-ünmüş 26b/12

idrîs Öz. İ. Ar. Kuran'da adı geçen peygamberlerden biri ve Şit'in oğlunun oğludur.

i. 101b/11

idrişâh Ar. Limon otu. Ayrık otu.

43a/04

idül- Etme işine konu olmak, yapılmak.

i.-ür 85a/16

ifrâd Ar. Müfred, tek olarak söyleme. Ayırma. Tek başına hacca gitme.

i. 55a/05

i.+a 70a/07

ifsâd Ar. Fesada uğratma, uğratılma, bozma.

i. 55a/01

iftah-ı 'aleynâ Ar. Bizim üzerimize olsun o fetih.

i. 16b/06

igne Dikiş dikmeye yarayan, ince, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç.

i. 46a/19

ihânet Ar. Haksızlık. Hayınlık, kötülük.

i. 56b/07

iḥāṭa Ar. Bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma, etrafı çevrilme, kuşatılma, sarılma. Tam kavrayış, anlayış, geniş bilgi.

i. 65a/08

ihfā Ar. Gizleme, saklama, saklanılma.

i. 52a/06

ihlāş Ar. Halis, temiz, doğru sevgi. Gönülden gelen dostluk, samimiyet, doğruluk, bağlılık. Allah'ın birliği akidesini bildirme ve Kuran-ı Kerim'in " Kul hüvallahü ahad... " ayetiyle başlayan 112. suresi.

i. 38b/15, 48b/08, 50a/12, 84b/11, 95a/03, 95a/05, 95a/07, 95a/09, 95a/11, 95b/03, 95b/05, 95b/07, 95b/09, 95b/11, 96a/02, 96a/04, 96a/06

ihmāl Ar. Yükletme, yükletilme.

i. 16b/16

ihrāc Ar. Dışarı atma; çıkarma. Fazla malı, yurt dışına gönderme.

i. 58a/03, 58a/10

ihrām Ar. Hacıların Kabe'yi tavaf için Mekke haricinde örtünmeye mecbur oldukları dikişsiz bürgü. Arapların büründükleri büyük yün çarşaf. Sedire veya yere serilen yün yaygı.

i+ı 107b/03

ihsān Ar. İyilik etme. Bağış, bağışlama. Verilen, bağışlanan şey. Lütuf, iyilik.

i. 17b/12, 17b/14, 28a/08, 76a/04, 87b/19, 101b/02, 104a/11, 104b/02

i.+a 70a/04, 86a/18

i.+dan 84a/31

i.+dur 91b/10

i.+ı 85a/06

i.+ısın 35b/03

ihsān-ı rahmet Ar. Koruyup bağışlama.

i. 17a/06

ihsān bkz: ihsān

i. 16b/17, 96b/04

i.+a 100a/10

i.+ı 100a/16

i.+ıdur 96b/04

ihtiyār Ar. Yaşlı, kocamış olan, pir, genç karşıtı. Cansız, sönük. Eski. Seçme, seçilme. Katlanma.

i. 78b/06

i.+um 72b/02

ihvān Ar. Sadık, samimi, candan dostlar. Bir tarikat arkadaşları.

i. 52a/09

ihzār Ar. Hazırlama, hazır etme, edilme. Huzura getirme; birinin mahkemeye davet olunması.

i. 68b/04

iki Birden sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 2 ve II rakamlarının adı.

i. 16b/12, 37a/14, 42b/18, 45a/15, 56a/10, 56a/12, 65a/10, 65a/10, 69b/11, 80a/14, 84b/07, 86a/01, 86b/02, 86b/05, 90b/10, 93a/11, 94b/04, 94b/06, 94b/07, 103b/02

i.+si 44a/09, 55b/01

i.+sin 57a/01

i.+sine 56b/02

ikidın bkz: ikini

i. 25b/07

ikinci İki sayısının sıra sıfatı. Sırada önem bakımından birinciden sonra gelen.

i. 42b/14, 80a/15

i.+si 93a/05

ikini İkinci. Öğle ile akşam arasındaki zaman dilimi. İkinci ezanı. İkinci namazı.

i.+den 18b/04

ikrāh Ar. Birine, zorla iş yaptıрма. İğrenme, tikslenme.

i. 84b/31

ikrār Ar. Saklamayıp söyleme. Dil ile söyleme, bildirme. Tasdik, kabul. Birinin, başka birinin, kendisinde olan hakkını, alacağını haber vermesi.

i. 60a/01, 64b/04, 66b/10

iktizā Ar. Lazım gelme, gerekme. Lazım getirme, gerektirme. İhtiyaç, gereklilik. İşe yarama.

i. 58b/01

ilāf Ar. Ülfet ettirme, ettirilme; alıştırma, alıştırılma.

i. 67b/03

ilāhe Ar. Ve başkaları, ve benzerleri.

i. 38b/17

ilāhī Ar. Allah'a mensup, tanrı ile ilgili, tanrısal. Allah'ım, ey Allah; bu ne hal, ne tuhaf.

i. 16a/10, 16a/11, 16b/02, 16b/14, 17a/03, 17a/09, 17a/10, 17a/11, 17b/11, 17b/12,

17b/14, 25a/01, 25b/01, 31a/02, 34a/11, 52a/05, 52b/06, 53a/04, 58a/09, 63a/12, 65b/03, 69b/03, 70b/01, 72a/13, 73a/05, 73b/06, 74a/12, 75a/01, 75b/03, 75b/13, 76a/01, 76b/04, 83a/05, 92a/01, 92a/05, 92a/09, 92b/09, 101b/01, 101b/02

i.+si 26a/08

ile Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz. Cümle içinde aynı görevde bulunan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz. İçin.

i. 16a/06, 16a/09, 29a/08, 33a/07, 36b/12, 37a/18, 41a/15, 41a/17, 44a/05, 44b/06, 44b/17, 44b/18, 47a/14, 48b/08, 54a/05, 56a/09, 57a/07, 57b/01, 57b/12, 59b/01, 60a/01, 61a/11, 61b/05, 65a/13, 67b/03, 68a/03, 68a/10, 68b/14, 69a/07, 70b/04, 72a/14, 73a/03, 74b/07, 75a/10, 76b/10, 80b/01, 83a/10, 86a/01, 86a/07, 86b/19, 92a/11, 93b/05, 93b/14, 94b/19, 95a/03, 95a/05, 95a/07, 95a/09, 95a/11, 95b/01, 95b/03, 95b/05, 95b/07, 95b/09, 95b/11, 96a/02, 96a/04, 96a/06, 96a/11, 100a/14, 101a/07, 101a/08, 104b/05, 108b/10, 109a/03, 109a/14, 109a/15, 109a/16, 110a/10, 110a/16

ilem İlen.

i. 108b/14

ile'l-âlemîn Ar. Alemlere hakim olan. Allah.

i. 17a/05

ilhād Ar. Gerçek inançdan dönme, cayma. Allah'ın varlığına, birliğine inanmama, dinsizlik. Tanrı tanımazlık.

i. 56b/08, 104a/09

illallah Ar. “ yeter, kafi, bıktık artık ” gibi usanç ve bezginlik anlatır.

i. 38b/17, 58a/08, 58a/11

‘ilm Ar. Bilme, biliş; bir şeyin doğrusunu bilme. Okuyarak öğrenilen bilgi, nazari bilgi.

‘i. 32b/11, 64a/05, 68a/10, 93b/05, 96a/11, 101b/09

‘i.+i 86b/01

‘i.+in 75a/15, 96b/09

‘i.+iñ 106a/10

‘i.+ini 16b/06

‘i.+sin 17b/13

‘ilm-i kūr’ân Ar. Kuran bilgisi.

‘i. 16b/03, 16b/05, 16b/07, 16b/09, 16b/11, 16b/13

‘ilm-i ledûn Ar. Allah'ın sırlarına ait manevi bigi, gayb ilmi.

‘i. 32b/10

‘ilm-i ezel Ar. Allah'ın ezeli bilgisi.

‘i. 35b/06

‘ilm-i a‘mâli Ar. İlim işleri.

‘i. 96b/10

imâm-ı a‘zam Ar. En büyük imam. İslam dininde ehl-i sünnet mezheplerinin dört büyük imamından biri olan Hz. Numan bin Sabit.

i. 36a/10

imâm-ı enbiyâ Ar. “ nebilerin, peygamberlerin imamı ” Hz. Muhammed.

i. 85a/13

imâm-ı nefer Ar. İnsanların imamı.

i. 86b/01

imâmeyn-i hümâmeyn Ar. Hz. İmam-ı Hasan ile İmam-ı Hüseyin; İmam-ı Ebu Yusuf ile İmam-ı Muhammed.

i. 90b/07

imâmü'l müttakîn Ar. Hz. Muhammed.

i. 78a/02

imân Ar. İnanma, inanç. İslam dinini kabul etme.

i. 25a/03, 27a/06, 40a/05, 58a/04, 80b/09, 83b/05, 85b/10, 94a/11, 96a/10, 101b/03, 101b/10, 104b/06

i.+a 70a/13

i.+ı 32b/13

i.+ım 87a/04

i.+ımuz 108a/15

i‘mâr Ar. Şenlendirme, bayındır hale getirme.

i. 93b/16

‘imâret Ar. Umran, bayındırlık. Yoksullara yiyecek dağıtılmak üzere kurulmuş olan hayır evi.

‘i. 17b/09, 35a/06

imdād Ar. Yardım. Yardıma gönderilen kuvvet.

i. 16a/10, 17a/11, 85a/02

i.+uñ 91b/09

imdi Şimdi, hemen.

i. 56a/04, 57b/08, 59a/08, 59b/12, 67a/06, 96b/02, 108b/02

imhā Ar. Bileme, keskinletme.

i. 108b/12

imtidād Ar. Uzama, uzanma; uzun sürme.

i. 56a/11

‘**inād** Ar. Israr, ayak direme, dediğinden vazgeçmeme.

‘i. 75a/06

inan- Bir şeyi doğru olarak benimsemek. Birini doğru sözlü olarak bilmek, güvenmek.

i. 109b/05

‘**ināyet** Ar. Dikkat, gayret, özenme. Lütuf, ihsan, iyilik.

‘i. 16b/08, 16b/11, 16b/13, 91a/09

‘i.+iyle 46b/12

‘**ināyet-i ḥudā** Ar. Tanrı’nın lütfu, Tanrı’nın ihsanı.

‘i. 81b/06

incil Ar. Allah’ın vahiy yoluyla dört büyük peygambere yolladığı mukaddes dört büyük kitaptan Hz. İsa’ya nazil olanı.

i. 102a/13

incir Dutgillerden, asıl yurdu Akdeniz kıyıları olan, yaprakları geniş dilimli bir ağaç. Bu ağacın yaş veya kuru olarak yenilen etli, tatlı yemişi, ballıdır.

i.+i 47a/14

incü Far. İnci.

i. 58b/06

in- Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek. Bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak.

i.-di 25b/13

i.-diler 107b/15

i.-e 59a/05

i.-ince 106a/13

i.-üb 67a/04

indür- Yüksekten, sarp ve kötü yerden veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak. 17a/10

infār Ar. Ürkütme, ürkütülme.

i. 57a/13

iñil(de)- bkz: iñle-

i.-er 29a/15

i.-erim 73b/09, 73b/10, 73b/14, 74a/11

i.-ersin 73b/07

iñildi İnilti. İnleme sırasında çıkan sesin adı.

i. 73b/16

iñle- Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.

i. yüb 72a/04

inkār Ar. Yaptığımı saklama, gizleme; yapmadım deme. Reddetme, tanımama.

i. 32b/12

inkıyā Ar. Boyun eğme; kendini teslim etme.

i.+lar 16b/05

inkışāf Ar. Açılma. Meydana çıkma. Manevi bir sırrın veya halin görünmesi.

i. 69a/04, 108b/18

innā fetahnā-leke Ar. Fetih suresi.

i. 16b/06

innā fetahnā bkz: innā fetahnā-leke

i. 92a/02

innā fethā bkz: innā fetahnā-leke

i. 17a/03

insān Ar. Adam. İyi, olgun, vicdanlı adam.

i. 28a/09, 29a/14, 33b/10, 53b/01, 66a/09, 80b/02, 83a/12, 87b/18

i.+uñ 27a/10

inzāl Ar. İndirme, indirilme. Tanrı buyruklarının peygamberlere gökten inmesi.

i. 17a/03, 17b/13

inzāl-i iḥsān Ar. Bağışlama.

i. 17b/14

inkāş Ar. Azaltma, eksiltme, eksilme.

i. 54a/10

inşāf Ar. Merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet.

i. 68b/01

inşād Ar. Şiir okuma, şiir söyleme. Manzum bir sözü, ahengine göre okuma.

i. 56a/07, 85a/19

inşār Ar. Ölüyü diriltme.

i. 99a/06

inṭāk Ar. Konuşturma söyletme.

i. 66b/05

ip Her türlü dokuma maddelerinin bükülmüş liflerinden örülebilin, çeşitli kalınlıklarda ve uzunluklarda olabilen, bir şey bağlamakta kullanılan bağ. İplik.

i. 48b/07, 48b/09, 48b/13

ipeg İpek böceği kozaları çözülerek çıkarılan ve dokumacılıkta kullanılan çok ince, esnek ve parlak tel.

i.+e 41a/18

ir- bkz: er-

i. 60a/06

i.-di 29b/14, 40a/03, 91b/17, 108a/13, 108a/14

i.-diler 29b/05, 40b/08

i.-dün 86b/04

i.-e 60b/12, 68b/13, 110a/08

i.-eler 66b/06

i.-en 91b/17

i.-er 65a/12, 75a/14

i.-mege 35a/11

i.-memüş 39b/09

i.-miş 86b/03

i.-üb 65b/10

irād Ar. Getirme. Söyleme.

ī. 57a/01

irāde Ar. Dileme, isteme, meram etme. Emir, ferman, buyruk.

i. 68a/04

irdāf Ar. Ardisıra yürütme, yürütülme.

i. 67b/01

‘**irfān** Ar. Bilme, anlama. İlahi bir feyiz olarak kainatın sırlarını bilme kudreti. Kültür.

‘i. 32b/11, 96a/11

‘i.+ı 18a/05

irgör- Uygun görmek.

i. 100b/11

irgür- Ulaşmak.

i. 69a/09

iril- Yaşı büyüyerek çocukluktan çıkıp, gençlik çağına ermek. Boyu bir yere yetişmek.

i.-üb 94a/01

iriş- Varılması zamana, emeğe bağlı olan veya uzakta bulunan bir amaca varmak, ulaşmak.

i.-69a/08, 109a/04

i.-di 68b/03

i.-dün 84b/23

i.-e 59a/08, 59b/09, 59b/10, 61b/09

i.-elüm 28b/17

i.-em 55b/03

i.-ince 60b/09

irşād Ar. Hazırlama. Hazır olma. Secili ve kafiyeli olan bir sözün sonu, neden ibaret bulunduğunu sözle bildirme.

i. 55b/08

irsāl Ar. Gönderme, gönderilme, yollama. Salıverme, koyuverme.

i. 66b/07

irsālnāk Ar. Gönderilme.

36b/06

irşād Ar. Doğru yolu gösterme, uyarma. İrfan sahibi birinin, bir kimseye tarikatı ve Tanrı yolunu göstermesi.

i. 56a/01

‘**isā** Ar. Dört büyük peygamberden biri olup kendisine vahiy yoluyla İncil nazil olmuştur.

‘ī. 64a/06

‘ī.+dan 64a/01

işāl Ar. Vusul buldurma, buldurulma; vardırma, vardırılma, ulaştırma, ulaştırılma.

ī. 103b/05, 103b/09, 103b/10, 104a/06

isde- İstemek. İstek duymak, arzulamak. Bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek, dilemek.

i.-seler 38a/08, 38a/09

isfidāc Ar. Üstübeç. Kurşun, çinko, benzeri metallerin oksitlerinden hazırlanan beyaz toz.

i. 37a/14

ishar Ar. Gece uyutmayıp uyanık buldurma.

i.+dan 93a/09

islām Ar. Hz. Muhammed'in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din. Bu dinde olan kimse, Müslüman.

i. 81b/05, 92a/05, 92a/07, 92a/09, 92a/11, 104a/14

i.+a 92a/04

i.+ı 92a/01

ism Ar. İsim, ad.

i.+i 39b/10

i.+ini 71a/10, 76b/07

i.+iñe 31a/03

isnād Ar. Bir şeyi, birisi için yaptı deme. İftira etme. Peygamber sözü olan hadislerin, sırasıyla kimler tarafından söylene geldiğini bildirme.

i. 56b/12

isrāf Ar. Gereksiz yere harcama.

i. 69a/10, 109a/06

iste- İstek duymak, arzulamak. Bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek, dilemek.

i. 87a/18

i.-di 54a/07

i.-r 30a/01, 57a/06, 75b/10, 97a/07

i.-rem 101b/02

i.-rim 102a/01

i.-rler 17a/01, 29b/12, 40a/01

i.-rsen 33a/05

i.-rseñ 33a/03, 73b/04, 80b/12, 80b/14, 87a/13, 87a/14, 87a/17

i.-rüz 16a/03

i.-ñ 105a/06

isti' bād Ar. Kul, köle edinme.

i. 56b/06

istibṭā' Ar. Ağır hareket etme, gecikme.

i. 109a/04

istibṭān Ar. İşin iç yüzünü bilme.

i. 56a/11, 69a/08

isti' dād Ar. Bir şeyin kabulüne, kazanılmasına olan tabii meyil, kabiliyet. Akıllılık. Anlayışlılık.

i. 56a/09

istidlāl Ar. Dalalette bulunmasını isteme, ayartmaya çalışma.

i. 54b/05, 67a/06

isti' fāf Ar. Kötülükten, fena şeylerden, günahtan çekinme. Afiflik, namusluluk satma.

i. 67b/05

istiğfār Ar. Allah'tan, günahın bağışlanmasını isteme. "estağfirullah" deme. Tövbe etme.

i. 18b/09

istihkāk Ar. Hakkı olma, hak kazanma.

i. 68b/03, 109a/12

istihyā Ar. Haya etme, utanma.

i. 61b/13

istiltāf Ar. isti' tāf. Yardım ve merhamet dileme.

i. 68a/06

istinkāf Ar. Kabul etmeme, reddetme, yüz çevirme, vazgeçme.

i. 68a/08

'iṣyān Ar. İtaatsizlik, emre boyun eğmeme. Ayaklanma.

'i. 16a/03, 16b/17, 28a/08, 29a/08, 52a/11, 75a/10, 78b/09

'i.+ım 87a/04, 99a/10

'i.+ıma 99a/12

'i.+ımuz-cün 17b/12

iş Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma. Bir değer yaratan emek. Birinden istenen hizmet veya birine verilen görev.

i.+de 58b/11

i.+e 55a/09, 55b/03, 59a/03

i.+i 36b/03, 80b/10, 86a/01, 86b/12

i.+iñ 85a/17

i.+iñe 30b/07, 30b/13

i.+im 69a/07, 74a/17, 74b/07

i.+ler 58b/04

i.+midir 29a/08

i.+ümüz 17b/13

işār Ar. Yazı ile bildirme, haber verme.
i. 66a/02

işāret Ar. Bir şeyi gösterme. İz, alamet, nişan
18b/03

işbu Bu, özellikle bu.
i. 40a/07, 81a/13

işgāl Ar. Meşgul etme, işle uğraştırma. İşten alıkoyma. Tutma. Oyalama.
i. 64b/02

işhād Ar. Şahadet ettirme, şahit getirme, şahit olarak gösterme.
i. 56a/13

işid- bkz: işit-
i. 55b/08, 59b/02, 108b/02
i.-**difūz** 61b/11
i.+**e** 58b/11, 59b/04, 59b/08, 59b/10
i.+**icek** 60a/05, 101a/02
i.+**üñ** 86b/04

işit- Kulakla algılamak, duymak. Haber almak. Kendisine söylenilmek.
i. 29a/06, 76b/01, 86b/02
i.-**di** 95b/01
i.-**gil** 86b/07

işle- İşlemek. Bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek.
i.-**dik** 28a/08
i.-**dim** 84a/34

işrāk Ar. Güneşin doğması, doğarak etrafı ışıklandırması. Parlatma, ışıklandırma.
i. 18b/04, 55b/12

‘işret Ar. İçki. İçki içme, içki kullanma.
‘i. 58b/08
‘i.+**de** 68a/03, 110a/16
‘i.+**i** 97a/06

it- bkz: et-
i. 16b/02, 16b/03, 16b/05, 16b/07, 16b/09, 16b/10, 16b/11, 16b/12, 16b/13, 17a/05, 17a/07, 28a/04, 29a/18, 54a/08, 56a/01, 59a/07, 68b/04, 84b/11, 85a/07, 86a/07, 87a/03, 91a/10,

91b/13, 91b/14, 101a/10, 102a/11, 109b/22, 109b/23, 109b/26
i.-**düm** 109a/03
i.-**me** 86a/13
i.-**mezse** 94b/12, 94b/13
i.-**seler** 99a/06

itā‘at Ar. Boyun eğme; dinleme; alınan emre göre davranma.
i. 47a/02

itfā-yı kıyāmet Ar. Kıyamet günü söndürme, söndürülme.
i. 100b/08

iv- Çabuk davranmak, acele etmek. Çok istemek.
i.-**erem** 29b/03
i.-**ersüñ** 16a/04
i.-**irsem** 40b/05

iy Seslenme ünlemi.
i. 16a/08, 16b/14, 17b/15, 26a/03, 26b/02, 27a/08, 28a/05, 29a/08, 29a/17, 29b/08, 30a/01, 30b/05, 30b/05, 30b/06, 30b/07, 30b/13, 31a/03, 33a/02, 34a/01, 34b/01, 35a/01, 35b/11, 52a/08, 52a/12, 63a/01, 63b/12, 64a/04, 66a/10, 74a/13, 74b/05, 77b/14, 80b/11, 83a/14, 83b/01, 84a/20, 85b/10, 86a/05, 86b/07, 91b/13, 91b/16, 91b/18, 91b/22, 92a/05, 94b/04, 94b/07, 94b/07, 97a/10, 100a/15, 101b/08, 108a/18

izā Ar. Hiza, sıra. Zilzal suresi.
i. 39a/06, 45a/03

izācā’ Ar. Nasr suresi.
i. 42b/18

iz‘ān Ar. Anlayış, kavrayış, akıl. İtaat, söz dinleme, boyun eğme. Lüzumundan fazla ehemmiyet verme.
i.+**tı** 86b/12

izār Ar. Belden aşağıya mahsus örtü, peştemal.
i.+**ımdur** 54b/04

izn Ar. İzin, müsaade, ruhsat. Günahkar olma, günah işleme. Vazifesinden, işinden uzaklaştırma, kovma.
i. 30b/04

‘izz Ar. Değer, kıymet. Yücelik, ululuk. Güçlülük.

‘i. 84a/39

‘i.+im 57a/12

‘i.+iñ 84b/02

‘i.+üm 58a/10

‘**izzet** Ar. Değer, kıymet; yücelik, ululuk. Kuvvet, kudret. Hürmet, saygı; İkrâm, izaz.

‘i. 36a/12, 54b/04, 93b/04, 101b/03

‘i.+i 92a/02

‘i.+ler 61a/12

‘i.+lere 86b/03

‘**izzet-i da’vet** Ar. Ziyafet ikramı.

‘i. 36a/12

‘**izzet-i sa’âdet** Ar. Mutluluğun yücüsü.

‘i. 94a/19

K, Қ

ka’be Ar. Hicaz’da, Mekke-i Mükerrreme’de Harem-i Şerif’in hemen hemen ortasında bulunan kutsal bina. Müslümanların namaza başlarken yöneldikleri taraf.

k. 64a/03

k.+niñ 77a/10

k.+ye 77b/09

kābe kavseyn Ar. Hz. Muhammed’in göğes ağmasından sonra Allah’a iki yay boyu yaklaşması.

қ. 64b/10, 70a/10, 84b/23, 87b/15, 90b/10, 94b/05

ka’betullah Ar. Kabe’nin bir başka adı.

k. 91a/20

k.+iñ 107b/01, 107b/02, 107b/04, 107b/06, 107b/08, 107b/10, 107b/12, 107b/14

ka’be-i vaşl Ar. Kabe’ye ulaşma.

85b/01, 100a/13

қabr Ar. Mezar.

қ.+de 33a/08, 33a/14

қ.+e 73b/01, 94a/05

қ.+imüz 70b/05

қ.+iñ 87a/12

қ.+ini 104a/02

қ.+iñi 27a/13

қ.+üñde 26b/14

қabu bkz: қапу

қ. 48b/03, 49b/15

қ.+ların 109b/08

қ.+ña 69b/02, 84a/35, 85a/19, 87b/11, 103b/12

қ.+ñda 70a/01, 83b/10

қ.+ndur 52a/05

қ.+sın 81a/14

қ.+sına 66b/06, 102a/03

қ.+sında 83b/15

қabile Ar. İptidai ve göçebe insanlarda, aynı soydan sayılan ve bir başa itaat eden insan topluluğu, boy.

қ. 58a/03

қabuğ Kabuk. Bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkilere karşı koruyan, kendiliğinden oluşmuş sertçe bölüm, kısır.

қ.+ı 48b/01, 48b/02

қabül Ar. Alma. İçeri alma. Razı olma. Alıp kullanma. Bir şeye sahip olmak için söylenen son söz.

қ. 16b/02, 17a/09, 25b/05, 34a/02, 58a/01, 63a/02, 84a/29, 85a/05, 87a/03, 102a/11, 105b/05

қacan Ne zaman, ne zaman ki, her ne zaman, vaktâki, nasıl, ne suretle, ne vakit.

қ. 52b/02, 59b/08, 60b/11, 75b/04, 86b/13

қac- Hızla koşup bir yere saklanma. Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, firar etmek.

қ.-ar 83a/09

қ.-arlar 53a/07

қadar Ar. Miktarında, ölçüsünde, derecesinde. ... dek, ... değın. Denli. Gibi.

қ. 37b/17, 38b/11, 45a/03, 94b/05

қ.+dır 93a/11

қad- bkz: қат-

қ. 92b/13

қadd-i zāt Ar. Kişinin boyu.

қ. 46b/01

ḳadd-i bālā Ar. Uzun boy.

ḳ. 61a/07

ḳadd-i ṣādıḳı Ar. Doğru sözlü.

ḳ. 36b/15

ḳadeḥ Ar. Bardak; küçük bardak, içki bardağı.

ḳ.+ler 68a/01

ḳadeḥ bkz: ḳadeḥ

ḳ.+ler 110a/12

ḳadeḥ-i nūr-ı ṣarāb Ar. Şarap kadehi.

ḳ. 68a/02, 110a/13

ḳadem Ar. Ayak. Adım. Yarım arşın uzunluğunda bir ölçü. Uğur.

ḳ.+iñ 85a/10

ḳādi Ar. Yapan, yerine getiren.

ḳ. 16a/04, 16a/07, 102a/04

ḳādi'l-ḥacāt Ar. Herkesin dileklerini, isteklerini yerine getiren Allah. Şeriat hakimi.

ḳ. 101a/09

ḳadīr Ar. Tükenmez kudret sahibi olan Allah.

ḳ. 108a/05

ḳādir Ar. Kudret sahibi; kudretli, kuvvetli, güçlü. Allah.

ḳ. 67a/07

ḳ.+ün 68b/05

ḳādirū Ar. Abdülkadir-i Geylani Tarikatinden olan kimse.

ḳ.+sin 109a/14

ḳadr Ar. Değer, itibar. Onur, şeref, haysiyet; meziyet. Rütbe, derece.

ḳ. 95a/11

ḳ.+iñi 35b/04, 84a/04

ḳadr-i mertebe Ar. Derece, değer.

ḳ. 99b/06

ḳaf Osmanlı alfabesinin yirmi dördüncü harfi olup; “ ebced ” hesabında yüz sayısının karşılığıdır.

ḳ. 90b/11, 94b/05

ḳafā Ar. Kafa, baş.

ḳ. 85a/01

ḳ.+dan 55a/05

ḳ.+sından 56b/02

ḳafā-dar Ar. Kafaca birbirine denk olan arkadaş.

ḳ.+uñ 90b/08

ḳāfir Ar. Hakkı tanımayan, bilmeyen. Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan. Küfreden. İyilik bilmeyen, nankör.

k. 32b/12, 38b/09, 70b/12

k.+i 108b/11, 108b/13

k.+ler 67b/11, 108b/01

k.+iñ 67a/08

ḳāfir Ar. Uzak Doğu'da yetişir bir çeşit taflandan elde edilen ve hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanan, ıtırı kuvvetli bir madde.

k. 68b/09, 110a/02

k.+dan 66a/11

ḳāḡıṭ Far. Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak.

k. 46a/14

ḳahhār Ar. Ziyadesiyle kahreden, kahredici; yok edici, batırıcı. Allah'ın sıfatlarındandır.

ḳ. 67a/07

ḳahr Ar. Zorlama, zorla bir iş gördürme. Üstün gelerek mahvetme, helak etme, batırma, ezme. Çok kederlenme, çok üzüntü duyma.

ḳ. 96a/04

ḳ.+ına 37a/04

ḳ.+iñda 74b/09

ḳahrol- Ar. – Tr. Kahrolmak. Çok üzülmek, içlenmek.

ḳ.- a 37a/06

ḳahṭ Ar. Kıtlık, kuraklık; kuraklıktan dolayı mahsulün yetişmemesi.

ḳ.+den 17a/12

ḳahve Ar. Kök boyasıgillerden, sıcak iklimlerde yetişen bir ağaç. Bu ağacın meyvesinin çekirdeği. Bu çekirdeklerin kavrulup çekilmesiyle elde edilen toz. Bu tozla hazırlanan içecek. Şarap.

ḳ. 39a/01

ḳā'ide Ar. Esas, temel. Usul, nizam, yol, kural. Taban. Ayaklık. Yaprakların köke birleştiği yer.

ķ.+m 70a/03

ķā'im Ar. Ayakta duran, ayakta bulunan. Birinin yerini tutan, birinin yerine geçen. Namaz kılan, vaktini namaz kılmakla geçiren. Bir işte sebat eden.

ķ. 33a/02, 68a/11, 80b/11, 108a/21, 108a/25

ķā'ināt Ar. Var olan Şeylerin cümlesi, hepsi, yaratıklar. Dünya.

k. 91b/05, 94b/07

k.+a 28b/14

ķāl Ar. Söz, laf.

ķ. 82b/01, 82b/02, 82b/03, 82b/04, 82b/05, 82b/06

ķal- Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek. Zaman, uzaklık veya nicelik belirtilen miktarda bulunmak.

ķ.-a 31a/07, 96a/06, 96a/06

ķ.-an 30b/12

ķ.-asıñ 53a/12

ķ.-dı 99b/04

ķ.-dim 85b/01

ķ.-dıķ 71b/15, 71b/17, 72a/07, 72a/11

ķ.-maya 38b/03

ķ.-maz 71a/06, 75b/04

ķ.-muş 59a/11

ķ.-sa 71a/07, 71a/08, 71a/12, 71a/16, 71b/04, 71b/08, 71b/12

ķ.-ur 33a/16, 83a/08, 83a/12

ķ.-urđı 71a/07, 71a/08, 71a/12, 71a/16, 71b/04, 71b/08, 71b/12

ķ.-ursa 94a/03

ķ.-ırlar 108b/01

ķ.-ırsam 85b/18

ķ.-ıardur 69b/08

ķalb Ar. Yürek. Yürek hastalığı. Gönül. Her Şeyin ortası, ehemmiyetli, alıcı noktası.

ķ.+ime 71b/14

ķ.+imi 81b/10

ķ.+imüzde 80b/09

ķ.+imüze 67b/02

ķ.+iñüz 33b/14

ķaldır- Bulunduğu yerden almak. Yukarı doğru hareket ettirmek. Yükseltmek.

ķ.-asın 37b/08

ķalk- Gitmek üzere yerinden ayrılmak. Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak. Uyanarak yataktan ayrılmak.

ķ. 34a/01, 63a/01

ķ.-ana 109b/12

ķamer Ar. Ay.

ķ. 25a/07, 68a/06

ķamer ü Şems Ar. Ay ve güneş.

ķ. 68a/06

ķāmil Ar. Bütün, tam, noksansız eksiksiz. Kemale ermiş, olgun. Yaşını başını almış, terbiyeli, görgülü, pişmiş kimse. Alim, bilgin, geniş bilgili.

k. 80a/16, 86b/10, 86b/11

ķamu Halk hizmeti gören devlet organlarının tümü. Bir ülkedeki halkın bütünü, halk, amme. Hep, bütün.

ķ. 28b/14, 29a/09, 29a/11, 29b/11, 36b/05, 40b/10, 52b/08, 53b/01, 53b/02, 53b/04, 53b/12, 54a/02, 65a/03, 65a/07, 65b/01, 65b/10, 66b/05, 68a/04, 78a/17, 81a/05, 83b/09, 83b/11, 84a/19, 84b/02, 86a/15, 86b/01, 86b/10, 90a/01, 91a/18, 91b/05, 93a/10, 95a/03, 96b/09, 96b/10, 99b/03, 100b/09, 101a/13, 110a/16

ķ.+dan 65b/05

ķ.+ları 29b/06

ķ.+nuñ 91b/15

ķ.+sun 86b/01

ķ.+sını 101a/11

ķ.+ya 84b/29, 85b/15

ķān Ar. Maden ocağı, maden kuyusu. Bir Şeyin menbaı, kaynağı.

k. 17b/15

k.+ı 18a/13, 32b/11, 36a/09, 84b/13, 92a/04

k.+ın 28a/08

k.+sın 35b/01

ķan Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama

görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı. Soy.

ķ. 47a/03, 61a/11, 70b/05, 81b/10

ķ.+1 55a/02, 72b/01

ķāñ-i ferdā Far. Ahiret kaynağı.

k. 30a/10

ķān-ı hidāyet Ar. Hak yolunun kaynağı.

k. 28b/12

ķān-ı muştafā Hz. Muhammed'in özü, cevheri.

k. 91b/16

ķan- Söylenilen sözün, anlatılan konunun doğruluğuna inanmak. Tatlı sözlere aldanmak. Bir gereksinimini, bir isteğini yeteri kadar karşılamış olmak, doymak.

ķ.-dı 36b/05

ķ.-dır 28b/15

ķ.-ub 93b/07, 94a/12

ķ.-ur 77a/02

ķana- Vücudun herhangi bir yerinden kan akmak, kan gelmek, kan kaybetmek.

ķ.-rsa 48b/04

ķanad Kanat. Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.

ķ.+1 65a/10

ķanda Nerede, nereye.

ķ. 35b/04, 71b/02

ķ.+dur 64a/07

ķandil İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı. Kandil gecesi.

ķ.+e 57b/03

ķandur- Kandırmak.

ķ.-ur 61b/02

ķanı Hani, nerede.

ķ. 56b/09, 56b/10, 60b/01, 61a/06, 61a/07, 61a/08, 61a/08, 61a/09, 61a/09, 61a/09, 61a/10, 61a/11, 72b/09, 100b/13, 100b/13, 100b/15, 101a/08

ķāñi bkz: ķāñi

k.+süñ 17a/02

ķāñi Ar. Kanaat eden, yeter bulup fazlasını istemeyen. İnanmış, kanmış.

ķ. 86b/09

ķankı Hangi.

ķ. 43b/04

ķantaryon Rum. Kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki.

ķ. 44b/09

ķap- Birdenbire yakalayarak, çekerek almak. Koparmak, kıstırmak. İştirir işitmez veya görür görmez bellek ve öğrenmek.

ķ.-ar 72b/08

ķapu Kapı. Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı.

ķ.+da 30b/12, 100b/12

ķ.+daki 30b/09

ķ.+ların 60a/09

ķ.+ñ 31a/05

ķ.+ña 16a/04, 16a/06, 17b/11, 26a/03

ķ.+ñda 29a/18, 53b/05, 99a/09

ķ.+ñdan 16a/04, 36b/14

ķ.+sı 58b/07

ķ.+sın 77a/01

ķ.+sına 16a/05, 60b/05

ķ.+sında 59b/05, 95a/06

ķ.+sını 57b/01, 57b/02

ķ.+ya 30a/05, 30a/06

ķār Ar. İş güç, iş. Kazanç.

k. 75a/12

k.+ım 72a/14

k.+um 69b/04

ķar-ı mine'l bın Ar. Yapılan iş, kazanç üzerine.

ķ. 97b/09, 98a/02

ķar- Karmak, birbirine katmak. Toz durumundaki bir şeyi sıvı ile karıştırarak çamur veya hamur durumuna getirmek.

ķ. 42b/07

ķ.-ub 41a/17, 44b/18

ķara En koyu renk, siyah, ak, beyaz karşıtı.

ķ. 16a/08, 29a/02, 34b/03, 39a/08, 40a/07, 44b/05, 47a/05, 48b/06, 57a/03, 57a/08, 66b/06, 70a/16, 72b/05, 78b/07, 85b/17

ķ.+dır 85a/05

ķ.+dur 40b/17

ķ.+lar 81a/10, 107b/11

ķ.+sına 31a/04, 99a/12

ķaranlık Işık olmama durumu. Üzüntü, sıkıntı, perişanlık.

ķ. 47a/02

ķaran(lık) bkz: ķaranlık

ķ.+dur 64a/02

ķarār Ar. Durma. Rahat.Devamlılık, süreklilik. Ölçülülük. Tahmin. Tam ölçü, ne az, ne çok. Neticeye bağlama.

ķ. 31a/07, 38b/03, 39a/04, 95a/06

ķ.+ım 75b/04

ķ.+um 72b/04

ķarār-ı şabr Ar. Katlanma.

ķ. 106a/13

ķarar- Rengi karaya dönmek, siyahlaşmak. Işık sönmek, kısılmak veya gücü azalmak.

ķ.-muş 75a/10

ķaravaş Savaşta tutsak edilen veya satın alınan ve sahibinin üzerinde tam bir kullanma hakkı bulunan kadın, kul. Cariye, hizmetli.

ķ.+ın 29a/08

ķ.+um 54b/07

ķardaş Aynı anne babadan doğmuş veya anne babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı. Aralarında değer verilen ortak bir bağ bulunanlardan her biri.

ķ. 25a/13, 25a/13, 53a/07

ķ.+lar 83a/06, 83a/08, 83a/09

ķ.+ıñuz 105a/05

ķarı Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın, eş, refika, zevce. Kadın. Yaşlı, ihtiyar.

ķ. 39a/15

ķarındaş bkz: ķardaş

ķ.+a 70a/12

ķ.+um 30b/07

ķarışdur- Karıştırmak.

ķ.-ub 44b/07 **ķarīb** bkz: ğarīb

ķ. 25a/12

ķar-ı fenār Ar. Fener tutan.

ķ. 94b/14

ķarībān Ar. – Far. Kimsesiz, zavallı, garip.

ķ.+a 70a/14

ķarşu Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi. Ön, kat, huzur. Karşıt, zıt, muhalif.

ķ. 46b/09, 57a/05, 92a/04

ķārūn İsrail’de zenginliğiyle meşhur olan bir insan, Krezüs. Çok zengin kimse.

ķ. 42b/13

ķaşaş Ar. Bildirme, anlatma, hikaye etme. İz sürme.

ķ. 55a/11, 55a/12, 55a/14

ķaşd Ar. Niyet, kurma. Bile bile yapma. Bir işe bilerek, isteyerek girişme. Dövme, öldürme, yaralama gibi işlere kalkışma.

ķ. 56b/03, 60b/11

ķ.+ı 109b/05

ķaşd-ı a’ dā’ Ar. Düşmanların kasdı.

ķ. 81b/06

ķāsım Ar. Taksim eden, ayıran, bölen. Hz. Muhammed.

ķ. 33b/08

ķāşır Ar. Kısa.

ķ.+dur 27a/10

ķaş Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.

ķ.+larıñ 64b/10, 94b/06

ķ.+larıñ 90b/10

ķāşāne Far. Mükemmel ev, köşk, malikane. Yuva.

k.+si 17b/05

ķāşif-i luţf Ar. Güzellik keşfeden.

k. 29a/18

ķat Bir yapıda iki döşeme arasında yer alan daire veya odaların bütünü. Bir yüzey üzerine az veya çok kalın bir biçimde, düzgün olarak yayılmış bulunan şey. Üst üste konulmuş

şeylerden her biri, tabaka. Giyeceklerde takım. Huzur. Makam, mevki.

ķ. 38b/04, 67a/04, 71a/06, 100b/10, 100b/10

ķ.-**ina** 60b/08

ķ.-**inda** 25b/05, 86a/06

ķ.-**larına** 96a/03

ķať- Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak. Bir araya getirmek.

ķ.-**a** 43a/12

ķ.-**ma** 31a/02

ķ.-**maz** 25b/02

ķ.-**ub** 43a/10

ķat- bkz: ķať-

ķ.-**ub** 38a/05

ķať Ar. Kesme, kesilme; biçme. Halletme, karar verme, sona erdirmeye, bitirme.

ķ. 35a/06

ķatı Çok, çok ziyade, pek, şiddetli, iyice, sıkı, sıkı sıkı, gayret. Ağır, acı. Haşın, şiddetli, sert, kırıcı.

k. 26b/09, 30b/06, 34a/14, 44a/02, 56a/06, 62b/03, 87a/02, 91b/10, 92b/04, 106a/01

ķ.-**dur** 67b/12

ķatib Ar. Kitabet eden, yazan, yazıcı; usta yazıcı.

k. 80a/16

ķatib-i bendeñi Ar. Yazıcı kul, köle.

k. 85b/05

ķatibi Ar. Yazıcı.

ķ.-**i** 25b/09, 97a/10

ķatlan- Hoş olmayan bir duruma, güç şartlılara dayanmak, tahammül etmek.

ķ.-**maz** 59a/01

ķatran bkz: ķatrān

ķ. 34a/10

ķatrān Ar. Organik maddelerden kuru damıtma yoluyla elde edilen, sıvı yağ kıvamında, kara renkte, ağır, is kokulu, suda erimeyen bir madde.

ķ. 61b/06, 63a/11

ķatre Ar. Damla, damlayan şey.

ķ. 16b/15, 67a/01

ķatre-i nuşf Ar. Yarım damla.

ķ. 86a/13

ķavl Ar. Lakırdı, söz.

ķ.-**e** 61b/12

ķavm Ar. İnsan topluluğu.

ķ. 83a/09

ķavm u ķardař Ar. – Tr. Kardeş kavimler.

ķ. 83a/09

ķavm-i dār Ar. – Far. Savaş kavmi.

ķ. 94a/18

ķavm u ķabile Ar. İnsan kavmi.

ķ. 58a/03

ķavseyn İki kavis. Kabe kavseyn: “ iki kavis arasındaki mesafe ” Mirac gecesinde Hz. Muhammed’in Cenab-ı Hakk’a olan yakınlık derecesinden kinaye.

ķ. 64b/10, 90b/10, 94b/05

ķ.-**e** 84b/23

ķ.-**sin** 70a/10

ķavvāl Ar. Çok söyleyen, geveze, çalçene, çenesi düşük. Sözü yerinde söyleyen, taşı gediğine koyan, laf ebesi. şarkıcı.

ķ. 36b/15

ķaya Büyük ve sert taş kütlesi.

ķ. 42b/02

ķayd-ı řevķ Ar. Arzunun bağı.

ķ. 63b/08

ķayna- Bir sıvı, sıcaklığı belli bir dereceyi bulduğunda buhar durumuna geçerek fokurdamak. Yiyecek, içecek pişmek, haşlanmak.

ķ.-**dı** 67b/14

ķ.-**yub** 70a/11

ķ.-**ymca** 85a/01

ķayyūm Ar. Baki ve kaim olan, ezeli manasındadır. Allah.

ķ. 44a/11

ķayır- Koruyarak başarısını sağlamak, elinden tutmak, himmet etmek. Birini, başkalarının veya işin zararı pahasına tutmak. Birine haksız yere kolaylıklar sağlamak, iltimas etmek.

ķ.-maz 106a/03

ķazā Ar. Olacağı ezelden Cenab-ı Hak tarafından takdir olunan şeylerin vukua gelmesi. Davaları görme işi, hüküm, hüküm verme. Tehlike. Hadise, vukuat.

ķ.+yı 104a/12

ķebāb Ar. Doğrudan doğruya ateşte veya kab içerisinde pişirilen et. Ateşte alazlanarak veya kavru olarak pişirilen her türlü nesne.

k. 78b/04

ķebā'ır Ar. Büyük günahlar.

k.+den 30a/11

ķedi Kedigillerden, köpek dişleri iyi gelişmiş, kasları çevik ve kuvvetli evcil, küçük memeli hayvan, pisik.

k. 44a/05, 48b/01

ķef Ar. Osmanlı alfabesinin yirmi beşinci harfi olup " ebced " hesabında yirmi sayısının karşılığıdır.

k. 90b/11

k.+i 94b/05

ķefere Ar. Kafirler, hakkı tanımayanlar, hak dinini inkar edenler, Müslüman olmayanlar.

k.+si 39a/13

ķeffāret Ar. Bir günaha karşı tutulmak üzere yapılan veya tutulan şey.

k.+dür 107b/08

ķeff-i gül-gün Ar. – Far. Pembe elli.

k. 55b/03

ķelām Ar. Söz, lakırdı. Söyleyiş, nutuk. Dil, lehçe. Allah'dan ve Allah'ın birliğinden bahseden ilim. Kuran.

k. 26b/01, 84b/22

k.+ı 64a/02, 94a/14

k.+uñ 91a/19

ķelāmullah Ar. Allah'ın sözü. Kuran.

86b/14

ķemter Far. Daha aşağı, aşağıda bulunan, hakir, itibarsız. Eksik, noksan.

k. 18a/14, 27a/12, 58a/07

k.+i 99b/02

ķemāl Ar. Olgunluk, yetkinlik, tamlık, eksizlik. En yüksek değer, mükemmellik; değer.

k. 92a/05

k.+iñ 29a/16, 29b/13, 78a/19, 94b/03

k.+üñ 40a/02

ķemāl-i mahz-ı şefkat Ar. Tam, halis şefkat.

k. 56b/11

ķemāl-i refer-i gül Ar. Gülün olgunluğu.

k. 85a/14

ķemāl-i 'ilm Ar. Eksiksiz bilgi.

k. 96a/11

ķemālāt Ar. İnsanın, bilgi ve ahlak güzelliği bakımından olgunluğu.

k.+ın 64b/06

k.+ıyla 64b/05

k.+uñ 84b/02

ķemān Ar. Yay. Kavis. Keman.

k.+ı 94b/04

k.+ında 94b/06

ķemīn Ar. Pusuya gizlenmiş adam.

k. 18a/14

ķendi İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, zat. Kişiler üzerinde direnilerek durulduğunu anlatan bir söz. Bir işte başkalarının etkisi bulunmadığını belirten bir söz.

k. 16a/06, 25b/07, 75b/09, 85a/04

k.+si 25b/08

k.+ñe 48b/11

ķendü bcz: kendi

k.+ñe 38b/02

ķerāmet Ar. Kerem, bağış. İkram, ağırlama. Velilerin lüzumu anında gösterdikleri fevkalade hal. Ermişçesine yapılan iş, hareket veya söylenen söz, fikir.

k. 16b/13, 84a/01, 91a/05

k.+den 110a/05

ķerbelā Ar. Irak'da İmam Hüseyin'in şehid edildiği ve türbesinin bulunduğu yer.

k.+dur 36b/13

k.+nuñ 70b/04, 70b/06

k.+nuñda 70b/14

kerem Ar. Asalet, asillik, soyluluk. Cömertlik, elaçıklığı, lütuf, bağış, bahşiş.

k. 16b/02, 16b/13, 17b/15, 29a/05, 35b/01, 36b/02, 52a/12, 70a/04, 80b/02, 80b/04, 80b/08, 84a/31, 92a/04, 92a/04, 99b/01

k.+den 101a/06

k.+iñle 17a/11

k.+le 16b/09, 101b/06

k.+ler 16b/13, 17a/07, 28a/08, 35b/01

k.+siñ 99b/03

kerem-i hazret-i ‘alî Ar. Asalet sahibi Hz. Ali.

k. 81b/14

keri Ar. Kerre. Defa, kez.

k. 48b/06

kerîm Ar. Kerem sahibi, cömert. Ulu, büyük.

k. 92a/09

k.+i 25b/14, 93b/12

kerîm-i dü-cihâneyn Ar. – Far. İki cihanın büyüğü.

k. 70a/11

kerîm-i zü’l-celâlî Ar. Ululuk sahibi Allah.

k. 92a/05

kerre Ar. Defa, kez.

k. 18b/04, 18b/05, 18b/09, 18b/10, 27a/13, 37a/06, 37a/11, 38a/06, 38a/09, 39a/02, 46a/01, 46b/04, 47a/01

kervân-sarây Far. Ana yollarda kervanların konaklaması için yapılan büyük han.

k.+dur 83a/07

kes- Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak. Kesici bir araçla yaralamak. Son vermek, gidermek. Bir şeyden yoksun bırakmak, vermemek.

k.-eyin 25a/11

k.-medi 55a/05

k.-mişler 76b/13

k.-üb 44b/06

kesb Ar. Çalışıp kazanma. Edinme, peydahlanma.

k. 64a/09, 66b/01

kesik Kesilmiş olan.

k. 39a/14, 70b/08

kesil- Kesme işi yapılmak.

k.-dikden 39a/02

k.-e 48b/04, 48b/05, 48b/07

k.-ince 43a/13

k.-messe 48b/04

k.-mezse 37b/17

keşir Ar. Çok çok olan, bol.

k.+em 70a/02

keskin Çok kesici, iyi kesen.

k. 44b/18

keşret-i gâys Ar. Bereket. Bol yağmur.

k. 17a/13

keşret-i ‘işyân Ar. İsyân bolluğu.

k. 17b/12

keşf Ar. Açma, meydana çıkarma. Gizli bir şeyi bulma. Bir sırrı öğrenme. Bir şeyin olacağını önceden anlama. Allah tarafından ilham olunma.

k. 64a/05, 64b/12, 68b/11, 110a/05

keşşâf Ar. Çok keşfeden, edici, gizli bir şeyi meydana çıkaran. Sırları çözen. İzci.

k. 68b/11, 110a/06

kevkeb Ar. Yıldız.

k. 64b/02

kevn Ar. Olma. Var olma, varlık, vücut.

k.+ân 40a/03

kevneyn Ar. Cismani ve ruhani alem. Dünya ve ahiret.

k.+sin 87b/15

k.+siñ 70a/10

kevşer Ar. Maddi ve manevi çokluk; kalabalık nesil. Cennet’te bir havuzun adı. Kuran-ı Kerim’in 108. Suresi.

k. 33a/05, 36a/08, 40a/09, 80b/14, 101b/15

k.+im 102a/01

k.+inden 99b/02

k.+ine 28b/15

kevşer-i kâfûr Ar. İtirlî kevser.

k. 68b/09, 110a/02

kevşer-i ʿuzemâ Ar. Şerefli, onurlu büyükler.

k. 50b/18

key- bkz: giy-

k.-seler 84a/11

k.-sün 57a/08, 57a/09, 57a/10

kez Bazı sayı sıfatlarıyla birlikte kullanılarak bir olayın ve olgunun her bir tekrarlanışını bildiren söz, defa, kere, sefer.

k. 34a/14, 35a/07, 37a/05, 54a/09, 56a/02, 62b/03, 65a/06, 65a/08, 65a/09, 68a/12, 101a/12

kezzeb Ar. Kezzâb. Çok yalan söyleyen, pek yalancı.

k.+ân 50a/03, 50a/03, 50a/05, 50a/06

kıç Kıç. Kuyruk sokumu bölgesi, kaba et, kaba but, popo, makat. Arka bölümde olan. Bacak, ayak.

ķ.+ından 67a/09

kıl Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı. Keçi tüyü. Keçi tüyünden yapılmış veya dokunmuş olan.

ķ.+ları 108b/09

ķ.+larından 108b/17

kıl- Etmek, yapmak.

ķ. 16a/10, 16a/11, 16b/08, 16b/08, 16b/09, 16b/09, 16b/13, 16b/15, 17a/06, 17a/07, 17b/06, 17b/13, 17b/15, 26a/02, 26b/11, 29a/05, 29a/18, 52a/12, 56a/11, 58a/01, 59a/08, 59b/01, 60a/06, 60a/07, 66a/04, 68b/01, 69b/03, 70a/06, 72a/13, 83b/06, 84a/31, 85a/18, 85b/05, 86a/05, 86a/07, 86a/09, 86a/16, 86b/09, 87a/12, 87a/13, 90b/16, 91a/10, 91b/22, 92a/07, 92a/13, 94b/09, 101b/02, 101b/08, 109a/10

ķ.-a 69a/03, 108b/17

ķ.-am 59a/03, 83b/14, 84a/22, 95a/09, 95b/07

ķ.-an 84b/31

ķ.-anlar 91a/20

ķ.-anın 81a/12

ķ.-asın 38b/03, 95b/09

ķ.-aya 28a/01

ķ.-dı 28b/14, 30b/03, 55b/05, 67b/05, 67b/05, 70b/10, 80b/02, 84b/02, 95a/04, 105b/12

ķ.-dığı 53a/02

ķ.-dıđuñ 26b/14

ķ.-dıķ 84a/02

ķ.-dım 32b/04, 74b/11, 84a/33, 101a/11

ķ.-dıñ 17a/05, 25b/03, 25b/05, 25b/07, 25b/09, 25b/11, 25b/12, 84b/26

ķ.-duñ 84b/22

ķ.-ib 56a/11, 87a/16

ķ.-ibduñ 59a/06

ķ.-iruz 66b/10

ķ.-isar 92b/07

ķ.-ma 58a/09, 60a/08

ķ.-maķ 27a/05

ķ.-mañ 68b/03, 109a/12

ķ.-maya 46b/05

ķ.-mayan 81a/10

ķ.-maz 80b/04, 80b/08

ķ.-sa 59b/04

ķ.-sañ 106a/03

ķ.-sun 84a/28

ķ.-sunlar 92a/08

ķ.-ub 28b/14, 64b/06

ķ.-ur 65a/13, 84a/26

ķ.-urđı 95a/05

ķ.-ursam 84a/25

ķ.-urız 61b/13

ķır- Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak. İri parçalara ayırmak. Belirli bir biçimde katlamak. Öldürmek, yok olmasına neden olmak.

ķ.-dılar 74a/05

ķırâ'ât Ar. Okuma; devamlı ve düzgün okuma.

ķ.+da 86b/13

ķırķ Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 40 ve XL rakamlarının adı.

ķ. 50a/11, 67b/09

ķırķlar Kırk kişilik evliya topluluğu.

ķ. 81b/12

ķıřaş Ar. Öldüreni öldürme, yaralamayı yaralama cezası.

ķ. 54b/02

ķısmet Ar. Bölme, pay etme, hisseler ayırma. Talih, nasip, kader.

ķ. 65a/01

ķıyāmet Ar. Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.

ķ. 33a/08, 60a/08, 81a/07, 93a/12, 99a/13

ķ.+de 25a/02, 25a/04, 25a/15, 33a/06, 33a/10, 68b/12, 81a/01, 85b/09, 85b/14, 100b/08, 110a/07

ķ.+deñ 25b/12

ķ.+e 64b/12

ķıyās Ar. Bir şeyi başka başka bir şeye benzeterek hüküm verme, bu yolda verilen hüküm, bir tutma. Karşılaştırma.

ķ. 56a/01, 86a/01

ķız Dişi çocuk.

ķ. 38a/08, 83a/09

ķ.+ı 25a/15

ķızıl Parlak kırmızı renk.

ķ. 38a/04, 57a/03, 57a/10, 58b/07, 76b/14, 93a/05

ķi Far. Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz. Özneyi, tümleci güçlendirerek cümlenin temel bölümüne bağlayan bir söz. Öyle, o kadar, o denli vb.nden sonra, kullanıldığı cümleye güç katan bir söz. İkinci cümledeki yargının birincideki hareketin yapılışı sırasında görülerek şaşıldığını bildiren bir söz. İki cümlede anlatılan durumların uyumsuzluğunu bildiren bir söz. Yakınma, kınama vb. duygular anlatmak için bir cümlenin sonuna getirilen bir söz. Bir soru cümlesinin sonuna getirildiğinde şüphe veya endişe anlatan bir söz. Bazı kelimelerin sonuna bir ek gibi eklenerek birtakım zarflar, yeni edatlar oluşturan bir söz.

k. 18a/01, 18a/02, 18b/08, 18b/13, 26a/06, 26b/07, 26b/10, 26b/14, 26b/15, 28b/14, 29a/06, 29a/10, 29b/06, 29b/09, 29b/10, 30b/05,

30b/08, 30b/14, 31a/05, 31a/07, 33a/11, 33a/13, 33a/14, 33a/15, 33a/17, 34a/06, 34b/02, 34b/05, 36a/13, 37b/08, 38a/06, 40b/11, 40b/23, 43b/02, 45a/02, 46b/01, 52a/03, 53a/04, 53a/07, 53a/11, 53a/12, 54a/04, 54a/09, 54b/08, 54b/09, 54b/10, 54b/12, 55a/01, 55a/09, 55a/12, 55b/04, 55b/12, 56a/05, 56a/08, 56b/03, 56b/09, 57a/04, 57a/06, 57a/07, 57a/08, 57b/07, 57b/12, 58a/07, 58a/08, 58a/11, 58b/01, 58b/04, 58b/06, 58b/07, 58b/10, 59a/01, 59a/09, 59a/10, 60a/01, 60a/02, 60a/08, 60a/11, 60b/01, 60b/02, 60b/06, 60b/07, 60b/12, 61b/10, 61b/11, 63a/06, 63b/11, 63b/13, 65b/01, 65b/14, 66a/04, 66a/08, 67a/07, 67a/11, 67a/12, 67b/03, 67b/04, 67b/05, 67b/07, 67b/08, 68a/06, 68a/11, 68b/02, 68b/05, 68b/06, 68b/07, 68b/11, 68b/12, 69a/02, 69a/05, 69a/12, 69a/13, 69b/08, 69b/13, 69b/14, 72a/13, 72b/06, 78b/01, 83a/01, 83a/02, 83b/16, 83b/17, 84a/22, 84a/25, 84a/33, 84b/09, 84b/10, 84b/16, 84b/17, 84b/22, 84b/26, 86a/05, 86a/06, 86a/08, 86b/08, 87a/12, 87a/14, 90a/05, 90b/04, 90b/05, 91a/08, 92b/02, 92b/05, 93a/01, 93b/10, 93b/16, 94a/03, 94b/13, 97a/10, 99b/06, 100b/09, 101a/01, 101a/09, 101a/11, 107b/01, 107b/02, 107b/03, 107b/04, 107b/05, 108b/06, 109a/01, 109a/09, 109a/11, 109a/14, 109a/15, 109a/16, 110a/07

ķibār-ı kelām Ar. Büyük ulu sözler. Kuran-ı Kerim.

k. 26b/01

ķibir bkz: ķibr

k.+den 96b/08

ķibr Ar. Büyüklük, ululuk. Büyüklük taslama, yüksekten bakma.

k.+ıyyet 67b/11

ķibriyā Ar. Azamet. Cenab-ı Allah'ın azameti ve kudreti, her cihetle büyüklüğu.

k. 36a/09, 36a/13, 54b/03, 81b/07

k.+nuñ 16b/12

ķim “ Hangi kişi? ” anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz. Ki.

k. 16a/05, 26b/06, 26b/07, 26b/08, 29a/01, 29a/05, 29b/04, 29b/12, 30a/02, 30b/03, 33a/15, 34a/02, 34a/05, 35b/09, 38b/08, 39b/10, 40a/01, 40a/03, 40a/04, 40b/06, 40b/20, 53a/01, 54a/11, 54a/12, 54b/07, 55a/06, 55b/06, 55b/07, 56a/08, 56b/01, 56b/09, 56b/10, 56b/12, 56b/13, 57a/05, 57a/09, 57a/11, 57a/12, 57b/02, 58a/04, 58a/08, 58a/11, 58b/09, 58b/12, 59a/02, 59a/06, 59a/11, 59b/06, 59b/08, 60a/01, 60b/02, 60b/03, 60b/11, 61b/05, 61b/07, 61b/13, 63a/02, 63a/05,

64a/04, 64b/03, 65a/05, 65a/12, 65b/02, 65b/11, 66a/02, 66a/05, 66a/07, 66a/09, 66b/02, 66b/03, 66b/04, 66b/06, 66b/07, 66b/09, 67b/12, 68a/05, 68a/08, 68b/04, 69a/01, 69a/04, 69a/06, 69b/11, 72b/08, 83b/17, 84a/37, 84a/38, 92b/08, 93a/09, 93b/11, 93b/12, 93b/15, 95a/07, 95a/11, 95b/10, 96a/10, 96b/01, 96b/02, 96b/03, 96b/04, 96b/05, 99b/02, 99b/03, 99b/07, 105a/05, 107b/15, 108b/02, 108b/15, 108b/18, 109a/02, 109a/13, 110a/18

k.+dür 30a/01, 68a/05, 73b/02, 110a/18

k.+i 53a/10, 77a/02

k.+in 84a/16

k.+iñ 60b/10

k.+ine 84b/24

k.+isi 77a/02, 77a/05, 77a/06

k.+isin 60b/09

k.+sün 30b/05

k.+üñ 61b/12

ķim bkz: kim

ķ. 63a/03

kimesne bkz: kimse

k. 37a/05

ķimse Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

k. 39b/09, 61a/03, 106a/03

k.+den 52a/02, 53a/06

k.+ler 75b/05

k.+leriñ 102a/05, 102a/09

k.+ye 37b/07, 71a/06

k.+yi 101b/12

ķirāmen ķatibi Ar. İşlenilen günah ve sevapları yazmakla görevli bulunan melekler.

k. 25b/09

ķiři Kadın veya erkeğe verilen genel ad, şahıs, zat, nefer.

k. 38b/02, 46b/01, 46b/02, 80b/06, 86b/03

k.+niñ 83a/13

ķiřniř Far. Güzel kokulu bir tohum, kara kimyon.

k. 39a/10

ķitāb Ar. Kitap.

k. 18a/10, 63b/14, 91b/19

k.+larıñ 102a/12

k.+umda 94a/15

ķiy- bkz: giy-

k.-en 30b/10

ķo- Bırakmak, terketmek. Müsaade etmek, izin vermek, serbest bırakmak, salıvermek. Alıkoymak. Tesir etmek.

ķ. 30b/14, 97a/06

ķ.-dıgın 25b/15

ķ.-duñ 84b/30

ķ.-ma 67b/13

ķ.-mayub 106a/11

ķ.-maz 84b/35

ķ.-muşdum 83b/15

ķ.-muşum 72b/02

ķ.-salar 67a/03

ķob- bkz: kop-

ķ.-inca 81a/07

ķoķ- Koku çıkarmak. Ćürüyüp bozularak kötü bir koku çıkarmak, kokuřmak.

ķ.-a 69a/03

ķ.-adur 108b/17

ķol İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm. Ağaçlarda gövdeden ayrılan kalın dal. Kanat.

ķ.+ına 38b/06

ķ.+una 48b/10

ķon- Kuş, kelebek, uçak, toz vb. bir yere inmek. Yolculukta geceyi geçirmek için bir yerde kalmak, konuk olmak. Kısa bir süre için bir yere yerleşmek, bir yeri yurt edinmek. Bir şeyi emeksiz edinmek.

ķ.-an 83a/07, 107b/10

ķ.-dı 73b/16

ķop- Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak. Yerinden ayrılmak. Gövdeden ayrılmak.

ķ.-ar 65a/04

ķ.-unca 33a/08

kor İyice yanarak ateş durumuna gelmiş kömür veya odun parçası. Büyük acı, üzüntü, sıkıntı, dert. Kırmızı renkli.

ķ.+a 76b/14

ķorķu bkz: ķorku

ķ.+lu 73a/13

ķork- Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak. Kaygı duymak, endişe etmek. Çekinmek, sakinmek, saygı duymak. Yapamamak, cesaret edememek.

ķ.-arlar 53a/11

ķ.-arum 34b/03, 70a/16

ķorkı bkz: ķorku

ķ. 71a/03

ķ.+dan 67a/06

ķorku Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntü.

ķ. 71b/14

ķ.+dan 30b/11

ķoruğ Henüz olgunlaşmamış ekşi üzüm.

ķ.+ı 44b/17

ķoş- Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek. Bir yere ivedilikle gitmek. Bir işle çok ilgilenmek, koşuşturmak. Koşuya çıkmak. Kovalamak, üstüne düşmek, izlemek.

ķ.-maķ 73a/02

ķoy- Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek. Bırakmak.

ķ. 37a/03

ķ.-a 18b/08, 39b/08, 39b/09, 41a/18, 43a/12, 43a/14, 48b/04, 48b/05, 48b/07, 48b/09, 50a/14, 61b/10

ķ.-alar 65a/05, 68b/13, 81a/11, 110a/07

ķ.-an 94b/03

ķ.-ar 60b/08

ķ.-asım 46b/09, 46b/10

ķ.-ub 37a/17, 47a/07

ķoyun Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan. Verilen buyruklara uyan, kendi kişiliğini gösteremeyen kimse.

ķ. 53a/09

ķömür Karbonlu maddelerin kapalı ve havasız yerlerde için için yanmasından veya çok uzun süre derin toprak katmanları altında kalıp birtakım kimyasal değişmelere uğramasından oluşan, siyah renkli, bitkisel kaynaklı, içinde yüksek oranda karbon bulunan katı yakıt. Siyah renkli.

ķ. 76b/09

ķ.+i 42b/10

ķ.+ler 57b/03

ķöprü Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kâgir, beton veya demir yapı. İki şey arasında bağ veya ilişkiyi sağlayan şey.

ķ.+sünden 40a/09

ķör Görme engelli. Keskinliği yeterli olmayan. Az aydınlık veren. Kötü. Olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkati olmayan. Duyarlılığını yitirmiş.

ķ. 44b/05

ķ.+ler 40a/04

ķ.+lügine 81b/05

ķötü İstenilen, beğenilen nitelikte olmayan, hoş gitmeyen, fena, iyi karşıtı. Zararlı, tehlikeli. Korku, endişe veren.

ķ. 94b/20

ķöşe Far. Birbirini kesen iki çizginin, iki düzlemin oluşturduğu açı, zaviye. İki duvarın birleştiği girintili veya çıkıntılı yer. İki sokağın veya caddenin kesiştiği yer, büküç. Bölüm, yer veya yan.

ķ.+ñ 90b/06

ķöşk Bahçe içinde yapılmış süslü ev, kasır.

ķ.+i 81a/12

ķubür Ar. Mezarlar, sinler.

ķ.+undan 69a/02

ķudret Ar. Kuvvet, takat, güç. Allah'ın ezeli gücü. Varlık, zenginlik. Allah yapısı. Ehliyet, kabiliyet.

ķ.+de 71b/14

ķ.+üm 54b/11

ķuds-i şerif Ar. Müslümanların ilk kiblesi.

ķ. 77b/01

ḳudsî Ar. Kutsal. Allah'a mensup, Allah ile ilgili.

ḳ. 84a/24

ḳudüm Ar. Uzak bir yoldan, uzak bir yerden gelme; ayak basma.

ḳ.+uñ 91a/02

ḳuduz Köpek, kedi, tilki vb. memeli hayvanlardan ısırma, tırmalama veya salya yolu ile insana geçen, genellikle çırpınma, sudan korkma şeklinde beliren, zamanında aşı yapılmazsa ölümlle sonuçlanan hastalık. Bu hastalığa yakalanmış. Azmış.

ḳ. 47a/14, 47a/14

ḳuḥl-i başîret Ar. Basiret sürmesi.

k. 99a/03

ḳul Tanrı'ya göre insan, abd. Köle. Karavaş.

ḳ. 33b/15, 72a/09, 80b/03, 94b/05, 108a/18

ḳ.+a 33a/07, 80b/07

ḳ.+da 83a/11

ḳ.+ıñ 109b/22

ḳ.+lar 17a/07, 53b/06, 74b/04, 74b/12, 74b/15, 85a/02, 90b/05, 100b/09, 108a/01

ḳ.+lara 16b/08, 16b/13, 17b/13, 40b/24, 105b/09, 108b/14

ḳ.+larıma 84b/28

ḳ.+larıñ 17b/17

ḳ.+larıña 25b/06

ḳ.+larıñı 17b/16

ḳ.+um 25b/03, 54b/08

ḳ.+umdur 54b/04

ḳ.+uñ 26a/04, 30a/11

ḳ.+uña 91b/22

ḳ.+uñdur 35a/09

ḳul-e'üzübırabbinñās Ar. De ki: " Sığırım Felak'ın (karanlığı yarıp aydınlığa kavuşturan nurun) Rabbine "

ḳ. 38a/05

ḳul-hüvallahü Ar. De ki: " O Allah birdir "

ḳ. 94b/05

ḳul-hüvallahü-eḫad Ar. De ki: " O Allah birdir, tektir "

ḳ. 38a/05, 90b/11

ḳulağ bkz: ḳulağ

ḳ.+ı 37b/14

ḳulağ Başın her iki yanında bulunan işitme organı.

ḳ. 67a/13, 102a/08

ḳulavuz Kılavuz. Yol gösteren, tarihi ve turistik yerleri gezerken bilgi aktaran kimse, rehber. Herhangi bir alanda ve konuda bilgi veren, yol yöntem gösteren kitap vb. Ruhsal ve zihinsel bakımdan yol gösteren, ışık tutan kimse.

ḳ.+ı 84b/30

ḳumâş Ar. İpek, yün, keten vesairenden yapılan dokuma.

ḳ.+lar 83a/08

ḳum Silisli kütlelerin, kayaların, doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından oluşan, deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler.

ḳ.+lar 97a/08

ḳur- Bir şeyi oluşturan parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek. Hazırlamak. Gereken şartları hazırlayıp kendi kendine olmaya bırakmak. Etkisi ve önemi geniş şeyler meydana getirmek, tesis etmek. Yapmak, inşa etmek.

ḳ.-ulduğda 39a/07

ḳur'an Ar. Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap.

ḳ. 16b/01, 25a/09, 26a/02, 29b/10, 33a/01, 40b/23, 51b/01, 63b/04, 70b/08, 75a/07, 81b/08, 81b/09, 86a/03, 86b/02, 86b/05, 86b/07, 86b/16, 87a/10, 94a/09, 103b/02, 104b/06

ḳ.+ı 16b/03, 16b/05, 16b/07, 16b/09, 16b/11, 16b/13, 33a/03, 33a/05, 33a/11, 33a/13, 86b/10, 87a/11, 87a/19

ḳ.+ıñ 86a/02, 86a/04, 86a/06, 86a/08, 86a/10, 86b/17, 86b/18, 86b/20

ḳur'an-ı 'azîm bkz: ḳur'an-ı 'azîmü's-şān

ḳ. 92a/10

ḳur'an-ı 'azîmü's-şān Ar. Şan ve şerefli büyük Kuran.

ḳ. 104a/05

ḳur'an-ı el-şān bkz: ḳur'an-ı 'azîmü's-şān

ḳ. 104a/08

ķurbān Ar. Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olan şey. Eti, fıkara parasız olarak dağıtılmak niyetiyle farz, vacip veya sünnet olarak kesilen hayvan. Bir gaye uğrunda feda olma.

ķ. 25a/03, 25a/04, 25a/16, 78a/15, 84a/32, 92b/17

ķ.+a 84a/29, 85b/02, 100a/12

ķ.+lar 39a/02

ķurret-ül-‘ayn Ar. Göz nuru. Parlak, nurlu.

ķ. 90b/07

ķurtar- Bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak. Kurtulmasını sağlamak. Uzaklaştırmak. Kazandırmak, yeniden ele geçirmek. Bir şeye zarar gelmesini önlemek. Birinin cezalandırılmasına engel olmak.

ķ.-sın 87a/20

ķ.-ur 28a/01

ķurtul- Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak. İstenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanılmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak.

ķ.-madı 74a/18

ķuru- Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek. Bitki, suyu çekilip cansız duruma gelmek. Akarsu, göl vb.nin suyu kalmamak.

ķ.-duķca 46a/02

ķuş Yumurtlayan omurgalılarından, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.

ķ. 83a/11

ķ.+lar 70b/08, 70b/13, 109b/15

ķ.+un 60b/02

ķuşat- Çevresini sarmak, çevrelemek, çevirmek, abluka etmek, ablukaya almak, ihata etmek, muhasara etmek. Çevrelemek, çokça bulunmak. Kaplamak.

ķ.-mış 65a/02, 65a/09

ķ.-mışdur 65a/06, 65a/07, 66a/08, 93a/03

ķuşluk Günün sabahla öğle arasındaki bölümü, kuşluk vakti.

ķ. 87a/16

ķuvvet Ar. Güc, kudret, takat; sıhhat, sağlamlık.

ķ. 92a/10, 95a/10

ķ.+e 92a/09

ķ.+i 92a/01

ķ.+ine 81b/05

ķuvvet-i enbiyā Ar. Peygamber gücü, kuvveti.
81b/07

ķüyud Ar. Kayıtlar, bağlar. Deftere geçirmeler.

ķ.+ından 108b/16

ķuzu Koyun yavrusu. Deneyimsiz, toy kimse.

ķ. 53a/09

ķ.+ları 70b/07

ķübrā Ar. Daha, büyük olan.

k. 36a/10, 69b/10

k.+dan 26a/05

ķüffār Ar. Kafirler, hak dinini inkar edenler.

k. 81b/10, 92a/11

ķ.+a 67a/11, 92a/04, 92a/07, 92a/08, 108b/02

ķ.+ı 92a/13

ķüffār-ı hākisār Ar. Allah'ı inkar edenler.

k. 81b/04

ķüfr Ar. Allah'a ve dine ait şeylere inanmama. Cenab-ı Hakk'a ortak koşma. Dinsizlik, imansızlık. Nankörlük. Sövüp sayma, fena, kaba söz söyleme.

ķ.+i 35a/06

ķükürd bkz: kükürt

k. 42b/10

ķükürt Far. Atom numarası 16, atom ağırlığı 32,06 olan, 119 °C'de eriyen ve 444 °C'de kaynayan, doğada saf veya başka cisimlerle birleşik olarak bulunan, sarı renkli element, sülf.

k. 37a/14

ķül Yanan şeylerden artakalan toz madde.

k. 41a/13

ķ.+e 43a/12

ķ.+ini 44b/06

ķüllī Ar. Umumi, bütün. Çok. Tümel.

k. 18a/08

ķüllīye bkz: küllī

k. 33a/13

küll-i ‘iṣyān Ar. Bütün isyan.

k. 87a/04

kürç Kürç. Kireçli toprak.

k.+le 42b/06, 42b/07

kürsi-i ḥāk Ar. Kainatın kaynağı, dünya.

k. 84b/05

L

lā-āsān Ar. – Far. Kolay değil. Kolay olmayan. Zor.

l. 101b/06

lā-deryā Ar. – Far. Derya değil.

l.+dur 61b/02

lā-yezālī Ar. Layezal’e mensub olan.

l+den 68a/01, 110a/13

lā-ilāhe-ill-Allah Ar. “ yoktur tapacak; Allah’tır ancak ”.

l. 38b/17

lāfz Ar. Söz, kelime.

l.+nuñ 46a/17

l. 91a/17

lākin Ar. Ama, fakat, ancak, şu kadar var ki.

l. 66b/10

lā’l Ar. Kırmızı, al. Kırmızı ve değerli bir süs taşı. Dudak.

l.+ūñ 64b/14

lāl Far. Dilsiz.

l.+a 61a/09, 61b/01, 61b/02

lāle Far. Zambakgillerden, yaprakları uzun ve sivri, çiçekleri kadeh biçiminde, türlü renkte bir süs bitkisi.

l. 43a/01, 43a/11

lām Ar. Osmanlı alfabesinin yirmi altıncı harfi olup “ ebced ” hesabında otuz sayısının karşılığıdır.

l. 91a/17

lā’net Ar. Allah’ın mağfiretinden mahrumluk; beddua, ilenç. Fena, kötü, uğursuz.

l. 56b/05, 56b/08

lā-reyb Ar. Şüphesiz.

l. 64b/09

lāt Ar. İslam’dan önce, Arapların Kabe’de bulunan putlarından biri.

l. 64a/03

lāṭif Ar. Allah adlarından. Yumuşak, hoş, güzel; nazik.

l. 61b/07, 68b/08, 103b/05

lāyık Ar. Yakışan, yaraşır, yakışık.

l. 27a/03, 52a/11, 52a/11, 56b/08, 108a/08

lā-yezāl Ar. Zevalsiz, bitimsiz.

l. 81b/03

lāzım Ar. Gerek. Gerekli şey.

l. 52a/08, 98a/01

leb Ar. Dudak. Uç, kenar.

l.+iñ 36b/05, 107b/05

l.+ūñ 64a/12, 91a/20

lebil-mirşād Ar. Şüphesiz Rabbin, gözetlemededir. Fecr suresi.

l. 55b/06

ledünnī Ar. Allah bilgisine ve sırlarına ait, onunla ilgili.

l. 32b/10

lem’ar Ar. Parıltı, parlayan.

l.+rñ 99b/05

lem-yezel Ar. Zeval bulmaz, zail olmaz, baki, kalıcı.

l. 32b/06, 64a/10

len-makşad Ar. Maksadı olmayan.

l. 90b/03

len-terānī Ar. Hz. Musa’nın Cenab-ı Hakk’ı görme talebine verilen “ Sen beni göremezsın ” anlamında karşılık.

l. 83b/04

levlak bkz: levlake

l. 84b/03, 85b/11, 87b/13

levlake Ar. Bir kudsi hadisten alınmış olup, Hz. Muhammed’e hitaptır.

l. 91b/06

l.+sin 99a/04

levlāke levlāke lem'a... Ar. Sen olmasaydın, Sen olmasaydın yeri göğü yaratmazdım.[hadis-i kudsi]

1. 99b/05

levḥ Ar. Yassı, düz, üzerine resim, yazı gibi şeyler yazılabilen nesne.

1. 64b/05

levḥ-i şāfi Ar. Temiz, duru levha.

1. 56b/10

leyl Ar. Gece

1. 81b/03

leyle-i kadir Ar. Kadir gecesi. Kuran-ı Kerim'in nüzule başladığı ramazanın yirmi yedinci gecesi ki, içinde bu gece bulunmayan, bin aya bedeldir.

1. 108a/05

leyle-i kadri bkz: leyle-i kadir

1. 34b/07

leyle-i mi'rāc Ar. Mirac gecesi. Hz. Muhammed'in göğe çıktığı gecedir ki, kamer aylarından receb'in yirmi yedisine rastlayan kandil gecesidir.

1. 34b/09

leyle-i mevlūd Ar. Doğum gecesi.

1. 34b/11

leşker Ar. Asker. Yiğit, kahraman, cesur.

1.+i 63b/08

lezzāt Ar. Tatlar, çeşniler.

1.85a/16

lezzet Ar. Tat, çeşni. Zevk, haz, keyif.

1. 86b/17

libās Ar. Elbise.

1. 61a/13

1.+iken 61a/13

1.+iñ 107b/12

1.+ina 61b/06

1.+lar 34a/10, 63a/11

libās-ı cevher-i tāclar Ar. Tacların elbiselerin mücevherleri.

1. 65b/13

limon Rum. Turunçgillerden, 3-5 metre yüksekliğinde, kışın yapraklarını dökmeyen,

beyaz çiçekli bir ağaç. Bu ağacın sarı renkli, kabuğu kokulu, suyu ekşi meyvesi, sulu zırtlak.

1. 44b/17

lisān Ar. Dil. Konuşulan dil.

1.+ı 27a/10

1.+ımdan 84a/23

lisān-ı muṭarrā Ar. Taze, yeni lisan.

1. 38b/14

lokmān Ar. Lokman suresi. Mekke döneminde inmiştir. 34 ayettir. Sure, adını 12. ve 13. ayetlerde anılan Hz. Lokman'dan almıştır. Surede başlıca, Hz. Lokman'ın oğluna öğütleri, tevhid, peygamberlik, öldükten sonra dirilme ve haşr konularına dikkat çekilmekte, kıyamet günü için hazırlıklı olunması öğütlenmektedir.

1. 37a/09

lütf Ar. Hoşluk, güzellik. İyi muamele; iyilik.

1. 29a/18, 35b/08, 75b/10, 91a/10

1.+la 30b/13

1.+iñ 74b/09, 87a/07

1.+iña 72a/07, 72a/11

1.+ina 29b/05, 40b/08

1.+uñ 91a/22

1.+uña 30a/11, 71b/15, 71b/17

1.+uñda 91a/06

1.+uñla 16b/07, 17a/10

lütf-i fażl Ar. İyilik.

1. 17a/05

lütf-i ḥudā Ar. – Far. Allah'ın iyiliği.

1. 108a/02

lütf-i iḥsān Ar. İyilik.

1. 84a/31, 85a/06

lütf-i imdād Ar. Yardım.

1. 91b/09

lüle Far. Bükülmüş, dürülmüş şey. Tütün çubuğu, pipo, nargile vb.nin ucuna takılan, tütün konulan yuva.

1.+ye 48b/06

lü'lü' Ar. İnci.

1. 93a/06, 93b/14

1.+dür 61b/01

lü'lü'-i lā deryā Ar. Denizsiz inci.

l. 61b/02

M

ma'sī Ar. māsī Korkusuz, pervasız.

m. 63b/09

ma'āšī Ar. Asilikler, isyanlar, itaatsizlikler. Günahlar.

m.+den 26b/15, 96b/07

m.+yle 70a/05

mācīr Ar. Muhācīr. Göçmen, göç eden, bir ülkeden kalkıp bir başka ülkede yerleşen.

m. 52b/11

mağbūn Ar. Alış verişte aldanmış olan. Şaşkın, şaşırılmış.

m. 84b/31

mağfūr Ar. Allah tarafından günahları affedilmiş olması için dua edilen kimse, ölmüş, yarlıganmış kimse.

m. 92b/08

māh Ar. Ay. Senenin on ikide bir kısmı, ay.

m. 25a/08, 84a/06, 84b/06

māh-ı tābān Ar. Parlayıcı, parlak Ay.

m. 91b/13

māh-tāb Ar. Ay ışığı, mehtab.

m. 76a/15

māh Ar. Geçmez. Rezil, münafık, alçak.

m. 42b/03

maḥall Ar. Yer, mekan.

m. 74a/06

müctebā Ar. Seçilmiş, seçkin.

m. 78a/05

maḥbūb Ar. Muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen, sevgili.

m. 83a/02, 83b/01

m.+ı 18a/04

maḥbūb-i gōñūl Ar. Gönlün sevilisi.

57a/07

maḥbūb-i rehān Ar. – Far. Kurtulmuş sevgili.

m. 94a/10

maḥcūb Ar. Kapalı, örtülü, perdeli. Utanan, utanmış, utangaç.

m. 69b/11

maḥcūr Ar. Hacr altına alınmış, hacz olunmuş, kullanmaktan men edilmiş.

m. 99b/02

māhiyyet Ar. Bir şeyin aslı, esası, içyüzü. Kendilik. Doğa.

m.+idūr 64b/08

maḥlūkāt Ar. Yaratılmış şeyler, canlılar; yaratıklar.

m. 36a/04

maḥmūd Ar. Hamd olunmuş, sena edilmiş; övülmeye değer.

m. 34b/12

m.+la 84b/12

maḥrem Ar. Haram, şeriatın yasak ettiği şey. Nikah düşmeyen, şeriatçe evlenilmesi yasak edilen. Çok samimi, içli dışlı olan. Gizli olan, herkese söylenmeyen. Tanrı'nın sırlarını öğrenmeye başlayan kimse.

m.+iñ 84a/03

maḥrem-i vaḥdet Ar. Allah'ın sırları.

m. 36a/13

maḥrūm Ar. Bahtsız, nasipsiz. İstedliğini, dilediğini elde edemeyen.

m. 17b/11, 17b/12, 26a/04, 94a/03

maḥşūş Ar. Hususileşmiş; başkasında bulunmayan, yalnız bir kimseye ait olan. Birine ayrılmış olan. Layık. Ayrı, müstakil, başlı başına. Hususi olarak, bilhassa. İsteyerek, bile bile. Şakadan, yalandan.

m.+dur 65b/04

maḥşer Ar. Haşr olunacak, toplanılacak yer; kıyamette ölümlerin dirilip toplanacakları yer. Çok kalabalık.

m. 29a/06, 36a/08, 52b/01, 52b/03, 80b/05, 101a/09

m.+de 33a/15, 53a/04, 81a/06

m.+e 85b/13

m.+in 99b/01

mā-hüve'l maḥşūd Ar. Kasd olunan şey.

m. 36a/03

maḥv-i bendeñi Ar. Köle olmak.

m. 100a/15

maḥz u şefkat Ar. Halis, katkısız şefkat. Temiz şefkat.

m. 56b/11

maḥzen Ar. İçinde eşya saklanacak yer, yer altı, bodrum. Havasız, karanlık yer.

m.+i 17b/08

m.+in 28a/02

maḥzen-i esrār-ı ḥaḳḳ Ar. Allah'ın sırları.

m. 32b/10

maḥzūn Ar. Hüzünlü, tasalı, kaygılı.

m. 96a/08, 108b/01

mā'ide Ar. Üzerinde yemek bulunan sofraya. Yemek, ziyafet.

m. 69a/09, 109a/05

maḳām Ar. Kıyam edilen, durulan, durulacak yer; durak. Memuriyet, memurluk yeri. Ermişlerden birinin mezarı sanılan yer.

m. 91b/01

m.+da 52b/08

m.+in 28a/06

maḳām-ı aḥsen Ar. Pek güzel yer.

m. 87b/18

maḳāmāt Ar. Makamlar. Meclisler, topluluklar, kalabalıklar.

m.+uñ 91a/16

maḳbūl Ar. Kabul olunmuş, alınmış, alınan. Beğenilen, hoş karşılanan; geçer.

m.+ken 30b/11, 40b/15, 71b/02, 86a/09

maḳbūl-ı dergāh Ar. – Far. Kabul olunmuş, hoş karşılanan tekke.

m. 84b/10

maḳşad Ar. Kasd olunan, istenilen şey.

m. 90b/03

maḳşad-ı a' lā Ar. Çokça istenilen şey.

m. 52a/05

maḳşūd Ar. Kasd olunan, istenilen şey, istek.

m. 34b/11, 35a/11, 36a/03, 99b/06

mal Ar. Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değerli ve gerekli şey. Varlık, servet. Para, nakit, gelir. Tüccar eşyası.

m. 30a/03, 83a/08, 84a/39

m.+ı 69a/10, 109a/06

m.+ınca 77a/05

mālik Ar. Sahip, bir şeye sahip, bir şeyi olan. Yedi Cehennem'in hakimi ve kapıcısı olan melek, zebanileri idare eden melek.

m. 58a/12, 58b/02, 59b/02, 59b/04, 59b/12, 60b/07, 60b/12, 61a/02, 61b/10, 61b/11, 108b/04

ma' lūm Ar. Bilinen, belli.

m.+dur 58b/04

ma' mūr Ar. Bayındır, şenlikli.

m. 64a/08

ma' nā Ar. Anlam. İç, içyüz. Rüya, düş. Akla yakın sebep.

m.+sı 105b/06

m.+sınıñ 87a/19

ma' nī Far. Ma' nā.

m.+si 63b/04

māni' Ar. Men eden, geri bırakan, alıkoyan, engel olan. Engel, özur.

m. 35b/06

mār Far. Yılan.

m.+a 85b/16

ma' rifet-i za' ife Ar. Gücsüz biliş. Tenbel bilgi.

m. 77b/13

masivā Ar. Bir şeyden başka olan şeylerin hepsi; Allahtan maada bütün varlıklar. Dünya ile ilgili olan şeyler.

m.+nıñ 109b/08

maşnū' āt Ar. Sanatle yapılmış. Sahte, düzme, uydurma, yapma.

m. 64b/04, 64b/05

ma' şūm Ar. Suçsuz, kabahatsız. Küçük çocuk.

m. 100b/16

m.+ı 101a/04

m.+lar 17a/09, 77a/01

m.+lara 16b/10

- m.+uñ** 16b/02
- ma'şum-ı pāk** Ar. – Far. Tertemiz.
m. 92a/06
- maşūn** Ar. Saklanmış. Korunmuş, korunan. Salim, sağlam.
m. 17a/12
- māt** Far. Satranç oyununda yenilme.
m. 63b/06, 64a/07
- mātem** Ar. Hüzün, keder ve musibet zamanındaki ağlayış, yas; yaslı, kederli bulunma. Muharrem ayının ilk on gününde Hz. İmam-ı Hüseyin için yas tutarak mersiyeler okuma adeti.
m. 36b/12, 70b/02
- maṭla'** Ar. Doğacak yer. Güneş ve sair yıldızların doğması. Kaside veya gazelin kafiyeli olan ilk beyti. Kuran'ı ezbere okuyan bir ermiş kimseye Allah'ın tecelli etmesi.
m. 18a/07
- maṭlub** Ar. Taleb edilen, istenilen, aranılan şey. Alacak.
m.+ı 18a/03
- māye** Far. Maya, asıl ve lüzumlu madde; asıl, esas. Para, mal. İktidar, güc. Bilgi. Dışı deve.
m.+si 43a/01
m.+sin 43a/12
- maẓhar** Ar. Bir şeyin görüldüğü, çıktığı yer. Nail olma, şereflenme. Bazı tekkelerde oturarak uyunurken dayanılan kısa değnek.
m. 28b/13, 85a/15
m.+ı 91b/15
- maẓhar-ı sübhān** Allah'a nail olma.
m. 32b/09
- maẓlūm** Ar. Zulüm görmüş. Halim selim, sakin, sessiz.
m. 36b/12
- mecāz** Ar. Yol, geçecek yer. Hakikatin, gerçeğin zıddı. Kendi öz manasıyla kullanılmayıp, benzerlikle, benzetme yolu ile başka bir manada kullanılan söz.
m.+ın 83a/01
- mecmū'an** Ar. Toplu olarak, toptan, birden; hep.
m.+ı 37a/19
- me'cūr** Ar. Ecr ve sevabı verilmiş olan. Kiraya verilen şey.
m. 33a/11
- medd-i āḥ** Ahı çekip uzatma.
m. 84b/16
- meddāḥ** Ar. Daha, medh eden. Taklitler yaparak hoş hikayeler anlatıp halkı eğlendiren kimse.
m.+uñ 91b/21
- meded** Ar. Yardım, imdat. Aman, eyvah!
m. 16a/10, 25a/02, 25a/04, 25a/15, 28b/11, 28b/11, 52a/02, 60a/06, 60a/07, 73a/09, 73a/10, 73a/12, 73a/14, 73a/15, 73b/02, 73b/05, 99a/12
- mededkār** Ar. Yardımcı.
m. 30a/10
- medḥ** Ar. Övme, birinin iyi şeylerini söyleme.
m. 27a/11, 29b/13, 40a/02, 84b/15, 87b/17, 87b/18, 91b/21, 99a/06
m.+iñ 29a/10
- medḥ-i dem** Ar. – Far. Övme zamanı. Övme vakti.
m. 107b/15
- medḥ-i ḳur'ān** Ar. Kuran-ı Kerim'i övme.
m. 33a/01, 87a/10
- medḥ-i kibār-ı kelām** Ar. Kuran-ı Kerim'e övgü.
m. 26b/01
- medḥ-i resūl** Ar. Hz. Peygamber'i övme.
m. 40b/01
- medḥ ü şenāñ** Ar. Övgünün iyisi.
m. 99a/06,
- medḥiyye** Ar. Birini övmek için yazılmış şiir.
m.+de 99b/07
- medḥül** Ar. Dahl edilmiş, ayıplanacak bir kusur işlemiş. Dile düşmüş. Kendisine bir şey girmiş olan.
m. 104a/01
- medine** Ar. Hicaz'da Hz. Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir.
m. 35a/02, 70b/10, 70b/11, 78a/11
m.+de 77b/05

mefhar Ar. Fahirlenme, övünme. Övünmeye sebep olan, övünmeyi gerektiren. Hz. Muhammed.

m.+i 35a/01

mefkür Ar. Omurga kemikleri kırılmış olan insan veya hayvan.

m. 33a/10

meger Far. Meğer. Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, meğerse, oysa, oysaki. Fakat, ancak, yalnız.

m. 30a/02, 34b/04, 56b/11, 60b/03, 66a/03, 70a/16, 72a/03, 84a/22, 87a/07, 87b/19, 87b/21, 91a/09, 93b/09, 108b/01

mehdî Ar. Hidayete eren, doğru yolu tutan. İmam-ı Mehdi.

m. 64a/06

mehl Ar. Vade, vakit verme, bir işi muayyen bir zamana kadar bırakma.

m.+e 61b/10

mehr Ar. Mihir, evlenirken erkek tarafından kadına verilen nikah bedeli.

m.+in 54a/07

m.+iñ 54a/08

mekke Ar. Hicaz'da Hz. Muhammed'in doğduğu ve Kabe'nin bulunduğu şehir.

m. 78a/11

m.+de 35a/02

melâik Ar. Melekler.

m. 94b/03

melâl Ar. Usanç, usanma, bıkmak. Sıkılma, sıkıntı.

m. 92a/04

melâmet Ar. Ayıplama, kınama; azarlama, çıkışma.

m. 72b/03, 74b/10

melek Ar. Allah'ın, halleri diğer canlılara benzemeyecek şekilde nurdan yarattığı varlıklar.

m. 30a/06, 68a/07, 73b/01, 83a/12

m.+dür 55a/08

m.+er 107b/13, 107b/15

m.+ler 25b/04, 68a/05, 69a/11, 100b/15, 109a/07

m.+lerden 101a/02

m.+lerdür 68a/07

m.+lere 25b/04

melhem Ar. Merhem. Deriye sürülerek kullanılan, içinde birçok etkili madde bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız ilaç.

m. 47a/04

melik Ar. Padişah, hakan, hükümdar. Allah adlarındandır.

m. 39a/10, 39a/10, 39a/11, 39a/11, 39a/11, 39a/12, 39a/13, 39b/11, 39b/12, 39b/13, 39b/14, 39b/14

melül Ar. Usanmış, bıkmış, bezmiş.

m. 90b/15

mel'ün Ar. Lanetlenmiş. Kovulmuş.

m. 56b/03

men bkz: ben

m. 75a/07

m.+üm 72b/05

men^ç Ar. Yasak etme, bırakmama; durdurma; esirgeme, vermeme, önleme.

m. 60b/12, 94b/16

menâhî Ar. Haram olmuş, yapılması şeran men edilmiş şeyler.

m.+yle 70a/05

menâzil Ar. Menziller, duraklar, konak yerleri.

m.+dür 92b/04

menba^ç Ar. Kaynak, pınar.

m. 18a/07

m.+ı 35a/01, 100a/15

menba^ç-yı 'ilm-i ledünnî Ar. Allah'ın sırlarının kaynağı.

m. 32b/10

menba^ç-yı kân-ı hidâyet Ar. – Far. – Ar. Hakk yolunun kaynağı.

m. 28b/12

mencâb Ar. Necat, kurtuluş yeri. Kurtulma.

m. 17a/02

mendüb Ar. Şeriatçe yapılması uygun görülen. İyilikleri sayılarak arkasından ağlanan ölü.

m.+e 16b/11

menzil Ar. Yollardaki konak yeri. Ev. Bir günlük yol, konak. Mesafe.

m. 92b/02

m.+ler 92b/04

menzile Ar. Derece, rütbe, yükseklik derecesi. İnecek yer, konak yeri; ev; hane.

m. 72b/03

menzili 'l **ğays** Ar. Yağmur yeri.

m. 16b/16

merātib Ar. Rütbeler, dereceler.

m.+de 92b/04

merci Ar. Rücu edilecek, dönülecek yer. Müracaat olunacak, başvurulacak yer, kimse.

m. 18a/08

merdsiñ Rum. Mersin. Mersingillerden, Güney ve Batı Anadolu dağlarında yetişen, yaprakları yaz kış yeşil kalan, gıda ve parfüm sanayisinde ham madde olarak kullanılan, meyvesi murt adıyla bilinen, esansı çıkarılan, beyaz çiçekli, güzel kokulu bir ağaç, mersin ağacı, sazak.

m. 37a/14

merğüb Ar. Rağbet edilmiş, beğenilmiş, herkesce sevilip aranılmış. İstenilen, sevilen.

m.+ı 18a/03

merhabā Ar. “ genişlenin ”, “ rahat oturun! ” manasına bir selamlaşma sözü. Günaydın, hoş geldiniz. Nazımda övülen kimseye hitab olarak kullanılır.

m. 108a/03, 108a/04, 108a/06, 108a/07, 108a/09, 108a/10, 108a/12, 108a/12, 108a/14, 108a/14, 108a/17, 108a/17, 108a/22, 108a/23, 108a/26, 108a/27

merhamet Ar. Şefkat gösterme, acıma; birini esirgeme.

m. 16a/11, 17a/06, 17b/13, 27a/05, 61a/03, 91a/10, 104a/08

merhem Ar. Melhem, deriye içirilerek veya sürülerek kullanılan tereyağı kıvamında yağlı ilaç. Acıyı, sertliği giderecek ve avunduracak olan sebep.

m.+in 18a/15

merhūm Ar. Allah'ın rahmetine kavuşmuş, Allah'ın rahmetiyle müjdelenmiş. Ölmüş, ölü.

m. 103b/10

merkez Ar. Yuvarlak bir çizginin her noktasından aynı uzaklıkta bulunan nokta. Bir şeyin en işlek yeri, orta yeri, işler yer. Kollara ayrılan bir teşkilatın, bir kuruluşun umumi idare yeri. Tarz, suret, şekil, yol.

m.+i 93a/10

merkūm Ar. Yazılmış, adı geçmiş. Bayağı, adi, işsiz, güçsüz, aşağılık kimse.

m.+em 94b/12

mertebe Ar. Derece, basamak. Rütbe, paye. Mikdar.

m.+fi 99b/06

meryem Öz. İ. Ar. Hz. İsa'nın annesi.

m. 69b/14

mesāni Ar. Bir şeyin tekrarı.

m. 18a/14, 28a/11

m.+dir 83b/03

mesih-i mu' cizāt Ar. Mucizeler.

m. 63b/14

mesken Ar. Sakin olacak, oturulacak yer, oturlan ev.

m. 77b/03

m.+i 35a/02

mesned-i şāhāne-i devlet Ar. – Far. – Ar. Hükümdarlık mertebesi.

n. 99a/02

mesrūr Ar. Sürürlü, memnun, sevinmiş; meramına ermiş.

m. 33a/10, 35a/03

mest Far. Sarhoş.

m. 64b/14

mest-i cān Far. Can sarhoşu.

m. 86a/04

mestāne Ar. Sarhoşa yakışacak şekilde, sarhoşca, sarhoşcasına.

m.+si 17b/07

meşhūr Ar. Şöhretli, şöhret kazanmış, ün almış, ün salmış.

m. 98a/05

meṭāin-i içre Ar. Meṭā'in-i 'aşere: Ravide bulunması gereken adalet ve zabt sıfatlarını

zedeleyerek onun cerhedilmesine yol açan on kusur anlamında bir tabir.

m. 85a/12

me'vā Ar. Yurt, mesken, yer, makam, sığınacak yer.

m. 65a/07 **mevc** Ar. Dalga.

m. 93a/08

mevcūdāt Ar. Var olan şeyler, mahluklar.

m. 100b/07

m.+dur 50b/11

mevlā Ar. Efendi, sahip, malik. Allah. Kul, köle azat eden. Velayeti olan, veli, karışmaya hakkı olan. Şanlı, şerefli. Yardımcı. Terbiye eden.

m. 16b/07, 31a/06, 52a/08, 77a/11, 77a/13, 77b/08, 77b/12, 85b/15, 87b/17, 106a/06

m.+if 25b/08

m.+m 25b/03, 25b/07, 25b/10, 77a/17, 77b/04, 80b/02, 80b/04, 80b/07, 80b/08

m.+fā 108a/18

m.+ya 74a/02

mevlā-yı zū'l-kemāl Ar. Sonsuz büyüklük, haşmet ve mükemmellik sahibi olan yüce Allah.

m. 103b/01

mevlānā Ar. “ efendimiz ” manasındadır. Bazı sarıklı ilim adamlarının ve şeyhlerin lakabı. “ hazret ” manasına kullanılan bir hitap.

m. 50b/14

mevlūd Ar. Yeni doğmuş çocuk. Mevlid.

m. 34b/11

mevt Ar. Ölüm. Benliği öldürme.

m. 33b/11

mevtī Ar. Mevte mensup, ölü ile ilgili.

m. 30a/04

meydān Ar. Geniş, açık, düz yer, alan. Yarışma veya karşılaşma yeri.

m. 75a/08

meyhāne Far. Şarap, içki içilen ve satılan yer.

m.+ci 72b/13

meyl Ar. Eğilme, eğiklik; akıntı.

m.+e 61a/03

m.+i 85a/04, 85a/04

meymūn Ar. Uğurlu, bereketli, kutlu. Hz. Muhammed'in zevcelerinden biri.

m.+dur 39b/11

mezār Ar. Ziyaret yeri. Kabir, ölünün gömüldüğü yer, sin.

m.+ımda 94b/17

mezaristān Ar. – Far. Mezarlık.

m.+a 50a/15

mı Soru eki.

m. 25b/06, 52b/08, 58b/09, 59a/03, 60a/09, 66b/07, 66b/08, 83a/03, 86a/02, 96a/05

m.+dur 55a/09, 57a/04, 95b/07

m.+ydy 61a/13

mıh Far. Mıh, çivi, enser; kazık.

m. 37b/16, 42b/14, 42b/15, 46a/19

mısrī Öz. İ. Ar. Niyazi-i Mısri, 17. yüzyıl Halvetiye tarikatının Niyaziyye veya Mısriyye kolunun kurucusu, büyük bir sufi ve tasavvuf edebiyatı ustası şair.

m. 72b/05

mi Soru eki.

m. 29a/13, 29a/13, 29a/14, 29a/15, 29a/16, 29a/17, 52b/09, 61b/11, 66b/08, 68a/05, 68a/05, 72a/05, 74a/15, 74a/16, 74a/20, 74b/04, 74b/08, 74b/12, 74b/15, 99b/07, 110a/18

mī'ād Ar. Vad edilen, belirtilen zaman veya yer.

m. 56b/02

midrār Ar. Çok su döken.

m.+uñı 17b/14

mihmān Far. Misafir, konuk.

m. 29a/17, 32b/02, 78a/14, 91b/22

m.+sun 73a/13

mıhr-i cān Ar. – Far. Can güneşi. Adı Şerh-i Mevlana Mubarek Şah'da geçen makam.

m. 70a/13

mıkdār Ar. Parça, kısım, bölüm. Kıymet, değer. Düz, belirlenen gerekli miktar, doz. Derece.

m. 44b/14, 58a/05, 93a/12

m.+ı 37a/15, 47a/06

m.+ına 67b/10

mim Ar. Osmanlı alfabesinin yirmi yedinci harfi olup “ ebced ” hesabında kırk sayısının karşılığıdır. Bir kitap veya ibarenin altına, sonuna: temme (=bitti) yerine veya “ malum oldu ”, “ görüldü ” makamına konulan bir harftir.

m. 46a/17

mīm bkz: mim

m. 91a/17

min Ar. –den, denberi.

m. 97b/09, 97b/09, 103b/12, 104a/03

minber-i kübrā Ar. Hutbe okunan yerin en üstü.

m. 36a/10

minder Ar. İçi yumuşak bir malzeme ile doldurularak dikilen, oturmaya, yaslanmaya yarar şilte. Yer alıştırmalarında ve atlamalarda, düşmelerin sertliğini gidermek için kullanılan, deri veya kauçuktan yapılmış şilte.

m.+ler 39a/01

mine’l-bab Ar. Hepsi, baştan başa, başından sonuna kadar; bütün.

m.+in 97b/09, 97b/09, 97b/11, 98a/02, 98a/03, 98a/04

mine’l-şalşāl Ar. Lüleci çamuru.

m. 67b/12

minnet Ar. Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme. Görülen iyiliğe karşı teşekkürde bulunma. Şükür, teşekkür etme.

m.+isin 35b/02

minvāl Ar. Çulhaların tezgah aletlerinden üstüne bez sardıkları ağaç. Tarz, yol, suret, şekil.

m. 105b/04

mi’ rāc Ar. Merdiven. Göğe çıkma. Hz. Muhammed’in göğe çıktığı gece.

m. 34b/09

m.+da 71a/11

m.+idur 64b/10

mir’āt Ar. Ayna. Meşhur bir çeşit lale.

m. 92b/05

mir’āt-i hūsn Ar. Dış görünüş.

m. 32b/06

mirşad-i a’ lā Ar. Yüksek gözetleme yeri.

m. 83b/07

misk Ar. Asya’nın yüksek dağlarında yaşayan bir cins ceylanın erkeğinin karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.

m. 43a/01, 43a/07, 44b/01, 69a/03

m.+in 109a/08

m.+ine 43a/10

miskal Ar. Yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü. 43a/02

misk-i ezfer Ar. Güzel kokulu misk.

m. 93b/13

misk-i mu’attar Ar. İtirlı, güzel kokulu misk.

m. 108b/17

miskin-i nāf Ar. – Far. Göbek miski.

m. 69a/12

mişl Ar. Benzer, kat. Miktar. Ön, yan, huzur. Tekrarlanan bir sayının toplamı.

m.+üñ 63b/11

miyān-i ‘aşk Far. – Ar. Aşklar arası.

m. 72b/08

mizān Ar. Terazı, ölçü aleti, tartı; ölçek.

m. 101b/07

m.+ı 87a/14

mu Soru eki.

m. 30b/04

m.+dur 99b/06

mu’ accel Ar. Tacil edilmiş, acele olunmuş. Peşin, önden verilen.

m. 105b/02

mu’ āf Ar. Affolunmuş, bağışlanmış. Ayrı tutulmuş. Serbest.

m. 84a/26

mu’ ālece-i beyān Ar. İlaçla tedavi bigilendirme.

m. 42b/01

mu’ ammā Ar. Usulüne göre tertib olunmuş bulunan ve çok defa ismine delalet eden bilmece, yanılmaca. Anlaşılmaz iş. Bir yazı sitili.

m. 63b/01

mu’ ammer Ar. Ömür süren, yaşayan, yaşamış.

m. 80a/16

mu'atfâr Ar. İtirli, güzel kokulu. Meşhur bir çeşit lale.

m. 68b/14, 68b/15, 69a/03, 108b/17, 110a/09, 110a/11

mu'ayyin Ar. Tayin eden, belirten.

m. 65b/01, 65b/02

mu'azzez Ar. Taziz edilmiş, izzetlendirilmiş. İzzet ve şeref sahibi. İkrâm ve izaz olunan, ağırlanan, hürmetle, saygı ile kabul olunan. Kıymetli, değerli, aziz.

m. 61a/06, 67b/05, 92b/07

mu'ciz Ar. İcaz eden, acze düşüren, başkaları, - bir şey yapmada- geri bırakan; kimsenin yapamayacağı yolda olan.

m.+dür 64b/12

mu'cizât Ar. Tansıklar, mucizeler.

m. 63b/14

mufađđal Ar. Üstün kılınmış.

m.+sın 90a/03

muĥabbet Ar. Maĥabbet. Sevgi.

m. 28b/15, 29a/14, 46a/06, 49b/01

m.+idür 91a/20

muĥabbet-i Şemsü'l-hudâ Ar. – Far. Tanrı sevgisi.

m. 36a/07

muĥaddiŐ Ar. Hadis ile meşgul olan, Hz. Muhammed'in sözlerini bildirmiş olan kimse.

m.+ler 66a/05

muĥakĥak Ar. Tahkik olunmuş, hakikati, gerçekliği, doğruluğu belli olmuş; doğru. Her halde, ne olursa olsun.

m. 36a/03, 85a/06

muĥakĥık Ar. Tahkik eden, hakikati, gerçeği arayıp meydana çıkararak; soruŐturucu.

m.+lar 68a/04, 110a/17

muĥâl Ar. Mümkün olmayan, olamaz, olmaz, olmayacak.

m. 91b/21

muĥammed Öz. İ. Ar. Bir çok defalar hamd ü sena olunmuş, tekrar tekrar övülmüş manasına gelen bu kelime, Peygamberimizin adıdır.

m. 25a/15, 33b/08, 34a/05, 35a/04, 35a/08, 36a/11, 41a/13, 50b/08, 50b/09, 50b/13,

50b/16, 52b/09, 54a/11, 54a/12, 58b/12, 59b/02, 59b/06, 60a/06, 60a/09, 63a/05, 68a/13, 71a/07, 71a/08, 71b/04, 71b/08, 71b/12, 75b/14, 77b/05, 84b/12, 90a/02, 90b/13, 91a/14, 91a/14, 91a/15, 91a/16, 91a/17, 91a/18, 91a/19, 91a/20, 91a/21, 91a/22, 92a/03, 92b/16, 93b/03, 94b/08, 99b/01, 105b/07, 105b/08, 105b/10, 105b/14, 106a/04, 106a/08, 106a/12, 108a/05, 108a/16

m.+e 54a/10, 71a/12, 71a/16, 104a/07, 104a/10

m.+en 38b/17, 64b/06, 81b/08

m.+iñ 76b/07, 104a/02

muĥammedü'l-muştafa Ar. Hz. Muhammed.

m. 103b/03

muĥammedî Ar. Hz. Muhammed'e ait, onunla ilgili. Muhammed ümmetinden olan, Müslüman.

m. 81b/01, 81b/13

muĥammediyye bkz: muĥammedî

m. 69b/06, 92b/01, 93b/08

muĥalliye Ar. BoŐaltaç.

m. 38a/01

muĥıbb Ar. Seven, sevgi besleyen, dost.

m. 30b/09

muĥîl Ar. İhale eden, havale eden. Borcunu başkasının borcuna nakleden.

m.+dür 86a/16

muĥtâc Ar. İhtiyacı olan, kendisine bir şey lazım olan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen. Yoksul, fakir.

m. 16a/05, 17a/12, 17b/17, 34b/10, 83b/09, 87b/20, 102a/03, 104a/14

m.+iñam 86a/18, 100a/10

muĥtâc-ı iĥsân Ar. İyiliğe ihtiyacı olan.

m. 91b/10

muĥtâr Ar. İhtiyar eden, seçilmiş, seçkin. [Hz.Muhammed hakkında kullanılır]. Hareketinde serbest olan, istediği gibi davranan, dilediğini yapan. Köy veya mahalle işlerine bakmak üzere halkın seçtiği kimse.

m. 40b/19, 65a/01

muĥtekir Ar. İntikar yapan, yolsuz kazanç elde eden, vurguncu, istifçi.

m. 16a/05

muhyî Ar. İhya eden, dirilten, canlandıran, hayat veren.

m. 91b/22

mu'în 'üs settâr Ar. Herkesin yardımcısı, kullarının hata, kusur, ayıp ve günahlarını örten Allah.

m. 81b/02

mukâbil Ar. Karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan. Bir şeye karşı, bir şeye karşılık yapılan. Karşılık. Karşılığında.

m. 86b/09

mukâddem Ar. Takdim edilen, sunulan. Önde olan, önden giden. Değerli, üstün.

m. 69b/02, 87b/12

mukârreb Ar. Takrib edilmiş, yaklaşmış, yakın.

m. 28a/06

mukîl Ar. Mukle. Gözbebeği.

m. 49b/14

muktedî Ar. İktida eden, uyan, arkadan gelen.

m. 36a/11

murâd Ar. Arzu, istek, dilek. Maksat, meram. Sultan Murad.

m. 16b/16, 17a/10, 43a/15, 50a/07, 109b/22

m.+a 35a/11

m.+im 99b/01

m.+in 17a/09

m.+lar 17b/15

m.+umuz 16b/17

murâşşâ' Ar. Kıymetli taşlarla bezenmiş. İki mısraı veya iki fıkrası kelime kelime birbiriyle aynı vezin ve kafiyede olan söz. Bir yazı sitili.

m. 65b/13

murtażâ Ar. İrtiza edilmiş, beğenilmiş, seçilmiş. Hz. Ali'nin lakabı.

m. 32b/02, 32b/02, 32b/05, 78a/06, 90a/01, 90b/09, 92b/11

muşâhib Ar. Biriyle musahabe eden, sohbette bulunan, konuşan, arkadaş. Büyük bir zatın yanında bulunarak onu sözüyle sohbetiyle eğlendiren. Padişahların hususi işlerinde bulunanlardan her biri.

m.+ler 53a/08

musallağ Ar. Teslit olunmuş, birinin üzerine düşmüş, sataşmış, ilişmiş, sataşan, rahat bırakmayan.

m. 94b/15

muşallat Ar. Namaz kılmaya mahsus açık yer. Cami civarında cenaze namazı kılınan yer.

m. 92a/07

muşallî Ar. Namaz kılan, beş vakit namazına devam eden.

m. 36a/11

muştafâ Ar. İstıfa edilmiş, seçilmiş. Hz. Muhammed'in adlarından.

m. 25a/05, 30b/03, 30b/08, 33a/06, 34a/05, 35a/08, 36a/11, 50a/09, 50b/11, 50b/14, 52b/09, 63a/05, 77b/05, 90a/02, 90b/13, 91b/13, 91b/14, 91b/16, 91b/18, 91b/20, 91b/22, 92b/11, 92b/16, 94b/08, 105b/07, 105b/08, 105b/10, 105b/14, 106a/04, 106a/08, 106a/12, 108a/05

m.+nîñ 34a/12, 92a/03

m.+nun 62b/01

m.+ya 108a/16

m.+yı 94a/20

mu' tâd Ar. İtiyad edilmiş, adet olunmuş, alışılmış.

m. 55a/09

muṭahhar Ar. Tathir edilmiş, temizlenmiş, temiz.

m. 103b/04

muṭahhir Ar. Tathir eden, temizleyen.

m. 87a/07, 90a/01

muṭarrâ Ar. Taravetli, taze.

m. 38b/14

mu' teber Ar. itibarlı, hatırı sayılır, saygın. İnanılır, güvenilir. Yürürlükte olan, geçer.

m. 97a/02

muṭî' Ar. İtaat eden, boyun eğen. Bağlı. Rahat.

m. 48b/11

muṭlak Ar. İtlak olunmuş, salıverilmiş, başıboş bırakılmış. Kayıtsız, şartsız. Yalnız, tek, salt.

m. 63b/14

m.+dan 70a/09

muṭlakâ Ar. Her halde, ne olursa olsun, illa, illaki.

m. 36a/05

muvaḥhid Ar. Tevhid eden, Allah'ın birliğine inanan.

m.+ler 64b/13

mübârek Ar. Bereketli, feizli. Uğurlu, hayırlı, mutlu, kutlu. Beğenilen, sevilen, kızılan, şaşılan kimse veya şey hakkında söylenir.

m. 34a/05, 34b/05, 55a/04, 56a/13, 59b/11, 63a/06, 80b/01, 104a/12

mübeyyin Ar. Bildiren, açıklayan, meydana koyan.

m. 92a/10

mübtelâ Ar. Düşkün. Tutkun, tutulmuş.

m.+yım 30a/08

mücâhid Ar. Cihad eden, din düşmanlarıyla savaşan. Savaşan, uğraşan, savaşçı.

m.+dür 52a/09

mücellâ Ar. Cilalı, parlatılmış, parlak.

m. 103b/04

mücerreb Ar. Tecrübe olunmuş, denenmiş, sınanmış.

m.+dür 42b/16, 47a/03, 47a/10

mücerred Ar. Tecrid edilmiş, soyulmuş, çıplak. Tek, yalnız. Karışık ve katışık olmayan. Yalın, soyut. Eski yazıda noktasız harflerle yazılmış manzume yahut mensure. Bekar. Yalnız, ancak, fakat.

m. 99b/06

mücrim Ar. Cürüm işlemiş, suçlu.

m. 91a/07

m.+em 86a/20, 100a/09

m.+ler 40a/01

müctebâ Ar. Seçilmiş, seçkin.

m. 92b/11

müdde'î Ar. İddia eden, davacı. Bir hükümde ayak direyen. İnatçı.

m. 64a/04

mü'eccel Ar. Tecil edilmiş. İleriye bırakılmış, peşin olmayan, ileride yapılmak üzere vakti belirtilen.

m. 105b/02

müfâhîr-i dâreyn İki dünyada övünen.

m. 36a/06

müferid Ar. Kendini din işlerine kaptırarak, bir yana çekilip Allah'a ibadet etmekle meşgul olan.

m.+en 67b/13

müfsid Ar. İfsade eden, bozan. Fesatlık eden, ara açan.

m. 102a/06

müfti Ar. Fetva veren. Vilayet ve kazalarda din işlerine bakan kimse, müftü.

m. 16a/07, 102a/04

mühlet Ar. Bir işin yapılması için verilen zaman; bir işi belli bir zaman için geri bırakma.

m. 108b/14

müühr Far. İmza. Sevgilinin ağzı.

m. 105b/02

mühürülen- bkz: mühür. Kapatmak. Mühürleme işi yapılmak, mühür basılmak.

m.-e 67a/13

mühürlü bkz: mühür. Mühür basılmış. Mühürle kapatılmış.

m. 69a/12, 109a/08

mükâyele Ar. Sözle, işle karşılığına karşılık verme.

m. 108b/06

mükerrem Ar. Muhterem, aziz, saygın, saygıdeğer, sayılan; ululandıran, hürmet ve tazime erişmiş.

m.+sin 90a/03

mükerrem-i müctetâ Ar. Seçilmiş muhterem.

m. 78a/05

mükerrem-i murtażâ Ar. Seçilmiş saygıdeğer.

m. 78a/06

mülhâḳ Ar. İlhak edilmiş, sonradan takılmış, katılmış. Bir asker karargahında emir subayı yardımcısı.

m. 65b/09

mülhid Ar. Allah'ı inkar eden, dinsiz, imansız.

m. 102a/06

mülk Ar. Ev, dükkan, arazi gibi taşınmaz ve gelir getiren mal. Bir devletin ülkesi. Vakıf olmayıp doğrudan doğruya birinin malı olan toprak veya akar yapı.

m. 30a/03, 34b/08, 84a/39, 96a/01

m.+e 56a/08

m.+ini 64a/08

m.+iniñ 35b/12

m.+sin 53b/10

m.+üne 84b/37

m.+üni 93b/10

m.+ünüñ 34b/08

mülk-i cüz-i cān Ar. – Far. Gönül parçasının mülkü.

m. 53b/02

mü'min Ar. İman etmiş, İslam dinine inanmış, İslam, Müslüman. Kuran'ın 40. Suresi.

m. 105b/09

m.+ler 25a/13, 25b/08, 55b/12, 101a/04

m.+lere 52b/08, 55a/09

m.+lerüñ 73a/11

m.+üñ 32b/13

mümkün Ar. Mümkün, olabilir, olabilen.

m. 99a/07

mümkināt Ar. Olabilen, olabilen şeyler.

m. 64a/11

m.+iñ 75a/15

münācāt Ar. Allah'a dua etme, yalvarma. Allah'a dua mevzulu manzume.

m. 28b/10, 31a/01, 87b/10

m.+ı 87a/02

münācāt-ı āhır Ar. Son yalvarış.

m. 17a/04

münācāt-ı kūr'an Ar. Kuran'a dua.

16b/01

münācāt-ı rahmet Ar. Merhamet etme.

m. 17b/10

münādī Ar. Nida eden; tellal. Müezzın.

m.+ler 26b/05, 52b/01

münāfık Ar. Nifak sokan, ikiyüzlülük eden, iki yüzlü. Hz. Muhammed zamanında, kafirlikte devam ettiği halde kendisini Müslüman gösteren.

m.+dur 32b/12

m.+lar 52b/04

münevver Ar. Tenvir edilmiş, nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış; ışıklı. Aydın kimse.

m. 30b/04, 68b/15, 103b/04, 110a/10

m.+ler 61a/10

münferit Ar. Münferid. İnfirad eden, Yalnız olan, tek, ayrı, kendi başına.

m. 105a/06

münker Ar. İnkâr edilmiş, edilen, kabul ve tasdik edilmeyen, reddedilen. Şeriatçe yapılması caiz görülmeyen.

m. 33a/14

münker-i ma'āşiden Ar. İsyan eden.

m. 96b/07

münkir Ar. İnkâr eden, kabul etmeyen.

m. 75a/12

münkir-i kāfir Ar. Allah'ı inkâr eden.

m. 32b/12

mürekkeb Ar. Terkib edilmiş, iki veya daha çok şeylerin karışmasından meydana gelen. Yazı mürekkebi.

m. 30a/11, 87b/19, 97b/10

mürür Ar. Geçme, bir yandan girip öte yandan çıkma. Geçip gitme. Sona erme.

m. 16b/12

mürüvvet Ar. İnsaniyet, mertlik, yiğitlik. Cömertlik, iyilik severlik.

m. 17b/15, 27a/05

m.+leriñ 106a/10

müslim Ar. İslam dininde olan.

m.+ler 100b/08

müslimān Ar. İslam dininde olan. Doğru, insafılı, merhametli. İslam dinine bağlı, dindar.

m.+dur 39a/09, 39a/12

müslimīn Ar. Müslümanlar.

m. 104b/01

müstaķim Ar. Doğru, düz, dik. Temiz, namuslu.

m. 16b/08

müste'an Ar. Kendisinden yardım beklenen, yardım istenen. Allah'ın sıfatlarındandır.

m. 17b/18

müşg Far. Misk.
m. 70b/04

müşkil Ar. Güç, zor, çetin. Engel, güçlük, zorluk, çetinlik.
m. 16a/09, 17b/13, 26b/09, 72a/01

müşkilât Ar. Güçlükler, zorluklar.
m. 64a/05

müştaş Ar. İştiaklı, özleyen, göreceği gelen, can atan.
m. 25b/04

müştaş bkz: müştaş
m.+dır 85b/12

müteferriķ Ar. Teferruk eden, dağınık, ayrı ayrı.
m. 95b/11

müttakîn Ar. İttika eden, sakınan, çekinen. Allah'tan korkan.
m. 78a/02

müvekkil Ar. Birini kendine vekil olarak seçen kimse. Vekillik veren, vekil eden.
m.+imi 105b/03

müyesser Ar. Kolayı bulunup yapılan; kolay gelen, kolaylıkla olan.
m. 16b/09, 33a/07, 104b/05, 104b/07

müzekki-i muħabbet-i Şemsü'l-hudā Ar. – Ar. – Far. Temizleyen, aklayan Tanrı sevgisi.
m. 36a/07

müzeyyen Ar. Zinetlendirilmiş, süslenmiş, süslü.
m. 33a/16, 55a/13, 86b/10, 108a/15

müznib Ar. Günah, suç işleyen, suçlu.
m. 78a/03
m.+em 86a/17

N

nā-ümîd Far. Umut olmayan.
n. 36b/14

nādān Far. Bilmez. Nobran, kaba, terbiyesi kıt.
n. 29a/16

nāf Far. Göbek. Orta.
n. 69a/12

nā'im Ar. Uyuyan, uykuda bulunan.

n. 33a/02, 80b/11

na'im Ar. Bollukta yaşayan. Cennetin bir kısmı.
n. 65a/07

naķd Ar. Akçe, maden para. Para olarak bulunan servet. Peşin para.
n. 83a/10

nāķıŐ-ı iķŐār Ar. İhmal etme. Kusuru olan.
n. 87a/06

naķkād Ar. Nakd eden, paranın kalpını sağlamından ayıran. Bir Şeyin iyisini kötüsünden ayıran. Tenkidçi. İmam, hatip; kayyum.
n. 56b/10, 57a/11, 69b/12

naķkāl Ar. Nakl edici, hikayeci, masalcı.
n. 66b/03

naķl Ar. Bir Şeyi başka bir yere götürme. Taşıma, aktarma, geçirme. Aynını başka bir Şey üzerine alma. Anlatma, söyleme. Tercüme etme.
n. 55a/14
n.+e 61a/01
n.+ini 86b/12

nāliŐ Far. İnleyiŐ, inleme, inilti.
n. 61b/09

namāz Far. İslamın beş Őartından biri olan ve Müslümanların günde beş vakit, dinî kurallara göre yapmak zorunda oldukları ibadet, salat.
n. 53a/02, 68a/12
n.+lar 87a/12
n.+ın 25b/03, 25b/05, 25b/07, 25b/09, 25b/11
n.+ını 87a/16

nāne Ar. Ballıbabagillerden, yaprakları sapsız, çiçekleri beyaz veya menekşe renginde, güzel kokulu, yaprakları baharat olarak kullanılan, çok yıllık ve otsu bir kültür bitkisi.
n.+yi 41a/13

nār Ar. Ateş, od. Cehennem.
n. 50a/07
n.+a 34b/03, 47a/06, 59a/01, 70a/16, 72b/06, 85b/16
n.+ı 108b/10

- n.+ıñ** 36b/12
- n.+na** 31a/02
- nār-ı kübrā** Ar. Büyük ateş.
n. 26a/05
- nār-ı firqat** Ar. Ayrılık ateşi.
n. 30a/04
- nār-ı hasret** Ar. Özlem ateşi.
n. 100a/11
- n' āş** Ar. nās. İnsanlar, halk, herkes.
n. 53b/02
- naşib** Ar. Pay, hisse. Birinin elde edebildiği şey. Allah'ın kısmet ettiği şey.
n. 16b/03, 16b/05, 16b/07, 16b/09, 16b/11, 16b/13, 65b/03, 93b/05, 101b/14, 104b/05
- naşrānī** Ar. Hristiyan.
n. 39a/11
n.+dür 39b/12
- na' t** bkz: na' t
n.+ımla 36a/15
n.+ile 58a/01
- na' t** Ar. Bir şeyi medh ederek anlatma, vasıflandırma. Hz. Muhammed'i övmek üzere yazılan şiirler.
n. 98b/01
n.+ıñda 27a/10
- na' t-ı şerif** Ar. Peygamberleri ve din büyüklerini öven şiirler. Daha çok Peygamber efendimiz Muhammed aleyhissalam için söylenir.
n. 17b/01, 27a/01, 28b/01, 29a/12, 29b/01, 30a/12, 31a/09, 32b/01, 32b/17, 35b/14, 36a/01, 36b/01, 62b/04, 84b/01, 85a/09, 86a/12, 88b/01, 89a/01, 90a/08, 90b/01, 91a/01, 91a/13, 91b/12, 95a/01
- na' t şerif ü münācāt** Ar. Allah'a ve Hz. Muhammed'e övgü.
n. 28b/10
- na' t-ı icāz-ı hāzret-i muḥammed** Ar. Hz. Muhammed'e övgü.
n. 50b/08
- na' t-ı resūl** Ar. Hz. Muhammed'e övgü.
n. 85b/08, 94b/01, 99a/01, 100a/08, 100b/06
- na' t-ı şerif-i der maḳām** Ar. Hz. Muhammed'e övgü makamı.
n. 91b/01
- nāz** Far. Kendini beğendirmek için takınılan yapmacık. Bir şeyi beğenmiyormuş gibi gözükme. Şımarıklık. Yalvarma, rica.
n. 61b/05
n.+ı 40b/14
- naẓar** Ar. Bakma, göz atma. Düşünme. Göz değme. İltifat. İtibar. Yan bakış. Güzel, dilber.
n. 28b/14, 29a/18, 32b/04, 33a/17, 37b/11, 40a/11, 70a/06
- nāzil** Ar. Yukarıdan aşağı inen, inici. Bir yere konan, bir yerde konaklayan.
n. 29b/10, 40b/23, 94a/09, 94b/06
- nāzile** Bela, sıkıntı. İnme. Nezle.
n. 41a/10, 42b/01, 61a/07
n.+ye 41a/12
- naẓirīn** Ar. Benzer, eş.
n. 93b/14
- naẓm** Ar. Dizme, tertib etme, sıraya koyma. Sıra, tertib. Vezinli, kafiyeli söz.
n. 33b/09, 36b/06
n.+uñ 63b/04
- ne** Hangi şey. Her şey. Birçok şey. Hangi. Nasıl. Neden. Şaşma veya abartı bildiren bir söz. Sana ne, bana ne gibi sorularda [ne ilgisi var] anlamına gelen bir söz. Soru biçiminde şaşma bildiren ünlem.
n. 26b/06, 26b/10, 28a/08, 29a/13, 29b/12, 36a/05, 40a/01, 40b/20, 46b/13, 53b/08, 53b/08, 55b/08, 55b/11, 55b/11, 56a/01, 57b/08, 57b/09, 61a/01, 61a/01, 61a/03, 61a/03, 61b/02, 61b/02, 64b/12, 65a/12, 65b/07, 65b/11, 66b/01, 66b/03, 66b/03, 68b/04, 69b/04, 69b/04, 72a/14, 72a/15, 72a/15, 74a/01, 74a/01, 74b/05, 83a/12, 83a/12, 84a/28, 84a/34, 84a/39, 84b/07, 86b/04, 86b/17, 86b/18, 90b/02, 93b/11, 94b/09, 95a/08, 96a/01, 96a/06, 96a/06, 96a/11, 99a/07, 107b/15, 109a/13, 110a/04
n.+den 86b/04, 93b/10
n.+dür 54a/08, 95a/09, 101a/03
n.+ler 25a/12

n.+m 85b/02

n.+ola 34a/14, 62b/03, 84a/25, 86a/04

n.+oldu 68a/09

n.+olduñ 73b/07

neba Ar. Kaynak olmak, pınardan su çıkarmak, su akması.

n. 37b/14

nebāh Ar. Şan, şeref, onur. Şan ve şeref sahibi.

n. 84a/22

nebeviyye Ar. Nebiye, peygambere ait, onunla ilgili.

n. 43b/03

nebi Ar. Haberci. Peygamber.

n. 30b/13, 92a/03

n.+ler 66a/10, 77b/14

n.+lerdür 53a/10, 68a/07

n.+si 17b/02

nebi-yi allāh Ar. Tanrı.

n. 30b/12

nebi-yi müfahİR-i dāreyn Ar. İki cihanın övünen habercisi.

n. 36a/06

nebi-yi şāfi'-yi mahşer Ar. Mahşer habercisi Hz. Muhammed.

n. 36a/08

nebū bkz: nebī

n. 96b/03

necāt Ar. Kurtulma, kurtuluş.

n. 64a/09, 64b/08

nece Neçe. Nice. Nasıl.

n. 57a/05, 60a/01, 60a/03, 61b/06, 61b/08, 63a/07, 65a/13, 108a/21, 109a/01, 109b/16

necibā Ar. Soyu sopu temiz, nesli pak olana yaraşır şekilde.

n. 91b/09

neçe Nice. Nasıl.

n. 69a/11

nefer Ar. Bir adam, tek kişi. Rütbesi olmayan asker. İnsan sayısı bildiren sözler için kullanılır.

n. 86b/01

nefes Ar. Soluk. Soluk alacak kadar geçen zaman, an. Okuyup, üfleme. Bektaşî tekkelerinde okunan manzum söz. Tütün, esrar, nargile gibi şeyler içilirken içe çekilen duman.

n. 97a/03

n.+de 104b/06, 104b/06

nefs Ar. Ruh, can, hayat. İnsanın yeme içme gibi biyolojik ihtiyaçları. Kendi, şahıs. Asıl, maya, cevher. Bir şeyin ta kendisi. Döl suyu. İç, iç taraf.

n. 29a/02, 33b/15

n.+e 100b/17

n.+i 25a/11

n.+idür 53a/11

n.+ile 57b/05

n.+im 31a/04

n.+imüñ 84a/21

n.+ine 52b/12

nefsi Ar. Nefisten doğan şeyle ilgili. Kişiyeye, kendisine ait, onunla ilgili.

n. 85a/03, 85a/03

nefs-i nefis Ar. Canın canı.

n. 53a/11

nefs-i emmāre Ar. İnsanı kötülüğe sürükleyen nefis. Öfke, hırs, şehvet vb.

n. 94b/11

nefs-i tuğyān Ar. Allah'ın emirlerine aykırı harekette bulunan. Taşkınlık, azgınlık.

n. 99a/10

nehy Ar. Yasak etme. Emir kipinin olumsuzu. Ket vurma, tutma.

n. 65a/05

nekāl Ar. Azap, işkence. İbret, bir olaydan alınan ders.

n. 67b/08

nemmām Ar. Koğucu, ara bozan.

n. 102a/10

nere Nereye, nerede. Hangi yer.

n.+den 18b/03

nergis Far. Nergisgillerden, bazı türlerinde beyaz, bazılarında sarı renkteolan çiçekleri ayrı

veya bir kök sap üzerinde şemsiye durumunda, açılmadan önce bir yenle örtülü bulunan, 20-80 santimetre yüksekliğinde, soğanlı bir süs bitkisi. Güzelin gözü.

n.+de 76a/14

nesl Ar. Nesil, kuşak. Soy, döldöş.

n.+im 53a/10

nesne Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje. Özenin dışında kalan her konu, obje.

n. 59a/02, 59a/12, 97a/02

n.+yi 46b/06, 101b/02, 101b/04, 101b/06, 101b/08, 101b/14, 102a/01

nesîmî Ar. Hafif ve latif esen rüzgarla ilgili. XIV. Asrın en büyük Türk şairlerinden olup Hurufî akidesindedir. Şeriata aykırı söz ve hareketlerinden dolayı, şeriat ulemasının verdiği fetva üzerine 1417-1418 yılında Halep'de derisi yüzülerek öldürülmüştür.

n. 63b/12

neşr Ar. Yayma, dağıtma, saçma, açma. Herkese duyurma. Gazeteye yazma, yazdırma. Kıyamette bütün insanların dirilmesi.

n. 17b/14, 85b/14

nevî Far. Yenilik.

n. 36b/13

nevm Ar. Uyku. Rüya.

n.+e 93a/01

nevm-i gaflet Ar. Gaflet uykusu.

n. 109b/02

neyne- Ne yapmak, ne etmek.

n.-yelüm 83a/06, 83a/07, 83a/09, 83a/11, 83a/13, 83a/15

nez' Ar. Bir şeyi yerinden koparma, sökme. Kaldırma, yok etme. Can çekişme.

n.+i 26b/08

nışf Ar. Yarım, yarı. Bir yazı sitali.

n. 86a/13

nışf-ı mu'accel Ar. Yarısı peşin.

n. 105b/02

nışf-ı mü'eccel Ar. Peşinatın yarısı.

n. 105b/02

ni bkz: ne

n.+dir 28b/15

n.+dür 83b/03

ni'am Ar. Nimetler.

n. 66b/09

nice Nasıl. Çok, birçok, hayli. Çok kere. Ne. Ne zaman. Kaç, ne kadar. Hangi. Ne kadar, ne derece. Ne vakta kadar.

n. 29a/01, 29b/14, 29b/14, 34a/06, 52a/07, 61b/04, 86a/02, 109a/07

n.+si 108b/02

nicün bkz: niçün

n. 63a/04, 66b/02

niçün Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye.

n. 34a/04, 96a/04

nidā Ar. Çağırma, bağırma, seslenme. Ses verme. Ünlem.

n. 26b/05, 30b/03, 59b/05, 60a/05, 60b/12, 61b/09, 67a/12, 83b/16

nider Ne yapar. Ne eder.

n.+sin 71b/09

nigāh-ı şafk Ar.

36b/14

nihāyet Ar. Son uc. Son derece.

n. 27a/11

niķāb-ı rüy Ar. – Far. Yüz peçesi.

n. 91b/14

ni' met Ar. İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş. Azık, yiyeceğe, içeceğe dair şeyler; ekmek. Saadet, mutluluk.

n. 101b/03

n.+ler 94a/02

n.+lerümden 54a/02

nirān Ar. Aydınlıklar, parıltılar, ışıklar. Cehennem, tamu. Ateş.

n.+a 70a/15

nisā' Ar. Kadınlar. Kuran'ın 4. suresi.

n.+lar 84a/05

nişā bkz: nisā'

52b/05

nişār Ar. Saçma, serpme. Saçı, düğünde saçılan para.

n. 29b/09, 54a/05

nisbet Ar. Bağlılık, ilgi. Kıyaslama, ölçü. Oran. İnat olsun diye yapılan iş.

n. 105a/06

nisyān Ar. Unutma.

n. 87b/19

nişadır Far. Amonyak.

n. 42b/02, 44a/01

nişān-ı ahmed muhammed muştafā Ar. Hz. Muhammed'in izi, fermanı.

n. 92b/16

nite Nasıl. Niçin.

n. 55b/12, 69b/05, 83b/13

nitekim Gerçekten, hakikaten. Sonuç olarak.

n. 65a/09

niyāz Far. Yalvarma, yakarma. Dua. Bazı tarikatlarda küçüğün büyüğe karşı olan selam, saygı ve duası. İhtiyaç, muhtaçlık. Bektaşî edebiyatında rica ve duayı muhtevi manzum veya mensur sözler.

n. 83b/15

n.+ım 52b/06

n.+um 72b/06

niyyet Ar. Niyet, meram, kurma. Namazdan, oruçtan önce başlama duası okuma.

n. 18b/10, 37a/10

n.+de 66a/06

n.+den 83a/01

noḥud Far. Nohut. Baklagillerden, ana yurdu Akdeniz kıyıları olan, birleşik telek yapraklı, çiçekleri sarımtırak renkte, tanesi baklamsı, bol nişastalı bir bitki.

n. 37a/14

noḥud bkz: noḥud

n.+uñ 41a/14

noḫşān Ar. Eksiklik, azalma, azlık. Eksik, kusurlu. Yokluk.

n.+ım 87a/04

nūr Ar. Aydınlık, parıltı, parlaklık.

n. 32b/08, 33a/07, 35b/10, 55b/12, 59b/02, 80b/01, 86a/10, 90b/04, 90b/05, 93a/09, 93b/07, 94a/12, 94a/12, 108a/04, 108a/07, 108a/10, 108a/12, 108a/14, 108a/17, 108a/23, 108a/27, 108b/07, 108b/10

n.+dan 68b/08

n.+dur 63b/09, 68a/02, 110a/14

n.+ı 33b/13, 36b/04, 55a/03, 64b/11, 68b/15, 91b/04

n.+ıñ 36a/04, 64b/08

n.+ın 83b/18

n.+ıñı 29a/04

n.+ını 81b/13

n.+ıñla 85a/14

n.+ıyla 27a/08

n.+lar 25a/08

n.+uñ 106a/09

n.+umı 103b/02

n.+umıñ 35b/10

nūr-i cemāl Ar. Yüzü nurlu.

n. 35b/07

nūr-i enver Ar. Nurlu. Çok ve pek parlak.

n. 27a/08

nūr-i ḥān-ı muştafā Ar. Hz. Muhammed.

n. 91b/18

nūr-i ḥudā Ar. – Far. Tanrı.

n. 35b/11, 36a/02, 91a/14

nūr-i hüdā Ar. Kuran-ı Kerim.

n. 30a/09

nūr-i isti'ādā Ar. İstidadı olan kimse. Anlayışlı.

n. 56a/09

nūr-i sūrūr Ar. Sevinç nuru.

n. 86b/19

nūr-i şarāb Ar. Nurlu içecek.

n. 68a/02, 110a/13

nūr-i vech Ar. Yüzü nurlu.

n. 35a/08

nūr-i zāt Ar. Nurlu kimse.

n. 18a/07

nūrānī Ar. Nurlu, ışıklı. Saygı uyandıran bir yüz.

n. 87a/12

nūrū 'l-varī Ar. – Far. Nur gibi.

n. 36a/07

nushīyye Ar. Nasihatler.

n. 46a/12

nuşret-i ehl-i islām Ar. İslam'ın yardımı.

n. 92a/07

nuşret-i islām Ar. İslam'ın yardımı.

n. 92a/05, 92a/09

nuṭk Ar. Söz, lakırdı; konuşma. Nutuk, söylev, bir kalabalığa karşı söylenen söz. Söyleyiş, söyleme kuvvet ve hassası. Eski dervişlerce büyük bilinen kimselerin manzum sözleri.

n. 63b/13

n.+a 66b/04

n.+la 64a/08

nuṭk-ı hâtem Ar. Mühürlü söz.

n. 64a/07

nüşha Ar. Yazılı, yazılmış şey, yazılı bir şeyden çıkarılan suret. Gazete ve dergilerde sayı. Muska.

n.+yı 18b/08

nüşha-yı ümmü 'l kitāb Ar. Ana kitabın nüshası. Kuran-ı Kerim'in yazılıp çıkarılan sureti.

n. 18a/10

nūn-ı ve 'l-kalem Ar. Andolsun kaleme. Kuran-ı Kerim'in 68. suresinin kalemden başka adı. Aynı surenin başındaki müteşabih harf ki, mürekkep hokkası diye tefsir edilir.

n. 94b/06

nūn-ı ve 'n-necm Ar. Andolsun Yıldız. Kuran-ı Kerim'in 53. suresinin adıdır.

n. 94b/06

O

o 3. Teklik şahıs zamiri. İşaret zamir ve sıfatı.

o. 26a/01, 29a/04, 36a/04, 36a/14, 36a/14, 37a/18, 44b/06, 44b/07, 44b/19, 58b/05, 65b/05, 78b/01, 84a/27, 86b/05, 86b/06, 87a/18, 91b/20, 94b/12, 95b/06

o.+da 59b/07, 60a/11

o.+ndan 41a/15, 41a/16

o.+nları 16b/12

o.+na 30b/12

o.+nu 30b/14

añā (Ona)

a.+ñā 30a/02, 30b/13, 39b/09, 54a/04, 57a/13, 57b/09, 58b/02, 59a/12, 59b/03, 64b/09, 66a/09, 72a/16, 83b/14, 84a/32, 84b/11, 86a/10, 93b/15, 95b/06, 108b/06

anda (Onda)

a.+nda 52b/09, 52b/10, 55a/02, 55b/01, 56a/11, 56a/12, 56a/13, 58a/06, 58a/08, 59a/04, 59a/11, 65a/05, 65a/12, 65b/01, 65b/04, 66a/12, 66a/13, 66b/01, 67a/11, 68b/07, 81a/12, 84a/12, 93a/02, 93b/16, 95a/06, 100b/15, 101a/08, 101a/13, 109a/16

andan (Ondan)

a.+ndan 25b/14, 38a/05, 43a/11, 43a/13, 43a/14, 46b/08, 47a/16, 52b/11, 54b/02, 54b/05, 57a/13, 67a/10, 84b/25

anı (Onu)

a.+nı 25a/09, 30b/09, 33a/12, 33a/14, 52a/12, 54b/12, 55a/02, 55b/07, 56a/03, 56a/07, 56b/01, 57a/06, 57a/12, 58a/09, 58a/11, 59b/04, 59b/08, 61b/13, 65a/07, 65a/09, 65b/02, 66a/02, 66a/08, 66b/10, 69b/08, 77b/02, 77b/06, 84a/02, 84a/26, 86b/02, 86b/04, 92b/03, 92b/07, 94a/10, 94b/12, 94b/16, 95a/04, 95a/05, 95b/01, 96a/02, 96a/10

anın bkz: anıñ

a.+nın 44b/02

anıñ (Onun)

a.+nıñ 74b/11, 75a/11, 94b/09, 95b/05, 96b/08

anlar (Onlar)

a.+nlar 101a/05, 101a/07

a.+nlara 60b/07, 65b/12, 69b/12, 101a/10

anuñ bkz: anıñ

a.+nuñ 54b/09, 55a/04, 58a/04, 61a/04, 61a/05, 65a/08, 65b/07, 65b/10, 67a/01, 67b/07, 67b/09, 67b/11, 71a/09, 83b/13, 84a/15, 93a/01, 93a/06, 94b/08, 96b/01

a.+nuñcün 60b/04, 91b/08

a.+nuñcündür 53b/01, 53b/02

a.+nuñdur 56a/12, 108b/04

a.+nufla 29a/13

od Ateş.

o. 41a/12, 46b/05, 59a/11, 60b/09, 60b/11, 67b/10

o.+a 59a/07, 60b/07, 61a/02, 61b/10

o.+da 57b/02, 57b/03, 58b/10

o.+dan 59b/12, 67b/08

o.+ı 60b/12, 74b/01

o.+ınuñ 67b/10

o.+tan 76b/15

o.+uñ 57b/01, 60b/08, 61b/04, 108b/09

o.+una 107b/07

oğl Oğul. Erkek evlat, yavru.

o.+anlar 68b/07, 109a/16

o.+ı 71a/01, 83a/09

o.+u 38a/07

o.+um 80a/14

o.+umı 53a/08

okı- bkz: oku-

o.-ya 37a/01

o.-sıñ 38a/01

okıd- bkz: okud-

o.-ır 91a/22

oku- Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları seslendirmek veya düşünceyi anlamak. Yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek. Bir şeyin anlamını çözmek. Hastalığı iyi edeceğini ileri sürerek okuyup üfleme, üfürükçülük etmek. Bazı belirtilerle bir anlamı, gizli bir duyguyu anlamak, kavramak.

o. 26a/02, 33a/03, 33a/12, 80b/12, 81a/08, 86b/10, 87a/11, 87a/19

o.-dı 86b/02

o.-dum 86b/05

o.-dukça 46a/02

o.-r 25a/06, 70b/08

o.-rım 87a/01

o.-rken 44b/03

o.-rlar 84b/12

o.-ya 18b/06, 18b/07, 18b/09, 37a/05, 37a/06, 37a/07, 37a/11, 37a/11, 37a/11, 37b/07, 37b/15, 38a/06, 38b/11, 38b/14, 39a/02, 45a/02, 45a/03, 46a/01, 46a/04, 50a/12, 57b/09, 100b/01, 104b/08

o.-yan 33a/05, 86b/07

o.-yanlar 33a/10, 33a/12

o.-yanıñ 86b/19

o.-yanuñ 33a/16

o.-yasın 46b/04, 46b/11

o.-yub 18b/04, 18b/05, 18b/12, 38a/10, 39a/04, 92a/02

o.-yuviresin 39a/06

okud- Okutmak. Okuma işini yaptırmak.

o.-a 25b/14

okun- Okuma işine konu olmak.

o.-an 75b/08, 92a/10, 103b/01, 104a/05, 104a/08

o.-du 99b/05

o.-dı 87b/13

o.-madı 66b/08

o.-ur 91a/17

ol O. Öbür, diğer.

o. 16a/10, 18a/07, 18a/07, 18a/08, 18a/09, 18b/03, 18b/03, 27a/04, 29a/07, 29a/10, 29b/08, 29b/10, 30a/02, 30a/03, 30a/03, 30a/06, 30a/06, 30b/04, 30b/09, 33a/07, 34a/02, 34a/05, 34a/12, 35a/12, 36a/12, 40a/06, 40b/18, 40b/19, 40b/22, 44a/02, 46b/01, 46b/10, 54a/06, 54a/09, 55a/05, 55a/08, 56a/01, 56b/07, 60b/01, 61a/06, 61a/07, 61a/08, 61a/13, 62b/01, 63a/02, 63a/05, 65a/01, 65b/08, 66b/04, 66b/04, 66b/11, 67b/12, 70a/10, 83a/15, 83b/11, 83b/12, 84a/06, 84b/16, 84b/21, 85b/03, 85b/12, 86b/13, 86b/14, 87b/15, 87b/17, 92b/03, 93a/09, 93b/10, 95b/04, 99a/04, 99b/03, 105a/04, 107b/09, 108a/02, 108a/05, 108b/01

ol- Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak. Gerçekleşmek veya yapılmak. Bir görev, makam, san veya nitelik kazanmak. Bir şeyi elde etmek, edinmek. Bir durumdan başka bir duruma geçmek. Herhangi bir durumda bulunmak. Uygun düşmek, yerinde görülmek. Yetişmek, olgunlaşmak. Hazırlanmak, hazır duruma gelmek. Bulunmak. Geçmek, tamamlanmak. Sürdürmek, yürütmek. Bir kuruluşla, örgütle ilgili bulunmak, mensup

olmak. Yaklaşmak, gelip çatmak. Bir şey, birinin mülkiyetine geçmek.

o. 26b/12, 33a/02, 80b/11, 83b/11, 92b/08, 94b/08, 105b/08, 105b/10, 105b/14, 106a/08, 106a/11, 106a/12, 108a/20, 108a/21, 108a/21, 108a/25

o.-a 18b/13, 25b/06, 33a/06, 33a/08, 34b/04, 37a/08, 37a/12, 37a/12, 38b/08, 38b/13, 42b/20, 44a/09, 44a/12, 46a/20, 46b/08, 50a/14, 52b/02, 52b/08, 55b/02, 55b/12, 57a/07, 57b/07, 57b/08, 58a/04, 58b/01, 58b/09, 59b/11, 61a/13, 66a/11, 69b/13, 70a/17, 72a/05, 80b/16, 81a/01, 81a/05, 81a/05, 81a/08, 83b/19, 87a/07, 87a/12, 87a/16, 87b/19, 87b/21, 91a/08, 91a/09, 91a/11, 92b/05, 104b/07, 109a/08

o.-alar 33a/11, 54b/06, 55a/09, 96b/06, 96b/08, 100b/10, 101a/13

o.-alum 65b/03, 92b/17

o.-am 56b/10

o.-an 36a/02, 37a/02, 37a/05, 37a/19, 41a/11, 52a/11, 52b/12, 71b/02, 72a/09, 72b/10, 81b/11, 91a/04, 101a/08, 104a/01

o.-anı 58a/07

o.-anlar 29a/14

o.-anlara 105a/05

o.-asın 34a/06, 63a/07

o.-asun 57a/11

o.-aydım 34a/14, 62b/03

o.-ayun 46b/05

o.-cağ 29a/06

o.-di 17a/13, 17a/14, 17b/03, 26a/07, 27a/14, 30a/07, 31a/08, 32b/16, 33a/17, 34b/13, 37b/02, 37b/06, 37b/11, 37b/14, 55a/06, 55b/10, 56a/06, 56b/03, 56b/08, 61a/08, 63b/04, 63b/06, 64a/11, 66a/03, 67a/11, 70a/13, 71a/09, 71a/10, 71a/14, 72a/01, 77a/14, 78b/03, 78b/03, 78b/04, 83a/14, 84a/03, 84a/05, 85b/15, 86a/15, 86b/05, 90b/17, 91b/08, 91b/19, 91b/20, 91b/21, 92a/14, 93a/14, 94a/09, 105a/07, 105b/13, 106a/07, 108a/19

o.-dılar 96a/07, 100b/17

o.-diñ 29b/11, 40b/25

o.-dır 93a/09

o.-duğun-cün 17b/03

o.-duğ 16a/01

o.-duğda 100b/09

o.-dum 72a/16, 72b/04, 96b/02

o.-duñ 29a/09, 29a/11, 36a/12, 84b/21, 84b/22, 84b/25, 90a/05, 90a/05, 90a/06, 91b/15

o.-duñuz 66b/03

o.-ıcağ 56a/01, 86a/01, 107b/13

o.-ınca 85b/12, 85b/14, 85b/14, 85b/16

o.-ısar 34a/13, 62b/02, 69b/12, 69b/14, 92b/08, 108b/02

o.-ıсарdur 67b/11, 69b/11

o.-ma 26b/04, 26b/08, 80b/02, 90b/15

o.-madı 57b/07, 66b/07

o.-madığ 68a/11

o.-mağ 37a/10, 105b/02

o.-mañ 54a/02

o.-masa 17b/05, 30a/10, 110a/17

o.-maya 52a/02, 53a/06, 58a/01, 68a/04, 97a/03, 97a/05, 97a/07, 101a/05

o.-mayan 44a/06

o.-mayınca 69a/05, 85a/02, 109a/01

o.-mayıncağ 101a/05

o.-maz 56b/05, 63b/13, 67a/12, 75b/12, 80b/07, 85a/05, 86a/06, 93b/16, 108b/06

o.-mazdı 17b/05

o.-miş 77a/05

o.-mişdur 91b/05

o.-mişlar 76b/09, 76b/11

o.-muş 17b/08, 25b/04, 59a/11, 70a/05, 70a/05, 94b/06

o.-sa 37a/10, 94a/16, 96a/01, 97a/08

o.-sañ 85a/13

o.-saydı 67a/02

o.-sun 58b/05, 84a/20, 85b/09, 86a/10, 91b/09, 94a/14, 108a/13

o.-ub 26b/03, 26b/15, 33b/12, 39a/01, 41a/18, 52b/05, 53b/06, 55a/07, 69b/10, 84b/04, 84b/39, 100b/10, 101a/12

o.-uban 84b/30

o.-ubdı 57b/11

o.-ubdur 36b/10, 59b/07, 61a/11, 65b/05, 91b/03, 93a/04, 108a/15

o.-ubsuñ 34b/07, 34b/09, 34b/11

o.-uñ 54a/01

o.-ur 18a/09, 18b/03, 25b/05, 26b/14, 33a/09, 33a/10, 33a/10, 34a/07, 35b/04, 38b/09, 39a/14, 40b/15, 43b/04, 43b/04, 46b/13, 52a/08, 55b/11, 57a/10, 64b/12, 66b/01, 73a/10, 74a/15, 74a/16, 74a/20, 74b/04, 74b/08, 74b/12, 74b/15, 84a/30, 86a/02, 91b/16, 93a/12, 94a/06, 96a/01

o.-urdu 67a/06, 67b/02

o.-urlar 77b/09

o.-ursa 34a/07, 34a/09, 63a/08, 63a/10, 84a/29, 94a/11

o.-ursada 18b/07, 38b/04

o.-ursam 85b/18

o.-ursun 54a/04

o.-ursuñuz 54a/04

oldur- Olmasını sağlamak. Olgunlaştırmak.

o. 30a/04, 30a/04, 54b/08, 54b/10, 66a/07, 96b/01, 96b/04

olm- bkz: olun-

o.-mazsa 94b/17

olun- Olma işine konu olmak.

o.-a 108a/24

o.-dı 36a/04

o.-maya 37a/20, 41a/17

o.-mışdur 99a/04

o.-ur 18b/13, 108a/08

omuz Boynun iki yanında, kolların gövdeye bağlandığı bölüm. Boyun. Dağ yamacı. Yapılarda çatıya yatay konulan düzgün ağaç.

o.+ına 56b/12

on Dokuzdan sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 10 ve X rakamlarının adı. Dokuzdan bir artık.

o. 18b/10, 37a/06, 41a/15, 41a/16, 46b/04, 47a/03, 54a/09, 80a/14, 108b/03, 108b/11, 108b/13

oñar- Islah etmek, yoluna koymak, rast getirmek, tamir etmek, düzeltmek. Ondurmak, tedavi etmek, iyileştirmek.

o.-am 29a/02

or(a) O yer.

o.+dan 60a/10

orta Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer. Başlangıcı ile bitimi arasında eşit uzaklıkta olan süre. Bir şeyin eşit olarak ayrılabilceği bölüm.

o. 44b/05

oruc Far. Tanrı'ya ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini alıkoyma. Çok sevilen veya istenen şeylerden uzak durma.

o. 46b/07, 68b/03, 68b/10, 109a/12, 110a/03

o.+ı 53a/02

‘**oşmān** Öz. İ. Ar. Hz. Osman.

‘**o.** 25a/09, 36b/10, 40a/05, 84b/36, 90b/08, 101b/13

ot Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler. Bu bitkilerle yapılmış veya bu bitkilerle doldurulmuş. Zehir. İlaç. Esrar.

o.+ı 47a/12

ot bkz: od

o.+lu 85a/01

otur- Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek. Bu biçimde yerleştiği yerde kalmak. Uygun gelmek, ölçüleri tam olmak. Bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek. Herhangi bir durumda belli süre kalmak.

o.-mışdı 57b/12

o.-muş 58b/08

o.-ub 18b/03

o.-ur 77a/05

o.-urlar 77a/07

oyna- Vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak. Herhangi bir tutku, ilgi vb. sebeple bir şeye kendini vermek. Kimıldamak, hareket etmek.

o.-ynca 85a/01

Ö, ‘Ö

öb- bkz: öp-

ö.-üb 84a/08

öbür Öteki, diğer.

ö. 37a/18

ög- Övmek. Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

ö.-er 78a/17

ö.-erdi 71b/07

ö.-erler 77a/04

ö.-mez 93a/01

ö.-ünce 61a/04

ö.-ürlerde 77a/08

ögle Gün ortası, öğlen, öğle vakti. Öğle ezanı. Öğle namazı.

ö.+n 25b/05

ögül- Övme işine konu olmak.

ö.-ürde 77a/04, 77a/08

öl- Ölmek. Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek. Bazı sebeplerle çok sıkıntı veya acı çekmek. Değerini, geçerliğini, gücünü yitirmek, kullanılmamak.

ö.-iser 86a/08, 108b/01

ö.-meden 104a/04

ö.-mek 55b/13, 95a/09

ö.-meyendüñ 95a/08

ö.-mez 93b/15

ö.-üb 73b/01, 94a/05

ö.-üben 80b/15

ö.-üm 33b/11, 73b/03, 87a/11

ö.-ünce 33b/13, 33b/15

ö.-ür 80b/05

ö.-ürsin 96a/05

ölü Hayatı sona ermiş olan, artık yaşamıyor olan, diri karşıtı. Ölmüş insan, müteveffa, mevta. Güçsüz. Çok durgun, hareketsiz. Etkileme gücü olmayan, canlılığı olmayan.

ö.+ler 108b/04

ömer Öz. İ. Ar. İkinci halife Hz. Ömer. Haklıyı haksızdan ayırt ederek, adaleti tam yerine getirmekte kazandığı için Faruk kelimesiyle adlandırılmıştır.

ö. 25a/08, 36b/10, 40a/05, 84b/36, 90b/08

ömr Ar. Ömür, yaşama, yaşayış, hayat.

ö. 80a/16, 95b/09

ö.+edür 55a/01

ö.+imüz 83a/06, 83a/11

ö.+imüzde 77b/07

ö.+in 86b/11

ö.+iñ 87a/17

ö.+üm 32b/03

ö.+üñe 97a/08

ömr-i bād Ar. – Far. Ömürlü olsun.

ö. 16b/10

ömr-i eyyām Ar. Ömrün günleri.

ö. 69a/10

öñ Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı. Önce, mukaddem, evvel. İleri, üstün, makbul.

ö. 104b/06

ö.+ümde 83a/10

öp- Öpmek. Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.

ö.-di 57b/13

ö.-dün 57a/12

ö.-er 57a/05

ö.-eydiñ 56b/01

ö.-müñdi 55a/04

ör- İplik, yün, tel, saz vb.ni birbirine dolayarak işlemek veya tezgâhta dokumak. Kumaşlardaki delikleri elde iplikle besleyerek kapatmak. Saç, yele vb. şeylerin tellerini birkaç bölüme ayırıp birbirine geçirmek yolu ile dağınıklıktan kurtarmak. Duvar yapmak veya onarmak. Estetik kaygıyla, duygulu biçimde bir güzelliği ortaya koymak.

ö.-erler 77b/10

örs Biçimleri yapılacak işe göre değişen, üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyle, demir araç. Üzerine çivi çakılacak ayakkabı geçirilen kunduracı gereci.

ö.+üne 42b/14, 42b/15

örü-tur- Örütmek. Ayağa kalkmak. Ayakta durmak.

ö. 59b/08

öt- Kuş veya böcekler, değişik tonda ses çıkarmak. Herhangi bir nesne sürekli ses

çıkarmak. Üflemeli çalgıların sesi çıkmak. Konuşmak, sözünü etmek.

ö.-elüm 73a/07

ö.-er 34a/03, 63a/03

öte Sonra, ondan sonra, sonunda. Öbür taraf, ileri. Fazla, başka, aşırı, ziyade. Uzak, ayrı.

ö.+sinüñ 80b/10

öyle Onun gibi olan, ona benzer. O yolda, o biçimde, o tarzda. O denli, o kadar, o derece.

ö. 18b/09, 55b/13, 56a/01, 56b/03, 108b/12

öz Bir kimsenin benliği, kendi manevi varlığı, iç, nefis, derun, varoluş karşıtı. Kendine, kendi kendini anlamlarında birleşik kelimeler türeten bir söz. Bir şeyin en kuvvetli veya kıvamlı bölümü, hülasa, zübde, ekstre. Kendi, zat.

ö.+üme 77a/10

ö.+üñ 18a/11, 34b/12

ö.+üñdir 83b/06

ö.+üñdür 28a/12

P

pādişāh Far. Hükümdar.

p. 17b/15, 104a/14

p.+lar 39a/06

p.+lara 53b/10

p.+ı 76a/12

p.+ıñ 86a/03

p.+uñ 39a/09

pāk Far. Temiz, arık. Saf, halis; hilesiz. Kutsal, mübarek.

p. 18b/09, 26b/15, 92a/06, 105b/11

pāy Far. Ayak, kadem.

p.+ım 30a/08

p.+ıñ 92b/14

p.+ız 30a/09

pelās Far. Eski kilim, keçe. Aba, çul.

p. 61a/13

penāh Far. Sığınma, sığınacak yer.

p. 72a/06

perde Far. Kapı, pencere gibi yerlere asılan örtü.

p.+sin 105b/12, 106a/04

perīşān Far. Dağınık, karışık, dağınık saç. Bozuk, düzensiz. Kederli, kaygılı.

p. 92a/13, 99b/07

perķān Öz. İs.

p. 39a/13

p.+dur 39b/14

perşembe Far. Perşembe. Çarşamba ile cuma arasındaki gün.

p. 39b/14

pertev-i nūr Far. – Ar. Işıklı. Parlayan.

p. 36b/04

pes Far. Ard, arka, geri. Öyle ise; imdi. Sonuç olarak.

p. 55b/05, 55b/08, 56a/03, 56a/11, 56b/08, 56b/13, 57a/08, 58b/03, 59a/04, 59a/07, 61a/02, 68b/01, 95b/07, 96b/01, 108b/11, 109a/10

peygamber Far. Allah tarafından haber getiren, Allah'ın emirlerini insanlara haber veren.

p. 25b/03, 36a/09, 83b/11

p.+e 29a/11

p.+iñ 101b/10

pīr Far. Yaşlı, ihtiyar. İyi ve kötü günleri olan, insanı güldüren ve ağlatan hayat, dünya.

p.+imüz 81b/14

pūselik-‘aşirīn Far. Türk müziğinin en eski makamlarındandır. Aşiran-puselik de denilen bu makam, aşiran'da uşşak ile puselik makamlarından mürekkeptir.

p. 91b/02

pūr-ḥatm Far. – Ar. Çok bitirme. Çok Kuran okuma.

p. 30a/09

pūr-mübārek Far. – Ar. Çok bereketli.

p. 35b/08

pūr-mübtelā Far. – Ar. Çok fazla düşkün.

p. 30a/08

pūr-nūr Far. – Ar. Çok parlak.

p. 35a/07, 103b/12, 104a/02

pūr-siyāh Far. Çok kara.

p. 30a/11

pūr-tamām Far. – Ar. Tam dolu.

p. 109a/14

R

ra *Rahmetullahi aleyh*: Allah ona rahmet etsin.

r. 50b/13, 50b/13

rabb Ar. Allah. Efendi, sahib.

r. 16a/02, 16a/03, 17a/13, 31a/03, 59a/06, 71b/15, 71b/17, 72a/07, 72a/11, 92a/12, 101b/12, 101b/14, 102a/05, 102a/07, 102a/09, 102a/11

r.+**iñ** 73b/02

r.+**iñe** 84b/20

rabb-i izzet Ar. Kuvvet, kudret sahibi Allah.

r. 93b/04

rabbenā Ar. Allah.

r. 25a/02

rafağan Kaynar suda kabuğu ile az pişirilmiş.

r. 42b/19

rāğıb Ar. İstekli, isteyen, rağbet eden.

r.+**larıñ** 18a/03

rāh Far. Yol. Tutulan yol, meslek, usul.

r. 84a/12, 84b/20

rāh-ı vahdet-i zātiyye Far. – Ar. Birlik yolu.

r. 32b/14

rāh-ı haqq Ar. Allah yolu.

r. 91a/04

rahad bkz: rāhat

r. 99b/01

rāhat Ar. Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir halde bulunma. Gönlü rahat.

r. 61a/08

r.+**iñ** 87a/11

rahīm Ar. Merhametli, esirgeyen, koruyan, acıyan, ahirette mümin kullarına keremiyle muamelede bulunan Cenab-ı Hak.

r.+**ü** 106a/02

rāhimin Ar. Merhametliler, acıyanlar, acıyıp esirgeyenler.

r. 17a/06

rahm Ar. Acıma, esirgeme, koruma.

r.+**uñla** 17b/18

rahmān Ar. Dünyada her canlıya, mümin, kafir ayırt etmeksizin herkese merhamet eden Allah.

r. 16b/14, 18a/11, 32b/07, 34b/01, 83b/05, 94b/07, 96a/10, 104b/07

r.+**dır** 81a/03

r.+**ı** 33a/17

rahmet Ar. Acıma, esirgeme, koruma, yarlıgama.

r. 17b/10, 27a/04, 80b/07, 81a/14, 86b/18, 90b/14, 91a/07, 108a/03, 108a/06, 108a/09, 108a/12, 108a/14, 108a/17, 108a/22, 108a/26

r.+**den** 16b/15

r.+**e** 17a/13, 17b/17

r.+**i** 17a/01, 17a/06, 34b/01, 35b/02, 85a/10

r.+**iñ** 18a/15

r.+**ine** 73a/08

r.+**ini** 109b/09

r.+**iñi** 17a/03, 17a/10

r.+**iñle** 17a/11

r.+**isin** 17a/06

r.+**le** 28a/03

r.+**ler** 16b/15

r.+**sin** 70a/08

r.+**üm** 54b/12

r.+**üñ** 16b/14

r.+**üñe** 16b/14

r.+**üñi** 17b/12, 17b/13, 17b/14

r.+**üñle** 17b/11, 17b/16

rahmet-i hüdā Ar. Allah'ın ihsanı.

r. 36b/09

rahmet-i rahmān Ar. Allah'ın ihsanı, koruması.

r. 83b/05

rahmet-i kā'ināt Ar. Hz. Muhammed.

r. 91b/05

rahmet-nümā Ar. – Far. Acıma gösteren.

r.+**dur** 99b/03

rahmete'l-lil'ālemīn Ar. Alemlere rahmet. Enbiya suresi: (Ey Muhammed!) Seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik.

r. 18a/15, 50b/09

rahşān Far. Parlak.
r. 29a/13, 91b/14

raḳam Ar. Yazı yazma. Yazı ile işaret. Sayıları göstermek için kullanılan işaretlerden her biri. Nicelik, miktar.
r.+da 43b/04

raḳkās Ar. Oynayan, dans eden, köçek.
r. 96a/09, 96a/11

ramazān Ar. Kamer takviminin dokuzuncusu, üç ayların sonuncusu, oruç ayı.
r. 26a/08, 55b/04, 80b/01, 81a/13

ramazān-ı şerīf Ar. Kutsal, şerefli Ramazan ayı.
r. 80a/14

ravza Ar. Ağacı, çayırı, çimeni bol olan yer, bahçe.
r. 104a/02
r.+ñı 34b/05, 35a/07

ravzāt Ar. Bahçeler, suyu ve çimeni bol bahçeler.
r. 101a/11

ravzet bkz: ravzāt
r. 103b/12

razi^c bkz: rızā
r. 54b/12

reāyā Ar. Bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk. Bütün halk. Hristiyan tebaa.
r. 61a/09

redd Ar. Geri döndürme, döndürülme, geri çevirme, çevrilme; kabul etmeme; kabul edilmeme. Tanımama inkar etme. Çürütme, cerh etme, iptal etme.
r. 52a/08, 85b/05, 86a/06, 100a/15

ref Ar. Kalkındırma, yüceltme. Yukarı kaldırma. Lağv etme, kaldırma, hükümsüz bırakma. Arapça bir kelimenin sonunu ötreli okuma.
r. 91b/14

refer-i gül Ar. Gülün olgunluğu.
r. 85a/14

refi^c Ar. Yüksek, yüce.
r. 28a/04

refik Ar. Arkadaş, yoldaş.
r. 26b/14, 33a/08
r.+üñ 40a/06

refref Ar. İnce, yumuşak kumaş. Kenar saçağı. Döşek; döşeme, minder, yastık. Kuşu çok olan çimenlik. Dalları salkım salkım olan ağaç. Hz. Muhammed'in Mirac gecesi bindiği dört binekten sonuncusu; sidretül-münteha'dan sonra üzerinde gittiği yaygı veya minder.
r.+ine 28b/15

reḥān Far. Kurtulma, kurtuluş.
r. 94a/10

rehber Far. Yol gösterici, kılavuz.
r. 83b/11
r.+i 72b/09, 92b/10

reḥber bkz: rehber
r.+i 91b/15

rehnümā Far. Yol gösteren.
r.+dur 99b/02

re'is-i inkıyālar Ar. Boyun eğenlerin reisi.
r. 16b/05

resā-yı āvāz Far. Ses, seda yetiştiren.
r. 60a/05

resm Ar. Yazma, çizme; desen, pentür. Eser, iz, nişan, alamet. Suret. Tertip, plan, taslak.
r.+e 54b/02, 55b/08, 57a/01, 57b/08, 58b/01

resül Ar. Elçi. Peygamber, yalvaç.
r. 17b/06, 29a/17, 30a/01, 30b/01, 40b/01, 58a/02, 66b/08, 85b/02, 85b/04, 85b/06, 85b/08, 86a/14, 86a/16, 86a/18, 86a/20, 90a/02, 94b/01, 99a/01, 100a/12, 100a/14, 100a/16, 100b/06
r.+e 72a/10
r.+iñ 34a/12
r.+ini 69b/07
r.+süñ 35a/05
r.+ün 62b/01
r.+üñ 65b/06

resül-i allah Ar. Allahın elçisi. Hz. Muhammed.
r. 65b/04

resül-i enbiyâ Ar. Hz. Muhammed.

r. 16b/04

resül-i fâhr-i mevcûdât Ar. Hz. Muhammed.

r. 50b/11, 100b/07

resül-i kâ'inât Ar. Hz. Muhammed.

r. 94b/07

resül-i kibriyâ Ar. Ulu peygamber. Hz. Muhammed. Allah.

r. 16b/12, 81b/07

resül-i sâka-yi kevşer Ar. Kalabalık askerlerin efendisi. Hz. Muhammed.

r. 36a/08

resül-i seyyidü'l-kevneyn Ar. İki cihanın efendisi. Hz. Muhammed.

r. 36a/06

resülullah Ar. Hz. Muhammed.

r. 18a/01, 27a/02, 27a/03, 27a/05, 27a/07, 27a/09, 27a/11, 27a/13, 28b/11, 29a/07, 29a/09, 29a/11, 29b/02, 29b/03, 29b/05, 29b/07, 30a/08, 30a/08, 30a/09, 30a/10, 30a/11, 34b/01, 34b/02, 35b/01, 36b/02, 36b/15, 38b/17, 40b/03, 40b/21, 53a/02, 53b/04, 53b/07, 53b/11, 53b/13, 55a/04, 56a/09, 56b/11, 57b/08, 57b/11, 58b/09, 59a/02, 67b/07, 68b/12, 69a/01, 70a/01, 70a/02, 70a/04, 70a/06, 70a/08, 70a/09, 70a/11, 70a/12, 70a/14, 70a/15, 70a/17, 77b/15, 77b/15, 78a/04, 78a/16, 78a/20, 78b/02, 78b/04, 78b/06, 78b/08, 78b/10, 84b/02, 85a/07, 85a/10, 85a/11, 85a/13, 85a/15, 85a/19, 85b/10, 87a/08, 87b/11, 90a/06, 90b/02, 91a/02, 91a/03, 91a/05, 91a/07, 91a/09, 91a/11, 91b/03, 91b/04, 91b/06, 91b/08, 91b/10, 93b/09, 94b/02, 99a/02, 99a/03, 99a/05, 99a/07, 99a/09, 99a/11, 99a/13, 100a/09, 100a/10, 108b/15, 110a/06

r.+îñ 56b/07

revâ Far. Yakıştır, uygun, yerinde.

r. 18b/13, 55a/09, 57a/04, 58b/09

r.+dür 85a/13

r.+dür 53b/05

revân Ar. Yürüyen, giden, akan, su gibi akıp giden söz.

r. 30a/06, 63b/04

reyâhîn Ar. Fesleğenler.

r. 103b/12

reyyân Ar. Suyu kanmış.

r.+ı 94b/21

riçvân Ar. Cennet'in kapıcısı olan büyük melek. Razı olma, hoşnutluk.

r.+a 68b/02, 109a/11

rihlet Ar. Göç, göçme. Ölme.

r. 94a/18

rızâ Ar. Hoşnutluk, memnunluk. Razı olma, peki deme. İstek, kendi isteği.

r.+sımı 87a/15

rızâ-yı hâkk Ar. Allah'ın isteği.

r. 33a/03, 80b/12

rızâ-yı rahmân Ar. Allah'ın isteği.

r. 104b/07

rızk Ar. Azık, yiyecek, içecek şey. Allah'ın herkese bahşettiği nimet.

r.+ıma 17a/02

r.+ımıza 17a/11

r.+ımızı 17b/16

r.+îñ 87a/16

ricâ Ar. Recâ. Ümit, umma. Yalvarma. İstek, dilek.

r. 27a/12

ridâ Ar. Belden yukarı örtülen örtü. Hırka. Dervişlerin omuzlarına attıkları post.

r.+dür 54b/03

risâlet Ar. Elçilik, sefaret. Peygamberlik.

r. 27a/02

rivâyet Ar. Söylenti, bir haber, söz veya hadisenin hikayesi. Hikaye edilen bir haber, söz veya hadise.

r. 55a/11, 86b/11

r.+de 57b/11, 59a/10

r.+dür 68b/02, 69a/01, 108b/15, 109a/11

r.+tendür 66a/05

riyâzü'l-cennet Ar. Cennet bahçeleri.

r. 104a/03

rûh Ar. Can, nefes. Canlılık, his, duygu. En mühim nokta, öz. Cin, melek; muhayyel varlık.

r.+una 18b/12, 103b/10

r.+larına 104a/06, 104a/09

rūh-i bāk Ar. – Far. Temiz canlı.

r. 91a/21

rūh-i şerif Ar. Kutsal, mübarek canlı.

r. 103b/05

rūy Far. Yüz, çehre.

r.+uñ 91b/14

rūz Far. Gün. Gündüz.

r. 30b/07

rūz ü şeb Far. Gündüz ve gece.

r. 30b/07

ruz-i izzet Far. – Ar. Kıymet, değer günü.

r. 50b/15

rūz-i kıyāmet Far. – Ar. Kıyamet günü.

r. 99a/13

rūz-i mahşer Far. – Ar. Mahşer günü.

r. 99b/01

rūmmān Ar. Nar.

r. 101b/15

rūsvā Far. Rezil, itibarsız, haysiyetsiz.

r. 30b/06

rūsvāy bkz: rūsvā

r. 31a/04, 52a/12, 74b/02

S, Ş, Ş

sa' ādet Ar. Mutluluk.

s. 64a/11, 77b/10, 91a/02, 94a/19, 97a/05

s.+dür 55b/13

sā' at Ar. Saat. Vakit, zaman. Muayyen vakit. Kıyamet.

s. 43a/10, 97a/09

s.+inde 38b/06

şabā Ar. Gün doğusundanesen hafif ve latif rüzgar.

ş. 72b/04

şabāh Ar. Sabah. Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman.

ş. 18b/03, 25b/03, 46b/09

ş.+da 100b/01

şabāh u ahşām Ar. Sabah ve akşam.

ş. 18b/07

şabr Ar. Sabır, dayanma, katlanma.

ş. 61b/04, 61b/06, 61b/08, 67b/03

ş.+a 38b/03

ş.+ımuuz 60a/11, 61b/03, 106a/13

şac Saç. Baş derisini kaplayan kıllar.

ş.+ı 39a/14

ş.+ın 61a/10

ş.+ıñ 64b/11

ş.+uñ 90b/04

şac- bkz: saç-

ş.-arlar 81a/14, 109b/09

ş.-asın 37b/07

ş.-ma 101a/03

ş.-mışdı 60b/01

şacılı Saçı olan.

ş. 39a/14

şaç- Bir şeyi ortalığa dağıtmak, dökmek. Işık ve ısı yaymak. Belli bir görüşü, düşünceyi yaymak.

ş.-uban 54a/05

şād Ar. Aksu, göz perdesi. Kapayan, örten, engel olan.

ş. 91a/18

şadā Ar. Ses. Yankı.

ş. 52b/07

ş.+ları 107b/05

ş.+sı 86b/17, 107b/06

ş.+sından 52b/01, 52b/03, 53a/05

şādāt Ar. Seyyitler, ulular. Hz. Hasan neslinden gelmek üzere Hz. Muhammed'in soyundan olanlar.

s.+a 56a/04

şādık Ar. Doğru, gerçek. Sadakati, içten bağlılığı olan.

ş. 94b/08

ş.+ı 36b/15

sa' dī Ar. Saadete, uğura mensup.

s. 94b/08

şadiyyet Ar. Yüzlük.

ş. 50a/10 , 50a/10

şadr Ar. Göğüs. Yürek. Her şeyin önü, başı, ilerisi, en yukarı, en baş. Oturulacak en iyi yer. Baş, başkan. Kazasker. Sadrazam sözünün kısaltılmışı.

ş.+ı 34b/08

ş.+ın 60b/10

şāf Ar. Temiz, halis, katkısız, karışık olmayan. Bön, kolay aldatılabilen, kurnazlığa akli ermeyen.

ş. 68a/02, 110a/14

şafā Ar. Saflık, berraklık. Gönül şenliği, kedersizlik, neşe, zevk, eğlence.

ş. 35a/09, 47a/08, 58b/08, 64a/09, 77b/06, 94b/09, 94b/10

ş.+dır 85a/10

ş.+lar 95b/11

ş.+sı 86b/20

ş.+sıñ 94b/09

ş.+sından 68a/06

ş.+yı 94a/19

şaff Ar. Dizi, sıra; camide cemaatin sırası.

ş. 100b/10

ş.+lar 52b/05

şāfi Ar. Duru, temiz, katkısız; bir şeyle karışık olmayan, katkısız. Samimi, saf. Net. Sadece, yalnız.

ş. 56b/10, 93a/07

şāğ Sağ. Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı. Bu taraftaki yön.

ş. 38b/06, 48b/11

şāğ Sağ. Sağlam, esen. Katkısız. Yaşamakta olan, hayatta.

ş.+lar 69a/02

şāgu Ağıt.

ş.+lar 96a/03

şāğış- Sağmakta yardım ve yarış etmek.

ş.-ınca 97a/08

şāḥvet-i kānī Ar. Cömert, eliaçık.

s. 17a/02

şāhib Sahip. Bir vasfi olan. Koruyan. Bir iş yapmış olan.

ş.+ı 84a/01

şāhib-i da'vet Ar. Çağrı, dua daveti.

ş. 86a/09

şāhib-i senihā Ar. Yüce koruyan.

ş. 36b/11

şāhib-i zemān Ar. Zamanın kuvvetli, kudretli büyük adamı.

ş. 64a/06

şāhih Ar. Gerçek, doğru. Halis, kusursuz, ayıpsız.

ş. 66a/04

şāhrā Ar. Kır, ova, çöl.

ş.+ya 54a/11

sa'id Ar. Mutlu, uğurlu. Ahiretini hazırlamış kimse.

s. 34a/07, 63a/08

sā'idan Ar. Kol ve bacak.

s. 66a/03

sā'il Ar. Sual eden, soran. Dilenci. Akıcı, akan.

s.+em 86a/18, 100a/10

şā'im Ar. Oruç tutan, oruçlu.

ş. 68a/11

sā'ir Ar. Seyr eden, harekette olan, yürüyen. Bir şeyden kalan başka şey. Geçen, dolaşan. Diğer, başka, gayri.

s. 38a/09

şak Uykusu hafif, tetikte olan.

ş. 105b/13

sāka-yi kevser Ar. Kevser suyunu sunan.

s. 36a/08

şakın- Herhangi bir korku veya düşünce ile bir şeyi yapmaktan uzak durmak, içtinap etmek. Olabileceği düşünülen kötülöklere karşı önlemler almak. Korumak, esirgemek, gözetmek.

s.-a 58b/03, 59a/04

ş.-alar 96b/07

şākid Ar. Susmuş, sessiz.

ş. 33a/13

sākin Ar. Hareketsiz olan, oynamayan. Uslu, kendi halinde olan, yavaş. Oturan.

s. 54a/01

şal- Bağımlılığına, tutukluluğuna veya baskı altındaki durumuna son vererek serbest kılmak, bırakmak, koyuvermek. Yollamak, göndermek. Koymak, katmak.

ş. 77a/11, 77a/11, 77a/13, 77a/13, 77a/17, 77a/17, 77b/04, 77b/04, 77b/08, 77b/08, 77b/12, 77b/12

ş.-**an** 30a/04

ş.-**dim** 31a/05

ş.-**inca** 70b/04

şalın- Salma işine konu olmak.

ş.-**an** 61a/07

ş.-**ındı** 96a/09

ş.-**inur** 52b/03

şılşıla Ar. Silsile. Zincir, zincirleme olan şey. Art arda gelen şeylerin meydana getirdiği sıra. Soysop, ocak.

ş.-**nur** 52b/03

şalā Ar. Cuma namazına ve bazı yerlerde cenazeye çağırarak için minarelerde okunan salavat. Meydan okuma.

ş. 87a/17

ş.-**dur** 91a/17

şalāt Ar. Namaz. Dua.

ş.-**tı** 86b/13, 87a/13

ş.-**ile** 87a/01

şalāt-ı farz Ar. Farz namazı.

ş. 84b/18

şalāt-ı rūḥ-i bāk Ar. – Far. Temiz canın duası, namazı.

ş. 91a/21

şalāvāt Ar. Namazlar. Hz. Muhammed'e ve Onun soyundan gelenlere okunan dua.

ş. 25b/02, 26b/12, 53a/01, 54a/10, 59b/03, 106a/06, 108a/16

şalāvāt-ı vitr Ar. Vitr namazı. Yatsı namazından sonra kılınan üç rekat namaz.

ş. 25b/12

şalāvāt-ı şerif Ar. Mübarek, kutsal namaz.

ş. 18b/10

şallallahü Ar. “ şallallahü aleyhi ve sellem ” cümlesinin kısaltılmışı.

ş. 33b/08

şallallahü te'ālā Ar. Allah onun şanını yüceltsin!

ş. 103b/03

şallallahü 'alā Ar. Allah onun şanını yüceltsin!

ş. 41a/11

salı Pazartesi ile çarşamba arasındaki gün.

s. 39b/13

şāliḥ Ar. Yarar, elverişli, iyi, uygun, yakışır. Yetkisi ve hakkı olan. Dinin emrettiği şeylere uygun harekette bulunan.

ş. 104b/04

salṭanat Ar. Sultanlık; padişahlık, hükümdarlık. Bolluk ve zenginlik, şatafatlı hayat.

s. 97a/04

şan- Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek. Gibi gelmek, farz etmek.

ş.-**asın** 57b/03, 61b/01, 64b/02, 93a/06, 96a/09, 108b/07

ş.-**aşın** 107b/11

ş.-**ma** 33a/04, 80b/13

ş.-**maḳ** 30b/09

ş.-**ur** 52a/09

şancāḡ Sancak. Alay bayrağı.

ş.-**tı** 109b/26

şandal Ar. Hindistan'dan getirilen kuvvetli ve güzel kokulu sert bir ağaç.

ş. 43a/04

şanī^c Ar. Görülen iş.

54b/11

şānī Ar. İkinci.

ş. 86b/08

sanki Tür. – Far. Sanki. Farz edelim ki, güya. Sözüm ona, sözde.

s. 87b/13

şankim bkz: sanki

ş. 108b/08

şar- Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak, çevrelemek. Kuşatmak, çevirmek, ihata etmek. Dolayında yer almak. Yayılıp etkisi altına almak, kaplamak. Örtmek.

ş.-ub 47a/02

sarāy bkz: serāy

s.+ında 60b/03, 83b/13

sarāy-ı kibriyā Far. – Ar. Büyük, ulu saray.

s. 36a/13

şarı Yeşil ile turuncu arasında bir renk, limon kabuğu rengi.

ş. 39a/14, 44b/02

ş.+sın 47a/04

şari' Ar. Yere yıkılmış, saralı kimse.

ş. 18b/06

şārī Ar. Bulaşan, bulaşıcı.

ş. 39a/12, 45b/01

şarrāf Ar. Sarf eden. Anlayan, değer veren.

ş. 68a/10

şarmışak Sarımsak. Zambakgillerden, 25-100 santimetre yüksekliğinde, yapraklarında, saplarında ve toprak altındaki soğanında kokulu yağ bulunan bir kültür bitkisi.

ş. 48b/02

şaru bkz: şarı

ş. 57a/03, 57a/09

şat- Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek. Kendinde olmayan bir şeyi var gibi göstermek, taslamak. Bir kimse, kendini veya başkasını olduğundan daha önemli, yetkili ve değerli göstermek. Bir çıkar karşılığında bir şeyi gözden çıkarmak, feda etmek. Söylemek, nakletmek, dinletmek. Baştan savmak.

ş.-ub 96a/03

şavt Ar. Ses, seda. Bağırma, haykırma, çığlık.

ş.+ıyla 59b/05

say- Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek, sayısını bulmak. Geçer Tutmak. Önemsemek. Gibi görmek, kabul etmek.

s.-ma 106a/10

sa'y Ar. Çalış, çabalama, gayret, emek. Geçinmek için iş işleme.

s. 85b/01, 100a/13

sāye-yi lūtf Far. – Ar. İyilik gölgesi.

s. 91a/06

seb'a Ar. seb'a. Yedi.

s. 37a/09

seb'a'l-meşānī Ar. Tekrarlanan yedi ayet, fatiha suresi.

s. 18a/14, 28a/11, 91a/15

sebāt Ar. Yerinde durma, kımıldamama, kararından vazgeçmeme.

s.+kıl 31a/02

sebeb Ar. Sebep, neden. Bahane. Alaka, ilgi. Vasıta. Alet.

s. 17b/04, 28b/13, 28b/14, 66b/03, 68a/09, 86a/19

sebkat Ar. Geçme, ilerleme.

s. 28a/02

s.+üñ 90b/10

secde Ar. Namazda alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet vaziyeti.

s. 58b/11, 60a/03

s.+de 58b/03

secde-gāh Ar. İbadet edilecek, namaz kılınacak yer.

s. 84b/29

sec- Seçmek. Benzerleri arasında hoşça gidene seçip almak veya yararlanmak için ayırmak. Birine oy vererek bir göreve getirmek. Üstün, iyi, uygun bularak yeğlemek. Ne olduğunu anlamak, fark etmek. Farklı görmek, üstün görmek. Tercihini bir yönde kullanmak.

s.-e 50a/11, 52b/02, 52b/02

secil- Seçme işine konu olmak. Ayrılmak.

s.-ür 52b/04

sed-yā Sede yağ. Sade yağ.

s. 41a/12

sefer Ar. Yolculuk. Savaşa girme. Savaş. Askerin savaş halinde veya savaşa hazır bulunması hali. Defa, kerre, kez. İnsan gönlünün Allah'a yönelişi.

s. 55b/05

sefferullah Ar. Allah. Tanrı.

s. 81a/11

seher Ar. Tan yeri ağarmadan biraz önceki vakit.

s. 26a/02, 26a/04, 26a/06, 26b/02, 26b/03, 26b/05, 26b/07, 26b/09, 26b/11, 26b/13, 26b/15, 33a/02, 34a/01, 63a/01, 76a/15, 80b/11

s.+de 76a/03, 76a/05, 76a/13, 76b/02, 80a/15, 83b/16, 109b/12, 109b/15

s.+dür 76a/10, 76a/11, 76a/12

s.+lerde 76a/02

sehlen Ar. Kolaylıkla, kolay olarak.

s. 61b/06, 92b/11, 92b/18

sehiv Ar. Yanlış. Yanılma.

s. 29a/08, 86a/15

sehiv-i 'işyān Ar. İsyān yanlışı.

s. 28a/08

sehiv ü hatā Ar. Yanlış ve hata.

s. 86a/15

sekiz Yediden sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 8 ve VIII rakamlarının adı.

s. 66a/05

sel Ar. Seyl. Sürekli yağan yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su, su taşkını. Hareket hâlindeki büyük kalabalık, yığın. Etki ve iz bırakan güçlü durum veya davranış. Yoğunluk. Şiddetle gelen şey.

s.+ler 74a/19

selām Ar. Barış, rahatlık. Sonu iyi ve hayırlı çıkma. Fani, gelip geçici olmama, zevalsizlik. Aşinalık, bildik. Selam, esenleme.

s. 57a/04, 84a/20, 84b/21, 84b/21

s.+ı 25b/07

selāmāt Ar. Övgü.

s.+ı 87a/01

selāmet Ar. Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma. Selamete çıkma, kurtulma. İyi netice. Kurtulma. Esenlik.

s. 27a/09, 93b/06, 106a/04

s.+ler 104b/01

selāsīl Ar. Zincirler. Zincirleme giden şeyler. Sıradağlar.

s. 67a/08

se.+den 67b/08

selsebil Ar. Tatlı ve hafif su. Cennette bir çeşmenin adı.

s. 68b/09, 110a/03

selsebil ü 'āk Ar. – Tr. Temiz, tatlı su.

s. 68b/09

selsebil ü 'āfet Ar. Büyük felaket.

s. 110a/03

semā Ar. Gökyüzü.

s.+da 26b/05, 63b/10

s.+dur 36b/07

s.+hın 83b/12

semā'ī Ar. Semaya mensup. Hiçbir kaideye bağlı kalmadan, işitilerek öğrenilen. Türk halk şiirinde bir formun adıdır.

s. 72a/04

semāvāt Ar. Gökler. İnsanın olgunlaşıp yükseldiği büyük aşamalar.

s.+a 84b/19

semāvāt-ı 'arş-ı kürsī-i hāk Ar. Yerlerin, göklerin çatısı. Allah'ın kürsüsü.

s. 84b/05

semt Ar. Taraf, cihet, yön. Açıklık.

s.+ine 40a/11

sen Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

s. 16a/10, 16b/03, 16b/05, 16b/07, 16b/08, 16b/09, 16b/11, 16b/13, 16b/13, 16b/17, 17a/02, 17a/09, 17a/12, 17b/13, 17b/15, 17b/17, 28a/08, 29a/09, 29a/11, 29b/07, 29b/11, 30b/13, 34a/04, 34a/06, 34a/11, 35a/03, 35a/05, 36a/12, 40a/08, 40b/13, 40b/25, 54a/09, 58b/10, 59a/06, 59a/08, 59b/06, 63a/04, 63a/07, 63a/12, 65b/03, 70a/09, 70a/10, 73a/14, 75b/07, 78a/07, 85b/06, 87a/17, 87b/15, 87b/19, 90a/01, 90b/15, 90b/16, 91b/15, 92b/12, 94b/08, 95a/08, 99a/04, 99b/03, 100a/16, 105b/08, 106a/01, 106a/02

s.+de 16a/03, 25b/13, 56a/11, 56b/13, 90b/03, 108a/05

s.+den 16a/09, 17a/01, 26a/03, 27a/12, 28a/09, 29a/07, 34b/04, 52b/06, 64a/09, 70a/16, 75b/05, 78b/08, 84a/31, 85a/02, 85a/06, 85a/06, 87b/19, 87b/21, 91a/09, 91b/05, 101b/02, 101b/08

s.+dedür 16a/04

s.+i 27a/04, 27a/11, 28a/02, 28a/03, 29a/01, 29a/14, 29a/16, 29b/02, 29b/04, 29b/06, 29b/13, 29b/14, 30a/08, 32b/12, 35a/04, 35a/10, 40a/02, 40a/03, 40a/04, 40b/02, 40b/06, 40b/10, 40b/14, 40b/16, 40b/19, 53b/12, 70b/10, 74a/15, 74a/17, 74a/20, 74b/08, 74b/15, 75b/04, 75b/10, 78a/17, 78a/18, 78b/05, 84a/22, 84a/37, 84a/38, 84b/02, 84b/15, 87b/17, 91b/16, 91b/21, 99b/07, 108a/11

s.+iñ 27a/10, 35b/04, 36b/07, 58b/04, 71b/17, 72a/01, 72a/07, 72a/11, 75b/09, 85a/02, 85a/14, 85b/15, 86a/08, 90b/09, 94b/07, 94b/07, 99b/04, 105b/11

s.+iñ-çün 29b/08, 29b/10

s.+iñdür 63b/12

s.+iñle 85a/16

s.+sin 16a/01, 16a/01, 16b/17, 17b/15, 18a/01, 28b/12, 29a/10, 29b/06, 29b/09, 32b/02, 32b/02, 32b/03, 32b/05, 32b/07, 32b/09, 32b/11, 32b/13, 32b/15, 34b/02, 36a/11, 40b/11, 72a/06, 75b/08, 75b/08, 78a/01, 78a/02, 78a/03, 78a/05, 78a/06, 78a/09, 78a/10, 78a/11, 83b/07, 83b/07, 83b/08, 84b/10, 84b/17, 86a/17, 87b/13, 90a/01, 90a/02, 91b/15

s.+siñ 36a/02, 36a/03, 36a/05, 36a/07, 36a/09, 36a/13, 36a/15

s.+üñ 29a/10, 29b/12, 40a/01, 53b/04, 53b/05, 53b/08, 53b/13, 71b/15, 84b/04, 90b/08, 90b/12, 91a/05, 106a/09

s.+üñ+cün 40b/21, 40b/22

s.+üñcündür 36b/06

s.+ün+çün 99a/04

s.+üñdür 91b/07

s.+üñle 53b/07, 53b/09, 91b/17, 91b/19

saña (sen+a) Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

s.+a 25a/03, 25a/04, 25a/16, 26a/05, 26b/04, 29a/03, 29b/09, 29b/14, 31a/06, 34b/05, 34b/10, 40a/03, 40a/05, 52a/11, 53a/01, 61a/01, 69b/04, 72a/14, 78b/01, 83b/09, 84b/08, 84b/11, 85b/09, 85b/10, 85b/12, 87b/14, 90b/05, 91a/14, 91b/19, 96b/05, 100a/11, 108a/14

şaña bkz: saña

ş.+a 35b/05

şenā Ar. Övme, övüş.

ş. 54b/02, 54b/03

ş.+lar 55b/09

ş.+muz 105b/10

ş.+fū 99a/06

sene Ar. Yıl.

s. 80a/13

s.+si 43b/04

s.+sinde 80a/14

senihā Ar. Yüce, yüksek.

s.+dur 36b/11

ser Far. Baş, kafa, kelle. Baş, başkan. Tepe doruk. Uç kenar. Nihayet, son.

s. 91a/18

ser ü pāy Far. Ayak başparmağı; çorap veya ayakkabının burnu.

30a/09

serāy Far. Saray. Büyük konak.

s.+i 17b/08

ser-gerdān Far. Başı dönen, sersem, şaşkın. Perişan.

s. 87b/20

serpil- Serpme işine konu olmak. Gelişmek, büyümek. Yayılmak.

s.-üb 52b/10

servāc Faz. Söz, masal.

s. 34b/09

serv-i kadd-i bālā Far. – Ar. Uzun boylu servi. Uzun boylu sevgili.

s. 61a/07

server Far. Baş, başkan, reis, ulu.

s. 17b/11, 61a/06

s.+i 92b/10

s.+sin 90a/03

s.+isüñ 35a/08

server-i ʿālem Far. – Ar. Alemin reisi.

s. 100b/07

server-i maḥbūb Far. – Ar. Ulu sevgili.

s. 83b/01

server-i muḥammed muṣtafā Far. Hz. Muhammed.

s. 77b/05

setr Ar. Örtme, kapama, gizlenme.

s. 17b/18, 94b/13, 109b/23

settār Ar. Örtten; Allah.

s. 16a/01, 31a/03, 81b/02, 94b/13

sev- Sevgi ve bağlılık duymak. Birine sevgiyle bağlanmak, gönül vermek. Çok hoşlanmak. Okşamak. Yerini, şartlarını uygun bulmak.

s. 56b/13

s.-**dî** 29b/14, 40a/03

s.-**dîgi** 47a/09

s.-**dîler** 29b/04, 40b/06, 56a/03

s.-**dîm** 30a/08

s.-**eli** 74a/17

s.-**en** 56a/03, 56a/05, 74a/15, 74a/16, 74a/20, 74b/04, 74b/08, 74b/12, 74b/15, 91b/16

s.-**enleriñ** 40b/14

s.-**er** 29a/14, 29b/06, 40b/10, 56a/03, 57a/05, 77a/02

s.-**erem** 29b/02

s.-**erim** 56b/13, 74a/10

s.-**erin** 40b/03

s.-**medi** 56a/05

s.-**mekdür** 72b/11

s.-**meyeniñ** 40b/16

şevâb Ar. Allah tarafından mükafatlandırılan hareket. Hayırlı hareket, hayır işleme.

ş.+**tı** 33a/13

ş.+**ın** 25b/09, 103b/05, 103b/09, 103b/10

ş.+**ını** 103b/02, 104a/05, 104a/09

sevďā Far. Aşk, sevgi. Aşırı sevgiden doğan bir çeşit hastalık. İstek, heves, arzu.

s. 31a/06

s.+**sına** 63b/07

sevgili Sevgi ve bağlılık duyulan. Sevilen ve aşık olunan kimse, yavuklu, dost, yar, canan.

s. 17b/02

sevgilü bkz: sevgili

s. 100b/13

sevgü İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu.

s.+**si** 73a/11

sevgülü bkz: sevgili

s.+**dür** 92a/08

sevil- Sevgi duyulmak, sevgi beslenilmek. Beğenilmek.

s.-**mez** 56a/05

s.-**ür** 56a/05

sevin- Sevinç duymak.

s.-**dî** 90b/18, 96a/02, 96a/08

s.-**üb** 55a/07

sevķ Ar. Önüne katıp sürme, ileri sürme. Bir neticeye bağlama. Yollama, gönderme.

s. 75a/14

seyl-i fener Ar. – Rum. Işık seli.

s. 106a/13

seyr Ar. Yürüme, yürüyüş; gitme, hareket. Yolculuk. Gezme, gezinme. Eğlenmek üzere bakma. Uzaktan bakıp karışmama. Gezilecek, görülecek şey.

s. 25b/08, 65a/11

s.+**i** 65a/13

seyr-i sübhānellezī Ar. Allah.

s. 91a/16

seyrān Ar. Gezinme. Bakıp seyretme.

s. 71a/07

s.+**a** 100a/14

s.+**da** 73b/03

seyyāh Ar. Yolcu, gezici.

s. 54a/11

seyyid Ar. Efendi, bey; ağa; ileri gelen, baş, başkan. Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hasan'ın soyundan olan.

s. 39a/09, 39a/10, 75a/14

seyyidü'l-keveyn Ar. İki cihanın efendisi. Hz. Muhammed.

s. 36a/06

seyyidenā Ar. Hz. Muhammed.

s. 50b/13, 50b/13

seyyidî Ar. Seyyide mensup, Seyyid'le ilgili.

s. 39b/14

sezā Far. Münasip, uygun, yaraşır.

s.+dur 27a/02

s.+yım 30a/11

sezāb Ar. Sedef otu.

s. 47a/12

şıbyān Ar. Çocuklar.

ş.+lar 17a/01, 17a/08

şıdāk Ar. Nikah akçesi, kalın.

ş.+ı 54b/09

şıddık Ar. Pek doğru, sözünün eri kimse. Hz. Ebubekr'in lakabı.

ş. 101b/13

ş.+lar 66a/10

şıdık Ar. Doğruluk, gerçeklik. İç, yürek temizliğı.

ş.+ıla 33a/03

ş.+la 72b/10

şıfat Ar. Hal, keyfiyet, suret, şekil, varlık. Nişan, alamet. Yüz ve kılık. Bir şahıs veya şeyin hali. Lakab, ünvan.

ş.+ından 56b/10

ş.+ıfāndur 36b/14

şıfāt Ar. Sıfatlar, vasıflar.

ş. 18a/08

şıg- Sıkmak. Çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak. Bir şeyin suyunu, yağını, sıvı kısmını basınçla çıkartmak. Dar gelmek. Basınçlı bir araçla fişkırtmak, püskürtmek. Baskı altına almak, üzme, bunaltmak, zorlamak.

ş.-ar 108b/08

şıg- Sıgmak. Bir kaba, bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek. Uygun olmak. Yakışmak, uymak.

ş.-maya 57a/06

şıgın- Sığınmak. Tehlikelerden kaçarak güvenli bir yere çekilmek. Korunmak amacıyla bir yere veya birine başvurmak, başkalarının yardım ve korunmasına ihtiyaç duymak. Genellikle siyasi sebeplerle kendi ülkesinden kaçıp başka ülkeye gitmek, iltica etmek. Güvenmek, yardım istemek veya ummak.

ş.-dım 26a/05

şıhāt Ar. Sahihlik, doğruluk, gerçeklik. Sağlamlık, sağlık. Sözün yanlış ve eksik olmaması.

ş. 97a/03, 104a/11

ş.+ımsin 32b/03

ş.+ine 18b/10

şıhāt bkz: şıhāt

ş. 101a/02

şıla Ar. Memleketine gitme, akrabasına ulaşma.

ş.+ya 28b/17

sıra Yan yana, art arda olan şey veya kimselerin tümü, dizi. Bu biçimdeki topluluğun durumu. Belirli bir düzene ve niteliğe göre dizilme durumu. Bir şeye ayrılan, uygun görülen veya rastlayan zaman. An, zaman. Nöbet.

s.+dur 69b/07

sırāt Ar. Yol. Sırat köprüsü; üstünden geçip Cennete gitmek üzere Cehennem'in üzerine kurulacak olan çok dar ve güç geçilir köprü.

ş. 40a/09, 101b/07

ş.+dan 27a/09

ş.+ı 87a/13, 93b/01

sırr Ar. Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey. Allah'ın akıl ermeyen hikmeti.

s. 52a/06, 73a/04, 95b/03

s.+ın 84a/02

s.+ıfā 84b/39

sırr-ı allah ü ekber Ar. Uluların ulusu Allah'ın sırrı.

s. 83b/12

sırr-ı ekber Ar. Daha büyük sır.

s. 91b/03

sırr-ı rahmān Ar. Allah'ın sırrı.

s. 81a/03

sırr-ı seb' a'l-meşānī Ar. Fatiha suresinin sırrı.

s. 18a/14

sırr-ı sübhān Ar. Allah'ın sırrı.

s. 75a/04, 81a/04

sıtma Anofel türü sivrisineğin sokmasıyla insandan insana bulaşan, titreme, ateş ve ter nöbetleriyle kendini gösteren bir hastalık, sıtma, malarya.

s. 42b/10, 46a/14, 46a/17, 48b/07

şızı Sızı. Hafif ve ince ağrı. Ruhsal acı, ızdırap.

ş. 44b/05

ş.+larsa 48b/06

ş.+sı 42b/13

siğil Siğil. Deride, özellikle ellerde oluşan zararsız, pürüklü küçük ur.

s. 50a/11

s.+iñ 50a/13

şikāl Ar. Ağır şeyler. Ağıranlı kimseler.

ş. 67a/12

sil- Bir şeyin ıslaklığını gidererek kuru duruma getirmek. Üzerine genellikle bir bez sürterek tozlarını, kirlerini almak veya parlatmak. Bir yazı, çizgi vb.ni kazıyarak veya sürterek yok etmek. Tahta malzemeyi makineyle düzgün ve pürüzsüz hâle getirmek. Üzerini çizerek atmak, yok etmek. İlişisini koparmak, yok saymak. Ortadan kaldırmak, yok etmek veya gidermek.

s.-mez 75b/05

sinān Öz. İs. Ar. Mızrak, süngü.

s. 38b/02, 84a/30

sine Far. Göğüs. Yürek.

s.+si 81b/10

sirāc Ar. Işık, kandil, mum.

s.+ın 83b/08

sirācī Ar. Mumla, kandille ilgili. Osmanlı devletinde mum ve kandillerin bakımı ve yakımı işiyle görevli olan kimse.

s. 27a/08

sirke Far. Salatalara, yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimiş üzüm, elma, limon vb. suyu. Birtakım kimyasal yöntemlerle hazırlanmış birleşiklerin ortak adı. Bit yumurtası.

s. 37a/15, 37a/18, 44b/18

s.+niñ 37a/17

sitem Far. Zulüm, haksızlık. Eziyet. Çıkışma.

s.+dür 107b/11

siyāh Far. Kara.

s. 30a/11, 43a/15, 84a/36, 94b/19

s.+ı 72a/05

siyāh-kār Far. Günahlı, suçlu.

s. 86a/17

siz Çokluk ikinci kişi zamiri. Bir kişiye saygı ve incelik belirtisi olarak kullanılan bir seslenme sözü.

s. 69a/05, 69a/06, 109a/02, 109a/02

s.+den 52b/09, 84a/18, 96a/05

s.+e 66b/02, 66b/07, 66b/08, 68b/11, 83b/18, 84a/20, 110a/05

s.+i 84b/31

s.+iñ 100b/15, 100b/16

s.+iñle 81a/11, 81a/13

sofu Ar. Dinin buyruk ve yasalarına bütünüyle uyan kimse.

ş.+larıñ 63b/06

soğan Zambakgillerden, yemeklere tat vermek için yumrusu ve yeşil yaprakları kullanılan güzel kokulu bitki. Çiğdem, lale, zambak, sarımsak vb. bitkilerin toprak altındaki yumru kökü.

ş. 48b/01

şoḥbet Ar. Görüşüp konuşma; arkadaşlık.

ş. 58b/08

şokul- Sokma işine konu olmak. Girmek.

ş.-ur 67a/09

şol- Rengini yitirmek, rengi uçmak. Tazeliğini, diriliğini veya parlaklığını yitirmek.

ş.-a 31a/08

ş.-maz 75b/07

şoñ Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan, ilk karşıtı. En arkada bulunan. Artık ondan ötesi veya başkası olmayan. Uç, sınır. Olanca. Bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi, nihayet, akıbet. Ölüm.

ş. 67b/04

ş.+a 47a/16

şon bkz: şoñ

ş. 57b/07

şoñra Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı. Daha uzak ve ileri bir yerde. Makam, sıra, değer ve önemde arkada oluşu bildiren bir söz. Yoksa, aksi halde. Arkadan gelen bölüm veya zaman.

ş. 18b/04, 30b/02, 38a/05, 38b/07, 39a/02, 43a/11, 43a/11, 43a/13, 43a/13, 43a/14, 44a/03, 46b/08, 56b/06

şonuc Bir olayın doğurduğu başka bir olay veya durum, netice. Bir gelişim veya girişimden elde edilen şey. Öz, özet. Sürmekte olan veya biten bir yarışmanın veya spor karşılaşmasının sayı bakımından durumu, skor. Yazının veya sözün bitim bölümü.

ş.+t1 56b/03, 61a/12

şor- Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, soru etmek. Bir işin sorumluluğu kendisinde olmak, bir işten sorumlu bulunmak.

ş. 84b/27

ş.-a 56a/07, 58b/02

ş.-arsañ 76b/05

ş.-d1 70b/11

ş.-dılar 93b/09

ş.-ida 69a/13

ş.-mış 86b/04

ş.-un 72b/09

ş.-unca 73b/01

şoyla- İzlemek, iz sürmek.

ş.-yan 72b/11

şögüd Sögüt. Sögütgillerden, sulak yerlerde yetişen, yaprakları alması ve alt yüzleri havla örtülü büyük bir ağaç.

s. 42b/10

şöyle- Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak. Bir düşünceyi ileri sürmek, ortaya atmak. Yapılmasını istemek. Türkü, şarkı vb. okumak. Yazmak, düzmetmek. Haber vermek.

s.-d1 54b/02

s.-r 84a/38

s.-ye 61a/01, 66b/01

şöz Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavi. Bir veya birkaç heceden oluşan ve anlamı olan ses birliği, kelime, sözcük. Bir konuyu yazılı veya sözlü olarak açıklamaya yarayan kelime dizisi. Kesinlik kazanmayan haber, söylenti. Bir işi yapacağını kesin olarak vadedme. Müzik parçalarının yazılı metni, güfte.

s. 53b/13, 55a/11, 108b/04

s.+de 96b/09

s.+dür 66a/04

s.+e 96a/07

s.+i 30b/14, 40b/15, 55a/14, 61b/11, 66a/04, 66b/11, 85a/05, 95b/02, 95b/06, 96a/07, 101a/02

s.+ine 83b/12

s.+lere 53b/10

s.+leri 75a/12

s.+ümden 54a/10

s.+ümdür 58a/03

s.+üme 57b/01

s.+ümi 86b/07

s.+üñ 58a/01

s.+üñden 53b/13

s.+üñdür 28a/10

şu Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde, ab.

s. 39b/08, 44a/05, 70b/13, 109a/09

ş.+dan 46b/01, 46b/01, 93b/11

ş.+dur 33a/04, 80b/13

ş.+ya 44b/17

ş.+yum 73b/12

ş.+yun 38a/10, 43a/10, 47a/11, 61a/05

ş.+y1 43a/07

ş.+yıla 44a/01, 44a/02

şu'āl Ar. Sorma, sorulma, soruşturma, soru. Sorulan şey. Dilenme, dilencilik.

s. 68a/09, 73b/01, 94b/17, 101b/07

şubḥ Ar. Sabah. Sabah vakti.

ş. 63b/05

şubḥ u şām Ar. – Far. Sabah ve akşam.

ş. 63b/05

şuc bkz. suç

s.+ların 101a/06

şuc bkz: suç

ş.+umı 69b/03, 87b/12

ş.+un 106a/06

ş.+unı 70a/06, 109b/22

şuç Törelere, ahlak kurallarına aykırı davranış. Yasalara aykırı davranış, cürüm.

ş.+uma 71b/16

ş.+umızı 106a/02

şūfi Ar. Tasavvuf ehli. Sofu.

ş. 68a/02, 110a/14

sultān Ar. Padişah, hükümdar. Hükümdar ailesinden olan kadınlardan her biri. Bazı Bektaşî büyüklerine verilen ad.

s. 27a/08, 40b/22, 56a/10, 81a/02, 81b/14, 84a/27, 84b/37, 92b/13, 97a/01, 102a/04, 109b/22

s.+a 85b/06, 86a/14, 100a/16

s.+ı 18a/06, 34b/08, 74a/13, 77b/14

s.+ım 91a/06

s.+ısın 35b/12

s.+ısıñ 92b/12

s.+sun 73a/14

sultān-ı ‘ālem Ar. Cihan sultanı. Allah.

s. 64b/03

sultān-ı kevineyn Ar. Dünya ve ahiretin sultanı. Hz. Muhammed.

s. 70a/10, 87b/15

sultān-ı levlake Ar. Hz. Muhammed.

s. 99a/04

şun- Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek, arz etmek, yollamak, göndermek, takdim etmek. Tanıtmak, bilgi vermek amacıyla çeşitli yöntemler kullanarak bir konuyu dinleyenlere aktarmak.

ş.-alar 110a/02

ş.-an 30a/04

ş.-arlar 68b/09

ş.-uvir 28a/07

sūre Ar. Kuran’ın ayrıldığı 114 bölümden her biri.

s. 81a/03, 81a/03, 81a/04

s.+sin 42b/18, 45a/03, 50a/02

sūre-i āl-i ‘imrān Ar. Ali İmran suresi. Kuran-ı Kerim’in 3. suresi.

s. 37a/04

sūre-i enbiyā Ar. Enbiya suresi. Kuran-ı Kerim’in 21. suresi.

s. 37a/04

sūre-i furkān Ar. Furkan suresi. Kuran-ı Kerim’in 25. suresi.

s. 37a/09

sūre-i innā fetahnā Ar. Fetih suresi. Kuran-ı Kerim’in 48. suresi.

s. 16b/06

sūre-i izā zūlzilet Ar. Zilzal suresi. Kuran-ı Kerim’in 99. suresi.

s. 39a/05

sūre-i loqmān Ar. Lokman suresi. Kuran-ı Kerim’in 31. suresi.

s. 37a/09

sūre-i rahmān Ar. Rahman suresi. Kuran-ı Kerim’in 55. suresi.

s. 18a/11

sūre-i seb’ā Ar. Sebe suresi. Kuran-ı Kerim’in 34. suresi.

s.37a/09

sūre-i seb’ā’l-meşānī Ar. Fatiha suresi. Kuran-ı Kerim’in 1. suresi.

s. 28a/11, 91a/15

sūre-i tā Ar. Taha suresi. Kuran-ı Kerim’in 20. suresi.

s. 37a/04

sūre-i ve’ssemā’ Ar. Tarık suresi. Kuran-ı Kerim’in 86. suresi.

s. 37b/15

sūre-i yāsīn Ar. Yasin suresi. Kuran-ı Kerim’in 36. suresi.

s. 80b/12, 81a/08

şūret Ar. Biçim, görünüş, kılık. Tarz, yol, gidiş. Çare.

ş.96a/06

ş.+de 95b/04

ş.+inde 91a/17

şūret-i rahmān Ar. Allah’ın görünen biçimi.

ş. 32b/07

şūret-i halk Ar. Yarattılma biçimi.

ş. 91b/07

şusuz Suyu olmayan, suyu bulunmayan. Suyu çok az olan. Yağmursuz, kurak geçen. Susamış olan.

ş. 69a/06, 109a/02

şuşuz bkz: şusuz

s. 70b/06

şuvar- Sulamak, su vermek.

ş.-dığ 47a/16

sübhân Ar. Allah.

s. 29b/10, 32b/09, 52a/12, 72b/01, 75a/04, 92b/11

s.+ı 87a/18

s.+dır 81a/04

s.+ya 92b/13

sübhânellezî Ar. Ki o, “ Allah’ı her türlü arazlardan, kusur, ayıp ve eksikliklerden tenzih ederim ” manasındadır.

s.+dır 91a/16

sübhü-sübhân Ar. Allah ile ilgili.

s. 18a/11

sücüd Ar. Secde edenler, secde edip yere kapananlar.

s.+a 59a/05

s.+ı 94a/06

sühâr Ar. Uykusuzluk, geceleri uyuyamama.

s. 85b/03

sükker Ar. Şeker.

s. 101b/15

süleymân Öz. İs.

s. 39a/09, 39a/10, 39b/15, 80a/14, 97a/01

süleymânî Ar. Kemer tokası ve saire yapmakta kullanılan kıymetli bir taş. Süleyman’a ait, süleymanla ilgili. Güzel sanatlarda kullanılan bir kağıt cinsi.

s. 44b/12

sünbül Far. Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 santimetre yüksekliğinde, çiçekleri keskin kokulu ve türlü renkli, çok yıllık bir süs bitkisi. Güzellerin saçı.

s. 90b/04

sünnet İyi ahlak, iyi tabiat. Hz. Muhammed’in sözleri, işleri ve tasvipleri.

s.+ı 34a/06, 63a/07

sür- Yönetip yürütmek, sevk etmek. Devam etmek. Önüne katıp götürmek. Uzatmak, ileri doğru itmek. Dokundurmak, değdirmek. Oturduğu, bulunduğu yerden, ülkeden ceza olarak başka bir yer veya ülkeye göndermek, nefyetmek. Bir maddeyi bir yüzey üzerine ince bir tabaka olarak yaymak, dökmek, serpmek. Karıştırmak, katmak, ilave etmek. Zaman geçmek. Zaman almak.

s. 73a/03

s.-e 33a/15

s.-em 34b/06, 35b/09, 83b/14

s.-eler 61a/02, 67a/10

s.-elüm 92b/14, 92b/17

s.-mege 35a/12

s.-mek 25b/13

s.-sem 29a/05

sürek Süren, devam eden zaman. Hızlı süren, hızlı giden. İnanç.

s.+dır 83b/05

süreyyâ Ar. Ülker yıldızı.

ş.+sı 63b/10

sürme Far. Kirpik diplerine sürülen siyah boya, sürme, is.

s.+dür 55a/08

sürmelen- Sürmeleme işi yapılmak.

s.-diler 55a/07

sürt- Bir şeyi bastırarak diğer bir şeyin üzerinden geçirmek. Dokundurmak. Başiboş dolaşmak, yararsız dolaşmak.

s.-e 48b/05

sürür Ar. Sevinç.

s. 86b/19

sürül- Sürme işine konu olmak veya sürme işi yapılmak.

s.-ür 60a/04

Ş

şâb Far. Şap. Alüminyum ve potasyum sülfatından veya amonyum alüminyum

sülfatından oluşan, sıcak suda eriyen, tadı buruk, antiseptik bir madde.

§. 44a/01

şābān Ar. Arabi aylarının sekizincisi, ramazandan önce gelen ay.

§. 91a/11

şād Far. Sevinçli.

§. 53b/06, 55b/02, 57b/11, 101a/12

§.+lu 90b/18

şādān Far. Sevinçli, keyifli. Şad kimseler.

§. 33a/06

şādbān bkz: şād-mān

§. 16b/14

şād-mān Far. Sevinçli.

§. 90b/17

şafak Ar. Gurubdan sonraki alaca karanlık. Güneş doğmadan önceki alacalık.

§. 68b/13

şāfi‘-yi mahşer Ar. Mahşer günü için yalvaran. Hz. Muhammed.

§. 36a/08

şāh Far. Padişah.

§. 29a/11, 84a/10, 84a/20, 94b/04

§.+lar 83b/09

şāh-ı enbiyā Far. – Ar. Peygamberler padişahı.

32b/08

şāh-ı ‘ālī Far. – Ar. Ulu, yüce padişah.

§. 35b/05

şāh-ı kerem Far. – Ar. Asil, soylu padişah.

§. 36b/02

şāh-ı sultān Far. – Ar. Padişahlar padişahı.

§. 77b/14

şāh-ı ersal-nāk Far. – Tr. Yiğitlerin şahı.

§. 87b/13

şāhāne-i devlet Far. – Ar. Hükümdara ait devlet.

§. 99a/02

şahādet Ar. Şahitlik, şahitlik etme, tanıklık. Bir şeyin doğruluğuna inanma. Delalet, alamet, işaret. “ eشهدü en la ilahe il lallah... ”

cümlesini söyleme. Şehitlik, şehit olma. Gözle görülen şeyler, varlıklar, dünya.

§. 84a/12, 94a/14

§.+dür 87a/14

§.+leriyle 105b/01

şahhās Ar. Şahıs. Şahsiyeti belli olmuş.

§. 54a/06

şāhin Far. Doğan, kuş.

§.+ler 39a/07

şahşār Far. Dallık, ağaçlık, koruluk.

§. 108b/03

şakı- Ötücü kuşlar ezgili ses çıkarmak, ötmek, şakramak, terennüm etmek. Çok konuşmak, çenesi düşmek. Güzel şarkı söylemek veya şiir okumak.

§.-r 25a/06

şākir Ar. Şükr eden, gördüğü iyiliğe karşı dua eden.

§. 27a/12

şakḳ Ar. Yarma, yarıлма, çatlama; yırtma, parlama; kırma. Yarık, çatlak.

§. 71a/10

şāl Far. Genellikle Hindistan'da dokunan, özel motifleri olan değerli bir yün kumaş. Kadınların omuzlarını örtmek için kullandıkları geniş atkı. Çul, kuşak.

§. 57a/02

şām Far. Akşam.

§. 63b/05, 77a/16, 77a/16

şām-ı şerif Far. – Ar. Kutsal, mübarek gece.

§. 77a/14

şāmil-i hakikat Ar. Gerçeği içine alan.

§. 86b/12

şān Ar. Şöhret, ün. Hal, keyfiyet. Gösteriş, çalım. Adet, tabiat, huy.

§.+a 92b/13

§.+iñ 36b/02

§.+iña 27a/03, 85b/09, 85b/11, 99b/05

§.+ında 84b/03

§.+iñda 32b/08

§.+ısıñ 35b/05

şarāb Ar. İçilecek şey. Şarap.

ş. 68a/02, 110a/12, 110a/13

ş.+a 68a/01

ş.+ını 33a/04, 80b/13

ş.+undan 40a/09

şarāb-ı ‘aşk Ar. Sevgi şarabı.

ş. 17b/07

şarāb-ı kevser Ar. Kevser şarabı.

ş. 33a/05

şarık Ar. Doğan, parlayan, parlayıcı; parlak.

ş.+dan 67b/13

şart Ar. Koşul. Vziyet, hal. Yemin.

ş.+ı 18b/08

şā‘şaa-i hāzret Ar. Saygı gösterme.

ş. 91a/08

şāyeste Far. Yakışır, yaraşır; uygun.

ş. 17b/06

şeb bkz: şāb

ş. 42b/02

şeb Far. Gece.

30b/07, 36a/14, 94b/05

şefā‘at Ar. Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık.

ş. 27a/07, 28a/09, 28b/11, 28b/15, 29a/07, 30a/11, 34b/01, 34b/02, 34b/08, 35a/01, 35b/01, 36a/09, 50b/18, 52b/09, 58a/01, 59a/08, 59b/01, 69b/02, 70a/07, 70a/11, 70a/12, 70a/14, 70a/15, 70a/17, 77b/15, 77b/15, 78a/04, 78a/16, 78a/20, 78b/02, 78b/04, 78b/06, 78b/08, 78b/08, 78b/10, 81a/06, 84a/18, 85a/18, 85b/10, 86a/13, 87a/08, 87b/11, 90a/02, 90a/06, 90b/14, 90b/16, 91a/11, 99b/02, 100a/15, 106a/05

ş.+durır 85a/04

ş.+iñ 53b/11

ş.+le 101a/13

ş.+ün 16b/12

şefā‘atci Birisi için şefaatte bulunan, şefaate eden kimse.

ş.+sün 85b/15

şefā‘atgāh Ar. – Far. Şefaate eden. Şefaate edenin bulunduğu yer.

ş. 30a/10

şefi‘ bkz: şefi‘

ş. 29a/07

şefi‘ Ar. Şefaate eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden.

ş. 60a/10, 81a/08, 84a/05, 94a/20, 105b/08

şefi‘-i dü-cihāneyn Ar. – Far. İki cihanın suçunun bağışlanması için aracılık eden. Hz. Muhammed.

ş. 87b/16

şefi‘ül müznib bkz: şefi‘ül-müznibin

ş. 78a/03

şefi‘ül-müznibin Ar. Günahların bağışlatıcısı. Hz. Muhammed.

ş. 50b/12, 86a/17

şefkat Ar. Acıyarak ve esirgeyerek sevme.

ş.+de 57a/01

ş.+den 56b/11

ş.+leri 60b/06

şef Ar. Çift. Kuran tabirlerindedir. İnce.

ş. 33a/09, 50b/16, 58b/05, 90a/06

ş.+dir 50b/17

şehensāh Far. En büyük padişah, şah, padişahlar padişahı, şahlar şahı.

ş. 55b/06

şeh-vār Far. Şaha, hükümdara yakışacak surette. İri ve iyi cins inci.

ş. 65a/11

şehr-i nūr Ar. Aydınlik ayı.

ş. 108a/04, 108a/07, 108a/10, 108a/12, 108a/14, 108a/17, 108a/23, 108a/27

şehr-i rahmet Ar. Acıma, esirgeme ayı.

ş.108a/03, 108a/06, 108a/09, 108a/12, 108a/14, 108a/17, 108a/22, 108a/26

şehr Far. Şehir, büyük belde, büyük kent, il.

ş.+i 55a/07

şehr-i cinān Far. – Ar. Cennetler şehri.

ş. 72b/09

şehvet Ar. Aşırı istek. Nefis. Cinsel istek.

ş. 46a/04

şehzâde Far. Hükümdar oğlu, prens.

ş. 57b/12

şehîd Ar. Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse; savaşta ölen.

ş. 55a/02, 55a/06, 57a/10, 81b/11

ş.+e 92b/06

ş.+ler 66a/10

şehîd-i kerbelâ Ar. Kerbela şehidi.

ş. 36b/13

şekâvet Ar. Bedbahtlık, bahtı karalık, kutsuzluk. Rezillik, alçaklık.

ş. 94a/15

şekk Ar. Şüphe, zan, tereddüt.

ş. 60a/02

şem Ar. Mum, bal mumu.

ş. 94b/14

şem-i nûr Ar. Nur ışığı.

ş. 93b/07, 94a/12

şem' a Ar. Mumlu fitil, muma batırılmış fitil.

ş.+sı 28b/16

şems Ar. Güneş.

ş. 25a/07, 68a/06, 84b/06

ş.+üm 64a/10

şems-i cemâl Ar. Bir ışık kaynağı olarak görünüş alanına çıkan Allah'ın adı.

ş. 18a/09

şems-i raşşân Ar. – Far. Parlak güneş.

ş. 91b/14

şemsü'l-hüdâ Ar. Kuran-ı Kerim.

ş. 36a/07

şerâfet Ar. Şerefli olma, şerefliklik. Kişizadelik, soydanlık. Şeriflik, İmam Hasan vasıtasıyla Hz. Muhammed soyundan gelme.

ş. 99a/09

şerbet Ar. İçilecek tatlı şey. Bardakla müşhil olarak içilen ilaç. Bazı maddelerin suda eritilmiş.

ş. 77a/06

ş.+ini 33b/11

şerh Ar. Açma, ayırma. Açıklama. Bir kitabın ibaresini kelime kelime açıp izah ederek yazılan kitap. Açık anlatma.

ş. 64a/12, 78a/19, 84a/16

şerî' at Ar. Doğru yol. Allah'ın emri. Ayet, hadis ve icma-i ümmet esaslarına dayanan din kaideleri.

ş. 84b/37

şerîf Ar. Şerefli, mübarek, kutsal. Soylu, temiz. Hz. Muhammed'in torunu Hasan'ın soyundan gelenlere ve Mekke emirlerine verilen bir unvan.

ş. 17b/01, 18b/10, 27a/01, 28b/01, 28b/10, 29a/12, 29b/01, 30a/12, 31a/09, 32b/01, 32b/17, 35b/14, 36a/01, 36b/01, 62b/04, 77a/14, 84b/01, 85a/09, 86a/12, 88b/01, 89a/01, 90a/08, 90b/01, 91a/01, 91a/13, 91a/17, 91b/12, 95a/01, 100a/08, 103b/05

ş.+îñ 77b/01, 80a/14

ş.+ine 103b/05

şerîf-i der maķâm Ar. Kutsal, soylu makam.

ş. 91b/01

şerr Ar. Fena, fenalık eden adam, kötü adam. Daha kötü.

ş. 61b/12

ş.+i 48b/02

ş.+in 102a/05

ş.+inden 44a/12

şerrâh Ar. Şerh eden, açıklayan, yorum yapan kimse.

ş. 84a/16

şeş Far. Altı sayısı.

ş. 63b/12

şevk Ar. Şiddetli arzu; keyif, neşe, sevinç.

ş.+i 69b/01

ş.+îñ 63b/08

şey' Ar. Şey, nesne.

ş.+i 38a/09

şeydâ Far. Aşktan aklını kaybetmiş, divane, düşkün, şaşkın.

ş. 31a/06

şeyh Ar. Yaşlı adam, ihtiyar. Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse. Kabile ve aşiret reisi.

ş. 18b/11

şeytân Ar. Hz. Adem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis. Kötü düşünceli, kötü niyetli kimse. Çok kurnaz, uyanık kimse.

ş. 33b/14, 48b/02, 94b/15, 95b/10, 96a/02, 96a/09, 102a/06

ş.+e 46a/15

şifâ Ar. Hastalıktan kurtulma, iyi olma, sağalma.

ş. 18b/07, 32b/04, 37a/12, 81a/05

ş.+dur 36b/05, 53b/09, 53b/11

ş.+lar 104b/02

ş.+sın 78a/07

ş.+suñ 90a/01

şimdi Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. Az sonra, yakında. Az önce, biraz önce, demin. Artık, bundan böyle, bu duruma göre.

ş. 52a/01, 66b/10, 80b/09

şir Ar. Anlama. Şiir, edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.

ş. 50a/11

şirin Far. Tatlı. Sevimli, cana yakın, sempatik.

ş. 64a/12

şirinlik Birinin sevgisini çekmek için takılan muska.

ş. 38b/01, 38b/09

şişe-i cerh Far. Felek şişesi.

ş. 97a/09

şol Şu, o.

ş. 39b/09, 53a/01, 55b/06, 68b/07, 71a/06, 71b/11, 73a/13, 92a/06, 92b/15, 109a/16

şöyle Şunun gibi, şuna benzer biçimde. Şu yolda, şu biçimde. Aşağı yukarı.

ş. 55b/10, 57a/11

şu Şu (işaret sıfat ve zamiri).

ş. 33b/10, 48b/09, 48b/09, 50b/17, 52a/03, 55a/06, 60b/06, 61a/12, 61a/12, 71a/13, 74b/02, 83a/06, 84a/37, 84a/38, 101b/02, 101b/04, 101b/06, 101b/08, 101b/10, 101b/12,

101b/14, 102a/01, 102a/03, 102a/05, 102a/07, 102a/09, 102a/12, 108b/05

ş.+lar 29b/04, 40b/06

şu'le Ar. Alev, ateş alevi. Atlarda beyaz tüylerden oluşan benekler.

ş.+si 90b/04

şürmin Far. Tuz. Tuzlu.

ş. 44b/16

şübhe Ar. Şüphe, kuşku.

ş. 36a/05

ş.+miz 17b/15

şuhūd Ar. Şahitler, tanıklar. Maddi, meri. Vücut bulma, var olma, görünme. Görme.

ş.+uñda 91b/04

şuhūdi Öz. İs.

ş. 73a/03, 93b/04, 94a/05

şükr Ar. Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk, minnettarlık.

ş. 95a/03, 108a/13

ş.+ümde 54a/02

şükür bkz: şükr

ş. 74b/11

ş.+ler 67b/02

T, T

ta Doğrulama, gerçekleştirme, kuvvetlendirme için. İşte. Dahi.

t. 17b/07, 25b/12, 34a/05, 37b/08, 53a/12, 59a/03, 63a/06, 65a/01, 70b/04, 91b/18, 93b/07, 95a/09, 95b/07

tā Ar. Taha suresi. Kuran-ı Kerim'in 20. suresi.

t. 37a/04

ta'āb Ar. Yorgunluk. Sıkıntı, zahmet, meşakkat, eziyet. Sinirlerin zayıflığı dolayısıyla adalelerde ve başka yerlerde duyulan şiddetli sancı.

t. 30b/06

ta'ām Ar. Yemek, aş.

t.+ma 38a/10

tā'at Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.

t. 97a/07, 108a/24

t.+i 34a/01, 63a/01

tāb Far. Güc, kuvvet, takat. Işık, parlaklık, hararet. Tazelik. Kıvrım, büküm. Sıkıntı, eziyet. Öfke. Kılıcın keskinliği.

t. 18a/09

tāb-ı enver Far. – Ar. Çok ve daha parlak.

t. 91b/08

tabağ Ar. Yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap. İnce kat.

†.+larda 68b/08

tābān Far. Işıklı, parlak.

t. 29a/13, 91b/13

tābi' Ar. Birinin arkası sıra giden, ona uyan. Boyun eğen, bağlı kalan; birinin emri altında bulunan.

t. 52b/12

ṭabīb Ar. Hekim, doktor.

†. 90a/05

†.+im 106a/08

†.+siñ 53b/10

ṭabībullah Ar. Allah.

†. 84b/02

tāc Ar. Hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık. Gelinlerin başlarına koydukları cevahirli süs başlık. Bazı tarikat ehli şeyhlerin giydiği başlık, terek. Sorguç, tarak, kuşların başlarındaki uzunca tüy.

t. 83b/09

t.+ı 77b/10

t.+lar 65b/13

tāc-ı devlet Ar. Devlet başlığı.

t. 72a/15

tāc-ı enbiyā Ar. Peygamberler başlığı.

t. 94b/04

tāc-ı na' ṭ Ar. Övgüler başlığı.

t. 36a/15

tāc-ı taht Ar. Taht başlığı.

t. 72a/15

ta' cīl Ar. Acele ettirme, çabuklaştırma.

t.+e 58b/11

ta' dīl Ar. Doğrultma, doğrulama. Değişiklik.

t.+e 58b/09

taḍlīl Ar. Dalalete düşürme, doğru yoldan çıkarma, azdırma, ayartma.

t.+e 58a/09

tağ Dağ. Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hakim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü.

†. 66a/11

†.+lar 70b/09, 73b/17, 109b/19

†.+larda 74a/04

tağıl- Dağılmak. Toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak. Değer ve birimler belli etkenlerle, oranlı olarak bölünmek. Parçalanarak yayılmak, ufalanmak. Karışık duruma gelmek, düzeni bozulmak. Birliği, beraberliği bozulmak. Bir topluluğun, kuruluşun varlığı son bulmak, fesholunmak, münfesih olmak. Yavaş yavaş kaybolmak, yok olmak.

†.- mazlar 39a/05

tağıt- Dağıtmak. Toplu durumda bulunanları birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak. Belli bir orana göre bölüştürmek, pay etmek, tevzi etmek. Herhangi bir şeyi ayrı ayrı kimselere vermek. Bir şeyin veya bir yerin düzenini bozmak. İletmek, ulaştırmak. Bir topluluğun varlığına son vermek, feshetmek. Kurulu bir düzeni bozmak. Etkisini, gücünü azaltmak, gidermek. Ne yaptığını bilmeyecek kadar içip kendinden geçmek.

†.-mağ 39a/04, 45a/02

tağla- Far. Kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurmak. Akan kanı dindirmek veya hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerini kızdırılmış bir metal araçla yakmak. Çok sıcak, soğuk veya acı, bir şey, yakmak. Acısı yüreğine işlemek.

†.-r 84a/13

tağlu Far. Dağlanmış olan.

†. 70b/14

taḥayyür Ar. Hayran olma, hayrete düşme, şaşırma.

t.+de 83b/04

taḥbīb Ar. Fasid etmek, bozmak.

t.+le 58b/05

taḥkīk Ar. Doğru olup olmadığını araştırma. Doğru olup olmadığını meydana çıkarma. Doğru, gerçek.

t. 36a/14, 91b/07

taḥkikā Ar. Gerçekten, hakikaten.

t. 58a/11

taḥrīr Ar. Yazma, yazılma. Kitap yazma. Kaydetme. Hür etme, azad etme. Sayım.

t.+in 96b/02

taḥşil Ar. Hasıl etme, edilme, ele geçme, geçirilme. Vergi toplama. İlim öğrenme.

t.+e 59b/09

taḥt bkz: taḥt

t.+ı 72a/15

t.+ıla 58b/07

t.+ında 90a/03

taḥt Far. Hükümdarların oturduğu büyük koltuk. Hükümdarlık makamı.

t. 61a/08

t.+ınıñ 35b/11

taḥt-ı devlet Far. – Ar. Devlet makamı.

t. 69b/05

taḥt u baḥt u rāḥat Far. – Far. – Ar. Makam kaderi rahat.

t. 61a/08

taḥyīl Ar. Akla, fikre getirme, getirilme.

t.+e 58a/07

taḥ- Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştiirmek, geçirmek. Düğün vb. törenlerde takı armağan etmek. Ad, lakap koymak. Kuşanmak. Kendisiyle birlikte götürmek, yanına almak veya arkasından izletmek.

t. 85b/12

t.-a 91b/17

tāḳat bkz: tāḳat

110a/08

tāḳat Ar. Güc, kuvvet.

t.+imüz 85b/12

taḳbīl Ar. Öpme.

t.+e 58b/03

taḳdīm Ar. Öne geçirme, geçirilme, öne alma, ileriye sürme, sürülme. Büyük bir kimsenin huzuruna bir şey götürme, verme. Sunma, küçük büyüğe bir şey verme. Birini bir başkasına tanıtmak.

t.+iñe 35b/06

taḳdır Ar. Beğenme, değer biçme, değer verme; verilme. Değerini, ehemmiyetini anlama. Ezelde Allah'ın olmasını istediği şeyler.

t. 70b/12

taḳlīl Ar. Azaltma, azaltılma, indirme.

t.+e 58a/05

taḳrīr Ar. Yerleştirme, yerleştirilme. Sağlamaştırma, sağlamaştırılma. Anlatma, anlatış. Resmi olarak yazı ile bildirme. Siyasi nota. Tapuda mülkünü başkasına sattığını söyleme. Resmi dairelerden, sadece mühürlenmiş olarak Babıaliye gönderilen yazı.

t. 56b/09

taḳsīm-i hevāī Ar. Matematikte bölme işlemi.

t. 97b/12, 98a/05

taḳsīr Ar. Kısaltma. Bir işi eksik yapma. Bir şeyi yapılabılır iken çekinip yapmama. Kusur etme. Kabahat, suç, günah.

t.+in 96b/01

taḳvā Ar. Allah'dan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma.

t. 96b/02, 96b/10

ḫala- Dalamak. Köpek, kurt vb. hayvanlar dişlemek, ısırarak. Zehirli böcek, ısırarak otu, sert kumaş dokunarak teni acıtmak veya kaşıdırmak.

t.-duğınıñ 47a/15

t.-asa 47a/14

ḫal- bkz: dal-

t.-dīm 74b/10

t.-dīmda 75a/14

t.-duğı 46b/01

t.-dum 72b/03

ḫaleb Ar. İsteme, istenme, dileme. İstek.

t. 105a/06

ḫalīf Ar. Nişangahın arkasına düşen ok. Tulu eden, doğan. Talih, kısmet, kader, naht.

t.+iñ 34a/07, 63a/08

ḫalīb Ar. İsteyen, istekli. Öğrenci.

t. 26b/02

t.+leriñ 18a/03

ta' lîl Ar. Sebep, bahane gösterme, gösterilme. Tümdengelim.

t.+e 59a/03

ta' m Ar. Yeme. Tad, lezzet, zevk.

ṭ. 106a/08

tamām Ar. Tam, eksiksiz, tam olma. Bitme, bitirme, son. Uygun, münasip. Ne eksik ne fazla. Doğru.

t. 39b/15, 46b/02, 46b/17, 67b/09, 83a/14, 85a/07, 94b/10, 99b/08

t.+ina 109a/14

tāmm Ar. Bütün, noksansız; mükemmel, olgun.

t. 85a/15

ṭamu Cehennem.

ṭ. 34a/09, 57b/01, 63a/10, 107b/07

ṭ.+dan 34a/11, 63a/12

ṭ.+ya 52b/02, 85b/16, 101a/07

ṭanık Gördüğünü ve bildiğini anlatan, bilgi veren kimse, şahit. Duruşmada bilgisine, görgüsüne başvuru kimse, şahit.

ṭ.+dur 64a/07

ṭanıklık Tanık olma durumu veya tanığın yaptığı iş, şahitlik.

ṭ. 67a/13

ṭanuıklık bkz: ṭanıklık

ṭ. 66b/02

tañrı Kainatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Yaradan, Allah, Rab, İlah, Mevla, Halik, Hüda, Hu, Oğan.

t. 106a/11

t.+nuñ 25a/10

tansif-i mine'l-bîn Ar. Yarı yarıya bölme üzerine.

t. 97b/09, 98a/03

tār u ṭarık Far. – Ar. Karanlık yol.

t. 30a/09

ṭaraf Ar. Yan, yön. Bölge, yer memleket, ülke, kıta. Tarafdarlık, sahip çıkma, koruma. Aralarında anlaşmazlık bulunan iki kişiden veya iki topluluktan her biri.

ṭ.+ina 18b/03

ṭarh Ar. Atma, koma, bırakma. Dağıtma, bölme, tayin. Kurma, tertipleme, düzenleme. Bahçede çiçek dikmek üzere ayrılan yer. Süslemeli desen.

ṭ. 67a/01

ṭarık Ar. Yol. Usul. Meslek. Vasıta, sebep. Bir velinin Tanrı'ya ulaşması için tuttuğu yol.

ṭ.+im 30a/09

ṭarık-i müstakim Ar. Doğru yol.

ṭ. 16b/08

ṭaş Ar. Genellikle içine sulu şeyler konulan metal vb.nden yapılmış kap. Su kabı.

ṭ.+a 39b/08

ṭaşadduk Ar. Sadaka olarak verme, verilme.

t. 87a/15

ṭaşavvur Ar. Zihinde şekillendirme, kurma. Göz önüne getirme. İstek, arzu.

t. 68b/01, 109a/10

ṭaş Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.

ṭ.+a 43a/13, 70a/12

ṭ.+ı 42b/01, 93b/14

ṭ.+ina 94b/03

ṭ.+lar 70b/09, 107b/10, 109b/19

ṭaş- Sıvı maddeler, içinde buldukları kaba sığmayacak kadar çoğalma ve kabarma yüzünden kenarları aşmak. Akarsu, yatağından çıkarak çevresini kaplamak. Bir yere veya şeye sığmamak. İnsan, nesne vb. çokça bulunmak, sayısı artmak. Öfke, sabırsızlık veya heyecan yüzünden kendini tutamamak.

ṭ.-dı 78b/09

ṭ.-ıbdur 67b/12

ṭaşra Bir ülkenin başkenti veya en önemli şehirleri dışındaki yerlerin hepsi, dışarlık.

ṭ.+dan 30b/03, 93a/04

ṭatlu Şeker tadında olan. Acı olmayan, acı karşıtı.

ṭ.+yım 74a/01

ṭā' ūn Ar. Veba, yumurcak denilen salgın hastalık.

ṭ. 44a/12

ṭavāf Ar. Etrafını dolaşma. Hacı olmak üzere zamanında ve muayyen usul dahilinde Kabe'nin etrafını dolaşarak ziyaret etme.

t. +1 107b/08

ṭāvus Ar. Tavus kuşu.

t. 95a/07, 95b/01

ṭayyibe Ar. İyi, güzel iş ve hareket.

t. +lerine 103b/09

ṭazarru' Ar. Kendini alçaltarak yalvarma.

t. 57b/04

ṭa'zīm Ar. Büyükleme, ululama, büyük sayma. Saygı gösterme, ikram etme.

t. 56a/04

t. +e 68a/09

ṭe'ālā Ar. "yüksek olsun!" manasına gelen bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır.

t. 46b/12, 103b/03, 108a/11

t. +dan 105a/06

ṭe'āl-allah Ar. Allah yükseltsin!

t. 63b/11, 69a/04, 69b/07, 105b/09

ṭebārekellezī-nezzele'l-furkānū'l-kān Ar. Furkan suresi. Mübarek ki o indirdi Kuran.

t. 81b/09

ṭebdīl Ar. Değiştirme, değiştirilme, başka bir hale getirme.

t. +e 59a/09

ṭecellī Ar. Görünme, belirme. Kader, talih. Allah'ın lütfuna nail olma. Hak nurunun tesiriyle makbul kulların kalbinde ilahi sırların ayan olması halî.

t. 33a/06, 66a/12, 76a/02, 76a/06

t. +sin 83b/13

ṭecellī-i cemālī āfitāb Ar. Güzel yüzün göründü.

t. 28a/05

ṭeclīl Ar. Çul örtme, çul örtülme.

t. +e 59a/05

ṭecmīl Ar. Süs.

t. +e 58b/01

ṭedbīr Ar. Bir şeyi temin edecek veya önleyecek yol, çare.

t. +ler 73b/03

ṭefahḥuş Ar. İnceden inceye araştırma.

t. 66a/04

ṭefrīk Ar. Ayırma, seçme.

t. 37b/02

ṭefrīk-i mine'l-bīn Ar. Ayrılmış kısım. Çıkarma.

t. 97b/11, 98a/04

ṭehlīl Ar. İslam dininin tevhit akidesini hulasa eden "lailahe-ill-Allah" sözünü tekrarlama.

t. 54b/09

t. +e 59b/03

ṭekmīl Ar. Kemale erdirmeye. Bitirme, bitirilme, tamamlama, tamamlanma. Tam, eksiksiz, bütün, hep.

t. +e 59a/07

ṭelbīs Ar. Ayıbını, kusurunu örterek bir şeyi sahtelendirme. Suret-i haktan görünerek hile edip aldatma. Hile, oyun.

t. 95a/04

ṭemhīl Ar. Mühlet, mehil verme, sonraya bırakma, erteleme; zaman ve fırsat verme.

t. +e 60a/10

ṭemināt-ı şalāt Ar. Namaz güvencesi.

t. 87a/01

ṭemme Ar. "bitti, tamam oldu" manasındadır. [Kitapların sonuna yazılmak adet idi].

t. 37b/06, 37b/14, 96b/11

ṭemmet bkz: temme

t. 34b/13, 35b/13, 36a/16, 36b/16, 37b/02, 37b/11, 46a/05, 46b/02, 46b/17, 47a/13, 52a/04, 52a/13, 53a/03, 53b/03, 53b/14, 55a/10, 57b/10, 62b/04, 63b/15, 64b/07, 66b/12, 67b/06, 69b/03, 74b/16, 76b/03, 78b/11, 80a/13, 85a/08, 85a/20, 85b/07, 86a/11, 86b/15, 87a/09, 90a/07, 90b/19, 91a/12, 91a/23, 91b/11, 91b/23, 92a/14, 93a/13, 94b/10, 96b/11, 99b/08, 102a/15, 105a/07, 108a/19

ṭemūr Demir. Atom numarası 26, atom ağırlığı 55,847, yoğunluğu 7,8 olan, 1510 °C'de eriyen, mavimsi esmer renkte, özellikle çelik, döküm ve alaşımlar durumunda sanayide kullanılmaya en elverişli element. Güçlü, kuvvetli, sert kimse.

t. 47a/16

t. +den 67a/09

temürcci Demir satan, demir eşya yapan veya onaran kimse.

t.+ler 47a/16

ten Far. İnsan vücudunun dış yüzü. Gövde, vücut, beden.

t.+den 84a/32

t.+i 94a/06

t.+im 31a/07, 100a/12

tenler 107b/03

t.+üz 85b/16

tena'um Ar. Nimet içinde, bolluk içinde bulunarak rahat etmeler.

t. 59b/06

t.+da 58b/10

tenkıl Ar. Uzaklaştırma. Örnek olacak bir ceza verme. Birini tepeleme.

t.+e 59a/01

teñri bkz: tañrı

t. 81b/03

tenzil Ar. İndirme, indirim, azaltma, aşağı düşürme. Kuran-ı Kerim.

t.+e 59b/07

tenzilā bkz: tenzil

t. 59b/01

terāni Ar. “ beni asla göremezsın ” anlamına gelmektedir.

t.+dir 83b/04

teri Deri. İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı tabaka, cilt, ten. Bu tabakadan yapılmış. İşlenerek kullanılır duruma getirilmiş hayvan postu.

t.+sini 44a/05, 44a/05

terk Ar. Bırakma, bırakılma, koyuverme, salıverme; vazgeçme, vazgeçilme. Boşama. İhmal.

t. 30b/08, 78b/05

terk-i cān Ar. – Far. Canı terk etme.

t. 84a/38

tersil Ar. Gerek yazı, gerekse konuşma dilinde ağırbaşlı bir üslup kullanma.

t.+e 59b/05

tertib Ar. Dizme, sıralama, hazırlama, düzene koyma. Dizgi. Sıra, dizi, düzen. Reçete.

t. 38a/01

terü bkz: teri

t.+fiden 53b/06

terāvīh Ar. Ramazan'da yatsı namazı ile salat-ı vitir arasında kılınan yirmi rekatlık namaz.

t. 81a/10, 81a/12

tesbīh Ar. “ sübhanallah ” kelimesini söyleyerek Allah'a tazim etme. Tespih.

t. 54b/09

tesbīh-i zikrullah Ar. Allah'ın anılması.

t. 26b/13

tesfil Ar. Sefilleştirme, bayağılaştırma, bayağılaştırılma, aşağılaştırma.

t.+e 59a/11

tesil Ar. İnşa etmek, oynamak.

t.+e 59b/11

teslim Ar. Bir emaneti yerine verme. Bir şeyi yeni sahibine verme. Hakikat olduğunu söyleme. Dayanamayıp pes etme. Kendini Allah'ın kaderine bırakma. Selam verme; selamete dua etme.

t. 101a/10

t.+dir 107b/04

teşrif Ar. Şerefendirme, şereflendirilme, şeref verme verilme. Gelmesiyle bir yere şeref verme, gelme; gitme.

t.+ün 17b/05

teşrifāt Ar. Protokol, büyük, resmi olan ziyaretlerde, kabul resimlerinde ve törenlerdeki uyulması gereken adetler, usuller.

t. 92b/07

tevbe Ar. Tövbe, işlenmiş bir günah veya suçun bir daha işlenmeyeceğine dair verilen söz.

17a/05, 71b/16

tevbet bkz: tevbe

t.+denem 87b/20

tevbe-i tevfiķ Ar. Tevbe uygunluğu.

t. 104b/03

tevbīh-i reyyān Ar. Sarhoşun cezası.

t. 94b/21

teveccüh Ar. Çevrilme, yönelme, doğrulma. Bir yere doğru hareket etme. Güler yüz gösterme, yakınlık duyma; hoşlanma, sevgi. Nasip ve müyesser olma.

t. 59a/04, 59b/04

tevfik Ar. Uydurma, uydurulma, uygunlaştırma. Allah'ın yardımına kavuşma.

t. 104b/04

tevhid Ar. Bir kılma, bir etme, birleştirme. Bir sayma, bir olarak bakma, birliğine inanma. Allah'ın birliğine inanma. " lailahe-ill-Allah " sözünü tekrarlama. Allah'ın varlığına ve birliğine dair yazılan manzume.

t. 109b/19

t.+iñ 18a/13

te'vil Ar. Sözü çevirme, söze ayrı mana vermeye kalkışma.

t.+e 58a/11

tevkil Ar. Vekil etme, edilme.

t. 57b/09

tevrât Ar. Dört mukaddes kitaptan Hz. Musa'ya ineni.

t. 55a/12, 102a/13

tez Far. Çabuk olan, süratli. Süratli bir biçimde.

t. 59b/08, 59b/12

tezlil Ar. Zelil etme, edilme, tahkir etme, hor ve hakir görme, görülme.

t.+e 57b/07

tezvîc Ar. Kocaya verme, evlendirme. Birine eş olma, nikahlanma, eş kılma.

t. 105b/03, 105b/04

tıraş Far. Saç veya sakalı kesme işi, yülüme. Erkek saçını belli bir biçim vererek kesme. Kesilme ve kazınma zamanı gelmiş saç ve sakal. Bir şeyin üzerindeki pürüzleri alma, belli bir biçim vermek için yontma.

t. 41a/17

tiş Dış. Herhangi bir cisim veya alanın sınırları içinde bulunmayan yer, hariç, iç karşıtı. Bir konunun kapsamına girmeyen şey. Görülen, içte bulunmayan yüzey. Bir kimsenin görünüşü, durum ve davranışları. Bireyin ötesinde bir varlığı olan. Somut kavramlarda iki veya ikiden çok şeyde merkeze daha uzak olan.

t.+ı 93a/02

t.+ın 65a/08

t.+ından 65a/02

tihâme Ar. Mekke-i Mükerrreme'nin bir adı.

t. 78a/10

tilâvet Ar. Kuran'ı güzel sesle ve usulüne göre okuma, okunma.

t. 94a/11

t.+de 86b/09

tîz Far. Tez, çabuk. Keskin. Sık.

t. 61b/10

tobla- Toplamak. Bir araya getirmek. Devşirmek. Devşirip kaldırmak. Dağınıklıktan kurtarmak. Bir araya getirmek, düzene sokmak, düzeltmek. Artırıp biriktirmek. Hizmete çağırarak.

t. 17a/13, 17b/18

tobrać Toprak. Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü. Yer kabuğunun bu bölümünden yapılmış. Arazi, tarla. Kara. Ülke.

t. 34a/13, 34a/14, 62b/02, 62b/03

to buz Topuz. Ucu top biçiminde eski bir silah. Top biçiminde toplanmış saç. Bir şeyin elle tutulabilen çıkıntısı.

t. 85a/01

tol- Dolmak. Dolu duruma gelmek. Bitkiler olgunlaşmak, erginleşmek. Bir yere iyice yayılmak, kaplamak. Bir yerde pek çok eşya veya kimse toplanmak, kalabalık duruma gelmek. Süre, hesap tamamlanmak.

t. 80a/16

t.-a 33a/07

t.-alar 69a/02, 108b/16

t.-alu 68b/08

t.-dı 77a/15, 80b/01

t.-ı 54b/01

t.-sın 109a/14

t.-u 70b/13, 86b/19

t.-ubdur 65b/11

t.-ur 93a/02

tolua- Dolamak. İplik, şerit, tel vb. nesnelere bir şeyin üzerine döndürerek sarmak. Sarmak, kavuşturmak.

†.-sa 63b/07

tolab Ar. Dolap. Genellikle tahtadan yapılmış, bölme veya çekmelerine eşya konulan kapaklı mobilya. Dönerek çalışan ve özellikle su çeken düzen. Dönme dolap. İstanbul bedesteninde dükkan. Orta oyununda sahnede dükkân veya ev olarak kullanılan dekor. Düzen. Kendirden ip bükmeye yarayan aygıt. Dokumacılıkta iplik sarılan aygıt. Kuyu çıkırığı. Kuyuları temizlemek için kullanılan tertibat. Derileri harçla birlikte döndüren aygıt. Araba ve kağınlarda sapların düşmemesi için tahtadan yapılmış özel tertibat.

†. 73b/07, 73b/11, 74a/06

ton Don. Giysi. Vücudun belden aşağısına giyilen uzun veya kısa iç giysisi, külot. Post, yün. Kıyafet, biçim.

†.+1 57a/08, 57a/08, 57a/09, 57a/10, 72b/08, 93b/15

toñ- Sıvı, soğğun etkisiyle katı duruma gelmek, buz tutmak.

†.+a 43a/14

toprag bkz: tobrak

†.+a 83b/15

toptolu Büsbütün dolu.

†.+dur 67b/08

topuğ Topuk. Ayağın yuvarlakça olan alt bölümü. Ökçe. Belli bir amaçla kazılmaksızın asıl yerinde bırakılan kömür bloku veya cevher kütleli.

†.+ma 60b/09

toy- Doymak. İsteği kalmayınca kadar yemek, açlığı kalmamak. Bir gereksinimini yeteri kadar karşılamak. Yeter bulmak, kanmak, tatmin olmak. Duymak, işitmek.

†.-unca 35b/09

toğ- Doğmak. Dünyaya gelmek. Güneş, ay, yıldız ufuktan yükselerek görünmek. Düşünce, hayal vb. zihinde birdenbire oluşmak. Ortaya çıkmak, sonucu olmak.

†.-ardı 71b/06

†.-mazdan 46b/09

†.-sa 71b/06

toğrı Doğru. Bir ucundan öbür ucuna kadar yönü değişmeyen, eğri ve çarpık karşıtı. Gerçek, yalan olmayan. Akla, mantığa, gerçeğe veya kurala uygun. Gerçek, hakikat. Yanlıssız, eksiksiz bir biçimde.

†. 84b/30

toğsan Doksan. Seksen dokuzdan sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 90 ve XC rakamlarının adı.

†. 84b/22

toğuz Dokuz. Sekizden sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 9 ve IX rakamlarının adı.

†. 36b/06, 46b/04, 50a/05, 50a/06, 108b/03

toğuz bkz: toğuz

†.+a 37b/17

tök- bkz: dök-

t. 41a/13

tübā Ar. Güzellik, iyilik, hoşluk. Rahatlık.

†. 65b/06

tud- bkz: tut-

†.-dum 52a/06

tüfān Ar. Hz. Nuh zamanında yoldan çıkmışları tedib etmek için Allah tarafından hem gökten yağdırılan, hem de yerden kaynarak bütün dünyayı kaplayan su.

†. 107b/13

tuffāh Ar. Elma.

t. 101b/15

tuğyān Ar. Taşma, taşkınlık; azgınlık, coşkunculuk.

†. 16b/17

†.+ım 99a/10

tuhur Ar. Tuhr. Temizlik, paklık.

†.+uñ 91a/03

tur bkz: dur-

†.-a 58a/12, 59b/08

†.-amaşsa 47a/09

†.-ıcağ 69a/02, 108b/16

†.-ma 33a/12

†.-maya 46b/11

†.-ur 30a/05, 30b/12

ṭ.-urken 85a/12

ṭurak bkz: durağ

ṭ.+dur 77b/03

ṭurak Lat. Durak otu. Dere otu. Meyveleri yatıştırıcı, sindirimi kolaylaştırıcı ve mide bağırsak gazlarını önleyici olarak kullanılan maydonozgiller familyasından bir bitki.

ṭ. 47a/12

ṭurb Far. Turp. Turpgillerden, yaprakları tüylü, çiçekleri beyaz, sarı, mor renkli bir bitki. Bu bitkinin yenilen etli kökü.

ṭ. 47a/05

ṭ.+ları 47a/08

ṭurul- Durma işi yapılmak. Durulaşmak, duru hale gelmek.

ṭ.-maz 52b/01

ṭut- bkz: ṭuṭ

ṭ. 83b/12, 87a/19

ṭ.-anlara 68b/10, 110a/03

ṭ.-ar 94b/14

ṭ.-ub 95a/10

ṭuṭ- Tutmak. Elde bulundurmak, ele almak. Ele geçirmek, yakalamak. Yanında bulundurmak, alıkoymak. Kırağı, çığ veya kar bir yüzeyde görünür durumda olmak, kalmak. Denetimi ve yetkisi altına almak. Desteklemek, birinden yana çıkmak. Benimsemek, beğenmek. Gereğini yapmak, yerine getirmek. Uygun gelmek, çelişmez olmak. Kapatmak, sarmak. Hizmetine almak veya kiralamak. Bir işe herhangi bir anlayışla girişmek. Beddua, dua, ah vb. etkisini göstermek, gerçekleşmek, yerine gelmek, varmak. Ulaşmak, varmak. Uğramak. Herhangi bir durumda bulundurmak. Varsaymak, farz etmek. Hedef olarak almak. Alacağa veya vereceğe saymak. Yaklaştırmak. Kullanmak. Bağlamak. Beklenen sonucu vermek. İş görebilmek. Sürmek, zaman almak. Yapışarak veya sokularak çıkmaz olmak. Sunmak. İşgal etmek. İzlemek. Bırakmamak. Yönelmek. Sarmak, bürümek.

ṭ.-a 37b/08

ṭ.-arķen 42b/14

ṭ.-asın 46b/07

ṭ.-madıķca 34a/06, 63a/07

ṭutıl- bkz: ṭuṭıl-

ṭ.-a 61a/06

ṭuṭıl- Tutma işi yapılmak veya tutma işine konu olmak.

ṭ.-unca 33b/12

ṭuṭuṣ- Birbirini tutmak, birbirine ilişip dokunmak. Bir işe başlamak, girişmek. Yanmaya başlamak, ateş almak. Kızarmak, kızillaşmak. Telaşlanmak.

ṭ.-a 70a/13

ṭ.-ub 53a/05

ṭuvar bkz: divār

ṭ. 30a/05

ṭüy Far. Kat, katmer.

ṭ.+ı 65b/14

tüdid- bkz: tütüt-

t.-sin 44b/04

tüg Tüy. İnsan ve hayvan derisi üzerinde bulunan ince, kısa, yumuşak ve sık uzantılar. Kuşların gövdesini örten ince ve tel gibi uzantıların her biri veya tamamı. Bazı bitki ve meyvelerle bazı dokumalar üzerinde görülen ince, kısa, yumuşak ve sık uzantılar.

t.+i 48b/01, 48b/03

türāb Ar. Toprak.

t. 30a/03, 37b/06, 48b/12

türābī Ar. Toprağa mensup, toprakla ilgili. Topraktan.

t. 93b/13, 94b/04

tütüd- Tütütmek. Duman çıkarmak. Tütsü yapmak.

t.-e 42b/15, 46a/12, 46a/14, 48b/03, 49b/14

tüvānda-yı hidāyet Far. – Ar. Hak yolunun kudreti.

t. 91a/03

U, ‘U

uc Uç. Genellikle uzun bir nesnenin incelerken biten son ve sivri noktası. Bir şeyin baş veya son noktası. Bir şeyin kenarı. Dış kenar, periferi. Bir uzaklığın son noktası. Bir şeyin başı, tepesi.

u.+u 67b/04

uc- Uçmak. Kuş, kanatlı böcek vb. hareketli kanatları yardımıyla havada düşmeden durmak, havada yol almak. Uçak vb. araçlar özel

mekanizma ile yerden yükselmek, havada yol almak. Sıvı, gaz veya buhar durumuna geçmek. Rengi solmak. Rüzgâr veya başka bir itici güçle yerinden ayrılmaya uzağa gitmek. Yüksek yerden düşmek veya yuvarlanmak. Belirmek. Çok hızlı gitmek.

u.-ar 65a/11, 83a/11

ucmağ Tr. Cennet.

u.+a 59b/04, 69a/09, 109a/05

u.+ı 65a/06, 66a/11

ucmağ bkz: ucmağ

u. 66a/05

u.+da 59b/06

u.+lara 57b/06

uğra- Yola devam etmek üzere, bir yerde kısa bir süre kalmak. Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek. Fırlayarak çıkmak, hızla çıkmak. Kötü duruma konu olmak. Yaklaşmak.

u.-dır 71b/05

u.-r 72a/02

uğrula- Uğurlamak.

u.-yın 46b/01

uğu Uyku. Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yitdiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin büyük ölçüde azaldığı dinlenme durumu.

u. 77a/12

‘uqalā Ar. Akıllılar, akıllı olanlar. [bizde bir şey bilmediği halde: “ akıllılık, bilmişlik taslayan, akıllı geçinmek isteyen ” manalarında kullanılır olmuştur].

‘u. 61b/08

‘uqbā Ar. Ceza. Ahiret, öbür dünya.

‘u. 99a/05

‘u.+da 67b/04

ulaş- Varmak, gelmek. Elde etmek, erişmek. Yetişmek. Birbirine katılmak, dökülmek.

u.-dı 55b/06

u.-mağdur 96b/05

‘ulā Ar. Şan ve şeref sahibi kimse.

‘u.+ya 28b/17

ulu Erdemleri bakımından çok büyük, yüce. Çok yüksek, çok büyük olan şey.

u. 35b/03, 37a/09, 65a/04, 73a/14, 73b/17, 74a/04, 84b/34

u.+sı 108b/03

ulūhiyyet Ar. Allahlık sıfatı, Tanrılık vasfı.

u. 59a/12

‘ulūm-i enbiyā Ar. Peygamber bilgisi.

‘u. 16b/03

um- Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. Sanmak, tahmin etmek.

u.-ar 18a/15, 28a/09

u.-aram 101b/04

u.-arlar 85a/06

u.-arım 26a/03, 84a/18

u.-arın 29a/07

u.-arız 27a/07

u.-arum 78b/08, 91a/22

u.-arun 66a/02

u.-aruz 16a/09, 16b/15

umman bkz: ‘ummān

u. 70b/13

‘ummān Ar. Ulu, büyük, engin deniz, okyanus.

‘u.+a 70a/03

‘u.+ısın 35b/02

‘umūm Ar. Genel olma. Hep, bütün, cümle, herkes. Bütün insanlar, bütün halk.

‘u.+a 70a/13

‘uşāt Ar. Asiler, itaatsizler, zorbalar. Günahkarlar.

‘u.+a 28b/14

unut- Aklında kalmamak, hatırlamamak. Bir şeyi dalgınlıkla bir yerde bırakmak. Bir şeyi yapamaz duruma gelmek. Bağışlamak. Gereken önemi vermemek, üstünde durmamak. Hatırdan, gönülden çıkarmak.

u.-mağıl 40a/08

u.-muş 26b/08

un Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri.

u.+ı 44b/13

ur- Vurmak. Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızla çarpmak. Ses çıkarmak için bir

şeyi başka bir şey üzerine hızlıca çarpmak. Etkisi bir yere kadar uzanmak. Duyulmak, hissedilmek. Üzerinde görünmek, üzerine düşmek, yansımak, aksetmek. Olumsuz yönde etkilemek. Hızla değmek, çarpmak. Sürmek. Takmak, koymak, bağlamak. Bağlama, ilişkilendirmek. Olduğundan başka biçimde görünmek. Batıcı veya kesici cisimleri saplamak, kakmak. Uygulamak, basmak, koymak. Ses çıkarmak, ses vermek, çalmak. Hızla çarpmak. Silahla yaralamak, öldürmek. Dokunmak, hasta etmek. Soğuk, dolu vb. ürünlere zarar vermek. Desteklemek, dayamak. Çıkmak. Sırtına, omzuna yerleştirmek. Bir şeyi başka bir şey üzerine koymak.

u.-a 47a/05, 47a/12, 73a/01

u.-am 78b/02

u.-salar 47a/15

u.-ub 35a/08

u.-ur 105b/12

urvā Ar. Sıtma, sıtmaya tutulma. Bir şeye ilişip tutulma.

u. 58a/12

urūc Ar. Yukarı çıkma, yükselme, ağma.

u. 84b/19

u.+uñ 91a/16

urūm Ar. Nişane, alamet. Ad kavminin mezarları.

u. 39a/13

uşak Ufak, küçük. Çocuk. Genç, delikanlı. Erkek hizmetçi.

u. 44a/06

uşşāk Ar. Aşıklar.

u.+a 28a/07, 85a/11

utandır- Utanmasına yol açmak, utanacak bir duruma düşürmek, mahcup etmek.

u.-ma 106a/01

uy- Ölçüleri birbirini tutmak. Renk, biçim vb. yönünden birbirini tutmak, uygun düşmek. Zevke, anlayışa uygun düşmek. Bir inanca, bir anlayışa, bir duruma veya egemen bir güce uygun davranışta bulunmak, riayet etmek. Bağlı kalmak, tabi olmak. Uygun düşmek, münasip olmak.

u.-ub 100b/17

uyan- Uyku durumundan çıkmak. Bitkiler canlanıp yeşermeye başlamak. Belirmek, ortaya çıkmak, depreşmek. Gerçekleri anlar, kavrar duruma gelmek. Bilgisizlikten kurtulmak.

u. 33a/02, 52b/12, 76a/03, 76a/05, 76a/05, 76a/09, 76a/09, 76a/13, 76a/13, 76b/02, 76b/02, 80b/02, 80b/11, 109b/02, 109b/03, 109b/03, 109b/04, 109b/04, 109b/06, 109b/06, 109b/06, 109b/07, 109b/10, 109b/10, 109b/11, 109b/11, 109b/13, 109b/13, 109b/14, 109b/14, 109b/17, 109b/17, 109b/18, 109b/18, 109b/20, 109b/20, 109b/21, 109b/21, 109b/24, 109b/24, 109b/25, 109b/25, 109b/27, 109b/27, 109b/28, 109b/28

u.-uban 26b/11, 26b/12

u.-ır 109b/15

uyku Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin büyük ölçüde azaldığı dinlenme durumu. Çevrede olup bitenin farkında olmama, gaflet, aymazlık. Doğada görülen sükûnet durumu. Gerçeği görememe, aymazlık.

u.+sı 109b/03, 109b/06, 109b/11, 109b/13, 109b/18, 109b/21, 109b/24, 109b/27

uyu- Uyku durumunda olmak. İlaç etkisiyle ağrı duymayacak kadar derin uykuya dalmak. İşlem görmemek, durgun kalmak, el sürülmemek. Çevresindeki olayları fark etmemek, görmemek.

u.-ma 108a/20

u.-yan 37b/07

uyüb-ı settār Ar. Ayıpları, günahları örten, bağışlayan Allah.

u. 16a/01

uzemā Ar. Büyükle, şeref ve mevki bakımından büyükler.

u. 50b/18

uzun İki ucu arasında fazla uzaklık olan, kısa karşıtı. Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren. Ayrıntılı, derinlemesine.

u. 69a/07, 109a/03

Ü, 'Ü

üç Üç. İkidenden sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 3 ve III rakamlarının adı.

ü. 18b/05, 39b/07, 46a/14, 46a/18, 46a/19, 46b/07, 47a/01, 47a/05, 48b/08, 48b/08, 57a/02, 63b/14, 66a/09, 90b/12

ücler Üçler. Halkın inançlarına göre üç kişilik ermişler topluluğu. Dünya işlerini gizliden gizliye yönettiklerine inanılan erenlerin en seçkinleri.

ü. 81b/12

üçüncü Üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen.

ü. 96b/05

ü.+si 93a/05

üftāde Ar. Far. Düşmüş, düşkün; biçare. Aşık.

ü. 72b/05

üfür- Üflemek. Üfleyerek bulunduğu yerden uzaklaştırmak. Esmek. Abartarak konuşmak.

ü. 91b/04

ü.-e 18b/04, 18b/05, 18b/05, 18b/06, 18b/08, 37a/01, 37b/16, 38a/10, 46a/02, 48b/09, 50a/12

ümmet Ar. Bir peygambere inanıp bağlanan cemaat, taife. Bir dilde konuşan insanların hepsi.

ü. 34a/06, 58a/02, 60a/10, 63a/07, 106a/05

ü.+den 68b/11

ü.+e 28b/11, 108a/11

ü.+i 16a/02, 33a/14, 71a/14, 71b/03, 92a/03, 99a/13

ü.+im 25b/03, 59b/12, 71a/15, 71b/07, 75b/14

ü.+imden 59a/06

ü.+in 71a/11, 71b/01, 72a/10

ü.+iñ 85a/05, 85b/13, 87a/06

ü.+inde 59b/02

ü.+inden 61b/12

ü.+ine 77b/06

ü.+leriñ 29a/06, 36b/03, 58b/10, 59b/07

ü.+leriñdenüz 60a/11

ü.+üm 57b/02

ü.+ün 84b/24, 90b/15

ü.+ündür 91a/21

ümme-i muḥammed Ar. İslam dininde bulunanlar. Herkes, bütün halk.

ü. 104a/01, 104a/07, 104a/10

ümmü'l kitāb Ar. Akl-ı evvel. Arşın üstündeki kaza ve kader levhası. Kuran'da Fatiha suresi.

ü. 18a/10

üns Ar. Alışıklık, alışkanlık, alışma. Kalbde, Cemal-i Hazret-i İlahiyye müşahadesinin eseri, Allah'ın insan gönlünde görünmesi.

ü.+in 83a/03

üns-i cān Ar. – Far. Gönül alışkanlığı.

ü. 92b/10

ün Ses. Herkesşe bilinme, tanınma durumu, san, şöhret, şan.

ü.+ümüz 108a/16

ü.+ün 59b/10

ünvān Ar. Kitap, mecmua, makale başlığı. Ad, isim, lakab, san. Şöhret.

ü.+ısnñ 35b/07

üst Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, fevk, alt karşıtı. Bir şeyin görülen yanı, yüzü. Bir şeyin dış yüzü, yüzey. Giyecek, giysi. Birine göre yüksek aşamada olan kimse, mafevk. Vücut, beden. Artan, geriye kalan bölüm. Üzeri. Birkaç şeyden birbirine göre yukarıda olan. Öte, arka. Sınıflamalarda temel olarak alınan bir tipe göre ileri derecede olan.

ü.+ine 52b/10

ü.+ü 91a/15

ü.+üme 83b/10

ü.+ünde 25b/06

ü.+üne 25b/04

üş İşte, şimdi. Çünkü. Ancak.

ü. 63b/14

üzere Amacıyla. Şartıyla. Neredeyse. Gibi. Üzerine, üzerinde. Müddetçe, süresince, kadar.

ü. 38a/01

üzereine Üstüne. Hakkında. -den dolayı.

ü. 18b/04, 18b/05, 37b/06, 37b/07, 44a/03, 47a/15

üzlerlik Sedef otugillerden, yaprakları almaşık, çiçekleri beyaz renkte, susama benzeyen tohumları acı olan, halk hekimliğinde tedavi amaçlı, tütsü olarak kullanılan bir bitki. Bu bitkinin tohumlarından yapılan nazarlık veya süs olarak kullanılan eşya. Tütsüsü nazara iyi geldiğine inanılan kokulu bir çeşit bitki.

ü. 41a/12

üzre bkz: üzere

ü. 16a/01, 16b/16, 34a/05, 53a/12, 55b/11, 63a/06, 68b/14, 105b/02, 105b/04, 110a/09

‘**üryān** Ar. Çıplak.

‘ü. 81b/10, 87b/20

‘ü.+um 75a/08

V

vācib Ar. Terki caiz olmayan, yapılması gerekli. Yapılması şeran lüzumlu olan, farz derecesine yakın bulunan. Zorunlu.

v. 64a/11

va‘d Ar. Söz verme, üstüne alma. Yapılmasına söz verilen şey.

v.+imde 59a/09

va‘de Ar. Bir iş için önden belirtilen zaman. Bir işi geciktirmek için belirtilen zaman. Ecel. Söz verme.

v. 59a/06

v.+si 104b/03

vāde-i şābān Ar. Şaban ayı.

v. 91a/11

vağfirlenā-zunūbenā Ar. Bize mağfiret eyle; bağışla bizi.

v. 25a/02

vāh Ar. Yazık, ay.

v. 70b/02, 70b/03, 70b/05, 70b/07, 70b/09, 70b/11, 70b/13, 71a/02, 71a/04

vaḥdet Ar. Yalnızlık, teklik, birlik. Allah’a yakınlık, Allah’a ulaşma.

v. 36a/13, 64b/11, 97a/05

vaḥdet-i zātiyye Ar. Kendine ait. Teklik.

v. 32b/14

vāhid-i-men Ar. Tek o kimse ki.

v. 32b/08

vāhibü’l-ḥācāt İstekleri gerçekleştiren, Allah.

v. 92b/03

vaḥy-i muṭlaḳ Ar. Bir fikrin veya bir emrin Allah tarafından bir peygambere bildirilmesi. Kesin emir.

v. 63b/14

vāki‘ Ar. Vuku bulan, olan, düşen; rastlayan. Geçen, geçmiş olan.

v. 43b/04

vakkād Ar. Parlak, aydınlık, ışıklı.

v. 57a/03

vakt Ar. Vakit, zaman. Saat, günün muhtelif saatleri. Mevsim. Münasip, uygun zaman. Boş zaman. Geçim. Çağ. Fırsat.

v. 34a/02, 63a/02, 68a/12

v.+inde 18b/04

v.+i 26a/02, 26a/04, 26a/06, 26b/02, 26b/03, 26b/05, 26b/07, 26b/09, 26b/11, 26b/13, 26b/15, 76a/15

v.+idür 26b/06

v.+in 25b/02, 25b/03, 25b/05, 25b/07, 25b/09, 25b/11, 25b/12, 25b/16

v.+iñ 76a/12

v.+inde 33a/02, 34a/01, 63a/01, 80b/11

v.+lerimüzi 104a/11

vakt-i seher Ar. Seher vakti.

v. 76a/03, 76a/05, 76a/13, 76b/02, 80a/15

vakt-i cennet Ar. Cennet vakti.

v. 95b/04

vālī Ar. Bir vilayeti idare eden en büyük memur.

v. 102a/04

vallahi Ar. “ Allah için, Allah hakkı için ” manasına gelen büyük yemin.

v. 84a/30

var Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı. Sahiplik bildiren olumlu ad cümleleri kuran bir söz. Elde bulunan her şey.

29b/08, 29b/12, 30b/04, 36a/02, 40b/18, 40b/20, 46b/12, 50a/06, 57a/02, 58a/03, 58b/07, 65b/06, 65b/07, 65b/11, 68b/04, 69a/07, 83b/19, 83b/19, 85b/02, 86a/07, 93b/12, 95b/07, 99a/07, 103b/11, 109a/13

v.+dır 73b/09, 73b/10, 73b/14, 74a/03, 74a/11, 80b/09

v.+dur 47a/16, 65a/10

v.+sa 77b/07, 84b/07

var- Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak. Belli bir duruma veya

düzeyle gelmek. Hoş olmayan bir sona ermek. Bir şeyi iyice anlamak veya duymak. Acımadan, çekinmeden yapmak. Bir durumdan başka duruma geçmek.

v. 30b/07, 30b/13, 67a/06, 84b/27

v.-a 46b/13, 59a/05

v.-alar 81a/10

v.-alum 77a/11, 77a/13, 77a/17, 77b/12

v.-alim 16a/05

v.-am 34b/05, 69b/04, 72a/14, 78b/01, 84a/22, 95b/08

v.-anlar 77b/09, 91a/21

v.-asın 46b/10

v.-da 58b/05

v.-dı 70b/10

v.-dığın 34a/07, 34a/09, 63a/08, 63a/10

v.-in 36a/14

v.-inca 37b/16

v.-irsam 94b/19

v.-mañ 54a/03

v.-sam 29a/04

v.-ub 28b/17, 92a/11

v.-unca 73b/01

v.-ursın 56a/08

varlık Varlık. Var olma durumu, mevcudiyet. Var olan her şey. Para, mal, mülk, zenginlik, variyet. Önemli, yararlı, değerli şey. Ömür, hayat. Canlı varlıkların sayısal yoğunluğu veya dağılımı, popülasyon. Kalıcı olan, gelip geçici olmayan şey.

v.+ım 32b/03

vaşf Ar. Nitelik, bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hal, sıfat. Bir kimsenin veya şeyin durumunu, anlatarak tarif etme. Övme. Sıfat.

v. 78a/18

v.+ım 56b/09, 68b/07, 85a/02

v.+ında 99a/07, 99b/04

vaşl Ar. Bir şeyi başka bir şeye ulaştırma, birleştirme; ulaşma, birleşme. Kavuşma. Ulama.

v.+a 60a/04

v.+ın 28a/07, 85b/01, 100a/13

vaşşâf Ar. Vasıflarını bildirerek anlatan veya öven.

v. 68b/07

v.+ın 99a/08

vaşşâf-ı bizâtuñ Ar. Kaba, çirkin vasıflar.

v. 99b/04

vav Ar. Osmanlı alfabesinin yirmi dokuzuncu harfi olup “ ebced ” hesabında altı sayısının karşılığıdır; v harfinin adı.

v. 46a/18

vâveylâ Ar. Eyvah, yazık! Çılgılık, yaygara.

v. 26a/01

ve Ar. Dahi, de, hem, ile.

v. 18b/04, 18b/06, 18b/08, 18b/10, 18b/10, 18b/11, 18b/11, 18b/12, 18b/13, 30a/01, 38a/04, 38a/05, 39b/10, 41a/11, 42b/19, 44b/01, 45b/01, 46a/02, 46a/02, 50b/13, 50b/14, 50b/16, 52a/06, 58a/11, 65a/04, 65a/11, 65b/11, 66b/10, 67a/03, 67a/05, 100a/12, 100b/01, 101a/07, 103b/02, 103b/02, 104a/01, 104a/07, 104a/07, 104a/10, 104a/10, 104a/12, 104a/12, 104b/05, 104b/07, 104b/07, 105a/04, 105b/01, 105b/02, 109a/02

veca Ar. Ağrı, sızı, acı.

v.+lardan 102a/07

vech Ar. Yüz, surat, çehre. Üst, satıh, düz, yüz. Ön, alın. Üslup, tarz. Sebep, vesile, münasebet. Vasıta.

v.+e 64b/09

v.+ine 32b/04

v.+ün 35a/08, 91b/08

vech-i bi-câre Ar. – Far. Çaresiz yüz.

v. 91a/10

vech-i hikmet Ar. Hakimlik sebebi.

v. 65b/14

vechullah Ar. Allah'ın çehresi. Allah.

v. 64a/04

vefâ Ar. Sözünde durma, sözünü yerine getirme. Dostluğu devam ettirme. Yetişme, yetme, kafi gelme. Ödeme.

v. 25a/04, 35a/10, 77b/07

vefât Ar. Ölüm, ölme.

v. 86b/02

vefât-ı resûl Ar. Hz. Muhammed'in vefatı.

v. 30b/01

vekâlet Ar. Vekillik. Biri, başkasını kendi yerine geçirme. Birinin yerini tutma. Nezaret, bakanlık.

v.+im 105b/03

v.+üm 105b/04

vekâletiyye Ar. Vekalet belgesi.

v. 105b/01

vel'âdiyât Ar. Alışılmış şeyler. Her zaman olagelen. Adiyat suresi. Kuran-ı Kerim'in 100. suresi.

v. 63b/08

velakin Ar. Amma, fakat.

v. 29a/03

velâ-şekk Ar. Kuşkusuz.

v. 38a/11

velâ-şübhe Ar. Şüphesiz.

v. 38a/11

velâyet Ar. Velilik, ermişlik. Veli ve ermiş olan kimsenin hali ve sıfatı. Başkasına söz geçirme. Dostluk, sadakat. Tanrı dostluğu.

v. 84a/01

velev Ar. Olsa da, bile, hatta, ister, isterse.

v. 38a/02

velî Ar. Sahip. Ermiş, eren.

16b/04, 25a/10, 54a/03, 56b/06, 59a/12, 66b/11, 68a/12, 68a/13, 81b/14

velîkin Far. Lakin, amma, fakat, ancak, şöyle ki.

v. 70a/05, 78b/07, 83b/04, 84b/38, 87a/04, 108b/14

ve'l-kâf Ar. Kaf'a andolsun. Kaf suresi. Kuran-ı Kerim'in 50. suresi.

v. 68b/05

ve'l-kalem Ar. Kaleme andolsun. Kalem suresi. Kuran-ı Kerim'in 68. suresi.

v. 94b/06

ve'l-hatmî Ar. Hüküme andolsun.

v. 94b/07

ve'l-mürselât Ar. Gönderilenlere andolsun. Mürselat suresi. Kuran-ı Kerim'in 77. suresi.

v. 64b/11

ve'n-nâzi'ât Ar. Şiddetle çekip çıkranlara andolsun. Naziat suresi. Kuran-ı Kerim'in 79. suresi.

v. 64b/13

ve'n-necm Ar. Yıldıza andolsun. Necm suresi. Kuran-ı Kerim'in 53. suresi.

v. 94b/06

vesellem Ar. "sallallâhu aleyhi ve sellem" Allah'ın selamı onun üzerine olsun.

v.+üñ 103b/04

vesîle Ar. Yol, vasıta. Bahane, sebep. Fırsat, elverişle vaziyet.

v. 28a/04, 66a/01

vesîle-i cennet Ar. Cennet yolu.

v. 65b/04

ve'ssemâ' Ar. Sema, gökyüzü. Bakara suresi. Kuran-ı Kerim'in 2. suresi.

v. 37b/15

ve't-terâ'ib Ar. Göğüs kemikleri, göğüs kafesi. Tarık suresi. Kuran-ı Kerim'in 86. suresi.

v. 37b/15

veyâ Ar. – Far. Ayrı olmakla birlikte aynı değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilen söz, yahut. Olacağı sanılan, seçime bırakılan şeyler ikiden çok olduğunda kullanılan bir söz.

v. 46b/04, 46b/04, 59b/02, 60a/10

veysü'l-kara Öz. İs. Ar. Ebu Amr Üveys b. Amir b. Cez' b. Malik el-Karani. Tabiin neslinden Yemenli zahid.

v. 71a/02

vildân Ar. Yeni doğmuş çocuklar. Kullar, köleler.

v. 68b/06, 101b/05, 109a/15

vir- Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine erişirmek, iletmek. Bırakmak veya bağışlamak. Ondakı bilmek, atfetmek. Düşünce veya bilgi anlatan şeyleri başkalarına iletmek, bildirmek. Herhangi bir duruma yol açmak.

v. 16b/17, 17a/02, 17a/11, 54a/10, 60a/10, 66a/07, 86b/10, 92a/01, 92a/05, 92a/07, 92a/09, 93b/07, 108a/16

v.-di 86b/14, 94a/10, 95b/02

v.-dik 59b/03

v.-diler 29b/04, 40b/07, 80b/15
v.-düm 105b/03
v.-e 38a/11, 67a/13
v.-eler 68b/09, 110a/02
v.-elüm 92b/15
v.-em 57a/13, 95b/09
v.-en 17b/16, 71b/03, 72b/12, 84a/27,
 95a/10
v.-ib 84b/21
v.-ibdür 105b/09
v.-ir 86b/17, 92b/03
v.-irüz 66b/02
v.-iserdür 69b/11, 92b/06
v.-me 92a/04
v.-mege 29b/03, 40b/04
v.-megil 61b/10
v.-mesler 38a/09
v.-mez 53a/01
v.-miş 83a/10
v.-müşdür 108a/11
v.-seler 108a/15
v.-siñ 17a/09
v.-übdür 96a/10
v.-üñ 61b/12
v.-ür 35a/09, 66b/05, 108b/14
virān Far. Yıkık, yıkılmış. Kederli, üzgün.
 v. 71b/10
virāne Far. Yıkılmış veya pek harab olmuş yer,
 yapı.
 v.+si 17b/09
virici Veren, verme yanlısı kimse.
 v. 90b/16
 v.+süñ 17b/15
vişāl Ar. Ulaşma, bitişme. Sevgiliye kavuşma.
 v. 91b/22
 v.+iñ 18a/15, 29a/15, 78a/13, 107b/02
 v.+üñ 17b/06

vitr Ar. Tek, yalnız, تنها. Vitr namazı, Yatsı namazından sonra kılınan üç rekat namaz. Kurban bayramından bir gün önceki gün.
 v. 25b/12
vizr Ar. Günah, suç. Ağırılık, yük.
 v.+in 94b/20
vukūd Ar. Yanmışlar, tutuşmuşlar, alevlenmeler.
 v.+ı 94a/07
vuşafā Ar. Uşaklar, hizmetçiler.
 v. 109a/16
vuşlat Ar. Bir şeye ulaşma, yetişme. Kavuşma.
 v.+a 94a/16
 v.+uñla 35a/03
vuşül-i kābe Ar. Kabe'ye ulaşma, varma, yetişme.
 v. 70a/10, 87b/15
vü Far. bkz: ve
 v. 35b/05, 57a/13, 58b/08, 60a/08, 99a/05, 103b/03
vücūd Ar. Bulunma, var olma, varlık. İnsan veya hayvan gövdesi. Ten.
 v.+ım 35b/10
 v.+iñ 28a/02, 28b/13, 36b/09, 85a/15
 v.+um 105b/13, 106a/07
 v.+uñ 90b/17, 99b/03
 v.+uñda 91b/03
vüs'at Ar. Genişlik, bolluk. Para durumu. Boş meydan, fırsat.
 v.+i 17a/02, 17a/11
ya Ey, hey anlamlarında bir seslenme sözü. Evet, peki, demek öyle.
 y. 16a/03, 16a/10, 16a/11, 16b/14, 17a/03, 17a/05, 17a/09, 17a/10, 17a/13, 17b/06, 17b/11, 17b/12, 17b/14, 17b/15, 17b/15, 17b/18, 18a/01, 25a/02, 25a/07, 25a/08, 27a/02, 27a/03, 27a/05, 27a/07, 27a/09, 27a/11, 27a/13, 28b/11, 29a/07, 29a/09, 29a/11, 29b/02, 29b/03, 29b/05, 29b/07, 30a/08, 30a/08, 30a/09, 30a/10, 30a/11, 30b/03, 30b/12, 31a/03, 32b/02, 32b/02, 32b/05, 34a/11, 34a/13, 34b/01, 34b/02, 35a/04, 35a/08, 35b/01, 36b/02, 36b/15, 40b/03, 40b/21, 44a/11, 44a/11, 53a/02, 53b/04, 53b/05, 53b/07, 53b/09, 53b/11, 53b/13, 54a/01, 54a/09, 54b/07, 55b/03,

56b/01, 58a/05, 58b/09, 58b/12, 59a/02, 59a/06, 59b/06, 59b/12, 60a/06, 60a/07, 60a/07, 60b/12, 61b/10, 61b/12, 63a/12, 68a/05, 68b/06, 68b/06, 69a/08, 70a/01, 70a/02, 70a/04, 70a/06, 70a/08, 70a/09, 70a/11, 70a/12, 70a/14, 70a/15, 70a/17, 71b/15, 71b/17, 72a/07, 72a/11, 72b/06, 77b/15, 77b/15, 78a/04, 78a/16, 78a/20, 78b/02, 78b/04, 78b/06, 78b/08, 78b/10, 83a/02, 83b/16, 85a/07, 85a/10, 85a/11, 85a/13, 85a/15, 85a/19, 85b/02, 85b/04, 85b/06, 85b/10, 86a/14, 86a/16, 86a/18, 86a/20, 87a/08, 87b/11, 90a/02, 90a/06, 90b/02, 90b/13, 91a/02, 91a/03, 91a/05, 91a/07, 91a/09, 91a/11, 91a/14, 91a/14, 91a/15, 91a/16, 91a/17, 91a/18, 91a/19, 91a/20, 91a/21, 91a/22, 91b/03, 91b/04, 91b/06, 91b/08, 91b/10, 92a/05, 92a/09, 92a/09, 92a/12, 92b/11, 92b/11, 92b/11, 94b/02, 94b/08, 99a/02, 99a/03, 99a/05, 99a/07, 99a/09, 99a/11, 99a/13, 100a/09, 100a/10, 100a/12, 100a/14, 100a/16, 101a/03, 101a/06, 101a/07, 101b/12, 101b/14, 102a/05, 102a/07, 102a/09, 102a/11, 105b/07, 107b/11, 108a/03, 108a/04, 108a/06, 108a/07, 108a/09, 108a/10, 108a/12, 108a/12, 108a/14, 108a/14, 108a/17, 108a/17, 108a/22, 108a/23, 108a/26, 108a/27, 109a/04, 109a/15, 109a/15

yabış- Yapışmak. Yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak bir biçimde bir yere tutunup kalmak. İyice yaklaşmak, sokulup değmek. Aralık bırakmayacak biçimde üzerine dokunmak. Bir iş yapmak amacıyla, hevesle bir şeyi eline almak. Sıkıca yakalamak, tutmak, sarılmak. Birini rahatsız etmek, sataşmak, peşini bırakmamak, musallat olmak.

y.-am 57b/05

yada Veya.

y. 70a/07

yağ Yağ. Birleşiminde stearik, oleik, palmitik asitlerle gliserin bulunan ve bunların oranlarına göre kıvamları değişen bitkisel veya hayvansal madde. Vazelin, mazot gibi yağları andıran ve sanayide kullanılan bir mineral madde. Vücudun, atılması gereken amonyak, üre vb. maddelerini içine alarak deriden sızan ve ter kokusunu veren madde. Güzel kokulu bitkilerden çıkarılan uçucu, kokulu ve sıvı madde.

y. 47a/03, 47a/07

y.+ı 41a/17, 43a/01, 43a/04, 43a/07, 43a/11

y.+ım 47a/12, 47a/13

yağdır- Yağmasını sağlamak. Bir şeyi aralıksız ve ısrarlı bir biçimde yapmak. Vermek, söylemek.

y.-ır 86b/18

yağsân bkz: yeksân

y. 101b/06

yâhūd Far. Veya; isterseniz. İyisi, daha doğrusu.

y. 38a/10, 44b/17, 44b/18, 46a/19, 46a/19, 65a/11

yağ- Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak. Ateşle yok etmek. Işık vermesini sağlamak. Isı etkisiyle bozmak. Keskin, sert ve ısırcı bir duyum vermek. Yanyormuş gibi bir etki yapmak. Kurutmak, zarar vermek. Çok sıcak olmak. Karartmak. Çok üşütmek. Tedavi etmek amacıyla doku, damar vb. dağlamak. Silahla vurmak. Yıkıma, zarara yol açmak, büyük bir zarara uğratmak, mahvetmek. Güçlü sevgi uyandırma. Zamanında kullanılmadığından hükmünü yitirmek.

y.-a 30b/14, 60b/11

y.-amaz 60a/08

y.-ar 71b/10

y.-aydıñ 59a/07

y.-dı 30b/14

y.-ma 31a/02

y.-ub 41a/13, 43a/16, 44b/02, 44b/06

yağala- Yakalamak. Tutmak.

y.-rlar 52b/04

yağıl- Yakma işi yapılmak.

y.-mağ 16a/09

yağım Az bir ara ile ayrılmış olan, uzak karşıtı. Küçük, önemsiz değişikliklerle birbirinden ayrılan. Aralarında sıkı ilgi bulunan. Benzeyen, andıran, yaklaşan. Erişmesi, olması zaman bakımından yaklaşmış olan. Uzak olmayan yer. Aralarında sıkı ilişki olan arkadaş, dost veya akraba.

25b/10, 54a/03, 84b/21

yağış- Güzel durmak, iyi gitmek, yaraşmak, uygun gelmek. Uygun olmak, iyi karşılanmak, münasip olmak.

y.-maz 100b/14

ya'kub Öz. İs. Ar. Hz. Yusuf'un babası. Hz. İshak'ın oğlu olan Yakub Peygamber. Oğlu Yusuf'un başına gelenler dolayısıyla meşhur olup, edebiyatta gam ve kaygı sembolüdür.

y. 72b/10

yākūt Ar. Değerli süs taşı.

y. 54a/05, 68b/14, 93a/05, 93b/14, 110a/10

yalab Yalap. Parıltı. İvedi, hızlı, çabuk. Sarı renkli bir kuş.

y. 73b/12, 73b/12

yalan Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz, kıştır. Uydurma.

y.+cı 63b/06

yalvar- Birinden ısrarla, kendine acındırarak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek. Dilenmek, dua etmek.

y.-a 72a/08

y.-ırım 31a/06

y.-u 26a/03, 52a/05

y.-urlar 17b/17

yalın Gösterişsiz, süssüz, sade. Çıplak, kınından çıkmış.

y. 83b/10, 85b/04, 107b/09

yan- Birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı ve ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak. Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. Isı, ışık veren bir konuma geçmek. Bütünü veya bir bölümü ateş veya sıcaklığın etkisi ile bozulmak, kömür durumuna geçmek. Isı etkisiyle vücudun bir yanı yara olmak, kızarmak veya rengi koyulaşmak. Vücut veya nesnelerin ısı artmak. Parlamak, parıldamak. Birtakım etmenlerin etkisiyle işe yaramaz duruma gelmek. Yanık acısına benzer bir acı duymak. Çok istemek, çabalamak. Çok üzülme. Çok sevmek, büyük bir aşk ile sevmek. Hükümsüz kalmak, değerini yitirmek. Zarara, kötülüğe uğramak. Bir bir sıralamak, dile getirmek, dert dökmek, anlatmak.

y.-a 53a/05, 70a/13, 74b/03, 74b/03, 83b/18

y.-ar 25a/08, 25b/12

y.-arlarda 76b/06, 76b/06

y.-aruz 83b/18

y.-mazlar 107b/07

y.-mak 76b/10

y.-mıslar 57b/03, 76b/09

y.-mıslarda 76b/09

y.-ub 16a/09

y.-ur 52a/01

y.-urlar 101a/01

yan Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü. Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet. Yer. Üst. Birlikte, beraberinde olma. Bedenin bir bölümü. Üstte, altta, arkada veya önde olmayan. İkinci derece olan. Tali. Bir tarafa yönelerek. İstekleri karşıt olan iki kişiden veya topluluktan biri.

y.+ında 65a/10, 84a/11, 85b/17

y.+ında 47a/02

y.+ını 70b/12

yandır- Yanmasına sebep olmak, yakmak.

y. 28b/16

y.-ma 85b/16

ya'ni Ar. Demek, şu demek. Sözün kıyası, doğrusu, senin anlayacağın.

y. 36a/11, 42b/03, 42b/07, 47a/04

yapu Yapı. Bina, inşaat. Kılık, kıyafet, biçim, şekil.

y.+sın 25a/11

yār Far. Dost. Sevgili. Tanıdık, ahbab. Yardımcı.

y. 29b/08, 72b/04

y.+i 72a/13, 78b/05, 101b/08, 101b/08

y.+im 72a/13

y.+imüz 83a/14

y.+iñ 86a/08, 92a/08

y.+iñi 72b/13

y.+üñ 90b/08

yār-ı bākī Far. – Ar. Kalıcı, daimi dost. Allah.

y. 97a/07

yara Keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik. Bir şeyin iç veya dış yüzünde herhangi bir etki ile oluşan ve tehlikeli olabilen oyuk, gedik, yarık. Dert, üzüntü, acı.

y. 83b/03

y.+lasın 83b/03

yara- Bir şey yararlı olmak, yarar sağlamak. Bir iş için uygun olmak, kullanılabilir olmak.

y.-r 61a/13

yaradıl- Yaratma işine konu olmak.

y.-mış 90b/17

yārān Far. Dostlar.

y.+a 70a/15

yarat- Allah, olmayan bir şeyi var etmek. Zeka, düşünce ve hayal gücünden yararlanarak o zamana kadar görülmeyen yeni bir şey ortaya koymak, yapmak. Olmasına, ortaya çıkmasına yol açmak, sebep olmak.

y. 58a/02

y.-dı 28a/02, 28a/02, 28a/03, 40b/19, 92b/02, 93b/10

y.-maĝa 68b/05

y.-mıŝam 54b/05

y.-mışdur 93b/11

yardım Kendi gücünü ve imkanlarını başka birinin iyiliği için kullanma, muavenet. Bir ülkeye bağış veya ödünç olarak verilen para ve ihtiyaç maddeleri. Etki. Bağış, iane. İşlerin daha etkin ve verimli olabilmesi için sağlanan katkı, destek.

y. 92a/09, 92a/12

y.+la 48b/04

yarın Bugünden sonra gelecek ilk gün. Gelecek, ilerideki zaman. Bugünden sonra gelecek ilk gün içinde.

y. 29a/06, 66a/13, 87a/20, 92b/03

yas Ölüm veya bir felaketten doğan acı ve bu acıyı belirten davranışlar, matem.

y. 57a/08, 71a/02

yaŝdıĝ Yastık. Başın altına koymak veya sırtı dayamak için kullanılan, içi yün, pamuk, kuş tüyü, ot vb.yle doldurulmuş küçük minder. Bu biçimde yapılmış ve türlü işlerde kullanılan şey. Fide yetiştirmek için ince toprak ve gübreden hazırlanmış yüksekçe yer. Yapılarda, makinelerde bazı bölümlerin üzerine dayandığı parça.

y.+a 25b/15

yāsın Ar. Kuran'ın 36. suresi. 83. ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

y. 80b/12, 81a/09

yaş Nemli, ıslak, kuru karşıtı. Kendi suyunu, canlılığını yitirmemiş, kurumamış, kurutulmamış, taze. Gözyaşı.

y. 59b/11, 67b/01, 92a/06

y.+t1 61b/01, 72b/01, 74a/09

y.+ım 74a/19

y.+ın 75b/05, 107b/12

y.+lar 107b/09

yaŝm' alün lāfzı Ar. Dua.

y. 46a/17

yat- Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak. Uyumak veya dinlenmek için yataĝa girmek. Yatay veya yataya yakın bir duruma gelmek, eğilmek. Geceyi geçirmek üzere bir yerde kalmak. Boş yere beklemek. İşlemez, çalışmaz durumda kalmak. Bir özellik kazanmak için bir şeyin içinde beklemek. Ölü gömülmüş olmak. Düz bir duruma gelmek, düzleşmek. Bir düşünceyi veya bir öneriyi benimsemek, razı olmak. Heves etmek, eğilmek.

y. 25b/14

y.-arsuñ 26b/06, 26b/10

y.-ma 25a/14, 26b/03

y.-maz 34a/05, 63a/05

y.-ur 77b/05

y.-urken 30b/09

y.-ursın 34a/04, 63a/04

yaş- bkz. yat-

y.-ub 33b/12

yatsu Yatsı. Güneşin batmasından bir buçuk, iki saat sonraki vakit, yatsı vakti. Yatsı ezanı. Yatsı namazı.

y. 25b/11

yāvi Düşman. Akılsız.

y. 70b/10

yay- Bir şeyi açarak, düzelterek bir alanı örtecek biçimde sermek. Birçok kimseye duyurmak. Çevreye dağılmasına sebep olmak. Sınırı genişletmek. Koyun, inek vb.ni otlatmak. Daĝınık ve düzensiz bir biçimde saçmak, dağıtmak.

y.-ılub 39a/01

yaz- Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak. Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek.

Yazar olarak görev yapmak. Yazı ile bildirmek, haber vermek. Bir bilim veya edebiyat eseri oluşturmak. Sayaç vb. sayılarla niceliği belirtmek. Kaydetmek. Bir göreve almak. İnsanın geleceğini belirlemek.

y.-a 37b/02, 42b/19, 45a/16

y.-acağ 46b/14

y.-ar 25b/09

y.-arken 71a/10

y.-arlar 38b/06

y.-asın 46b/07

y.-ub 18b/08, 46a/14

yazı Düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazma işi. Alfabe. Harfleri yazma biçimi. Herhangi bir konuda yazılmış bilim, düşünce ve sanat ürünü. Anlam, sanat veya biçim bakımından yazılan şey, makale. Metal paraların üzerinde değeri yazılan yüzü. Yazgı.

y.+ları 70b/06

y.-ısı 25a/09

yazıl- Yazma işi yapılmak. Kendini bir yere yazdırmak, kaydolmak.

y.-a 61a/05

y.-dı 16a/02

ye- Ağızda çiğneyerek yutmak. Aşındırmak, kemirmek, oymak, delmek. Isırmak. Batmak, çizmek, kaşıdırmak, dalamak. Hoşa gitmeyen kötü bir duruma uğramak, tutulmak.

y.-digiñ 34a/09, 63a/10

y.-me 90b/15

y.-mez 69a/05

y.-sünler 69a/09, 109a/05

yedi Altıdan sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 7 ve VII rakamlarının adı.

y. 18b/07, 18b/09, 37a/11, 38a/09, 38a/10, 38b/03, 38b/07, 39a/09, 46a/01, 46b/03, 46b/04, 50a/02, 66a/08, 71a/06, 93a/03

yediler Yedi kişilik evliya topluluğu.

y. 81b/12

yedinci Yedi sayısının sıra sıfatı, sırada altıncıdan sonra gelen.

y. 67a/04

y.+sin 93a/09

yedir- Yemesini sağlamak. Ağızına yiyecek vermek, beslemek, karnını doyurmak. Bir şeyi azar azar başka bir şeyin içine karıştırarak belli olmayacak duruma getirmek.

y.-esin 44b/02

y.-me 85b/16

yediveren Yılda birkaç kez meyve veren veya çiçek açan (asma, gül vb.).

y. 44b/17

yedür- bkz: yedir-

y.-esin 44b/07, 44b/19

yek Far. Bir, tek. Birlik, bir oluş.

y. 54a/02, 97b/12, 98a/04, 98a/05, 110a/04

yeksân Far. Düz. Bir, beraber. Her zaman, bir düziye.

y. 29a/18

yemiş Meyve. İncir. Kavun. Leblebi.

y.+ler 68b/08

yefî Kullanılmamış olan, eski karıştı.

y. 57b/07

yer Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekan. Gezinilen, ayakla basılan taban. Bulunulan, yaşanılan, oturlan bölge. Durum, konum, vaziyet. Ülke. Görev, makam. Önem. İz. Üzerine yapı kurulmaya elverişli arazi, arsa. Ekime elverişli toprak parçası, arazi. Yerküre.

y. 67a/05

y.+de 46b/13, 47a/02, 65b/14, 67a/03

y.+den 46b/03, 55a/05, 58b/12

y.+e 46b/03, 46b/10, 48b/09, 48b/12, 50a/14, 59a/05, 65a/12, 65b/09, 67a/01, 67a/04

y.+i 52b/03

y.+im 72a/16

y.+in 44b/05, 80b/05, 101a/09

y.+inde 73b/16

y.+inden 59b/08

y.+ine 66b/11

y.+le 16a/07, 101b/06

y.+lerde 73a/13

y.+lere 37a/19

y.+leri 67a/04

y.+lerin 101a/11

y.+ünde 52b/01

yeşil Sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan, bitki yapraklarının çoğunda görülen renk. Bu renkte olan. Kurumamış, taze (sebze), kuru karşıtı. Olmamış, ham (meyve).

y. 38a/04

y.+dür 93a/08

yet- Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak. Yeterli sebep olmak. Kötü bir davranış, durum, tutum yeterli olmak, kâfi gelmek. Başkasına gereksinim duymamak, kendine yeter olmak. Bir yaşa erişmek, ulaşmak. Olgunlaşmak.

y.-enlere 104b/03

y.-miş 67b/10

yetim Ar. Yalnız, tek, eşsiz, bir tek. Babası veya anası-babası ölmüş çocuk.

y.+leriñ 92a/06

yetmiş Altmış dokuzdan sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 70 ve LXX rakamlarının adı.

y. 43b/03

yezdān Far. Zerdüşterde hayır İlahı. Allah.

y. 94b/16

yezdānī Ar. Allah'a ait, Allah'la ilgili.

y. 86b/08

yezid Ar. Emevi Devleti'nin kurucusu Muaviye'nin oğlu.

y. 55a/08

y.+e 56b/05

yezid-i mel'ün Ar. Lanetlenmiş Yezid.

y. 56b/03

yıkıl- Yıkma işi yapılmak veya yıkma işine konu olmak. Herhangi bir sebeple çökmek, göçmek. Devrilmek, yığılmak. İstenmeyen biri çekilip gitmek, defolmak. Yok olmak, mahvolmak.

y.-inca 33b/12

yıkılm- Yıkma işi.

y.-ur 55b/11

yıl Dünya'nın, Güneş çevresinde tam bir dolanım yapması için geçen 365 gün, 5 saat ve

49 dakikalık zaman. Miladi takvime göre ocak ayının birinde başlayıp aralık ayının otuz birinde sona eren on iki aylık dönem, sene.

y. 67b/09, 86b/02, 86b/05, 92b/05, 93a/11

y.+ca 93a/12

y.+dur 60a/01

y.+lar 85b/17

yılan Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan. Sinsi ve hain.

y. 44a/05, 44b/01, 44b/05, 95b/01, 95b/04

yılduz Yıldız. Gökyüzündeki ışıklı gök cisimlerinin her biri. Baht, talih, yazı.

y. 53b/12

y.+lar 53b/08

y.+lara 46b/08

yıldırım Gök gürültüsü ve şimşekle görülen, hava ile yer arasındaki elektrik boşalması, saika. Çok hızlı yapılan, olan.

y. 93b/01

yıllık Yapımından veya doğumundan başlayarak üzerinden bir yıl geçmiş olan. Bir yıl için, senelik.

y. 65a/13

yi- bkz. ye-

y.-ye 42b/19, 42b/20, 44a/06, 44a/08, 45a/16

y.-yecek 45a/17

y.-yeler 69a/13, 109a/09

y.-yüb 30b/10

yigirmi Yirmi. On dokuzdan sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 20 ve XX rakamlarının adı.

y. 37a/05, 43a/10, 48b/06, 50a/05, 50a/06, 80a/15

yigit Delikanlı, genç erkek. Güçlü ve yürekli, kahraman, alp. Gözü pek, düşüncelerini açıkça söylemekten çekinmeyen (kimse).

y.+ler 61a/04

y.+ligi 93b/16

yine Yeniden, bir daha, tekrar, gene. Öyle de olsa, öyle olmasına karşılık. Buna rağmen, bununla birlikte.

y. 46b/09, 62b/02, 70b/02

yir bkz: yer

y.+e 73a/01

yitik Kayıp olan şey. Kaybedilmiş, yitirilmiş.

y. 45a/05

yoğ bkz: yoğ

y. 30b/13

y.+iken 29b/08, 36a/02

yoğsul bkz: yoğsul

y.+lar 68b/12, 110a/07

yoğ Olmayan, bulunmayan şey. Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı. Yasak. Hayır anlamında kullanılan bir söz. Birbirine karşıt iki cümleden, ikincisinin başına getirilen bir söz.

y. 17b/15, 40b/18, 53a/01, 59a/09, 59a/12, 60b/06, 69b/04, 69b/04, 72a/13, 72a/14, 72a/16, 72b/02, 72b/04, 72b/06, 83a/03, 83b/08, 92b/16, 93a/02, 97a/02, 106a/13

y.+dur 60a/02, 60a/11, 61b/03, 91a/08

yoğla- Dokunarak incelemek. Bakmak, gözden geçirmek, kontrol etmek. Durum, bilgi, niyet vb.ni belirlemeye veya anlamaya çalışmak. Ziyaret veya sağlığını sormak amacıyla birine gitmek. Ara sıra etkisini göstermek. Aramak, araştırmak.

y.-ñ 101a/09

yoğluk Yok olma, bulunmama durumu, adem, ademiyet, fıkdan, gaybubet. Fakirlik, yoksulluk.

y. 102a/02

yoğsul Geçinmekte çok sıkıntı çeken (kimse, toplum, ülke), yoksuz, fakir, fukara, zengin, varsıl karşıtı. İstenilen nitelikte ve özellikle olmayan, yetersiz.

y. 81a/12

yol Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılacak uzaklık, tarik. Karada insanların ve hayvanların geçmesi için açılan veya kendi kendine oluşmuş, yürümeye uygun yer. Genellikle yerleşim alanlarını birbirine bağlamak için düzeltilerek açılmış ulaşım şeridi. İçinden veya üstünden bir sıvının geçtiği, aktığı yer. Yolculuk. Gidiş çabukluğu, hız. Davranış,

tutum, gidiş veya davranış biçimi. Uyulan ilke, sistem, usul, tarz, tarik. Kez, defa. Gaye, uğur, maksat. Bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çare, yöntem.

y. 47a/03, 50a/01, 50a/06, 84b/30

y.+a 84b/30

y.+da 72b/02

y.+dur 84b/34

y.+ın 84a/12

y.+ın 72a/02

y.+ına 72b/02

y.+ına 29b/03, 29b/04, 92b/14

y.+ında 85b/01, 94b/08, 107b/04

y.+ları 77a/03, 77b/01

y.+u 40b/12

y.+udur 73a/11

y.+un 55b/10

y.+una 71b/03

y.+uña 40b/04, 40b/07, 84a/38, 92b/17

y.+uñadır 74b/13

y.+unda 100a/13

y.+undan 81a/11

yol- Bitki, tüy vb.ni çekerek yerinden çıkarmak, çekip koparmak. Tırmalamak, yırtmak.

y.-ar 61a/10

yoldaş Yol arkadaşı. Arkadaş, dost.

y.+ı 25a/13

yu- Yıkamak.

y.-r 74a/09

y.-yam 57b/06

y.-yanlar 76a/14

yud- Ağızda bulunan bir şeyi yutağa geçirmek. İnanmak, aldanmak, kanmak. Söylemek istediği bir sözü kendini tutarak söylememek. İyice, eksiksiz olarak öğrenmek. Işık, ses gücünü, parlaklığını azaltmak. Dayanıp sesini çıkarmamak, katlanmak.

y.-duğdan 44a/03

y.-unca 85b/13

yukarı Bir şeyin üst bölümü, fevk, aşağı karşıtı. Benzerleri arasında üstte bulunan. Aşama, sınıf,

makam bakımından ileride olan. Üst tarafa, üstteki kata, üste, yükseğe, yukarıya.

y. 60b/08

yumurta Bir dişinin vücudunda oluşan, yumurtlama ve döllenmeden sonra aynı türden bir canlı oluşturan hücre. Kanatlı hayvanların çoğalmasını sağlayan kabuklu bir besin maddesi. Tavuk yumurtası. Er bezi.

y. 46b/11

y.+niñ 47a/04

y.+ya 42b/18, 45a/16, 46b/06, 46b/08 , 46b/10, 46b/13

yun- Yıkanmak. Abdest almak.

y.-dı 73b/15

y.-muş 26b/15

yünus Öz. İs. Ar. Yunus Emre. Mutasavvıf Türk şairi.

y. 25a/14, 25b/13, 72b/11, 73b/03, 74a/08, 75b/10, 83a/14

yüce Yüksek, büyük, ulu, ulvi.

y. 29b/10, 40b/22, 55b/05, 59b/05, 65b/09, 86b/03, 95a/02

y.+dür 81a/12

yüklen- Yükleme işi yapılmak veya yükleme işine konu olmak. Kendi ağırlığını başka bir şey üzerine vermek, bedeniyle abanmak. Bir yükü taşımayı üstüne almak. Üstüne düşmek, zorlamak. Bir şeyi yapmayı kabul etmek, üstüne almak.

y.-dim 106a/07

yüreg Yürek. Kalp. Bir kimsenin ruhsal yönü, gönül. Kupa. Herhangi bir şeyden çekinmeme, korkmama, yüreklilik, korkusuzluk, cesaret. Acıma duygusu. Mide, karın, iç.

y.+de 37a/09

y.+i 71a/15

y.+in 44b/02

y.+ler 53a/05

y.+lerin 60b/11

yüri- bkz: yürü-

y.-düñ 61b/07

yürü- Adım atarak ilerlemek, gitmek. Karada veya suda, herhangi bir yöne doğru sürekli olarak yer değiştirmek. Çocuk ayakları üzerinde

gezecek duruma gelmek. Yayan gezmek, yayan gitmek. Yol almak. Bir yere gelmek, bir yere ulaşmak, kaplamak.

y.-ye 46b/11

yüz Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat. Yüzey. Kesici araçlarda ağız. Bir kumaşın dikiş sırasında dışa getirilen gösterişli bölümü. Yorgana ve yastığa geçirilen kılıf. Bir şeyin görünen bölümünde kullanılan kumaş. Birinin görülegelen veya umulan hoşgörülüğüne güvenilerek gösterilen cüret. Nedeniyle, sebebiyle. Yan, taraf. Bir yapının dışa bakan düşey yüzeylerinin her biri. Utanma.

y. 35a/12, 35b/09, 61a/11, 72a/05, 72a/14, 94b/19

y.+den 83b/02, 86b/06

y.+e 42b/14, 47a/02

y.+i 16a/08, 27a/08, 29a/02, 40a/07, 40b/16, 64b/01, 64b/01, 72b/05, 78b/07, 78b/10, 81a/10, 84a/06, 85a/05

y.+ile 69b/04

y.+im 29a/05, 31a/04, 85b/17

y.+in 27a/06, 60b/11, 61a/06

y.+iñ 64b/08

y.+iñdür 64b/11

y.+iñe 64b/13

y.+iniñ 36b/04

y.+ler 60a/04, 61a/05, 92b/14, 92b/17

y.+lere 67b/01

y.+leri 65a/05, 66a/10, 66b/06, 68a/06, 68b/13, 68b/15, 75a/10, 76b/14, 108b/07, 110a/08, 110a/10

y.+lerin 56a/13

y.+lerle 61a/01

y.+ñi 83b/02

y.+ü 73a/03

y.+üm 34b/03, 34b/06, 52a/06, 70a/16, 78b/02, 83b/15, 84a/36, 99a/12

y.+ün 55b/02, 61a/10, 83b/03

y.+üñ 18a/11, 52b/10, 53b/08, 67a/02, 91a/14, 91a/18

y.+ünde 25a/07

y.+üñde 25a/08, 64b/11

y.+üñden 53b/06

y.+üñdir 83b/05

y.+üñdür 28a/11

y.+üne 59b/11

y.+üñi 78b/01

yüz Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. Bu sayıyı gösteren 100 ve C rakamlarının adı. Kere, kat vb. kelimeler ile birlikte kullanılarak yapılan işin çokluğunu abartılı bir biçimde anlatan söz.

y. 37a/11, 80a/14, 92b/02, 92b/05, 93a/11, 105b/01, 108a/08

yüzli Yüzü herhangi bir nitelikte olan. Şerefli, itibarlı, hatırı sayılır. Şımartılmış, yüz bulmuş (kimse).

y. 30b/10

Z, Z, Z, Z

zād Ar. Azık, yiyinti. Çoğalsın, artsın.

z.+ile 61b/07

zāde Far. Evlat, oğul. İnsaniyetli, doğru adam. “ doğmuş, meydana gelmiş ” manalarıyla birleşik kelimeler yapar.

z. 91b/09

zafer Ar. Birçok emek neticesinde maksada ulaşma, başarma. Düşmanı yenme, üstün gelme.

z. 37a/05, 37a/07, 37a/10

za'ferān Ar. Safran. Süsengillerden, baharda çiçek açan, 20-30 santimetre boyunda, soğanlı bir kültür bitkisi. Bu bitkinin tepciklerinin kurutulmasıyla elde edilen, bazı yiyecek ve içeceklere tat, koku ve sarı renk vermekte kullanılan toz, zafran.

z. 46a/11

zāhir Ar. Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda. Elbette, şüphesiz, öyledir ya. Galiba, zannedirim, umulur ki. Görünüşe göre, anlaşılan, meğer.

z. 32b/14, 85a/18

zāhir ü bāḥin Ar. Algılayabildiklerimiz ve algılayamadıklarımız.

z. 32b/14

zahmet Ar. Sıkıntı, eziyet, rahatsızlık. Zor, güç. Yorgunluk.

z. 37a/10

z.+i 18b/06, 34a/06, 63a/06, 63a/11

zahm Ar. Sıkıştırma.

z.+ı 45b/01

zahm Far. Yara.

z.+ına 44b/03

za'if Ar. Zayıf, gücsüz, kuvvetsiz, takatsız, kansız, arık. Gevşek. Tenbel.

z. 36b/03, 56a/06, 58a/02, 58b/10, 59b/07, 60a/11, 106a/05, 106a/07

z.+e 77b/13, 105b/14

z.+em 70a/02

z.+lerdir 84b/14

zāl Ar. Gösteren, işaret eden.

z.+dır 84b/33

zālim Ar. Zulm eden, haksızlık eden.

z.+ler 53a/05

z.+lerden 54a/04

z.+lerle 55a/01

zamān Ar. Vakit, çağ, devir. Mehir, süre. Mevsim.

z. 16a/09, 30a/06, 64a/06, 80b/03, 80b/09, 85b/11, 90b/17, 92b/15

zamān-ı evvel Ar. Geçmiş zaman.

z. 56b/05

zann Ar. Sanma, sanı, sezme. Şüphe, işkil.

z. 52a/09

zann-ı gümān Ar. – Far. Şüphelenme.

z. 75a/06

zār Far. Ağlayan, inleyen. İnleme, ağlayış.

z. 74b/07

z.+a 52a/03

z.+am 78b/07

z.+ım 29a/03, 84a/21

zarıl- Sarılmak.

z.-ır 48b/13

zarī^c bkz. zerre

z. 34a/09, 63a/10

zārī Far. Ağlayıp, sızlama.

z. 52b/04

zāt Ar. Kendi. Asıl, öz, cevher. Saygıya değer kimse.

z. 18a/07, 46b/01, 84b/11

z.+a 28b/13, 85a/16

z.+ifā 27a/02

z.+inuñ 64b/05

z.+undan 63b/13

zāt-ı bāki Ar. Kendi varlığı sonsuza kadar devam eden ve dilediği varlığa beka veren, onları sonsuz ve kalıcı hale getiren zat; Allah.

z. 17b/04, 86a/19

zāt-ı kerem Ar. Asil, soylu kişi.

z. 99b/03

zātiyye Ar. Kendiyle ilgili, kendine ait, kişilik, özlük, özel.

z. 32b/14

zāyi Ar. Elden çıkan, kaybolan, yitik; zarar, ziyan.

z. 101a/01

ze^ʿafir Ar. Safranlar.

z.+indir 93b/13

zebānī Ar. Cehennemlikleri cehenneme atmaya memur edilen melek.

z. 76b/11

z.+den 67a/05

z.+ler 52b/03, 60b/06, 66b/07, 67a/07, 85b/13, 108b/03, 108b/05

zeberced Ar. Zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt kadar değerli olmayan bir süs taşı.

z.+dür 65b/08

zebercet bkz: zeberced

z.+dendür 93a/08

zebūr Ar. Kitap. Mektup. Hz. Davud'a nazil olan mukaddes kitap.

z. 102a/14

zehr Far. Zehir, ağı.

z. 56b/04

zeker Ar. Erkek. Erkeklik organı.

z. 46a/04

z.+i 47a/06

z.+ine 47a/05, 47a/08

zeker ü şehvet Ar. Cinsel istek.

z. 46a/04

zeliha Öz. İs. Ar.

z. 50a/09

zelil Ar. Hor, hakir, alçak, aşğı tutulan, aşağılanan.

z. 70a/05, 85a/04, 85a/05

zemmām Ar. Zemmedici, yericı, yeren, dedikoducu.

z. 102a/10

zemzem Ar. Kabe civarındaki meşhur kuyu. Bu kuyudan çıkan su.

z. 91a/20

z.+den 107b/07

z.+i 78a/10

zencir Far. Zincir. Birbirine geçmiş bir sıra metal halkadan oluşan bağ. Art arda gelen şeylerin oluşturduğu dizi.

z. 52b/11, 67a/09, 76b/15

z.+ini 91b/17

z.+lerinden 67a/03

zennūbe Ar. Günahkar kız.

z. 17a/05

zer Far. Sarı. Altın.

z. 61a/08

zer-bāf Far. Ustufacı, sırmalı kumaş dokuyan kimse.

z. 68b/15

zer-bāft Far. Ustufa, sırmalı kumaş.

z. 110a/11

zerre Ar. Pek ufak parça, molekül.

z. 16b/15

z.+ñ 99b/05

zerrece Zerre kadar.

z. 58a/04

zerre-i şakkāl Ar. Zerrenin yarılmısı, parçalanması.

z. 67a/12

zevk Ar. Tadım. Tatma, tad; hoş giden hal, haz. Manevi haz. Boş vakit geçirme; eğlence,

eğlenti, cümbüş, eğlenme. Güzeli çirkinden ayırt etme kabiliyeti.

z. 68a/03, 110a/16

zevk-i şafâ Ar. Eğlenme, keyif etme; eğlence.

z. 85a/10

zeyd bkz: zeyt

z. 47a/03, 47a/07

zeyt Ar. Zeytin yağı. Yağ.

z. 41a/16

zidd Ar. Bir şeyin karşılığı, aksi. Nefret edilen, kerih şey.

z.+uñ 30a/02

zıkkım Ar. Zehir, ağrı.

z. 34a/09, 61b/08, 63a/10

z.+uñ 67a/01

zızıl(a)- Sızlamak, acımak.

z.-sa 37b/14

zî Ar. “ sahip ” manasına kelimelerin başlarına getirilerek birleşikler yapar.

z. 86a/05, 108b/04

zihî Ar. Ne güzel, ne hoş. Aferin, bravo!

z. 54a/11, 54a/12, 64b/03, 65b/02, 107b/01, 107b/02, 107b/03, 107b/04

zihî bkz: zihî

z. 40a/03, 40a/03, 40a/04

zıkr Ar. Anma, anılma. Bildirme, bildirilme. Kuran-ı Kerim.

z. 18b/13, 54b/10, 72b/01, 75a/03, 85a/03, 95a/05

z.+i 84b/34

z.+imdür 63b/05

z.+in 25a/06

z.+ifdir 29a/17

zikrullah Ar. Allah'ın yüceliğini dilden, gönülden gelen güzel kelimelerle anma.

z. 26b/13, 75a/05, 75a/09, 75a/13, 75b/02

zilzâl Ar. Zelzele, sarsılma, deprem.

z. 67a/04

zinâ Ar. Nikahsız çiftleşme.

z.+dan 96b/06

zincefr Ar. Zencefre, civa ile kükürt karışığı bir çeşit kırmızı boya.

z. 44b/09

zindân Far. Karanlık, yer altı hapisanesi. Pek karanlık, sıkıntılı yer.

z. 102a/02

zinde Far. Diri, yaşayan, canlı. Dinç, sağlam, güçlü kuvvetli.

z. 74b/13

zinhâr Far. Sakın! Asla, olmaya, aman!

z. 54a/03

zîr Far. Zira. Çünkü.

z. 56a/05

zîr i zeber Ar. Altüst. Karmakarışık. Darmadağın.

z. 61a/08

zîrâ Far. Çünkü, şundan dolayı.

z. 36a/13, 56b/07, 56b/09, 57a/08, 57a/10, 93a/01

ziyâde-zâr Ar. – Far. Ziyadelik.

z.+ı 106a/03

ziyâ Ar. Işık, aydınlık.

z.+dur 53b/07

zî.+sı 86a/10

ziyâret Ar. Görmeye gitme, görüşmeye gitme, gidilme.

z. 27a/13, 35a/07

zobuqar İri yarı, kaba ve kırıcı kimse.

z.+ıla 101a/05

zuhûr Ar. Görünme, meydana çıkma, başgösterme, türeme.

z. 38b/06, 64a/06, 106a/09

z.+ıñ 85a/11

zulm Ar. Bir şeyi kendi yerinden başka bir yere koyma. Zulüm, haksızlık, eziyet.

z. 16b/17, 67a/11, 67a/12, 84a/33

zulmet Ar. Karanlık.

z.+de 86a/10

zulmet-i cihân Ar. – Far. Karanlık alem.

z. 36b/04
zūpā Öz. İs.
 z. 39a/12
 z.+dur 39b/13
zū'l-celāl Ar. Celal, ululuk sahibi olan Allah.
 z. 81b/03, 91b/21, 103b/01
 z.+î 92a/05
zū'l-kemāl Ar. Mükemmellik sahibi olan Allah.
 z. 103b/01
zū'l-keremden Asil, bağışlayan af sahibi Allah.
 z. 106a/02
zülāl Ar. Saf, hafif, soğuk, güzel, tatlı su.
 z.+ün 64a/12
zül̄f Far. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.
 Sevgilinin saçı.

z. 61a/11
 z.+leri 68b/14, 68b/15
 z.+üññ 63b/07
zül̄f bkz: zül̄f
 z.+leri 110a/09, 110a/11
zülzilet Ar. Sarsıntı. Zilzal suresi. Kuran-ı Kerim'in 99. suresi.
 z. 39a/06, 45a/03
zunnār Ar. Hristiyan. Papaz.
 z.+ım 84a/21
zünüb Ar. Günahlar.
 z.+um 106a/01
zünüb-ı gaffār Ar. Kulların günahlarını affeden Allah.
 z. 16a/01

SONUÇ

Cönk 19. yy. da kaleme alınmış. Cönk'ün, çoğu sayfası Türkçe olduğu halde, Arapça-Farsçadan dilimize geçen kelimeler ağırlıktadır.

İçerisinde büyüler, dualar, tedavi yöntemleri, şiirler, hesap işlemleri, takvim bulunmaktadır.

Kendisine ait müstakil bir eserin olup olmadığı bilinmeyen Hafız Şuhûdî'nin bazı şiirlerine 19. yüzyılın başında yazılmış cönklerde rastlandığı ifade edilmektedir. Hafız Şuhûdî tarafından kaleme alındığını düşündüğümüz bu el yazması eser, içerisindeki bilgilerden ulaştığımız kadarıyla 18. yy. sonları, 19. yy. başlarında yazıya geçirilmiştir. Yazarın tam olarak nerede doğduğu bilinmemekte Afyon-Karahisar Şuhut Kazası ve çevresinde yaşadığı tahmin edilmektedir.

Eserimiz Osmanlı Türkçesi dönemine aittir. Bu dönem 15-20. yüzyıllar arasını kapsar. Elimizde bulunan eser 19. yy.'da istinsah edilmesine rağmen Osmanlı Türkçesi ve Eski Anadolu Türkçesi dönemlerinin dil özelliklerini barındırmaktadır.

Metin bölümünde 221 varak incelendi. 221 varak toplamda 442 sayfadır. 35 varak Arapça, bazı varaklar Türkçe bazıları Arapça-Türkçe satırlardan oluşmaktadır. Varaklarda bulunan satır sayıları 10-20 arasında değişmektedir.

Metnimizde okunamayan sözcük sayısı azdır. Bazı kelimelerin okunmasında tarama sözlüklerinden yararlandık. İncelediğimiz maddelerde müstensihthen kaynaklanan yazım farklılıkları ve hataları bulunmaktadır. *umaram, umarun, umarum, umarım* vb.

İnceleme bölümünde sözcükleri dönemin özelliklerine göre ses ve şekil bilgisi bakımından inceledik. Dönemin dil özellikleri noktasında bilgilerimizi pekiştirmiş olduk. Eklerin ve köklerin tarihsel gelişimi ve değişimini görmüş olduk.

Eseri ses özellikleri bakımından incelendiğimizde;

1. Sözcük sonlarındaki g sesleri düşmüştür. *kapu<kapug*
2. İkinci ve daha sonraki hecelerin başında bulunan g sesi düşmüştür. *gerek<kergek*
3. Sözcük başındaki bazı t'ler tonlulaşmıştır.
4. Sözcük başındaki bazı k'ler tonlulaşmıştır.
5. Sözcük başındaki b sesi düşmüştür. *ol- < bol-*

Metnimizde bu ses olayları tespit edilmiş örnekleriyle verilmiştir.

Eserde sözcük türlerinin tamamının örneği bulunmaktadır. Eylem çekimlerinde bütün şahıs çekimleri tespit edilmiş ve örmekleri verilmiştir. Eseri biçim özellikleri bakımından incelediğimizde;

1. Gelecek zaman eki –ISAR olarak kullanılmıştır.
2. Eski Anadolu ve Karahanlı Türkçesi döneminde zarf-fiil eki olarak kullanılan –UbAn eki bu dönemde de kullanılmaya devam edilmiştir.
3. durur sözcüğü +dUr olarak ekleşmiştir.
4. Vasıta hal eki “n” olarak değil +IA / +IIA / +yla şeklinde kullanılmıştır.
5. Eserde yapım eklerinin tüm örnekleri tespit edilmiş kelime tahlilleriyle gösterilmiştir.
6. Eserde şimdiki zaman eki olan –(i)yor eki hiç kullanılmamıştır.
7. Eserde emir kipi olarak –gIl ekinin kullanıldığı yerler mevcuttur.
8. Bazı örneklerde istek kipi eki olan –A emir kipi olarak da kullanılmıştır.

Çalışmamız bir cönk olmasına rağmen eserde şiirlerin yanında bir tekkeye ait olduğu düşünülen senet, bazı hesaplamalar, büyüler, tedavi yöntemleri (sıtma, sara, bel ağrısı, kısırlık...), takvim de yer almaktadır.

Eserimizin bilim dünyasına faydalı olmasını ümit etmekteyiz.

KAYNAKLAR

- Akalın Mehmet (1988). *Tarihi Türk Şiveleri*, TKAE Yayınları, Ankara.
- Aksan Doğan (1996). *Türkçe'nin Söz Varlığı*, Engin Yayınları, Ankara.
- Arat Reşid Rahmeti (1979). *Kutadgu Bilig-III İndeks*, (hızl. K. Eraslan, O. F. Sertkaya, N. Yüce), TKAE Yayınları, İstanbul.
- Arat Reşid Rahmeti (1987). "Türkçe Metinlerde e/i Meselesine Dair", *Makaleler* (hızl. O. Fikri Sertkaya), C.I, TKAE Yayınları, Ankara.
- Arat Reşid Rahmeti (1992). *Atabetü'l-Hakayık*, TDK Yayınları, Ankara.
- Argunşah Mustafa (1999). *Tuhfe-i Murâdî İnceleme-Metin-Dizin*, TDK Yayınları, Ankara.
- Aslanoğlu İbrahim (1974). "Geçen yüzyıllarda Folklorumuza Işık Tutan Kaynaklar", I. Uluslar arası Türk Folkloru Semineri Bildirileri, Ankara
- Atalay Besim (1941). *Türk Dilinde Ekler ve Kökler Üzerine Bir Deneme*, Matbaa-i Ebuzziya, İstanbul.
- Aydın Mehmet (2000). "Anadolu Ağızlarında "iken ~ -ken" Zarf-Fiilinin Kullanımı ve Görevleri", *Türk Dili*, C: II, S: 588, s. 639-645.
- Banarlı Nihad Sami (1971). *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, M.E.B. Yayınları, İstanbul.
- Banguoğlu Tahsin (1986). *Türkçenin Grameri*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Baydar Ertane Arzu ve Baydar Turgut (2004). "+ki Eki Üzerine", *TDAY Belleten*, C: II, s. 31-48.
- Baydar Turgut (2011/2). "On The Turkish Plural Suffix +lar", *Uludağ Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 12, Sayı: 21, s.247-255.
- Biray Himmet (1999). *Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde İsim*, TDK Yayınları, Ankara.
- Boz Erdoğan (2001). "Eski Anadolu Türkçesinde +IU Eki Üzerine", *TDAY Belleten*, C: I-II, S: 44, s. 35-43.

- Boz Erdoğan (2007). *Türkiye Türkçesinde +{A} Durum Biçimbirimi*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Boz Erdoğan (Spring 2007). “Adın Yükleme (Nesne) Durumu ve Tümçenin Nesne Ögesi Üzerine”, *Turkish Studies*, Volume 2/2, s.102-108.
- Bozkaplan Şerif Ali (Spring 2007). “Divanu Lügati’t-Türk’te +LA-“, *Turkish Studies*, Volume 2/2, s.109-120.
- Bozkaplan Şerif Ali (Winter 2011). “Necatî Bey’in Türkçesi”, *Turkish Studies*, Volume 6/1, s. 169-184.
- Bulak Şahap (2011). “Tarihî ve Çağdaş Türk Yazı Dillerinde Şart Kipi”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (30):71-97.
- Buluç Sadettin (1969). “Eski Anadolu Türkçesiyle Bir Kabus-name Çevirisi”, *TDAY Belleten*, s. 195-200.
- Bursalı Mehmed Tahir (1342). *Osmanlı Müellifleri*, Matbaa-i Amire, İstanbul.
- Caferoğlu Ahmet (1968). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul.
- Çağatay Saadet (1943). “Uygurca ve Eski Osmanlıcada Instrumental –n”, *Ankara Üniversitesi DTCTF Dergisi*, 1/3, s. 93-107.
- Çağatay Saadet (1947). “Eski Osmanlıca'da Fiil Müştakları”, *Ankara Üniversitesi DTCTF Dergisi*, 5/4, s.353-368.
- Çağatay Saadet (1947). “Eski Osmanlıca'da Fiil Müştaklarından II. Partisipler”, *Ankara Üniversitesi DTCTF Dergisi*, 5/5, s.525-552.
- Çağatay Saadet (1948). “Eski Osmanlıca'da Fiil Müştaklarından III. Gerundifler”, *Ankara Üniversitesi DTCTF Dergisi*, 1/2, s.27-47.
- Çağatay, Saadet (1944). “Eski Osmanlıca Üzerine Bazı Notlar”, *Ankara Üniversitesi DTCTF Dergisi*, 2/2, s. 297-312.
- Canpolat Mustafa (1967). “Behcetü'l-Hadaik'in Dili Üzerine”, *TDAY Belleten*, s. 165-175.

- Canpolat Mustafa (1992). “Eski Anadolu Türkçesindeki Belirtme Durumu (accusativus) Ekinin Kökeni Üzerine”, *Türkoloji Dergisi*, C.X, S.1, DTCF Yayınları, s. 9-11.
- Cevdet Ahmed (1303). *Kava'id-i Osmaniyye*, Dikran Karabetyan Matbaası, İstanbul.
- Clauson S. Gerard (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford.
- Cumbur Müjgan, (1974). “Folklor Araştırmalarında Cönklerin Yeri”, I. Uluslar arası Türk Folkloru Semineri Bildirileri, Ankara
- Dankoff Robert (2004). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi Okuma Sözlüğü* (çev. Semih Tezcan, Kitap Matbaası, İstanbul.
- Delice Hacı İbrahim (1992). *Eski Anadolu Türkçesi ile Yazılmış Satırcı Bir Kur'an Tercümesi (Gramer, Metin, Çeviri, Sözlük)*, (Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Demirci Ümit Özgür ve Korkmaz Şenol (2008). *Yūsuf u Zelihā*, Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Deny Jean (1995). *Türk Dili Gramerinin Temel Kuralları* (çev. Oytun Şahin), TDK Yayınları, Ankara.
- Develi Hayati (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar*, TDK Yayınları, Ankara.
- Develi, Hayati (1995). “(sA) Morfemli Yardımcı Cümleler ve Bunlarla Kurulan Birleşik Cümleler Üzerine Bir İnceleme”, *TDAY Belleteri*, s.115-152.
- Devellioğlu Ferit (1988). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Feryal Matbaacılık, Ankara.
- Dikmen Melek (2009). *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi H. 1221 nolu Siyer-i Nebî'de Metin Minyatür İlişkisi*, (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dilaçar A. (1995). *Kutadgu Bilig İncelemesi*, TDK Yayınları, Ankara.
- Dilçin Cem (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara.

- Dilçin Cem (1991). *Süheyl ü Nevbahâr, İnceleme - Metin - Sözlük*, TDK Yayınları, Ankara.
- Divanu Lugati 't-Türk* (1991, 1992). (çev. Besim Atalay), TDK Yayınları, Ankara.
- Dizdaroğlu Hikmet (1997). “Cönklerde Güvenirlilik Derecesi”, *Türk Folklor Araştırmaları* XVII(341)
- Duman Musa (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyılda Ses Değişmeleri*, TDK Yayınları, Ankara.
- Duman Musa (2008). *Makaleler-Eski Anadolu Türkçesinden Osmanlı Türkçesine*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Durgut Hüseyin (2004). “Türkçede Yalın Hâl Kavramı Üzerine”, *TDAY Belleten*, C: II, s. 71-78.
- Emre A. Cevat (1943). *Türkçede İsim Temelleri*, TDK Yayınları, İstanbul.
- Ercilasun A. Bican (1973). “-maç/-meç Eki Üzerine”, *İ.Ü. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, Cilt 21, 83-88.
- Ercilasun A. Bican (1994/1). “Türkçede Emir ve İstek Kipi Üzerine”, *Türk Dili*, s. 505, s.3-9.
- Ercilasun, Ahmet Bican (Bahar 2008). “La enklitiği ve Türkçede bir pekiştirme enklitiği teorisi”, *Dil Araştırmaları Dergisi*, Sayı:2, s.35-56, Ankara.
- Erdal Marcel (1991). *Old Turkic Word Formation*, Wiesbaden, Otto Harrassowitz.
- Erdal Marcel (2004). *A Grammar of Old Turkic*, Leiden, Brill.
- Erdem Mehmet Dursun ve Gül Münteha (Güz 2006). “Kapalı e (e) Sesi Bağlamında Eski Anadolu Türkçesi-Anadolu Ağızları İlişkisi”, *Karadeniz Araştırmaları*, Sayı 11, s. 111-148.
- Eren, Hasan (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Bizim Büro Yayınları, Ankara.
- Ergin Muharrem (1993). *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Basım, Yayım, Tanıtım, İstanbul.
- Ergin, Muharrem (1994). *Dede Korkut Kitabı I. Giriş - Metin - Faksimile*, TDK Yayınları, Ankara.

- Ergin, Muharrem (1997). *Dede Korkut Kitabı II. İndeks - Gramer*, TDK Yayınları, Ankara.
- Ertaylan, İ. H. (1949). “VII.H. XVIII.M. Asra âit Çok Değerli Bir Türk Dili Yadigarı: Behcetü'l Hadâ'ik fi Mev'izetü'l-Halâ'ik”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2-3, s. 275-293.
- Erten Münir (Fall 2007). “+sIz Eki Olumsuzluk Eki Midir?”, *Turkish Studies*, Volume 2/4, 1168 1173.
- Gabain A.v. (1950). *Alttürkische Grammatik*, Leipzig.
- Gabain A.v. (1995). *Eski Türkçenin Grameri* (çev. Mehmet Akalın), TDK Yayınları, Ankara.
- Gemalmaz Efrasiyap (1988). *Eski Türkçenin Lügati*, Atatürk Üni. Fen-Edebiyat Fak. Yayınları, Erzurum.
- Genç Gülcan (2005). *Eski Anadolu Türkçesinde İsimden İsim ve Fiilden İsim Yapma Ekleri ve Fonksiyonları*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gencan, T. Nejat (1979). *Dilbilgisi*, TDK Yayınları, Ankara.
- Gökçe Aziz (Spring 2009). Eski Anadolu Türkçesinden Osmanlı Türkçesine Dudak Uyumu ve Ünsüz Uyumu, *Turkish Studies*, Volume 4/3, s.991-1012.
- Gökyay Orhan Şaik (1993). “Cönk” Md. İslam Ansiklopedisi, T.D.V. İstanbul
- Gökyay, O. Şaik (2000). *Dedem Korkudun Kitabı*, MEB Yayınları, İstanbul.
- Grönbech, K. (1995). *Türkçenin Yapısı*, TDK Yayınları, Ankara.
- Grunia, E. A. (1972). “XVIII-XIV. Yüzyıl Anadolu Anıtlarının Dili Üzerine”, Ankara, *TDK Bilimsel Bildiriler*, s. 65-71.
- Gülensoy Tuncer (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara.
- Gülsevin Gürer (1990). “Eski Anadolu (Türkiye) Türkçesinde 3. Kişi İyelik Ekinin Özel Kullanılışı”, *Türk Dili*, S. 466, s. 187-190.

- Gülsevin Gürer (1990). "Türkçede –sA Şart Gerundiumu (zarf-fiil) Üzerine", *Türk Dili*, S.467, s. 276-279.
- Gülsevin Gürer (2007). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, TDK Yayınları, Ankara.
- Gülsevin Gürer (2010). *Yaşayan ve Tarihî Türkiye Türkçesi Ağzları*, Özel Kitaplar, İstanbul.
- Gülsevin Gürer ve Boz Erdoğan (2004). *Eski Anadolu Türkçesi*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Gülsevin, Gürer (2002). "Eski Türkiye Türkçesinde İstek Kipi Üzerine", *İlmi Araştırmalar*, Cilt XIII, s.35-50, İstanbul.
- Günşen, Ahmet (2004). *İpsalalı Ebu'l-Hayr Mevlid (İnceleme- Metin-Dizin)*, Güham Yayınları, Ankara.
- Hacıeminoğlu Necmettin (1984). *Türk Dilinde Edatlar*, MEB Basımevi, İstanbul.
- Hacıeminoğlu Necmettin (1991). *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Hacıolova A.Kremena (Tarihsiz). "Türkçe'de İken'in Durumu ve Fonksiyonu (XIII. - XVI. Yüzyıllarında)", *TDED*, C. XVIII, s. 1-8, İstanbul.
- Hatiboğlu (Kılıçoğlu) Vecihe (Ocak 1974). Türkçedeki Eklerin Kökeni, *Türk Dili*, C: XXIX, S: 268, s. 331-340.
- İlhan Nadir (2005). "Türkçede Olumsuzluk", *Karaman Dil Kültür ve Sanat Dergisi*, T.C. Karaman Valiliği Yayınları, s.271-279, Ankara.
- İpek Birol (Bahar 2008). "Türk Dilinde Vasıta Hâli", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 23, s.63-97
- İslam Ansiklopedisi* (1-44) (1993), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Kafkasyalı Ali (2002). *İran Türk Edebiyatı Antolojisi*, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum.
- Kaplan Yıldırım (2006). *Erzurumlu Kadı Mustafa Darîr'in Kitâb-ı Siyer-i Nebî'si*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karabacak Esra (2002). *Bergamalı Kadri Müeyyessiretü'l-Ulûm*, TDK Yayınları, Ankara.

- Karadoğan, Ahmet (2001). “Eski Anadolu Türkçesinde Yuvarlaklaşan Ekler”, *TDAY Belleten*, I II, s. 171-179.
- Karahan Leylâ (1994). *Kıssa-i Yusuf*, TDK Yayınları, Ankara.
- Karahan Leylâ (1998). “Birleşik Kipli Fiillerde Çokluk Eki -lar'ın Yeri”, *Türk Dili*, Kasım 1998, C: II, S: 563, s. 381-387.
- Karahan, Leyla (1990/1992). “Görülen Geçmiş Zaman Eki '-DI/-Dİ' nin Tarz ve Bağlama Fonksiyonuna Dâir”, Prof. Dr. Muharrem Ergin'e Armağan, *Türk Kültürü Araştırmaları*, Yıl XXVIII/1/2, s. 335-341, Ankara.
- Karahan, Leyla (1994). “-sa/-se Eki Hakkında”, *Türk Dili*, S. 516, s. 471-474.
- Karahan, Leyla (1996). *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*, TDK Yayınları, Ankara.
- Karşılaşırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü* (1991). Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Kaymaz Zeki (1997). “Eski Anadolu Türkçesi'nde Renk Bildiren Kelimeler ve Teşkilleri”, *Mehmet Önder Armağanı*, s. 169-178, Ankara.
- Kaymaz Zeki (Tarihsiz). “Aşık Paşa'nın Elif-nâme'si”, *İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 2, S. 2, s. 302-332.
- Kaymaz Zeki(1991). “Eski Anadolu Türkçesi'nde Sayı Adları ve Kullanılışları”, *TDAY Belleten*, , s. 9-17.
- Kaz Sabri (1977). “Cönk” Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, C.2, Dergah Yayınları, İstanbul
- Koç Nurettin (2002). “İyelik Ekleri, Fiilimsiler ve -sa / -se Eki Üzerine”, *Türk Dili*, S: 605, s. 430-437
- Kocaođlu Timur (Temmuz-Ađustos 2003). “Tarihi Türk Lehçeleri Metinlerinin Transkripsiyonlanmasında Kapalı é / i Meselesi”, *Türk Kültürü*, Sayı: 483-484.
- Köktekin Kazım (1996). “Bir Yusuf ve Zeliha şairi Süle Fakih ve Eseri”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.4, s. 173-179.
- Köktekin Kazım (1999). “Eski Anadolu Türkçesi ile Yazılmış Hatun Destanı ve Dili”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.12, s. 1-29.

- Köktekin Kazım (2008). *Eski Anadolu Türkçesi*, Fenomen Yayıncılık, Erzurum.
- Köprülü, Fuad (1993). *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Korkmaz Zeynep (1958). “Türk Dilinde+ça eki ve Bu Ek ile Yapılan İsim Teşkilleri Üzerine Bir Deneme”, *TDAY Belleten*, s. 41-68.
- Korkmaz Zeynep (1994). *Türkçe.de Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları*, TDK Yayınları, Ankara.
- Korkmaz Zeynep (1995). “Eski Anadolu Türkçesinde İmlâ-Fonoloji Bağlantısı Üzerine Notlar”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C.I, TDK Yayınları, s.491-508, Ankara.
- Korkmaz Zeynep (1995). “Eski Anadolu Türkçesindeki –van/-ven, -vuz/-vüz Şahıs ve Bildirme Eklerinin Anadolu Ağzlarındaki Kalıntıları”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C.I, TDK Yayınları, s.110-127, Ankara.
- Korkmaz Zeynep (1995). “-sa/-se Dilek-Şart Kipi Eklerinde Bir Yapı Birliği Var mıdır?”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C.I, TDK Yayınları, s.160-167, Ankara.
- Korkmaz Zeynep (1995). “Türkçede –acak/-ecek Gelecek Zaman (Fütürum) Ekinin Yapısı Üzerine”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C.I, TDK Yayınları, s.3-11.
- Korkmaz Zeynep (1995). “Türkçedeki –arak/-erek Zarf-Fiil (Gerundium) Ekinin Yapısı Üzerine”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C.I, Ankara, TDK Yayınları, s.128-132, Ankara.
- Korkmaz Zeynep (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri*, TDK Yayınları, Ankara.
- Kurt Meziyet (2006). *Anadolu Türkçesi Sözlüklerinde +Iık / +IUk Ekli Kelimeler*, (Yüksek Lisans Tezi) Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Levend A.Sırrı (1953). “Aşık Paşa’nın Bilinmeyen İki Mesnevisi: Fakr-nâme ve Vasf-Hal”, *TDAY Belleten*, s. 205-225.
- Levend A.Sırrı (1954). “Aşık Paşanın Bilinmeyen İki Mesnevisi Daha: Hikâye ve Kimya Risalesi”, *TDAY Belleten*, s. 265-276.

- Levend A.Sırrı (1955). “Aşık Paşa'ya Atfedilen İki Risale”, *TDAY Belleten*, s. 153-163.
- Levend A.Sırrı (1960). “Tutmacı'nın Gül ü Husrev Mesnevisinin Dil Özellikleri”, *TDAY Belleten*, s. 49-77.
- Mansuroğlu Mecdut (1946). “Anadolu'da Türk Dili ve Edebiyatının İlk Mahsulleri”, *TDED*, 1/1, s. 9-17.
- Mansuroğlu Mecdut (1951). “Anadolu'da Türk Yazı Dilinin Başlaması ve Gelişmesi”, *TDED*, IV/3, s. 215-229.
- Mansuroğlu Mecdut (1959). “Türkiye Türkçesi'nde Ses Uyumu” *TDAY Belleten*, s.81-93.
- Nalbant M. Vefa (2007). *Divanü Lugati't-Türk Grameri-l İsim*, Bilge-Oğuz Yayınları, İstanbul.
- Napolnova Elena Markovna (1989). “Edebi Eski Anadolu Türkçesi Tarihinde Bazı Genel Özellikler”, *TDAY Belleten*, s. 331-334.
- Ölmez, Zuhâl (1996). *Ebulgazi Bahadır Han Şecere-i Terâkime* (Türkmenlerin Soykütüğü), TDAD: 3, Ankara.
- Önler Zafer (1985). “Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Yazılmış İki Tıp Kitabında Yer Alan Sağlık Bilgisi Terimleri”, *TDAY Belleten*, s.87-130.
- Önler Zafer (2010/2). “+(X)n Zarf Eki ve Kullanımı”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 17, s. 143-155.
- Orkun, H. Namık (1987). *Eski Türk Yazıtları*, TDK Yayınları, Ankara.
- Özen Kutlu. “Cönk ve Mecmuaların Halk Edebiyatı Araştırmalarındaki Yeri, Sivas Yöresinde Tutulmuş Olan Cönklerin Bazı Özellikleri” *Kızılırmak*, S.1
- Özkan Abdurrahman (2009). *Mehekkü'l-İlim ve'l-Ulema*, Fakülte Kitabevi, Isparta.
- Özkan Abdurrahman (Winter 2011). “Eski Anadolu Türkçesindeki Bazı Fiillerin Hâl Ekli Tamlayıcıları ve Bu Tamlayıcılarda Zaman İçinde Görülen Değişiklikler” *Turkish Studies*, Volume 6/1, s. 512-522.
- Özkan Mustafa (1992). *Gülistan Tercümesi*, TDK Yayınları, Ankara.

- Özkan Mustafa (2000). *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Özmen, Mehmet (1995). “Türkçede ‘değil’ Kelimesi ve Kullanımları”, *TDAY Belleten*, s. 315 368.
- Özsoy Bekir Sami (2006). *Dede Korkut Kitabı*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Paçacıoğlu Burhan (1993). *Battal-Name, İnceleme, Metin, İndeks*, (Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Paçacıoğlu Burhan (1996). “ Bir Cönk İncelemesi”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S.2 Sivas
- Paçacıoğlu Burhan (1996). *Orta Türkçe, Karahanlı, Harezmi, Kıpçak ve Eski Anadolu Türkçesi*, Dilek Ofset, Sivas.
- Parlatır, İsmail (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Şahin Hatice (1993). *Ferah-name*, (Doktora Tezi), Malatya, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Şahin Hatice (2003). *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Sarıkaya Mahmut (2009). “Teklik İkinci Kişi Emir Çekimlerinin Anadolu ve Azerbaycan Ağızlarındaki Değişik Örnekleri Üzerine”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (25):145-157.
- Semedli Elza (2009). “Türk Lehçelerindeki Bir Ses: Kapalı é”, *Khazar Journal of Humanities and Social Sciences* (Journal of Azerbaijani Studies),S.22, s.522-532.
- Şemsettin Sami (1995). *Kamus-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul.
- Seyâhatnâme-i İbn Batûta* (1333). (çev. Mehmed Şerîf), Matbaa-i Amire, İstanbul.
- Tarama Sözlüğü* (2009). TDK Yayınları, Ankara.
- Tekin Talat (Bahar 2010). “{-Matı(N)} Gerundiumu Üzerine” (çev. Ümit Özgür Demirci), *Dil Araştırmaları*, Sayı: 6, s.203-210.

- Tekin, Şinasi (1973-1974). “1343 Tarihli Bir Eski Anadolu Türkçesi Metni ve Türk Dili Tarihinde “Olga bolga” Sorunu”, *TDAY Belleten*, s. 59-157.
- Tietze Andreas (2002). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı-1 (A-E)*, Simurg Yayınları, İstanbul-Wien.
- Tietze Andreas (2009). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı-2 (F-J)*, OAW, Wien.
- Tiken Kamil (2004), *Eski Türkiye Türkçesinde Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler ve Zarf Fiiller*, TDK Yayınları, Ankara.
- Timurtaş F. Kadri (1976). “Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri”, *Türkiyat Mecmuası*, C.18, 331-368.
- Timurtaş F. Kadri (2005). *Eski Türkiye Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Tokatlı Suzan (2005). “Eski Anadolu Türkçesi Metinlerinde “Ki”, “Kim” Bağlama Edatı ve İlgili Zamirlerinin Zaman ve Kip Eklerine Yüklelediği Görevler”, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, 133-148.
- Toparlı, Recep (Tarihsiz). *Harezm Türkçesi*, Seyran Yayınları, Sivas.
- Toparlı, Recep ve Argunşah Mustafa (2008). *Mu'inü'l-Mürid*, TDK Yayınları, Ankara.
- Turan Zikri (1996). “Eski Anadolu Türkçesi’nde Ol- Cevherî Fiili”, *TDAY Belleten*, s. 265-289.
- Türk Vahit (1996). “Türkçede Şimdiki zaman Kavramı, Çekimleri ve Ekleri”, *TDAY Belleten*, s. 291-340.
- Türk Vahit (Bahar 2006). “Türkçede Ö- , Ög, Ögür, Ögren-, Öğret- Kelimeleri”, *Hacettepe Üniversitesi Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.4, s.5-15.
- Türkçe Sözlük* (2005). TDK Yayınları, Ankara.
- Türkdoğan Melike Gökcan (2008). *Klasik Türk Edebiyatında Yusuf u Züleyha Mesnevileri Üzerine Mukayeseli Bir Çalışma*, (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Üstüner, Ahat (2001). “Eski Türkiye Türkçesinde –sUz Eki”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.11, S.2, s.177-184.
- Uyğur Sinan (Fall 2007). “-(y)IsAr Gelecek Zaman Ekinin Yapısı Üzerine”, *Turkish Studies*, Volume 2/4, s.1193-1196.
- Yılmaz Emine ve Demir Nurettin (2009). “Kısaş-ı Enbiyâ’dan Eski Anadolu Türkçesinin Söz Varlığına Katkıları-I”, *International Journal of Central Asian Studies*, Volume 13, s. 495 517.
- Yılmaz Hikmet (Bahar 2003). “Çokluk Eki: -lar / -ler Üzerine”, *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, S: 15, s. 125-130.

EKLER

Örnek Sayfalar

غرة نامہ

بوغرة نامہ نادر حکیمی بودر کہ ابتدا با شی خانہ
 بتمش دورت دیو بعد ایدہ کین هجرت نبریه
 قنقی رتعدہ واقع اولور ایسہ کین اولور

۱	۵	۳	۷	۴	۲	۶	۸
محرم ۷	صفر ۳	ربیع الاول ۵	ربیع الثانی ۶	جمادی الاول ۱	جمادی الثانی ۲	رجب ۳	شعبان ۴
رمضان ۵	شوال ۷	ذی القعدة ۱	ذی الحج ۳				
یکشنبه ۱	دوشنبه ۲	سه شنبه ۳	چهارشنبه ۴				
پنجشنبه ۵	دوشنبه ۶	ارنبه ۷	یکشنبه ۸				
دوشنبه ۹	سه شنبه ۱۰	چهارشنبه ۱۱	پنجشنبه ۱۲				
ارنبه ۱۳	یکشنبه ۱۴						

کدی توکی صوغن قبی
 صاعق قبی
 ضوز توکی بونری برابر قوتوده قیوا اشکند کومه
 اگر بوره قناره بر دمله اشکند کسله اگر کسله اشکند
 قویه سوره بورنه جکه باذن الله کسله اگر دیشی
 فضل که یکرچی دانه قره بوی بر کچی ازه لولیه
 قویه ایجه باذن الله کسله ببا کمه ایچونه برابر
 اله اوج اخلاص ایلنه اوج دکوم دکه هر دکه کی
 اوفسه بر قویه بر ادم دیه شوایب آل شوادمک
 قولنه بقله دیه باذن الله جلا من جوله
 باب بردشمانه کسله کند که مطیع ایچونه صاغ
 آیانچی السندخ برز تراب الفوس برز تره جقلیوب
 الکه برابر اب الوب یا غلیوب سنی بردنچی بکا خا دلیر

الهي

اه حسنم واه حسنم
اه حسنم واه حسنم

بينه ماتم اني كلدي
فرشي بفرموزه لدي

مشكله عيني صلحينه
اه حسنم واه حسنم

كل بلانج تا اچنده
ال قير موز قايما اچنده

سوسوز كمن غا زلدي
اه حسنم واه حسنم

كل بلانج يار بلدي
فضله نانت قوز زلي

دلدي دليني قوز اولد
اه حسنم واه حسنم

قران او قوز كسلج بانگر
اكلش طفللار اولد

دولك سني باوي اولدي
اه حسنم واه حسنم

چدي حدينه واردي
مدينه خلقنه حوردي

لقد تير الله جلاله كلدي
اه حسنم واه حسنم

دور سيني كا اولدي
صوطلوا من قوشلر دالدي

الي كلبلانج ده بفلو اهلنت خبيري طفلوا

بیره او سره کور عارکی
 کبیره کور اغیارکی
 جانده نیکن کلسون بری
 داله دله قوتوق د لر

کول در دینم بیل یلر
 شهودکی بوز و سوز
 سر کلین کلسون بری
 الهی ایضا

الله امرین دونه لوم
 بیل کی او تالوم
 رحمتنه بانالوم
 الله الله هدید الله

الله ادکی اولوز
 مؤمنلرک یولودو
 الله الله مدد الله
 سوکوسی کوکلرده

الله ادکی دللرده
 شول قورفلو برلرده
 الله الله مدد الله
 کوکلرده مرهاسی

الله الله مدد الله
 الله الله مدد الله
 الله الله مدد الله
 الله الله مدد الله

سین بیلو کور کلسون
 در لولوه درمان کلسون

ÖZGEÇMİŞ

1990 yılında Burdur’da doğdu. İlkokul ve ortaokul öğrenimini 1997-2004 yılları arasında Gölhisar İlçesi Merkez İlköğretim Okulu’nda, lise eğitimini 2004-2008 yılları arasında Gölhisar Lisesi(YDA)’nde tamamladı.

2009 yılında Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde okumaya hak kazandı. 2014 yılında mezun oldu. Aynı yıl Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeni Türk Dili Anabilim Dalı’nda yüksek lisans programına başladı. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’nde başladığı Pedagojik Formasyon eğitiminden 2015 yılında mezun oldu.

Halen Pamukkale Üniversitesi’nde yüksek lisans öğrencisi olarak eğitimi devam etmekte.